

Integrovaný regionálny operačný program 2014 - 2020

Obsah

ODDIEL 1 STRATÉGIA PRÍNOSU INTEGROVANÉHO REGIONÁLNEHO OPERAČNÉHO PROGRAMU PRE STRATÉGIU ÚNIE NA ZABEZPEČENIE INTELIGENTNÉHO, UDRŽATEĽNÉHO A INKLUZÍVNEHO RASTU A DOSIAHNUTIE HOSPODÁRSKEJ, SOCIÁLNEJ A ÚZEMNEJ SÚDRŽNOSTI _____ 6

1.1 STRATÉGIA PRÍNOSU INTEGROVANÉHO REGIONÁLNEHO OPERAČNÉHO PROGRAMU PRE STRATÉGIU ÚNIE NA ZABEZPEČENIE INTELIGENTNÉHO UDRŽATEĽNÉHO A INKLUZÍVNEHO RASTU A DOSIAHNUTIE HOSPODÁRSKEJ, SOCIÁLNEJ A ÚZEMNEJ SÚDRŽNOSTI _____ 6

1.1.1. Opis stratégie Integrovaného regionálneho operačného programu pre prínos pre realizáciu stratégie Únie pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast a dosiahnutie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti _____ 6

1.1.2 Odôvodnenie výberu tematických cieľov a súvisiacich investičných priorít s ohľadom na Partnerskú dohodu, na základe identifikácie regionálnych, a ak je to vhodné, národných potrieb vrátane potreby riešiť výzvy identifikované v príslušných odporúčaniach špecifických pre jednotlivé krajiny prijatých v súlade s článkom 121 ods. 2 ZFEÚ a v príslušných odporúčaniach Rady prijatých v súlade s článkom 148 ods. 4 ZFEÚ, so zreteľom na hodnotenie ex-ante _____ 37

1.2 ODÔVODNENIE PRIDELENÝCH FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV _____ 41

ODDIEL 2 PRIORITNÉ OSI IROP _____ 49

2.A OPIS PRIORITNÝCH OSÍ IROP _____ 49

2.1 Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch _____ 49

2.1.1 Investičná priorita č. 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov _____ 49

Akcia, ktorá sa má podporiť v rámci investičnej priority _____ 50

2.1.1.1. Opis druhu a príkladov akcií, ktoré majú byť financované a ich očakávaný prínos pre konkrétne ciele a ak je to vhodné, vrátane identifikácie hlavných cieľových skupín, zacielených osobitných území a druhov príjemcov _____ 50

2.1.1.2. Hlavné zásady výberu operácií _____ 52

2.1.1.3. Plánované využitie finančných nástrojov _____ 53

2.1.1.4. Plánované využitie veľkých projektov _____ 53

2.1.1.5. Ukazovatele výstupov podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu _____ 53

2.1.2. Investičná priorita č. 1.2: Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkouhlíkových, a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility _____ 54

Akcia, ktorá sa má podporiť v rámci investičnej priority _____ 57

2.1.2.1. Opis druhu a príkladov akcií, ktoré majú byť financované a ich očakávaný prínos pre konkrétne ciele a ak je to vhodné, vrátane identifikácie hlavných cieľových skupín, zacielených osobitných území a druhov príjemcov _____ 57

2.1.2.2. Hlavné zásady výberu operácií _____ 59

2.1.2.3. Plánované využitie finančných nástrojov _____ 60

2.1.2.4. Plánované využitie veľkých projektov _____ 60

2.1.2.5. Ukazovatele výstupov podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu _____ 60

Výkonnostný rámec _____ 62

Kategórie intervencie _____ 62

Súhrn plánovaného využitia technickej pomoci vrátane, ak je to vhodné, akcií na posilnenie administratívnej spôsobilosti orgánov zapojených do riadenia a kontroly programu a príjemcov _____ 63

2.2. Prioritná os č. 2: L'ahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám _____ 64

2.2.1. Investičná priorita č. 2.1: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné _____ 64

Akcia, ktorá sa má podporiť v rámci investičnej priority _____ 69

2.2.1.1. Opis druhu a príkladov akcií, ktoré majú byť financované a ich očakávaný prínos pre konkrétne ciele a ak je to vhodné, vrátane identifikácie hlavných cieľových skupín, zacielených osobitných území a druhov príjemcov	69
2.2.1.2. Hlavné zásady výberu operácií	75
2.2.1.3. Plánované využitie finančných nástrojov	76
2.2.1.4. Plánované využitie veľkých projektov	76
2.2.1.5. Ukazovatele výstupov podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu	77
2.2.2. Investičná priorita č. 2.2: Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry	78
Akcia, ktorá sa má podporiť v rámci investičnej priority	83
2.2.2.1. Opis druhu a príkladov akcií, ktoré majú byť financované a ich očakávaný prínos pre konkrétne ciele a ak je to vhodné, vrátane identifikácie hlavných cieľových skupín, zacielených osobitných území a druhov príjemcov	83
2.2.2.2. Hlavné zásady výberu operácií	87
2.2.2.3. Plánované využitie finančných nástrojov	89
2.2.2.4. Plánované využitie veľkých projektov	89
2.2.2.5. Ukazovatele výstupov podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu	89
Výkonnostný rámec	90
Kategórie intervencie	90
2.3. Prioritná os č. 3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť	92
2.3.1. Investičná priorita č. 3.1: Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť, a to rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasti územnej stratégie pre konkrétne oblasti vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov	92
Akcia, ktorá sa má podporiť v rámci investičnej priority	94
2.3.1.1. Opis druhu a príkladov akcií, ktoré majú byť financované a ich očakávaný prínos pre konkrétne ciele a ak je to vhodné, vrátane identifikácie hlavných cieľových skupín, zacielených osobitných území a druhov príjemcov	94
2.3.1.2. Hlavné zásady výberu operácií	95
2.3.2.3. Plánované využitie finančných nástrojov	96
2.3.2.4. Plánované využitie veľkých projektov	96
2.3.2.5. Ukazovatele výstupu podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu	96
Výkonnostný rámec	97
Kategórie intervencie	97
Súhrn plánovaného využitia technickej pomoci vrátane, ak je to vhodné, akcií na posilnenie administratívnej spôsobilosti orgánov zapojených do riadenia a kontroly programu a príjemcov	98
2.4. Prioritná os č. 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie.	99
2.4.1. Investičná priorita č. 4.1: Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach vrátane verejných budov a v sektore bývania	99
Akcia, ktorá sa má podporiť v rámci investičnej priority	100
2.4.1.1. Opis druhu a príkladov akcií, ktoré majú byť financované a ich očakávaný prínos pre konkrétne ciele a ak je to vhodné, vrátane identifikácie hlavných cieľových skupín, zacielených osobitných území a druhov príjemcov	100
2.4.1.2. Hlavné zásady výberu operácií	100
2.4.2.3. Plánované využitie finančných nástrojov	101
2.4.1.4. Plánované využitie veľkých projektov	101
2.4.1.5. Ukazovatele výstupov podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu	101
2.4.2. Investičná priorita č. 4.2: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek	101
Akcia, ktorá sa má podporiť v rámci investičnej priority	103
2.4.2.2. Hlavné zásady výberu operácií	104
2.4.2.3. Plánované využitie finančných nástrojov	104
2.4.2.4. Plánované využitie veľkých projektov	105
2.4.2.5. Ukazovatele výstupov podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu	105
2.4.3. Investičná priorita č. 4.3: Prijímania opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku	105
Akcia, ktorá sa má podporiť v rámci investičnej priority	108

2.4.3.1. Opis druhu a príkladov akcií, ktoré majú byť financované a ich očakávaný prínos pre konkrétne ciele a ak je to vhodné, vrátane identifikácie hlavných cieľových skupín, zacielených osobitných území a druhov príjemcov	108
2.4.3.2. Hlavné zásady výberu operácií	109
2.4.3.3. Plánované využitie finančných nástrojov	110
2.4.3.4. Plánované využitie veľkých projektov	110
2.4.3.5. Ukazovatele výstupov podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu	110
Výkonnostný rámec	111
Kategórie intervencie	111
2.5. Prioritná os č. 5: Miestny rozvoj vedený komunitou	113
2.5.1. Investičná priorita č. 5.1: Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou	113
Akcia, ktorá sa má podporiť v rámci investičnej priority	116
2.5.1.1. Opis druhu a príkladov akcií, ktoré majú byť financované a ich očakávaný prínos pre konkrétne ciele a ak je to vhodné, vrátane identifikácie hlavných cieľových skupín, zacielených osobitných území a druhov príjemcov	116
2.5.1.2. Hlavné zásady výberu operácií	118
2.5.1.3. Plánované využitie finančných nástrojov	118
2.5.1.4. Plánované využitie veľkých projektov	119
2.5.1.5. Ukazovatele výstupov podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu	119
Výkonnostný rámec	120
Kategórie intervencie	120
Súhrn plánovaného využitia technickej pomoci vrátane, ak je to vhodné, akcií na posilnenie administratívnej spôsobilosti orgánov zapojených do riadenia a kontroly programu a príjemcov	120
2.6. Prioritná os č. 6: Technická pomoc	121
Akcia, ktorá sa má podporiť a očakávaný príspevok k naplneniu konkrétnych cieľov	122
2.6.1.1. Opis aktivít, ktoré majú byť podporené a ich očakávaný príspevok k naplneniu konkrétnych cieľov	122
2.6.1.2. Ukazovatele výstupu prispievajúce k výsledkom (podľa prioritnej osi)	124
Kategórie intervencie (podľa prioritných osí)	124
3 FINANČNÝ PLÁN INTEGROVANÉHO REGIONÁLNEHO OPERAČNÉHO PROGRAMU	125
3.1 TABUĽKA ROČNÝCH ZÁVÄZKOV	125
3.2.A Finančný plán podľa zdrojov financovania	128
4 INTEGROVANÝ PRÍSTUP K ÚZEMNÉMU ROZVOJU	131
4.1 MIESTNY ROZVOJ VEDENÝ KOMUNITOU	132
4.2 PODPORA UDRŽATEĽNÉHO MESTSKÉHO ROZVOJA	134
4.3 INTEGROVANÉ ÚZEMNÉ INVESTÍCIE	135
4.4 MECHANIZMUS ZABEZPEČENIA KOORDINÁCIE S AKTIVITAMI SPOLUPRÁCE A MAKROREGIONÁLNYMI STRATÉGIAMI A STRATÉGIAMI SÚVISIACIMI S MORSKÝMI PANVAMI	137
5 ŠPECIFICKÉ POTREBY GEOGRAFICKÝCH OBLASTÍ NAJVIAC POSTIHNUTÝCH CHUDOBOU ALEBO CIEĽOVÝCH SKUPÍN NAJVIAC OHROZENÝCH DISKRIMINÁCIOU ALEBO SOCIÁLNYM VYLÚČENÍM S OSOBITNÝM ZRETEL'OM NA MARGINALIZOVANÉ KOMUNITY A OSOBY S POSTIHNUTÍM	138
5.1 GEOGRAFICKÉ OBLASTI NAJVIAC POSTIHNUTÉ CHUDOBOU/CIEĽOVÉ SKUPINY NAJVIAC OHROZENÉ DISKRIMINÁCIOU	138
5.2 STRATÉGIA IROP RIEŠENIA ŠPECIFICKÝCH POTRIEB GEOGRAFICKÝCH OBLASTÍ/CIEĽOVÝCH SKUPÍN NAJVIAC POSTIHNUTÝCH CHUDOBOU	139
6 ŠPECIFICKÉ POTREBY GEOGRAFICKÝCH OBLASTÍ ZÁVAŽNE A TRVALO ZNEVÝHODNENÝCH PRÍRODNÝMI A DEMOGRAFICKÝMI PODMIENKAMI	140
7 ORGÁNY ZODPOVEDNÉ ZA RIADENIE, KONTROLU A AUDIT A ÚLOHY RELEVANTNÝCH PARTNEROV	140
7.1 IDENTIFIKÁCIA RELEVANTNÝCH ORGÁNOV	140

7.2 OPATRENIA NA ZAPOJENIE RELEVANTNÝCH PARTNEROV PRI PRÍPRAVE IROP, ÚLOHA PARTNEROV PRI IMPLEMENTÁCII, MONITOROVANÍ A HODNOTENÍ IROP	140
7.2.1. Úloha relevantných partnerov pri príprave, implementácii, monitorovaní a hodnotení IROP	140
7.2.2 Pre ESF: Globálne granty	142
7.2.3 Pre ESF: Budovanie kapacít	142
8 KOORDINÁCIA MEDZI FONDMI, EFPRV, EFNRH A OSTATNÝMI NÁRODNÝMI A EÚ NÁSTROJMI, A EIB	143
9 EX ANTE KONDICIONALITY	155
9.1 IDENTIFIKÁCIA APLIKOVATEĽNÝCH EX-ANTE KONDICIONALÍT A VYHODNOTENIE ICH SPLNENIA	155
9.2 OPIS OPATRENÍ NA SPLNENIE EX ANTE KONDICIONALÍT, ZODPOVEDNÉ ORGÁNY A ČASOVÝ PLÁN TÝCHTO OPATRENÍ	159
10 ZNÍŽENIE ADMINISTRATÍVNEJ ZÁŤAŽE PRE PRIJÍMATEĽOV	160
11 HORIZONTÁLNE PRINCÍPY	162
11.1 TRVALOUDRŽATEĽNÝ ROZVOJ	162
11.2 ROVNOSŤ PRÍLEŽITOSTÍ A NEDISKRIMINÁCIA	163
11.3 ROVNOSŤ MEDZI MUŽMI A ŽENAMI	164
12 PRÍLOHY	166
12.1 ZOZNAM VEĽKÝCH PROJEKTOV	166
12.2 VÝKONNOSTNÝ RÁMEC	166
12.3 ZOZNAM RELEVANTNÝCH PARTNEROV ZAPOJENÝCH DO PRÍPRAVY IROP	166
PRÍLOHY (NA ZADANIE DO SFC 2014 AKO OSOBITNÉ SÚBORY)	167

Oddiel 1 Stratégia prínosu Integrovaného regionálneho operačného programu pre stratégiu Únie na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu a dosiahnutie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti

1.1 Stratégia prínosu Integrovaného regionálneho operačného programu pre stratégiu Únie na zabezpečenie inteligentného udržateľného a inkluzívneho rastu a dosiahnutie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti

1.1.1. Opis stratégie Integrovaného regionálneho operačného programu pre prínos pre realizáciu stratégie Únie pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast a dosiahnutie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti

Integrovaný regionálny operačný program (ďalej len „IROP“) predstavuje programový dokument SR pre programové obdobie 2014 – 2020, ktorého globálnym cieľom je:

prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.

Stratégia podpory IROP zohľadňuje stratégiu Európa 2020 a prispieva k plneniu jej priorít, predovšetkým k udržateľnému a inkluzívnemu rastu a reflektujú potreby a výzvy konkrétnych regiónov smeruje k:

- rozvoju vybraných oblastí/komponentov podmieňujúcich kvalitu života a konkurencieschopnosť v danom území a
- rozvoju/posilneniu hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti na regionálnej a subregionálnej úrovni ako predpokladu znižovania prehlbovania medzi a vnútroregionálnych rozdielov

prostredníctvom zabezpečenia

- efektívneho a udržateľného poskytovania verejných služieb zabezpečovaných z miestnej a regionálnej úrovne a
- efektívneho využitia vnútorných zdrojov regiónov s cieľom zvyšovania konkurencieschopnosti a kvality života obyvateľov v mestách a na vidieku ako podmienky udržateľného rastu a vyváženého územného rozvoja.

Strategický rámec IROP je tvorený cieľmi regionálnej politiky SR, zameranými na podporu rastu a konkurencieschopnosti vo všetkých typoch regiónov a na vyrovnanie regionálnych disparít. Dôraz sa kladie na koordinovanú podporu, integrovaný prístup, využitie širšieho spektra rozvojových nástrojov, udržateľný rozvoj a strategickú diverzifikáciu intervencií zohľadňujúcu územnú dimenziu.

Berúc do úvahy implicitne vyjadrené aspekty stratégie Európa 2020 ako aj daných národných programov reforiem SR (ďalej len „NPR SR“) je potrebné **IROP vnímať v kontexte podpory rastu kvality života, t. j. ako príspevok k rozvíjaniu objektívnych podmienok udržania, resp. postupného zvyšovania kvality života vo vybraných dimenziách.** NPR SR 2013 v rámci identifikovania priorít nezohľadňuje len cieľ dosiahnutia hospodárskeho rastu meraného rastom HDP, ale pre celkový progres krajiny aj ďalšie aspekty, prispievajúce ku kvalite života, ktoré však

nemusia nevyhnutne priamo zvyšovať HDP. NPR SR 2013 vymedzuje prioritné oblasti pre dosiahnutie udržateľného rozvoja Slovenska vytvárajúce predpoklady pre rast kvality života. Podporovať objektívne podmienky kvality života znamená vytvárať podmienky, okrem iných, aj pre vyššiu kvalitu vzdelávania, poskytovania sociálnych služieb, dostupnosti efektívnej zdravotnej starostlivosti, mestského prostredia, dopravnej dostupnosti a pod.

Pre naplnenie cieľov stratégie Európa 2020 je dôležité rešpektovať nielen zásady hospodárskej a sociálnej súdržnosti, ale aj súdržnosti územnej. Z hľadiska územného rozvoja a vývoja funkčných vzťahov medzi sídelnými jednotkami **IROP prispeje k vytváraniu nových foriem vzťahov smerujúcich ku konkurencieschopným funkčným územiám podporou územne a vecne vhodne zvolených investícií v zmysle**

- podpory polycentrického a vyváženého územného rozvoja založeného na podpore pólov rastu ako motorov rozvoja v koexistencii so svojim funkčným zázemím,
- podpory integrovaného rozvoja v mestách a na vidieku zohľadňujúceho
 - o postavenie mesta ako hybnej sily rastu a atraktívneho miesta pre život, prácu, návštevu a podnikanie,
 - o zachovanie a udržateľné využívanie územného kapitálu vidieckych oblastí v podobe bohatého kultúrneho dedičstva a prírodných zdrojov,
 - o elimináciu demografickému úpadku a zaostávania regiónov vytváraním atraktívnych životných podmienok a verejných služieb pre obyvateľov a podniky,
 - o potrebu zabezpečenia dostupnosti mestských centier zo svojich vidieckych zázemí za účelom zabránenia ich ďalšej periferizácii z hľadiska sociálnych a hospodárskych nevýhod,
- podpory zlepšenia územného prepojenia pre jednotlivcov, komunity a podniky, pričom
 - o spravodlivý prístup a dostupnosť verejných služieb, informácií, znalostí a mobility predstavuje kľúčový prvok územnej súdržnosti,
 - o poskytovanie služieb a odstraňovanie prekážok v infraštruktúre môže zvýšiť konkurencieschopnosť a zlepšiť udržateľný a harmonický územný rozvoj,
 - o na regionálnej a miestnej úrovni je dôležitý rozvoj sietí ciest nižších tried,
 - o je nutné zabezpečiť dostupnosť mestských centier z okrajových častí, kde môže kombinácia sociálnych a hospodárskych nevýhod vyústiť do segregácie zraniteľných skupín.

Formulovanie stratégie IROP vychádza taktiež z predpokladu, že paralelne so sektorovou identifikáciou potrieb a spoločenských výziev (podľa jednotlivých odvetví a oblastí), ktoré sa majú riešiť, je nevyhnutné brať do úvahy aj hlavných aktérov ako nositeľov a realizátorov činností v daných oblastiach (napr. štát, územnú miestnu a regionálnu samosprávu, podnikateľský sektor, a pod.). Významným aktérom realizácie štrukturálnych politík na miestnej a regionálnej úrovni sú orgány miestnej a regionálnej územnej samosprávy, t. j. obce, mestá a vyššie územné celky. Títo aktéri v zmysle národnej legislatívy vykonávajú zákonom stanovené kľúčové kompetencie v mnohých oblastiach. **IROP je teda možné považovať za nástroj podpory opatrení, ktoré sú realizované z miestnej a regionálnej úrovne, t. j. predovšetkým verejných služieb zo strany obcí, miest a vyšších územných celkov.** Z analýzy súčasného stavu financovanie územnej samosprávy vyplýva, že obce, mestá a vyššie územné celky majú problémy pokrývať financovanie aj základných verejných služieb a nemajú dostatočné vnútorné kapitálové zdroje na financovanie rozvojových a prorastových aktivít. Prepojenie intervencií realizovaných doteraz na regionálnej úrovni s intervenciami na centrálnej/národnej úrovni alebo na úrovni jednotlivých

sektorov umožňuje nielen komplementaritu, ale aj synergiu v konkrétnych územiach SR vrátane ich časovej i obsahovej previazanosti.

Z hľadiska zadefinovania potrieb a výziev, ktoré by mala SR a jej regióny riešiť, existuje široké penzum oblastí prispievajúcich ku kvalite života a územnému rozvoju. Prakticky akákoľvek pozitívna intervencia v území prispieva k rastu kvality života a územnému rozvoju, **IROP na základe vymedzenia s ostatnými operačnými programami sústreďí svoje intervencie do oblastí kompetencií miestnej a regionálnej územnej samosprávy a štátnej správy.**

IROP je výrazom strategického prístupu k podpore kvality života a územnej súdržnosti prostredníctvom tvorby socioekonomických podmienok a uplatňovania integrovaného miestneho a regionálneho rozvoja. Nadväzujúc na všeobecne deklarovaný zámer potreby účinnejšej aplikácie princípov územného rozvoja ako aj podpory kvality života pri plnení stratégie Európa 2020 je možné stanoviť, že práve IROP má ambíciu stať sa jedným z prvkov kostry realizácie integrovaného prístupu umožňujúceho koordinovanú a synergickú implementáciu intervencií.

LOGICKÁ OS STRATÉGIE IROP

Stratégia IROP je založená na kombinácii a synergickom prepojení vhodne zvolených intervencií regionálneho a miestneho charakteru a intervencií národného charakteru ako prostriedku posilnenia kvality života a regionálnej konkurencieschopnosti, s dopadom na vyvážený územný rozvoj.

Matica prepojenia stratégie Európa 2020 a IROP

Stratégia Európa 2020	Oblasti podpory IROP	s dopadom na plnenie cieľov a napĺňanie opatrení hlavných iniciatív <i>stratégie Európa 2020</i>	s dopadom na plnenie cieľov <i>Národného programu reforiem SR 2013</i>
Inteligentný rast	Podpora kreatívneho a kultúrneho sektoru	✓	✓
	Investovanie do vzdelávania a odbornej prípravy na predškolskom, základnom a strednom stupni vzdelávania	✓	✓
Udržateľný rast	Rozvoj udržateľnej mestskej mobility, integrovaných dopravných systémov vrátane nemotorovej dopravy	✓	✓
	Rozvoj cestnej dopravnej infraštruktúry (ciest II. a III. triedy) s príspevkom zlepšenia prístupu regiónov na jednotný európsky trh	✓	✓

	Investovanie do zvyšovania energetickej efektívnosti budov na bývanie	✓	✓
	Investovanie do znižovania znečistenia životného prostredia v mestských oblastiach	✓	✓
Inkluzívny rast	Posilnenie sociálnej inklúzie osôb odkázaných na pomoc spoločnosti	✓	✓
	Investovanie do opatrení na zosúladienie súkromného a pracovného života	✓	✓
	Zlepšenie dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti	✓	✓
N/A	Riešenie potrieb v rámci vodného hospodárstva (zásobovanie pitnou vodou, nakladanie s odpadovými vodami) nad rámec <i>environmentálneho acquis</i>	-	✓

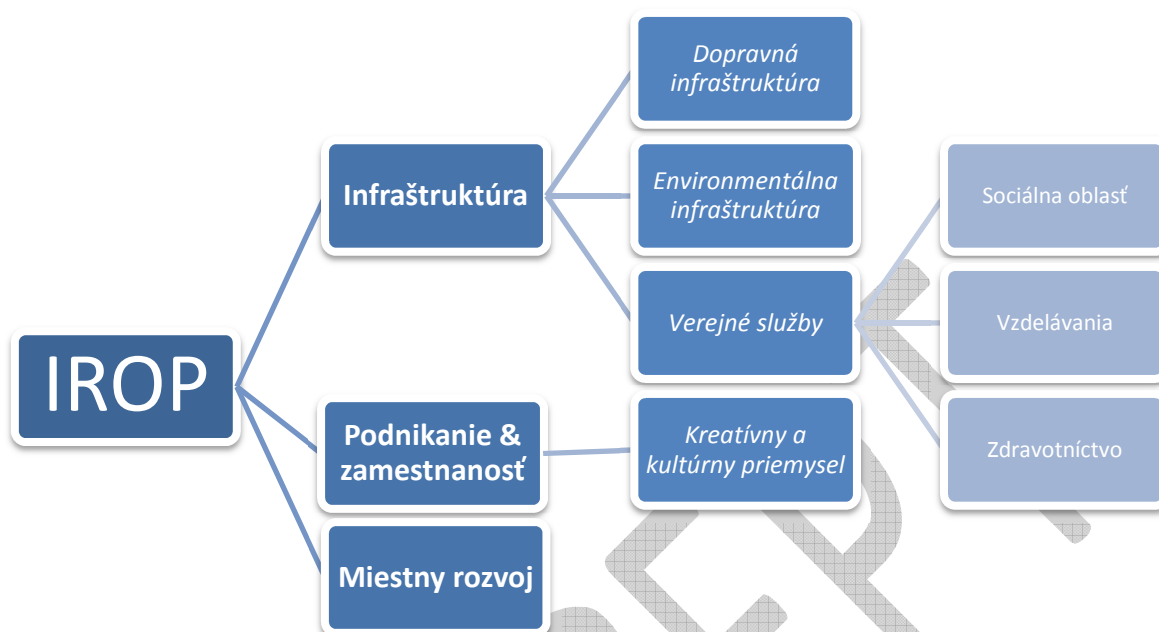
Pri súhrnnom hodnotení pohľadu na vývoj regiónov SR je možné identifikovať:

- pomalé prehlbovanie regionálnych rozdielov v sociálnych pomeroch obyvateľstva (v Bratislavskom a Trnavskom kraji sa situácia zlepšuje rýchlejšie ako v ostatných krajoch a niektoré napriek svojmu potenciálu zaostávajú viac ako by mali – Nitriansky kraj),
- pomerne významné prehlbovanie rozdielov v ekonomickej výkonnosti vo vnútri krajov,
- dynamické prehlbovanie rozdielov v regionálne diferencovanej ekonomickej atraktivite,
- postupné znižovanie rozdielov v kvalite životného prostredia (v celej SR).

Aby si regióny SR udržali, alebo posilnili svoje postavenie, a zároveň sa zabezpečil rast (hospodársko-sociálny rozvoj a zamestnanosť) v európskom konkurenčnom prostredí, musia byť splnené dve navzájom sa dopĺňajúce podmienky. Prvou podmienkou je nevyhnutnosť **primerane vybudovanej technickej infraštruktúry** k svojej definovanej konkurenčnej výhode (dopravná, telekomunikačná, energetická, ekologická a pod.) a **primeranej kvality ľudského kapitálu** (školská, sociálna a zdravotnícka infraštruktúra). Druhou podmienkou je, že v novej ekonomike založenej na vedomostiach musia mať regióny schopnosť inovovať a využívať existujúce aj regionálne *know-how* a sledovať cestu udržateľného rozvoja.

Vnútna stratégia IROP je založená na koncepte rozvoja regionálnej konkurencieschopnosti, kľúčových výziev a príležitostí komplementárnou podporou štyroch faktorov konkurencieschopnosti regiónov SR zahrnutých v IROP: infraštruktúra, dostupné a efektívne verejné služby, podpora podnikania a tvorby pracovných miest, miestne komunity na vidieku a v mestách. Požadovaný rast je možné dosiahnuť investíciami do ľudských zdrojov v prepojení s cieľovými investíciami do zodpovedajúcej infraštruktúry podľa typu regiónu alebo potrieb konkrétneho územia.

Obrázok 1 *Stratégia Integrovaného regionálneho operačného programu*

Rozvojové disparity a potreby a spôsob, akým sa budú riešiť v IROP

Udržateľná a bezpečná doprava zabezpečujúca súdržnosť a dostupnosť v regiónoch

Základnou podmienkou efektívneho prepojenia mestsko-vidieckeho prostredia ako funkčného územia je jeho vzájomná komunikačná prepojenosť. Zlepšenie týchto väzieb je podmienené zlepšením priestorovej súdržnosti na subregionálnej a miestnej úrovni. Podporu regionálnych ciest je teda nutné vnímať najmä v kontexte vyváženého územného rozvoja a územnej súdržnosti regiónov. V prípade nedostatočného prepojenia vybraných regiónov dochádza k ich segregácii, zaostávaniu v rozvoji a zhoršeniu konkurencieschopnosti voči iným regiónom a subregiónom.

Na zaostávanie a brzdenie integrácie regiónov do širších územných a hospodárskych vzťahov v dôsledku nedostatočne vybudovanej dopravnej infraštruktúry poukazuje Národný program reforiem na roky 2011 – 2014. Jeho hlavnou výzvou v oblasti dopravnej infraštruktúry je „znížiť zaostávanie SR v pokrytí územia sieťou diaľnic či rýchlостných ciest a vytvoriť tak priestor na zásadné zmenšenie zatiaľ výrazných medziregionálnych disparít v rámci SR, a tým aj podmienky na významný rast zamestnanosti.“¹ V oblasti kvalitnej, dostupnej a integrovanej dopravnej infraštruktúry si Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020 dáva za cieľ aj budovanie a modernizáciu cestnej infraštruktúry a napojenie regiónov na nadradenú infraštruktúru².

Z analýzy oblasti dopravnej siete ciest II. a III. triedy na území SR vyplývajú nasledovné zistenia:

¹ <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=19533>

² <http://www.telecom.gov.sk/index/?ids=1>

- cesty II. a III. triedy predstavujú dopravné komunikácie zabezpečujúce dostupnosť obyvateľstva k vyššej občianskej infraštruktúre a mobilitu pracovných síl do zamestnania (circular mobility);
- značná časť regionálnej cestnej siete je v nevyhovujúcom stavebno-technickom stave, a to predovšetkým v niektorých regiónoch stredného a východného Slovenska;
- stavebný stav mostných objektov na cestných komunikáciách je zlý, mnohokrát s prekročenou dobou životnosti;
- cesty II. a III. triedy preberajú v niektorých regiónoch úlohy ciest I. triedy v prepojení sekundárnych a terciárnych uzlov s napojením na nadradenú cestnú infraštruktúru, hustota regionálnych ciest predstavuje v uvedených oblastiach výrazný podiel z cestnej siete;

Podľa údajov cestnej databanky Slovenskej správy ciest dosahuje celková dĺžka ciest II. a III. triedy 14 050 km, čo predstavuje 77,9 % z celkovej dĺžky ciest na území SR. Cesty II. triedy z toho tvoria 3 639 km (20,2 %) a cesty III. triedy výrazný 57,7 % podiel (10 411 km). Na cestách II. a III. triedy sa realizuje 20 %, resp. 13 % dopravných výkonov. Cesty, ktoré sú súčasťou multimodálnych a doplnkových koridorov siete TEN-T dosahujú v podmienkach Slovenska celkom 924,9 km, čo predstavuje 23 % z dĺžky nadradenej dopravnej infraštruktúry (diaľnice, rýchlostné cesty, cesty I. triedy), pričom ich pokrytie územia SR je nerovnomerné.

Základné ukazovatele cestnej dopravy, vplývajúce v rozhodujúcej miere na rozvoj cestnej siete je potrebné analyzovať z pohľadu vývoja motorizácie, automobilizácie, dopravných výkonov a intenzít, stavebno-technického stavu ciest a dopravnej nehodovosti. **Zásadným problémom ciest II. a III. triedy je ich zlý stavebno-technický stav, ktorý má vplyv na zhoršenie dostupnosti regiónov a bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky.** Z výsledkov kvalitatívneho hodnotenia stavu cestnej siete na základe prehliadok vykonávaných správcami ciest na cestách I., II. a III. triedy³ bolo v roku 2012 z celoslovenského hľadiska 65,9% ciest II. triedy (2 371,7 km) vo veľmi dobrom stave, 0,5 % (16,6 km) v dobrom stave, 7,1 % (258,5 km) vo vyhovujúcom stave, **22,7 % (823,1 km) v nevyhovujúcom stave a 3,8 % (133,6 km) v havarijnom stave.** Z regionálneho hľadiska bola najhoršia kvalita ciest v Bratislavskom kraji, kde až 76,9 % ciest bolo v nevyhovujúcom až havarijnom stave a v Banskobystrickom kraji (37,1%).

V podmienkach SR (veľkosť územia, množstvo obyvateľov, ekonomická sila a pod.) sa priestorový rozvoj územia viaže na centrá osídlenia, ktoré sa vyznačujú rozličným stupňom vybavenia zariadeniami sociálnej infraštruktúry a obsluhy pre svoje zázemie. Na základe Konceptie územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 by sa mali naďalej rozvíjať relatívne rovnomerne rozložené stredne veľké mestá ako súčasť polycentrického systému osídlenia a zároveň posilniť význam sídelných systémov ako ťažísk osídlenia. Prevažná väčšina centier osídlenia je lokalizovaná na nadradenej cestnej infraštruktúre, s výnimkou menších miest prevažne v južnej časti Slovenska a v západnej časti východného Slovenska (napr. centrá rozvoja Spišská Nová Ves, Gelnica), ktoré ležia na cestách II. tried. **Práve prepojením centier osídlenia (a ich zázemia) s nadradenou cestnou infraštruktúrou (t.j. diaľnicami, rýchlostnými cestami a cestami I. triedy) sa napomôže vyváženějšímu územnému rozvoju regiónov. Popri cestách II. triedy spájajúcich jednotlivé mestá je v rámci štruktúry ťažísk osídlenia nevyhnutné zabezpečiť kvalitnú cestnú infraštruktúru aj vo vzťahu k vidieckym priestorom, ktoré sú obsluhované prevažne po cestách III. triedy.**

³ Prehľad stavu ciest II. triedy v členení podľa samosprávnych krajov za rok 2012, SSC 2013

Nároky na kvalitu ciest II. triedy vychádza zo skutočnosti, že viaceré regionálne cesty preberajú funkciu nadradenej cestnej infraštruktúry (t.j. ciest I. triedy) v prepojení terciárnych a sekundárnych uzlov s priamym napojením na nadradenú cestnú sieť a infraštruktúru TEN-T. Význam týchto ciest spočíva na jednej strane v zabezpečení mobility obyvateľstva za prácou a základnými službami, na strane druhej pomáha v udržiavaní a podpore regiónov z hľadiska ich konkurencieschopnosti. **Cesty I. triedy úplne absentujú v okresoch Pezinok, Myjava, Poltár, Gelnica, Spišská Nová Ves, Medzilaborce a Svidník.** Mnohé z úsekov ciest II. triedy v daných regiónoch sa vzhľadom k intenzite dopravy vyznačujú nielen zlým stavebno-technickým stavom, ale tiež nedostatočnými šírkovými parametrami, či prvkami vplyvujúcimi na bezpečnosť cestnej premávky. **Na kvalitu cestnej siete v uvedených regiónoch vplýva tak individuálna a verejná doprava, ako aj doprava nákladná, ktorej intenzita vzrástla v súvislosti so zavedením mýtného systému na diaľniciach, rýchlostných cestách a cestách I. triedy.** Zlepšovanie kvality a bezpečnosti regionálnej mobility je potrebné vo vzťahu k obslužnosti regiónov prostredníctvom verejnej autobusovej dopravy, ktorá predstavuje vo viacerých subregiónoch výhradný druh verejnej prepravy osôb.

Na základe prognózy vývoja intenzity dopravy na cestách II. a III. triedy na území Žilinského kraja možno do roku 2015 pri súčasnom tempe zvyšovania intenzity dopravy na cestách II. triedy predpokladať nárast osobnej automobilovej dopravy o 23 %, do roku 2020 o 34 %, na cestách III. triedy sa očakáva nárast o 20 %, resp. 30 %.⁴

Významný prvok z hľadiska dostupnosti a zjazdnosti ciest predstavujú mostné objekty. Mnohé z mostných objektov sa vyznačujú zlým stavebným stavom a prekročenou dobou životnosti. Oprávam a modernizácii mostov bola v minulosti venovaná pomerne malá pozornosť, čo sa odzrkadlilo na ich stavebnom stave ako aj ďalších dôležitých parametroch. Z celkového počtu mostných objektov v správe samosprávnych krajov sa 47,5 % vyznačuje dobrým stavebným stavom a takmer 9 % mostov zlým až havarijným stavom. V rámci regiónov je najhoršia situácia v Žilinskom kraji, kde 35,1 % mostných objektov spadá do kategórie stavebného stavu zlý až havarijný, na území Banskobystrického kraja je v uvedenej kategórii 14,8 % mostných objektov⁵.

Kvalita ciest a cestnej infraštruktúry sa výrazným spôsobom podieľa na bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky a tým aj na znižovaní dopravnej nehodovosti. V roku 2011 bolo na slovenských cestách 15 001 dopravných nehôd, pri ktorých bolo usmrtených 324 osôb. V porovnaní s rokom 2009 to predstavuje pokles o takmer 11 tisíc dopravných nehôd a len o 23 usmrtených osôb menej. Počet nehôd na cestách I. triedy a cestách II. a III. triedy dosahuje porovnateľné hodnoty (4 694 : 4 303). Zvyšovanie bezpečnosti cestnej premávky je zároveň jedným zo základných cieľov EÚ v oblasti dopravy: „Znížiť do roku 2050 počet smrteľných nehôd v cestnej doprave takmer na nulu.“⁶

⁴ Metodický pokyn a návod prognózovania výhľadových intenzít na cestnej sieti (do roku 2040), MDPT, 2006. Základom určovania výhľadových koeficientov je sčítanie dopravy v roku 2005.

⁵ <http://www.cdb.sk/sk/Vystupy-CDB/Statisticke-prehlady/Cestne-objekty-pocty-a-stav.alej>

⁶ Biela kniha EK

Verejná osobná doprava

Podiel verejnej osobnej dopravy (VOD) na prepravnom množstve poklesol z 50 % v roku 1995 na 30 % v roku 2008 a podiel individuálnej automobilovej dopravy (IAD) sa v tomto období tak zvýšil na 70 %. V autobusovej doprave je nedostatkom okrem nevhodnej organizácie dopravy aj nízka úroveň kvality zastávok a staníc, nízky rozsah doplnkových služieb a absencia infraštruktúry – v rámci staníc chýbajú parkoviská pre osobné vozidlá a taxíky a odstavné plochy pre bicykle a motocykle a úschovne batožiny. **Dlhodobou v regionálnej verejnej osobnej doprave dominuje autobusová doprava, avšak počet cestujúcich autobusmi trvale klesá, zatiaľ čo počet cestujúcich v železničnej doprave zostáva približne rovnaký, a to napriek rušeniu viacerých málo využívaných regionálnych železničných tratí.** K zásadným infraštruktúrnym nedostatkom železničnej dopravy môžeme zaradiť podobne ako v prípade autobusovej dopravy nedostatočnú kvalitu, zanedbaný charakter a vybavenie staníc a zastávok, chýbajúcu doplnkovú infraštruktúru – vyhovujúce napojenie na MHD a regionálnu autobusovú dopravu, parkoviská pre osobné vozidlá, parkoviská a stojany pre bicykle.

Najväčším problémom príťažlivosti mestskej hromadnej dopravy je **podfinancovanosť mestských dopravných podnikov a z nej vyplývajúci zlý technický stav dopravných prostriedkov MHD a dopravnej infraštruktúry.** Mestá nemajú definované dostatočné štandardy kvality a dopravnej obslužnosti vrátane účinnej kontroly, **chýbajú samostatné vyhradené pruhy pre MHD, inteligentné dopravné systémy – prioritizácia MHD napr. na vstupe do križovatky.**

Súčasnú mestskú aglomeráciu zápasia s problémami narastajúceho podielu individuálnej automobilovej dopravy a narastajúcich emisií znečisťujúcich látok. **Mobilné zdroje znečisťovania predstavujú nezanedbateľný podiel na celkových emisiách bilancovaných znečisťujúcich látok (25 % podiel na emisiách CO, 11 % podiel NM VOC a cca 51 % podiel na emisiách NO_x; z toho až 45%-ný podiel cestnej dopravy).** Na celkových emisiách tuhých znečisťujúcich látok (TZL) sa doprava v roku 2010 podieľala 8 %, na emisiách SO₂ 0,40 %, na emisiách ťažkých kovov cca 3 %. **Hlavným problémom mestskej a prímestskej autobusovej dopravy je nielen zastaranosť vozového parku (v prípade prímestskej dopravy sa v posledných rokoch zlepšila) a využívanie dopravných prostriedkov, ktoré produkujú zvýšené množstvo emisií z výfukových plynov.** Príkladom efektívnosti vynaložených prostriedkov do obnovy vozového parku je projekt nákupu 30 ks 12-metrových vozidiel pre Dopravný podnik mesta Žilina, kde sa predpokladá zníženie emisií a spotreby pohonných hmôt - počas životnosti vozidiel spolu 2,3 mil. l paliva, 6 165 t CO₂, 68 t CO, 235 t NO_x, 42 t NHMC, 6 t PM⁷.

Opatrenia na riešenie v rámci IROP:

- zvyšovanie atraktivity a efektívnosti verejnej osobnej dopravy;
- rozvoj integrovaných dopravných systémov;
- podpora bezemisnej a nízkoemisnej mestskej a prímestskej verejnej dopravy.

⁷ Stratégia rozvoja verejnej osobnej a nemotorovej dopravy v SR do roku 2020.

Opatrenia na zvýšenie podielu verejnej osobnej dopravy sa musia zamerať predovšetkým na zlepšenie základných parametrov, ktoré ovplyvňujú užívateľa dopravy pri voľbe dopravného prostriedku, ktorými sú: spoľahlivosť, časová a priestorová dostupnosť, pohodlie, kvalita a rozsah doplnkových služieb ako aj náklady na realizáciu dopravného procesu (cena pre užívateľa).⁸

Na Slovensku je aktuálny stav verejnej dopravy charakteristický najmä veľkým počtom paralelných, vzájomne si konkurujúcich autobusových liniek a železničných trás a množstvom neexistujúcich prípojov medzi autobusmi a osobnými vlakmi všade tam, kde by spolupráca medzi objednávatelmi dopravných služieb (železničná doprava – Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, prímestská doprava – vyššie územné celky, MHD – mestá a obce) jednotlivých druhov dopravy mohla priniesť všeobecne prospešný efekt. Aktivita v rámci podpory dopravnej infraštruktúry, predovšetkým rozvoja ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov a podpory udržateľnej mestskej mobility v rámci IROP prispievajú k napĺňaniu jedného z hlavných cieľov Stratégie Európa 2020 a to „znížiť emisie skleníkových plynov o 20 % (resp. až o 30 % pokiaľ k tomu budú vytvorené podmienky) v porovnaní s rokom 1990“.

Nemotorová doprava

Z hľadiska podpory ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov je nevyhnutné, aby sa cyklistická doprava stala rovnocenným druhom dopravy a bola integrovaná s ostatnými druhmi dopravy, ako aj sa zlepšilo vnímanie cyklistov ako plnohodnotných účastníkov cestnej premávky. O podpore cyklistickej infraštruktúry v kontexte rozvoja dopravnej siete TEN-T pojednáva nariadenie EK č. 1315/2013, kde je v bode 9 uvedené, že jednotlivé projekty by mali byť v úzkej synergii s cyklistickou infraštruktúrou siete EuroVelo⁹. Dopravná politika SR do roku 2015 obsahuje 2 špecifické ciele a 6 priorít, ktoré sa dotýkajú rozvoja a podpory cyklistickej dopravy, predovšetkým zabezpečenia modernizácie a rozvoja infraštruktúry pre cyklistickú dopravu a znižovania negatívnych dopadov dopravy na životné prostredie. Konštatuje sa v nej, že „*hlavným predpokladaným prínosom rozvoja infraštruktúry pre nemotorovú dopravu (peší pohyb, cyklistická doprava a pod.) je podstatný presun časti prepravných potrieb v osobnej doprave v rámci miest a obcí z individuálnej automobilovej dopravy do ekologicky čistej a ekonomicky efektívnej nemotorovej dopravy.*“ Podpora financovania cyklistickej dopravy v SR z verejných zdrojov je obsiahnutá vo vládnom materiáli „**Trvalý finančný mechanizmus na implementáciu Národnej stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike**“.

Rozvoj mestskej mobility formou podpory cyklistickej dopravy prináša pozitívny efekt nielen pre cyklistov, ale i pre motoristov a samotné samosprávy. V dôsledku znižovania počtu automobilov dochádza k menšiemu počtu kongescií a mestá nie sú nútené budovať a udržiavať viac ciest pre pribúdajúce autá. Súčasný trend v SR navyše poukazuje na zvyšujúci sa záujem verejnosti o cyklistickú dopravu v súvislosti s postupne vzrastajúcou preferenciou verejnej osobnej dopravy v mestách a regiónoch. Stav infraštruktúry pre nemotorovú dopravu možno hodnotiť ako nevyhovujúci, pričom jej najväčším nedostatkom je neucelená sieť komunikácií pre nemotorovú dopravu s množstvom

⁸ Rozvoj verejnej osobnej dopravy pred dopravou individuálnou, vládny materiál

⁹ REGULATION (EU) No 1315/2013 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 11 December 2013 on Union guidelines for the development of the trans-European transport network and repealing Decision No 661/2010/EU

lokálnych diskontinuit, nekvalitná stavebná úprava, nedostatočná nadväznosť na sieť hromadnej dopravy a nízka úroveň bezpečnosti chodcov a cyklistov. Súhrnná dĺžka cyklistických komunikácií na Slovensku predstavuje necelých 150 km. Až tri pätiny tvoria samostatné komunikácie – buď výhradne pre cyklistov (15%) alebo častejšie pre chodcov i cyklistov, a to s oddelenou prevádzkou (23%) i zmiešanou prevádzkou (22%). Tretinu súhrnnej dĺžky tvoria chodníky vybudované v pridruženom dopravnom priestore, z toho na takmer 16% je pohyb cyklistov oddelený, na vyše 18% je zmiešaný s pohybom chodcov. Iba 6% dĺžky cyklokomunikácií v mestách je v hlavnom dopravnom priestore (cyklistický pruh, pás, koridor). Výrazne poddimenzovaná je aj sieť doplnkovej cykloinfraštruktúry. **Z autobusových staníc, železničných staníc a zastávok v sledovaných mestách je len 16 % vybavených parkoviskami alebo stojanmi pre bicykle.**¹⁰ Podpora IROP bude v rámci posilnenia cyklistickej dopravy zameraná na rozvoj cyklistickej infraštruktúry (budovanie cyklopruhov, cyklokoridorov, a pod.) ako aj na rozšírenie doplnkovej cyklistickej infraštruktúry (cyklostojany, odpočívadlá, a pod.)

Poskytovanie verejných služieb s ohľadom na rozvoj ľudských zdrojov a sociálnu inklúziu

Regióny nie sú konkurencieschopné bez kvalitných verejných služieb a rozvoja sociálneho kapitálu. Cieľom verejných intervencií je zabezpečenie rovnakého štandardu verejných služieb a zlepšenie ich dostupnosti v mestách i na vidieku.

Sociálne začlenenie osôb odkázaných na pomoc spoločnosti

Kvalitná, moderná a dostupná starostlivosť o zraniteľné skupiny, v tomto prípade rodiny, seniorov, deti a mladých dospelých, osoby so zdravotným postihnutím, je kľúčovou podmienkou inkluzívneho prístupu k napĺňaniu ich práv, individuálnych potrieb a vytváraniu predpokladov pre nezávislý život v integrovanom spoločenstve plnoprávných občanov. Cieľe stratégie Európa 2020 týkajúce sa sociálnej inklúzie – znižovanie chudoby, zvyšovanie možností zamestnanosti, podpora celoživotného vzdelávania a aktívne začlenenie najzraniteľnejších skupín poskytujúce adekvátne bývanie pre každého a prekonanie všetkých foriem diskriminácie – nemôžu byť dosiahnuté bez toho, aby nebola riešená situácia obyvateľov EÚ, umiestnených v inštitucionálnych zariadeniach, a tým segregovaných a vylúčených z ostatnej spoločnosti.¹¹

Aktivity v oblasti sociálneho začleňovania osôb odkázaných na pomoc spoločnosti prispievajú k napĺňaniu cieľa stratégie Európa 2020 v rámci inkluzívneho rastu, a to znížiť počet osôb ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením v EÚ aspoň o 20 miliónov (pre SR najmenej 170 tis. ľudí do roku 2020).

Sociálne služby

Sociálna služba sa môže poskytovať fyzickej osobe buď v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo mimo neho, zväčša v zariadení. V závislosti od druhu sociálnej služby, sa v zariadení môže sociálna služba poskytovať formou ambulantnou alebo pobytovou. Pobytová sociálna služba sa môže poskytovať ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba. Zariadenia

¹⁰ Na účely analýzy stavu cykloinfraštruktúry v mestách bol v roku 2012 vykonaný prieskum, v ktorom Výskumný ústav dopravný oslovil 138 slovenských miest. Prieskumu sa zúčastnilo 67 miest

¹¹ Grieco, S, Bulic, S.: *Manuál o využívaní európskych fondov pre prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť*. (2012), Brusel : Európska expertná skupina pre prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť, s. 10 - 11.

sociálnych služieb môžu teda vykazovať znaky inštitucionálnej starostlivosti, ale taktiež existujú neinštitucionálne zariadenia poskytujúce služby komunitného typu a umožňujúce život v komunite. Inštitucionálny charakter poskytovania sociálnych služieb nie je určený formou poskytovania sociálnej služby, ale spôsobom poskytovania sociálnej služby, kultúrou zariadenia a mierou využívania zdrojov komunity.

K 31. 12. 2012 bolo v SR 5 410 836 obyvateľov, pričom sociálne služby boli poskytnuté **47 400 obyvateľom (0,88 %) v rámci 1 249 zariadení sociálnych služieb**. Z celkového počtu 1 249 zariadení sociálnych služieb bolo **641 pobytových** (51 %).

K 31. 12. 2012 celková kapacita zariadení sociálnych služieb predstavovala **47 400 miest**, z toho **87,5 % pre celoročnú starostlivosť**, 1,5 % pre týždennú, 7 % pre dennú a 4 % pre prechodnú starostlivosť. Podľa prehľadu ubytovacích dní poskytnutých v jednotlivých zariadeniach sociálnych služieb pripadlo v roku 2012 **92,5 % na celoročnú starostlivosť**, 0,9 % na týždennú starostlivosť, 3,2 % na dennú starostlivosť a 3,4 % na prechodnú starostlivosť. Celková **kapacita pobytových zariadení** sociálnych služieb predstavovala **40 858 miest (86,2 % z celkovej kapacity všetkých zariadení sociálnych služieb)**.

V rámci SR je nedostatok sociálnych služieb poskytovaných na komunitnej úrovni. V roku 2012 sa pobytové sociálne služby v zariadeniach s kapacitou nižšou ako je 40 obyvateľov (čo je možné čiastočne vnímať ako základ pre komunitné služby) poskytovali len 6 939 prijímateľom sociálnych služieb z celkového počtu 40 858 prijímateľov pobytových sociálnych služieb.

Typickým znakom sociálnych služieb v SR je veľká rôznorodosť prijímateľov sociálnych služieb v zariadeniach, čo vedie k nedostatočnej špecifickosti poskytovania služieb. Dôvodom je veľké množstvo rôznych skupín prijímateľov sociálnych služieb, ktorí žijú v jednom zariadení sociálnych služieb, t. j. v jednom zariadení žijú napr. ľudia s mentálnym postihnutím, ľudia s duševnými poruchami a seniori. Ďalším faktom je vekový rozdiel medzi prijímateľmi sociálnych služieb v rámci jedného zariadenia, kde sa často stáva, že v jednom zariadení žijú deti, mládež, mladí dospelí, dospelí a seniori. Tieto skutočnosti vytvárajú špecifiká pre proces deinštitucionalizácie v SR, kde nie je možné počítať s tým, že všetci prijímatelia sociálnych služieb by sa mohli vrátiť do svojho domáceho prostredia. **Je preto nevyhnutné vytvárať rôzne formy aj rôznych pobytových komunitných služieb a služieb dlhodobej starostlivosti.**

Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela (ďalej aj „náhradná starostlivosť“)

Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sa vykonávajú, a) v prirodzenom rodinnom prostredí, b) v náhradnom rodinnom prostredí (pestúnska starostlivosť alebo osvojenie), c) v otvorenom prostredí alebo d) **v prostredí utvorenem a usporiadanom na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately** (zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately). Ide o zariadenia, ktorými sú **detský domov, detský domov pre maloletých bez sprievodu, krízové stredisko, resocializačné stredisko pre drogovu závislých a inak závislých a v iných zariadeniach**. Zariadenie vykonáva svoju činnosť podľa účelu, na ktorý bolo zriadené, a) ambulantnou formou, b) celodennou formou alebo po určitú časť dňa, c) pobytovou formou.

Deti mimo vlastnej rodiny

V priebehu rokov 2000 - 2012 bol zaznamenaný mierny **negatívny nárast podielu počtu detí žijúcich mimo vlastnej rodiny na celkovom počte detí v SR**. V roku 2012 predstavoval podiel

detí vyrastajúcich mimo vlastnej rodiny na celkovom počte detskej populácie **1,34 %**. Avšak v tom istom období bol zaznamenaný **pozitívny trend znižovania počtu detí a mladých dospelých z celkového počtu detí žijúcich mimo vlastnej rodiny umiestnených v inštitucionálnej starostlivosti**, a to v prospech poručníctva, pestúnstva a náhradnej osobnej starostlivosti.

V roku 2012 bolo 14 458 detí mimo vlastnej rodiny. Z toho bolo 8 958 detí (61,96 %) umiestnených v náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti a v osobnej starostlivosti poručníka, **4 167 detí (28,82 %) v samostatných skupinách zariadení - detské domovy, reedukačné centrá, domovy sociálnych služieb a 1 333 (9,22 %) detí a mladých dospelých bolo umiestnených v profesionálnych rodinách detských domovov.**

Od 1. 1. 2009 sa **detský domov** (ďalej aj „DeD“) zriaďuje ako domov detí alebo centrum detí. K 31. 12. 2012 bolo na Slovensku 87 detských domovov (vrátane detských domovov pre maloletých bez sprievodu) s celkovým počtom 4 701 detí a mladých dospelých, z toho 23 ako domovov detí (907 detí a mladých dospelých) a 64 ako centier detí (3 794 detí a mladých dospelých). Z celkového počtu detských domovov bolo 67 štátnych detských domovov a 20 neštátnych detských domovov. Regionálne rozloženie detských domovov je v zásade rovnomerné, a to 8 DeD v Bratislavskom kraji, 10 DeD v Trnavskom kraji, 9 DeD v Trenčianskom kraji, 10 DeD v Nitrianskom kraji, 15 DeD v Banskobystrickom kraji, 10 DeD v Žilinskom kraji, 14 DeD v Košickom kraji a 11 DeD v Prešovskom kraji.

Resocializačné strediská

V SR pôsobí 20 resocializačných stredísk (ďalej aj „RS“) z toho jedno zriadené v pôsobnosti samosprávy a 19 je neštátnych/akreditovaných Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR s celkovou kapacitou cca 430 miest.

Krízové strediská

V SR pôsobí 37 krízových stredísk (ďalej aj „KS“) s celkovou kapacitou 732 pobytových miest a 725 ambulantných miest. Zriaďovateľom krízových stredísk je samospráva a neštátne subjekty/akreditované Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Rozvojové potreby a výzvy v oblasti poskytovania sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a spôsob ich riešenia v rámci IROP

Ako vyplýva z uvedenej analýzy v SR stále prevláda poskytovanie tradičných inštitucionálnych sociálnych služieb, ktoré poskytujú prevažne celoročné pobytové služby. **Za slabé stránky poskytovania sociálnych služieb** je možné považovať najmä nerozvinutý systém komunitného plánovania a nedostatočne vytvorené podmienky pre zotrvanie v prirodzenom (domácom) sociálnom prostredí, nedostatočnosť a regionálnu nerovnomernosť siete zariadení sociálnych služieb a terénnych sociálnych služieb a ich fyzickú nedostupnosť, nedostatočnú variabilitu sociálnych služieb a absenciu dodržiavania štandardov kvality sociálnych služieb. Medzi **ohrozenia** sa zaraďujú nepostačujúca kapacita terénnych sociálnych služieb, zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby pretrvávaním poskytovania tradičných sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb a nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií zo strany územnej samosprávy, predovšetkým v oblasti poskytovania terénnych sociálnych služieb.

Proces deinštitucionalizácie je prioritou pre oblasť náhradnej starostlivosti rovnako ako v prípade poskytovania sociálnych služieb. Od roku 2000 dochádza k posilňovaniu náhradnej rodinnej starostlivosti, postupnému znižovaniu počtu skupín vo veľkých objektoch detských domovov, k zvyšovaniu počtu skupín umiestnených v rodinných domoch (1 skupina = 1 dom) a k zvyšovaniu počtu detí umiestnených v profesionálnych rodinách.

Rozvojové potreby a výzvy v oblasti deinštitucionalizácie a spôsob ich riešenia v rámci IROP:

Potreby a výzvy:

- zmena prístupu a spôsobu poskytovania sociálnych služieb a výkonu náhradnej starostlivosti;
- postupná realizácia procesu deinštitucionalizácie poskytovania sociálnych služieb a výkonu náhradnej starostlivosti, pričom tento proces predpokladá v konečnej fáze úplné zatvorenie a zrušenie inštitucionálnych služieb starostlivosti a zároveň vytvorenie, rozvoj a podporu efektívnej siete nových alebo existujúcich alternatívnych komunitných služieb pre obyvateľov daného územného spoločenstva;
- vytvorenie podmienok pre optimalizáciu a zmiernenie regionálnych rozdielov v kvalite, variabilite a dostupnosti poskytovania sociálnych služieb a výkonu náhradnej starostlivosti;
- potreba rozvoja existujúcich a nových nedostatkových komunitných sociálnych služieb a výkonu náhradnej starostlivosti pre všetky skupiny obyvateľov
- potreba rozvoja sociálnych služieb zameraných na podporu zosúladovania rodinného a pracovného života špecificky v spojení so službami starostlivosti o deti do troch rokov veku
- zavedenie a uplatňovanie štandardov kvality poskytovaných služieb.

V oblasti podpory sociálneho začleňovania, špecificky prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v oblasti sociálnych služieb a výkonu náhradnej starostlivosti si OP LŽ stanovuje nasledovné priority:

- podpora systémových riešení,
- podpora rozvoja vybraných sociálnych služieb a vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- podpora deinštitucionalizácie zariadení,
- podpora rozvoja a rekvalifikácie kľúčových aktérov a ich kapacít.

Opatrenia na riešenie v rámci IROP

IROP bude synergicky spolupôsobiť s OP LŽ predovšetkým v rámci priority podpory deinštitucionalizácie zariadení a predmetom intervencií IROP bude investičná (kapitálová) podpora zariadení, v ktorých bude poskytovaná a zabezpečovaná transformovaná a komunitná starostlivosť.

V nadväznosti na skúsenosti z programového obdobia 2007 – 2013 s cieľom zabezpečenia efektívnejšej koordinácie aktivít IROP a OP LŽ bude spolupráca formalizovaná na úrovni medzirezortného koordinačného orgánu pre oblasť podpory deinštitucionalizácie z IROP a OP LŽ.

Rozvoj ľudských zdrojov v kontexte predprimárneho, základného a stredného vzdelávania

Infraštruktúra vzdelávania najmä v predprimárnom, primárnom vzdelávaní a odbornom vzdelávaní a príprave vytvára predpoklady pre dlhodobý rast a konkurencieschopnosť všetkých typov regiónov SR a rozvoj ľudských zdrojov a sociálneho kapitálu je jednou z prioritných oblastí Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR.

Predprimárne vzdelávanie

EK uvádza, že „predprimárne vzdelávanie vykazuje najväčšiu návratnosť, pokiaľ ide o sociálnu adaptáciu detí. Členské štáty by preto mali viac investovať do predprimárneho vzdelávania ako efektívneho prostriedku, ktorý predstavuje základ pre ďalšie vzdelávanie, je prevenciou predčasného ukončovania školskej dochádzky a zvyšuje spravodlivosť výsledkov a celkovú úroveň zručností“¹².

Podpora predprimárneho vzdelávania je prepojená s inkluzívnym rastom stratégie Európa 2020 v jej hlavnej iniciatíve „Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta“. Jednou z úloh programu je „...uľahčiť zosúladenie profesionálneho a rodinného života“. V rámci definovania cieľov v oblasti vzdelávania do roku 2020 EK stanovila, že aspoň 95 % detí vo veku od štyroch rokov do veku, v ktorom majú začať povinnú školskú dochádzku, by sa malo zúčastniť predprimárneho vzdelávania. Podpora predprimárneho vzdelávania je z pohľadu podpory účasti žien na trhu práce obsiahnutá v Národnom programe reforiem SR 2013: „podporou predprimárneho vzdelávania v materských školách rozširovaním existujúcich foriem výchovy a vzdelávania. Rozšíria sa najmä existujúce formy výchovy a vzdelávania o prípravné triedy materskej školy. V spolupráci so zriaďovateľmi materských škôl sa budú naďalej upravovať kapacity materských škôl tak, aby naplnili vyššie uvedený cieľ“. Čiastkovým cieľom v oblasti predprimárneho vzdelávania v Správe o stave školstva na Slovensku 2013 je „vytváranie kapacitného a technického vybavenia materských škôl“.

Predprimárne vzdelávanie je výchova a vzdelávanie poskytované deťom vo veku od 3 do 5 rokov veku dieťaťa. Jeho cieľom je osobnostný rozvoj detí v oblasti sociálno-emocionálnej, intelektuálnej, telesnej, morálnej, estetickej. Taktiež rozvíjanie schopností a zručností potrebných na plnenie povinnej školskej dochádzky. Získané poznatky a schopnosti detí v bezpečnom, hygienickom a podnetnom prostredí majú význam vo vzťahu k rozvíjaniu základov kultúrnej, čitateľskej, matematickej a prírodovednej gramotnosti. **V súčasnosti neexistuje dostatočná dostupnosť kvalitných a cenovo prístupných zariadení starostlivosti o deti v predškolskom veku, čo znižuje celkovú zaškolenosť detí, a tým sa vytvárajú bariéry pre návrat žien po materskej dovolenke na trh práce, zároveň sa tak limituje využívanie predškolského vzdelávania k vytváraniu študijných schopností a sociálnej integrácie detí.** Rovnako musia byť materské školy prispôbené pre deti so špeciálnymi vzdelávacími potrebami (bezbariérový prístup, pomôcky, a pod.), aby boli vytvorené predpoklady pre rozvoj ich kľúčových kompetencií a celkový rozvoj inkluzívneho vzdelávania už od najnižšieho stupňa vzdelávania. Pomer detí v materských školách k populácii 3- až 5- ročných detí (hrubá zaškolenosť) sa postupnou revitalizáciou materských škôl dostal v roku 2003 nad úroveň 90 %. V súčasnosti je na úrovni 87,70 % (údaj k 2013).

V rokoch 2000 až 2012 vývoj počtu materských škôl zodpovedal vývoju referenčnej populácie len na necelých 40 % (v období 1970 až 1989 to bolo 68 %). K disharmónii dochádzalo najmä v

¹² Európska komisia 2006: Účinnosť a spravodlivosť v európskych systémoch vzdelávania odbornej prípravy. Správa o stave školstva na Slovensku 2013.

ostatných štyroch rokoch, keď pri náraste populácie 3- až 5- ročných o 13,5 tisíc poklesol počet tried materských škôl o 10. Pokiaľ v predchádzajúcej fáze klesala populácia, tak zníženiu o 1000 detí zodpovedal pokles tried na školách o 16. Podľa tohto vzťahu si nárast populácie v ostatných rokoch vyžadoval zvýšenie počtu tried na školách o 216 a nie pokles. Dôsledkom toho bola zvýšená naplnenosť škôl, táto vzrástla zo 48 na 52 detí na školu.

V súčasnosti sú existujúce triedy maximálne vyťažené a počet nevybavených žiadostí o prijatie do materskej školy sa 9-násobne zvýšil (na 9 682 nevybavených žiadostí 2013) v porovnaní s rokom 2006 (1 074 žiadostí). Odhad do roku 2016 nasvedčuje zvyšovaniu počtu nevybavených žiadostí. Materské školy vzhľadom na ich kapacity nestačia uspokojiť všetky požiadavky, z čoho pramení skutočnosť, že z hľadiska vekového zloženia detí bolo v školskom roku 2013/2014 z celkového počtu detí v daných populačných ročníkoch v materských školách prijatých 4,6% detí mladších ako 3 roky; 24,1% 3-ročných detí; 28,7% detí 4-ročných; 30,0% 5-ročných a 12,3% detí 6-ročných. Stále rastúci záujem o prijatie detí do materských škôl, ich nedostatočná kapacita nútia zariadenia prednostne prijímať deti, ktoré dovŕšia piaty rok veku a deti zamestnaných rodičov.

V roku 2013 bolo v sieti škôl a školských zariadení evidovaných 7 525,5 tried v 2 870 materských školách. Pri zvyšujúcom sa počte detí prijatých do materských škôl, ako aj pri zvyšujúcom sa počte nevybavených žiadostí o prijatie detí do materskej škôl sa v roku 2013 zvýšil celkový počet materských škôl o 9 oproti roku 2012 a počet tried sa zvýšil o 130,5 v porovnaní s rokom 2012. Zriaďovatelia sa preto snažia nepriaznivú situáciu pri prijímaní detí riešiť rozširovaním kapacít už existujúcich materských škôl, prípadne adaptáciou vhodných priestorov na triedy materských škôl.

Tabuľka č. 1: Potreba tried na základe nevyhovievých žiadostí s odhadom od roku 2014 do 2016

rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
žiadosti	6 042	7 061	8 144	9 682	10 753	11 971	13 188
triedy	299	350	403	480	532	593	653

Zdroj: Ústav informácií a prognóz školstva
Poznámka: v triedach MŠ je v priemere 20,2 detí

Od roku 2000 sa výrazne menil aj ukazovateľ hrubej zaškolenosti detí v materskej škole. Najvyššia hrubá zaškolenosť bola v rokoch 2004 – 93% a v 2006 – 92%. V súčasnosti je hrubá zaškolenosť detí v materských školách 87,70%. V medzinárodnom porovnaní SR vykazuje nižšiu účasť na predškolskej výchove ako je priemer krajín EÚ.

Rozvojové potreby a výzvy v oblasti predprimárneho vzdelávania a spôsob ich riešenia v rámci IROP:

Potreby a výzvy:

- nedostatočná kapacita existujúcej siete materských škôl vrátane nepriaznivej priestorovej situácie škôl, ktorá bezprostredne ohrozuje prípravu detí na plnenie povinnej školskej dochádzky,
- nízka hrubá zaškolenosť detí,
- limitovaná možnosť návratu žien po materskej dovolenke na trh práce z dôvodu nedostatku kapacít materských škôl,
- nedostatočne využitý potenciál predškolského vzdelávania z hľadiska osobnostného rozvoja detí,

- nedostatočne vytvorené podmienky pre deti so špeciálnymi vzdelávacími potrebami pre ich začlenenie do materských škôl (nízky počet priestorovo debarierizovaných škôl, vybavených kompenzačnými a špeciálnymi učebnými pomôckami), absencia, resp. nízky počet asistentov učiteľa,
- nedostatočne rozvinutá infraštruktúra materských škôl z dôvodu potreby stavebno-technických úprav a modernizácia materiálno-technického vybavenia materských škôl vrátane zvyšovania energetickej hospodárnosti budov.

Opatrenia na riešenie v rámci IROP:

- rozširovanie kapacít materských škôl,
- modernizácia infraštruktúry materských škôl,
- modernizácia materiálno-technického vybavenia materských škôl s možnosťou pripojenia k internetu,
- budovanie detských ihrísk materských škôl, budovanie detských bazénov v záhradách materských škôl,
- vybavenie materských škôl moderným nábytkom, učebnými pomôckami a didaktickými hračkami,
- prispôsobenie vonkajších a vnútorných priestorov materských škôl podmienkam inkluzívneho vzdelávania.

Základné vzdelávanie

Hlavným zámerom stratégie Európa 2020 je vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inováciách. Príspevok k dosiahnutiu tohto cieľa poskytuje aj *„efektívne investovanie do systémov vzdelávania a odbornej prípravy na všetkých úrovniach vzdelávania“* vyjadrené prostredníctvom iniciatívy „Mládež v pohybe“. V Odporúčaní Rady č. 4, ktoré sa týka Národného programu reforiem Slovenska na roky 2013 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability SR na roky 2012-2016 sa uvádza: *„Zintenzívniť úsilie o zlepšenie prístupu k vysoko kvalitnému a inkluzívnemu predškolskému a školskému vzdelávaniu...“*. Pozičný dokument EK pri podpore vzdelávania navrhuje SR *„Zvýšiť účasť dospelých na celoživotnom vzdelávaní“*, zároveň *„je potrebné zabezpečiť investície do prispôsobovania infraštruktúry konkrétnym potrebám postihnutých osôb s cieľom umožniť im účasť na vzdelávaní“*.

V súčasnosti je v sieti základných škôl a školských zariadení zaradených 2 159 základných škôl a vzdeláva sa v nich 427 377 žiakov v 23 146 triedach¹³. Celkový počet žiakov základných škôl bude klesať do roku 2014, a to na úroveň 425,3 tisíc žiakov. V nasledujúcej rastovej fáze sa počet zvýši o 9 %, v roku 2023 by malo byť v základných školách celkovo 465 tisíc žiakov.

Počet absolventov základných škôl v roku 2013 bol 49 696. Na stredné odborné školy v roku 2013 nastúpilo 42 235 novoprijatých žiakov (približne 85 %). Počet novoprijatých žiakov zahŕňa okrem absolventov základných škôl aj osoby v pracovnom procese, resp. osoby bez práce. Základné školy zaradené do siete škôl a školských zariadení využívajú 33 294 učební, z ktorých 437 nevyhovuje hygienickým požiadavkám (stav k 15. 09. 2013, UIPŠ).

Žiakom základných škôl chýba **jazyková gramotnosť** (výsledky Monitor 9) a postupne sa znižuje prírodovedná gramotnosť (výsledky PISA 2009). Žiaci v medzinárodných meraniach dosahujú výsledky nižšie ako je priemer EÚ, napr. nízka úspešnosť 15-ročných žiakov v medzinárodnom meraní PISA (2003-2009). Slovensko dosiahlo priemerné skóre 490 bodov, čím sa umiestnilo pod priemerom OECD (501). V porovnaní s výkonom v roku 2006 sa priemer žiakov na

¹³ V sieti sú zaradené školy s počtom od 3 do 1 044 žiakov.

Slovensku zvýšil štatisticky nevýznamne o 2 body (488 bodov v roku 2006). V rebríčkoch umiestnenia zostáva SR zhruba na rovnakej pozícii: na 23. až 29. mieste spomedzi 34 krajín OECD a na 29. až 37. mieste zo všetkých 65 zúčastnených krajín. V meraní PISA 2012 v každej oblasti (matematická, prírodovedná, čitateľská) došlo k výraznému poklesu výkonu slovenských žiakov. Prvýkrát sú výsledky vo vyššie uvedených oblastiach výrazne nižšie ako je priemer OECD. V **matematickej gramotnosti** sa vo výsledkoch našich žiakov prejavilo zníženie v priemere o 15 bodov, v porovnaní s PISA 2009, čo znamená pre SR pokles z priemeru do úrovne pod priemerom krajín OECD. V **čitateľskej gramotnosti** sa slovenskí žiaci aj v predchádzajúcich cykloch nachádzali pod priemerom zúčastnených krajín OECD. Oproti roku 2009 sa však priemerný výkon našich žiakov ešte znížil o 14 bodov a zastúpenie rizikovej skupiny sa zvýšilo o 6 %. Výsledkom je, že až 28,2 % žiakov sa svojím výkonom zaradilo do rizikovej skupiny, čo znamená, že títo žiaci nedisponujú ani najzákladnejšími čitateľskými zručnosťami, ktoré sú tak potrebné pre ďalšie vzdelávanie. V **prírodovednej gramotnosti** sa výkon žiakov sa nachádza pod priemerom zúčastnených krajín OECD. V meraní PISA v roku 2012 dosiahli žiaci o 19 bodov nižší priemerný výsledok v porovnaní s predchádzajúcim cyklom v roku 2009. Pritom už v predchádzajúcich cykloch PISA (2006 a 2009) boli výkony žiakov SR pod úrovňou priemeru krajín OECD.

Testovanie deviatakov základných škôl (tzv. Monitor 9) z jazykovej gramotnosti v školskom roku 2010/2011 bol vyhodnotený priemernou úspešnosťou 58,2%, v nasledujúcom školskom roku 2011/2012 dosiahol úspešnosť 54,5%.

Podporou základného vzdelávania zlepšíme prístup mladých ľudí na trh práce, vytvoríme priestor pre rozhľad žiaka o jeho budúcich možnostiach (pracovných, študijných). V rámci IROP sa bude riešiť vybavenie základných škôl učebňami, ich modernizáciou, umožňujúcou využitie moderných vyučovacích metód k rozvoju kľúčových kompetencií, prírodovedných zručností a zvyšovania jazykových znalostí. Riešené sú aj prvky infraštruktúry na zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania.

Rozvojové potreby a výzvy v oblasti základného vzdelávania a spôsob ich riešenia v rámci IROP:

Potreby a výzvy:

- absencia technických miestností, učební a príslušného vybavenia,
- nedostatočné vybavenie technických miestností, učební na základných školách,
- nedostatočné vybavenie jazykových a prírodovedných učební,
- nedostatočné vybavenie základných škôl na prepojenie teoretického a praktického vzdelávania na podmienky trhu práce,
- nedostatočné jazykové znalosti žiakov základných škôl,
- nedostatočné znalosti prírodovednej gramotnosti žiakov základných škôl,
- nedostatočné vybavenie škôl prvkami inkluzívneho vzdelávania.

Opatrenia na riešenie v rámci IROP:

- zabezpečenie technických, jazykových a prírodovedných učební,
- modernizácia vybavenia technických, jazykových a prírodovedných učební,
- modernizácia materiálno-technického vybavenia po stránke zavedenia prvkov inkluzívneho vzdelávania.

Stredné odborné vzdelávanie

Stratégia Európa 2020 navrhuje rad iniciatív podporujúcich pokrok v oblasti vzdelávania. V iniciatíve „Mládež v pohybe“ vyzýva členský štát „zabezpečiť efektívne investovanie do systému vzdelávania a odbornej prípravy na všetkých úrovniach“ a zároveň vyzýva „zlepšiť vstup mladých ľudí na trh práce prostredníctvom integrovaných opatrení zahŕňajúcich okrem iného usmerňovanie, konzultácie a učňovskú prax.“ Rovnako Národný program reforiem SR 2013 ukladá v oblasti školstva „zabezpečiť užšie prepojenie odborných škôl s praxou“, „zapracovaním prvkov duálneho školstva do systému odborného vzdelávania a prípravy v odborných školách“. Správa o stave školstva na Slovensku 2013 stanovuje úlohu v oblasti odborného školstva „zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy tak, aby jeho absolventi boli schopní bezprostredne po skončení štúdiu priamo vstúpiť do pracovného procesu“.

Vzdelávacie programy stredných odborných škôl sú zamerané predovšetkým na výkon povolání a odborných činností v národnom hospodárstve, zdravotníctve, verejnej správe, kultúre, umení a v ostatných oblastiach. Žiakom zabezpečujú teoretické a praktické vyučovanie, prípadne slúžia na prípravu na ďalšie štúdium. Neoddeliteľnou súčasťou odborného vzdelávania a prípravy v stredných odborných školách je praktické vyučovanie. Praktické vyučovanie sa uskutočňuje v školách, v strediskách praktického vyučovania a v školských zariadeniach alebo individuálne priamo u zamestnávateľov. Poskytuje žiakom najmä praktické zručnosti, návyky a získanie schopností nevyhnutých pre výkon príslušných povolání a pracovných činností. Odborné vzdelávanie a príprava sú jediným segmentom vzdelávania, ktorý pripravuje svojich absolventov priamo pre prax. Stredné odborné školy, centrá odborného vzdelávania a prípravy poskytujú v rámci celoživotného vzdelávania vyučovanie/kurzy pre verejnosť, akreditované rekvalifikačné programy podľa zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Tabuľka č. 2: Počet stredných odborných škôl, žiakov a učiteľov podľa druhov zriaďovateľov k 15. 09. 2013 (údaje za denné štúdium)

Počty stredných odborných škôl, žiakov a učiteľov podľa zriaďovateľov		Zriadené obcou	Zriadené obvodným úradom	Zriadené VÚC	cirkevné	súkromné	spolu
Stredné odborné školy	Počet škôl	1	5	348	20	83	457
	Počet žiakov	55	1 317	129 282	3 735	14 359	148 748
	Počet učiteľov	2	150	11 881	549	1 902	14 464

Zdroj: ÚIPŠ

Až 80,9 % žiakov stredných škôl končí v študijných odboroch, ktoré poskytujú úplné stredné odborné vzdelávanie (maturitná skúška).

Miera nezamestnanosti absolventov stredných škôl sa pohybovala na úrovni 17,1 % (medián) (v období 6/2012 do 5/2013). Z tohto výrazne najnižšia je absolventská miera nezamestnanosti gymnazistov 6,6 % (medián). Najvyššia miera absolventskej nezamestnanosti bola zaznamenaná v rámci absolventov stredných odborných škôl, pohybovala sa v rozmedzí 19,2 – 23,6 % (medián) v závislosti od typu strednej odbornej školy.¹⁴ Z regionálneho pohľadu dosahujú

¹⁴ Uplatnenie absolventov stredných škôl v praxi, sezóna 2012 - 2013, ÚIPŠ, Bratislava 2013

dlhodobo najvyššiu absolventskú mieru nezamestnanosti Košický, Prešovský a Banskobystrický kraj.

Miera nezamestnanosti absolventov stredných odborných škôl je vo väčšej miere spôsobená nespokojnosťou zamestnávateľov s kvalitou odborného vzdelávania. Medzi príčiny zhoršenej uplatniteľnosti absolventov odborného vzdelávania a prípravy na trhu práce patrí nepružné reagovanie systému vzdelávania a odbornej prípravy na potreby trhu práce, nepripravenosť kvalifikovanej pracovnej sily v takom rozsahu, aby bola schopná bezprostredne po ukončení štúdia vstúpiť do pracovného procesu. Nedostatočný je aj podiel účasti žiakov stredných škôl na praktickom vzdelávaní u zamestnávateľa (3,2 % v školskom roku 2013/2014). Ďalším problémom je atraktivita odborného vzdelávania z dôvodu uprednostňovania všeobecného vzdelávania žiakmi základných škôl. To je ovplyvnené aj nedostatočným materiálnym a technickým vybavením odborných škôl, ktoré je pre žiaka nevyhnutné na získanie potrebných zručností potrebných pre prax.

Za účelom zlepšenia a prispôbenia podmienok odborného vzdelávania a prípravy potrebám trhu práce bude IROP podporovať investície do dostatočného a adekvátneho materiálneho a technického vybavenia (vrátane uplatňovania prvkov inkluzívneho vzdelávania) stredných odborných škôl, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev, stredísk odbornej praxe, pracovísk praktického vyučovania a organizácií poskytujúcich celoživotné vzdelávanie, ktoré umožňujú poskytovať vzdelávanie a rekvalifikáciu v súlade s požiadavkami trhu práce. Špecifickou oblasťou podpory je vytváranie podmienok pre rozširovanie centier odborného vzdelávania a prípravy, ich podpora a rozvoj pre kvalitnú prípravu študentov na trh práce.

Rozvojové potreby a výzvy v oblasti stredného odborného vzdelávania a spôsob ich riešenia v rámci IROP:

Potreby a výzvy:

- nezamestnanosť absolventov stredných odborných škôl,
- nízky podiel účasti žiakov na praktickom vyučovaní priamo na pracoviskách zamestnávateľa,
- nízka miera celoživotného vzdelávania.

Opatrenia na riešenie v rámci IROP:

- zvýšená kvalita odborného vzdelávania prepojená s praxou,
- vytvorené podmienky na zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania,
- vytvorené podmienky na zvýšenie podielu účasti žiakov na praktickom vyučovaní priamo u zamestnávateľa.

Skúsenosti s implementáciou aktivít v oblasti školskej infraštruktúry v rámci Regionálneho operačného programu v programovom období 2007 – 2013

Podpora bola zameraná v stavebno-technických intervenciách na rekonštrukciu, rozširovanie a modernizáciu vybraných *materských, základných a stredných škôl* a s tým súvisiace obstaranie vybavenia, vrátane IKT. Cieľom týchto intervencií bolo pri rešpektovaní zásad udržateľnosti životného prostredia odstránenie nevyhovujúceho stavebno-technického stavu objektov, odstránenie nevyhovujúcich podmienok pre imobilných užívateľov a zníženie vysokej energetickej náročnosti prevádzky pri všetkých typoch škôl.

V praxi, tak u materských, základných ako aj stredných škôl aktivity smerovali predovšetkým do zlepšenia stavebno-technického stavu, dosiahnutiu úspor a energetickej efektívnosti rekonštruovaných budov a v mnohých prípadoch bolo hlavným dôvodom už odstránenie havarijného stavu spôsobeného vekom budov ako aj klimatickými podmienkami. Stavebné úpravy boli zamerané na zateplenia obvodových stien, zateplenia strešných konštrukcií, výmeny okien a dvier, klampiarske práce.

Počas implementácie RO pre ROP zaznamenal vysokú absorpčnú schopnosť, pripravenosť a dopyt žiadateľov po týchto intervenciách prekročil alokovanú sumu (záväzok 417 mil. Eur). Celkovo bolo prijatých 1 688 žiadostí o NFP v celkovom objeme 1,4 mld Eur (výška žiadaného príspevku) a zazmluvnených 785 projektov v celkovom objeme 601 mil. Eur (z toho 62 MŠ, 637 ZŠ a 86 SŠ). Z tohto počtu 785 projektov bolo 296 projektov komplementárnych z OP Vzdelávanie (týmto školám bola poskytnutá pomoc aj v rámci OP Vzdelávanie).

Intervencie v oblasti školskej infraštruktúry boli v čase hospodárskej krízy najvyššou rozvojovou prioritou regionálnych a miestnych samospráv.

Realizácia projektov školskej infraštruktúry prispela k:

- zníženiu dlhoročného kumulovaného „modernizačného dlhu“ školskej infraštruktúry (investičné výdavky do týchto zariadení boli po desaťročia poddimenzované).
- V situácii dlhodobej absencie investičných výdavkov a prebiehajúcej racionalizácii siete škôl a školských zariadení významnou mierou umožňuje zriaďovateľom škôl vykonať nevyhnutné stavebno-technické úpravy vyplývajúce zo zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, najmä čo sa týka plnenia kapacitných a priestorových požiadaviek. Projekty zároveň zásadným spôsobom prispeli k skvalitňovaniu vzdelávacieho procesu a vzdelávacích služieb – v mnohých prípadoch školy len vďaka realizácii projektu mohli obstaráť počítačové a iné IKT vybavenie, ktoré je predpokladom a nevyhnutnou súčasťou digitalizácie regionálneho školstva a moderného vzdelávania.
- efektívnemu využívaniu energií v objektoch škôl prostredníctvom znižovania ich energetickej náročnosti a v niektorých prípadoch aj inštaláciou obnoviteľných zdrojov energie (čím sa zároveň predchádza narastaniu „prevádzkového dlhu“ školských zariadení) – priemerné zníženie energetickej náročnosti budov podporených zariadení predstavuje takmer 50% oproti situácii bez realizácie projektu. 20%-né zvýšenie energetickej efektívnosti na úrovni EÚ je jedným z hlavných cieľov Stratégie Európa 2020.
- harmonizácii rodinného a pracovného života prostredníctvom rozširovania a modernizácie priestorov materských škôl.
- vytvoreniu vhodnejšieho a príjemnejšieho prostredia pre deti a žiakov základných a materských škôl čo je neprehliadnuteľný faktor v motivácii viac sa zapájať do vzdelávacieho procesu.

Zlepšenie dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti

Dôležitým predpokladom produktivity a sociálneho začlenenia ekonomicky aktívneho obyvateľstva je dobrý zdravotný stav a účinná prevencia vzniku ochorení. Iba zdravá pracovná sila je motorom ekonomického rastu. Efektívne nastavený a fungujúci zdravotný systém je dôležitým ekonomickým faktorom vplyvujúcim na kvalitu života, produktivitu práce a zamestnateľnosť pracovnej sily.

Podľa analýz OECD až 80% nákladov v zdravotnej starostlivosti spotrebávajú chronicky chorí pacienti a znevýhodnené skupiny obyvateľstva. Investície do reformy primárnej ambulantnej starostlivosti a jej centralizácii do centier vedú k znižovaniu hospitalizácií u znevýhodnených skupín obyvateľstva a k ich rýchlejšiemu sa začleneniu na trhu práce (štúdie ChenMed, Geisinger, Valencia, Torbay, reforma primárnej ambulantnej starostlivosti v provincii Ontario).

Podporou zdravotníckej infraštruktúry sa zníži nerovnosť z hľadiska prístupu ku kvalitným a efektívnym službám všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti hlavne u sociálne znevýhodnených skupín. V súčasnosti je rizikom znižovania dostupnosti kvalitných zdravotných služieb výrazne nízka efektívnosť slovenského zdravotníctva, ktoré figuruje na spodných priečkach krajín OECD. Dôležitým predpokladom zlepšenia efektívnosti slovenského zdravotníctva je dostupná a funkčne vyhovujúca zdravotnícka infraštruktúra centier primárneho kontaktu, ktorá zo stavebného a technologického hľadiska realizáciu nových procesov v plnej miere umožní. Nejde teda len o jednoduchú obnovu zastaranej infraštruktúry, ale o modernizáciu zameranú na skvalitnenie a zefektívnenie poskytovania primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti a súvisiacu s transformáciou zdravotného systému, ktorej výsledkom bude dostupnosť úplne nového typu zdravotníckej infraštruktúry, ktorý v súčasnosti na Slovensku absentuje.

Podpora v oblasti zdravotníctva nadväzuje na stratégiu Európa 2020, ktorého kľúčovou súčasťou je potreba prijatia opatrení na udržanie vysokej kvality zdravého života pre súčasnú aj budúce generácie, ktorých základom sú jedinečné sociálne modely Európy¹⁵.

Rozvojové potreby a výzvy v oblasti zdravotnej starostlivosti a spôsob ich riešenia v rámci IROP

Potreby a výzvy:

- nízka efektívnosť slovenského zdravotníctva,
- starnutie populácie,
- nedostatok kvalifikovaných zdravotníckych pracovníkov v systéme zdravotníctva,
- nízka integrácia služieb zdravotnej starostlivosti medzi jej jednotlivými úrovňami a prepojenie so službami sociálnej starostlivosti,
- slabá integrácia a veľká atomizácia všeobecných lekárov,
- nefungujúca úloha „gate keepera“ v primárnej zdravotnej starostlivosti,
- nízka úroveň medicínskej prevencie,
- nedostatočná štandardizácia postupov liečby a prevencie,
- vysoký priemerný počet návštev u lekára v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ,
- zlý technický stav objektov zdravotníckej infraštruktúry.

Opatrenia na riešenie v rámci IROP:

- podpora reformných systémových riešení,
- integrácia siete všeobecných lekárov prostredníctvom investícií do Centier integrovanej zdravotnej starostlivosti, ktoré budú dosahovať lepšie výsledky v manažmente liečby pacientov a v efektívnosti poskytovaných zdravotníckych služieb.

¹⁵ OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPA 2020, Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, str. 10,
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:SK:PDF>

Využitie potenciálu kreativity ľudských zdrojov regiónov

Vychádzajúc zo Spoločného strategického rámca¹⁶ a kohéznej politiky pre roky 2014 - 2020, cieľom podpory tejto oblasti je hospodársky rast a zamestnanosť na Slovensku prostredníctvom **tematického cieľa č. 8 Podpora udržateľnej a kvalitnej zamestnanosti a mobility pracovnej sily** prostredníctvom podpory rastu priaznivého pre zamestnanosť, a to rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasť územnej stratégie pre konkrétne oblasti vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov¹⁷. **Vnútorným potenciálom regiónov je okrem iného aj kreativita ľudských zdrojov, ktoré spolu s kultúrnymi zdrojmi tvoria súčasť tzv. kreatívnej ekonomiky.** Počas posledných dvoch desaťročí možno pozorovať, že kreativita sa postupne stáva hnacou silou ekonomík, v dôsledku čoho prudko narastá aj význam kreatívnych odvetví. To je odrazom zmien v produkcii rozvinutých ekonomík, v ktorých sa model fordistickej hromadnej produkcie mení postupne na dynamickejšiu, flexibilnejšiu a personalizovanú produkciu tovarov a služieb.

Kultúrny a kreatívny sektor (ďalej „KKS“) má ako katalyzátor inovácií značný potenciál pre riešenie tvorby hospodárskeho rastu a ako sektor má významný podiel na zamestnanosti. V súčasnosti predstavuje 4,5 % HDP a 8,5 mil. pracovných miest na úrovni EÚ¹⁸, **na Slovensku je to približne 4% HDP a viac než 4% podiel celkového počtu pracovných miest**¹⁹, čím môže významne prispieť k plneniu cieľov stratégie Európa 2020²⁰. KKS je považovaný za veľmi inovatívny, **najmä z pohľadu netechnologických inovácií** ako sú dizajn, móda, či obsahovo orientované nové médiá a audiovizia, ktoré sú založené na tzv. **kultúrnej kreativite** (culture-based creativity). Zároveň má prostredníctvom pridanej hodnoty a ďalších pozitívnych externalít významný dopad na podporu rastu ostatných odvetví ako sú elektrotechnický priemysel, kultúrny turizmus, alebo odevný priemysel. Výstupy KKS sú často vstupmi pre inovácie v iných priemyselných odvetviach (tzv. *spillover effects*).

Stratégia Európa 2020 má za cieľ vytvoriť z EÚ inteligentnú, udržateľnú a inkluzívnu ekonomiku, ktorá bude vytvárať vysokú mieru zamestnanosti, produktivity a sociálnej kohézie. Uvádza sa v nej, že **EÚ musí poskytovať atraktívnejšie rámcové podmienky pre inovácie a kreativitu.** V tomto zmysle je na Slovensku potrebné **systémovo podporiť rozvoj KKS** v kontexte celého jeho „ekosystému“, nadviazať na skúsenosti z programového obdobia 2007 – 2013 a naštartovať tie oblasti podpory, ktoré v SR neboli doteraz rozvíjané. V ostatnom programovom období boli realizované dôležité štrukturálne opatrenia v oblasti digitalizácie kultúrneho dedičstva, ktoré tvoria akýsi odrazový mostík pre ďalší rozvoj kultúrneho a kreatívneho priemyslu v podmienkach digitálnej doby. S cieľom rozvoja potenciálu zamestnanosti v kultúrnom a kreatívnom sektore v SR je v období 2014 – 2020 potrebné nadviazať aj na výsledky týchto opatrení, ktoré boli realizované v podmienkach erbových kultúrnych inštitúcií SR a ich novovybudovaných digitalizačných pracovísk t.j. Slovenské národné múzeum, Slovenská národná galéria, Slovenská národná knižnica, Slovenský filmový ústav a ďalšie.

¹⁶ Spoločný strategický rámec 2011/0273 (COD)

¹⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (eú), PE-CONS 83/13 - 2011/0275(COD)

¹⁸ Promoting Cultural and Creative Sectors for Growth and Jobs in the EU COM (2012) 537

¹⁹ Správa o stave a potenciáli kreatívneho priemyslu na Slovensku, str. 42

²⁰ Stratégia Európa 2020, http://ec.europa.eu/europe2020/index_sk.htm

Kultúrna kreativita ako predpoklad netechnologických inovácií

Kultúrny a kreatívny sektor zahŕňa také kultúrne a kreatívne organizácie a podniky, ktoré sú primárne orientované trhovu a pôsobia v tvorbe, výrobe, distribúcii a/alebo mediálnom rozširovaní kultúrnych či kreatívnych produktov a služieb. **Spoločným jadrom každej trhovej kultúrnej a kreatívnej činnosti je tzv. kreatívny akt.** To znamená všetky umelecké, literárne, kultúrne, hudobné, architektonické a kreatívne obsahy, diela, produkty, predstavenia či služby s ekonomicky relevantným východiskom²¹. Úspešné pretavenie kreatívneho aktu do kreatívnych produktov a služieb, či netechnologických inovácií je podmienené **existenciou kreatívnych zručností a laterálneho myslenia** (originalita, originálne zdroje, kultúrna kreativita) ľudských zdrojov **v podmienkach podporného prostredia** (priestorové, technologické, sociálne, podnikateľské, finančné). Dôležitou podmienkou úspešných výsledkov je aj **využívanie existujúcich štruktúr** (kultúrne organizácie v zmysle ich infraštruktúry, produkcie a know - how,) **a dôraz na mladú generáciu** (absolventi umeleckých a kreatívnych odborov SŠ a VŠ) a talenty.

Pre zabezpečenie podpory kreativity a inovačnej výkonnosti je potrebné predovšetkým vybudovať **úplne nový typ fyzickej infraštruktúry** (kreatívne centrá, inkubátory, huby, co-workingy) ako miesta priaznivé pre kreatívnu tvorbu, testovanie a netechnologické inovácie s ekonomicky relevantným východiskom, ktorý v podmienkach SR úplne abscentuje. S tým súvisí aj systematická **podpora mäkkej infraštruktúry** ako nové zručnosti v oblasti digitálnych technológií, či podnikania, odborný rast ľudského kapitálu (nové trendy, nové prepojenia), partnerstvá naprieč súkromným a verejným sektorom, sieťovanie, rozvoj dopytu a prístup k iniciačnému kapitálu pre umelcov, kreatívco, budúcich kreatívnych podnikateľov (SZČO či slobodní umelci), mikro a MSP, ktoré sú najčastejšou formou kreatívnych odvetví.

Ďalšími nevyhnutnými podpornými krokmi sú investície do výskumu a inovácií najmä s cieľom dosahovania spillover efektov, čo deklaruje v súvislosti s kreatívnym priemyslom ako perspektívnym odvetvím aj Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky (RIS)²², a tiež stimulovanie podnikania MSP, čo je predmetom OP Val. V neposlednom rade je to aj rozvoj tradičnej kultúrnej infraštruktúry (kultúrne dedičstvo, kultúrny turizmus, umelecké inštitúcie a služby).

Ako najefektívnejšie podmienky pre kreativitu a inovácie sa ukazuje **klastrový prístup**. V mestských oblastiach sa nachádza množstvo nevyužitých, či nevhodne využívaných objektov (vrátane objektov kultúrneho dedičstva) a zároveň je tu vysoká koncentrácia talentov (SŠ, VŠ), kultúrnych organizácií a podnikov kultúrneho a kreatívneho sektora, ktoré majú potenciál **zvýšiť produkciu a spotrebu inovátnych produktov a služieb. Z tohto dôvodu sa bude podporovať budovanie klastrových iniciatív v oblasti kultúrneho a kreatívneho priemyslu.** Priame podporné nástroje pre klastrové organizácie budú poskytované v rámci OP Výskum a inovácie.

Potenciál kreatívneho priemyslu v SR a jeho regionálny priemet

Potenciál kreatívneho priemyslu v SR a jeho regionálny priemet naznačuje Európsky index kreativity²³, čo je metodika, ktorá mapuje región z pohľadu šiestich kategórií ako ľudský kapitál,

²¹ Správa o stave a potenciáli kreatívneho priemyslu na Slovensku, str. 15

²² Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky (RIS3)

²³ Správa o stave a potenciáli kreatívneho priemyslu v SR, s. 146

regulačné opatrenia, technológie, kultúrne prostredie, výstupy kultúrnej produkcie, otvorenosť a diverzita.

Z regionálneho pohľadu má významný potenciál Bratislavský kraj, kde sa KKS podniky a organizácie značne koncentrujú v priestore a mohli by intenzívne vytvárať klastre. Približne 42,5 % všetkých podnikov KKS má sídlo v Bratislavskom kraji, z toho 91 % priamo v meste Bratislava²⁴. Tiež sa tu nachádza väčšina umeleckých škôl a univerzít s umeleckými a kreatívnymi disciplínami. Banskobystrický kraj má výrazne dobré postavenie z hľadiska ľudského kapitálu, čo pravdepodobne spôsobené dobrým zastúpením školského systému od umeleckých ZŠ a SŠ až po vysokú koncentráciu vysokých škôl v kraji. Košický kraj výrazne dominuje v oblasti Ľudského kapitálu a v oblasti Regulačných opatrení na podporu kreativity, čo je vo veľkej miere ovplyvnené čerpaním finančných prostriedkov v súvislosti s projektom Európskeho hlavného mesta kultúry. Žilinský kraj vykazuje veľmi dobré výsledky v oblasti Kultúrneho prostredia, čo je odrazom výrazne vysokého podielu kultúrno-osvetových zariadení. V oblasti výstupu kreatívnej produkcie je Žilinský kraj hneď za Bratislavským krajom. Najviac k tomu prispel ukazovateľ obrat v knižnom priemysle a počet výstav v galériách. Trnavský kraj a Nitriansky kraj sa v oblasti Otvorenosť a diverzita nachádzajú na druhej a tretej pozícii, k čomu významne prispel fakt, že v týchto dvoch krajoch žije najviac obyvateľstva s maďarskou národnosťou a multietnické prostredie zvýrazňuje vnímanie a dôležitosť tolerance. Na poslednom mieste sa umiestnil Prešovský kraj, ktorý výrazne zaostáva za všetkými kraji.

Regionálne rozmiestnenie podľa podnikov KKS²⁵

Podiel firiem z kultúrnych a kreatívnych odvetví na celkovom počte firiem dosahuje v BSK 7,8 %, čo je viac ako dvojnásobný podiel oproti priemeru v SR (3,8 %). To naznačuje, že pre tieto firmy je dôležitá lokalizácia v najviac urbanizovaných regiónoch. V ostatných krajoch je počet firiem pomerne vyrovnaný, pričom mierne vyšší je v Trnavskom, Nitrianskom a Košickom kraji, kde je lokalizovaných približne 9 % firiem a ich podiel na celkovom počte firiem je okolo 3 %. Najnižší počet firiem v kultúrnych a kreatívnych odvetviach je v Trenčianskom kraji, kde je lokalizovaných 7,2 % firiem. Najnižšie zastúpenie kultúrnych a kreatívnych odvetví je v Prešovskom a Žilinskom kraji, kde tvoria 2,2 % podiel na celkovom počte firiem.

Rozvojové potreby a disparity v oblasti kultúrneho a kreatívneho sektoru a spôsob ich riešenia v rámci IROP

Potreby a výzvy:

- absencia modernej infraštruktúry nového typu (kreatívne centrá, huby, inkubátory) vrátane technologického vybavenia;
- nedostatočné priestorové možnosti pre testovanie a produkciu a spotrebu kultúrnych a kreatívnych produktov a služieb;
- absencia moderných služieb v múzeách, galériách, historických objektoch
- nedostatočná podpora rozvoja talentov
- nízka úroveň prepojenia kultúrnej a kreatívnej produkcie
- absencia využívania zdigitalizovaného obsahu kultúrneho dedičstva
- slabá úroveň kreatívnej a experimentálnej tvorby, absentuje medzinárodná spolupráca
- nízka úroveň kreatívneho vývoja s prepojením na potreby trhu

²⁵ Možnosti rozvoja kreatívneho priemyslu na Slovensku, str. 26

- nedostatočná spolupráca verejného a súkromného sektora v KKP
- absentujúce príležitosti financovania mikro, malých a stredných podnikov KKP
- nízke povedomie o KKP

Opatrenia na riešenie v rámci IROP:

- vytváranie podmienok pre rozvoj KKP z hľadiska priestorových a technických podmienok, budovanie priestorov na stretávanie a experimentovanie, na kultúrnu a kreatívnu produkciu a spotrebu vrátane obnovy historických objektov
- technologický upgrade
- podpora kreatívnej a experimentálnej tvorby, kreatívneho vývoja s cieľom nových kultúrnych a kreatívnych produktov a služieb trhovu orientovaných v systéme inkubátora
- špecifické neformálne vzdelávanie, networking, medzinárodná spolupráca
- budovanie partnerstiev a organizačnej kultúry medzi verejným a súkromným sektorom v KKP
- poskytovanie grantov, talentom, organizáciám, a podnikom KKP
- budovanie povedomia o KKP (prezentácie, kampane, konferencie, semináre, kultúrne politiky).

Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie

Zvýšenie energetickej efektívnosti budov na bývanie

Realizácia opatrení zameraných na zvyšovanie energetickej efektívnosti priamo prispieva k dosahovaniu jedného z hlavných cieľov Stratégie Európa 2020 a to „znížiť emisie skleníkových plynov o 20 % (resp. až o 30 % pokiaľ k tomu budú vytvorené podmienky) v porovnaní s rokom 1990, zvýšiť podiel obnoviteľných zdrojov energie v konečnej spotrebe energie na 20 % a zvýšiť energetickú účinnosť o 20 %“. Z pohľadu Národného programu reforiem SR 2011 - 2014 (ďalej „NPR SR“) je ako jedna z prioritných oblastí špecificky zmienená Environmentálna udržateľnosť a energetika, čím NPR SR stanovuje cieľ „znížiť do roku 2020 emisie skleníkových plynov mimo sektora v Systéme obchodovania s emisnými kvótami (ďalej aj „ETS“) o 13 % v porovnaní s úrovňami v roku 2005 (pričom v strednodobom horizonte bude prehodnotená ambicióznosť emisného cieľa), ako aj zvýšiť podiel obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie na 14 % a zvýšiť energetickú efektívnosť meranú na konečnej spotrebe energie o 11 % oproti priemeru rokov 2001 – 2005“.

Na konečnú energetickú spotrebu domácností, sektoru obchodu a služieb vrátane služieb poskytovaných verejnými inštitúciami má spotreba budov najväčší vplyv. Financovanie týchto obnov bolo realizované z viacerých zdrojov, a to z úverov zo Štátneho fondu rozvoja bývania, komerčných úverov, vlastných zdrojov vlastníkov budov (bytov) a čiastočne domácností. V rámci týchto systémov neboli nastavené procesy monitorovania, preto presné informácie o úsporách energie nie sú k dispozícii. Na základe monitorovania energetickej certifikácie budov možno konštatovať, že v období 2008 – 2010 sa zlepšením tepelno-technických vlastností budov ušetrilo cca 10 GWh (hodnota stanovená na základe 9 343 certifikátov). K zníženiu spotreby tepla významne prispieva hydraulické vyregulovanie vykurovacích systémov vrátane termoregulačných ventilov na vykurovacích telesách a inštalácia individuálnych meradiel tepla. Od roku 2017 bude mať každá domácnosť vlastné individuálne meradlá všetkých druhov energie.

Súčasný výrazný zateplňovanie bytových domov a budov a zároveň výmena okien napomáhajú znižovať spotrebu tepla v domácnostiach, kde do roku 2030 sa očakáva zateplenie väčšiny

bytových domov, čo vyústi do výrazného zníženia spotreby tepla. Je pravdepodobné, že bude potrebné obnoviť už aj určitý podiel budov zateplených pred rokom 2010²⁶.

Odhadovaná absorpčná kapacita pre zlepšovanie tepelno-technických vlastností stavebných konštrukcií budov na bývanie a modernizáciu technických zariadení budov je na obdobie rokov 2014 -2020 približne 250 až 350 mil. EUR. Zvýši sa podiel nových nízkoenergetických a pasívnych budov, spotreba energie bude smerovať k vyššiemu využitiu obnoviteľných zdrojov energie. Vzhľadom na požiadavky smernice 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov by mali všetky nové verejné budovy postavené od roku 2019 a všetky budovy postavené od roku 2021, spĺňať požiadavky budov s takmer nulovou potrebou energie (ďalej len „TNB“). Predmetné požiadavky sú zohľadnené aj v Národnom pláne zvyšovania počtu budov s takmer nulovou potrebou energie. Aplikáciou opatrení pre znižovanie energetickej náročnosti budov sa úspora energie na vykurovanie za rok po roku 2015 predpokladá na úrovni 40,7 kWh/m² pre rodinný dom (RD), 25 kWh/m² pre bytovú jednotku. Za predpokladov stanovených v Národnom pláne zvyšovania počtu budov s takmer nulovou potrebou energie predstavuje potenciál možných úspor energie za roky 2016 až 2021 pri nových budovách dosiahnutím energetickej úrovne takmer nulovej potreby energie spolu 1 497,7 TJ respektíve 1,5 PJ, čo predstavuje približne zníženie emisií CO₂ o 87 tis. ton²⁷.

V súvislosti so spotrebou energie v budovách je možné predpokladať, že spotreba elektriny bude rásť a to najmä z dôvodu zvýšených nárokov na klimatizáciu priestorov a zvyšovaním vybavenia elektrospotrebičmi.

Zvýšenie dostupnosti zdrojov podzemných vôd pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou

Nevyhnutnosť zabezpečenia zvýšenia dostupnosti zdrojov podzemnej vody umocňujú klimatické zmeny klímy, ktorých dôsledky sa evidovane a výrazne prejavili na území Slovenska počas posledných 30 rokov a najmä ich prehĺbujúci sa trend v prvom desaťročí 21. storočia. Aj keď bilancia objemu pitnej vody pre územie Slovenska je pozitívna, jej dostupnosť pitnej vody v klimatickými zmenami dotknutých územiach viazaných na zdroj podzemnej vody, ktoré sú dotknuté zmenou klímy, je obmedzená. Pre dosiahnutie dobrého zdravia obyvateľstva pri rešpektovaní rovnováhy ekonomických a ekologických podmienok práve využívaním dostupných zdrojov podzemnej vody pre verejný vodovod je nevyhnutné v oblastiach ovplyvnených klimatickými zmenami klímy využívať nové dostupné zdroje podzemnej vody. Dôsledky klimatických zmien a možné adaptačné opatrenia v jednotlivých sektoroch sú popísané v **Záverečnej správe projektu OP ŽP – PO3 – 08 – 5 – ITMS 24130120015 a v Národnej správe SR o zmene klímy, ktoré boli vypracované v rámci plnenia záväzkov podľa čl.4 a čl.12 Rámcového dohovoru OSN o Zmene klímy.**

V oblasti zabezpečenia zásobovania obyvateľstva pitnou vodou si Koncepcia vodohospodárskej politiky SR do roku 2015 stanovuje špecifický cieľ: „*Pripravovať výstavbu zdrojov vody na zásobovanie deficitných oblastí a oblastí s ohrozenou kvalitou vody v závislosti na rozširovaní zásobovania a kapacity využívaných zdrojov*“.

Napriek pozitívnemu globálnemu pohľadu rámcovej bilancie potrieb vody, z ktorej vyplýva že vybudované kapacity zdrojov budú pokrývať všetky potreby, neodpovedá toto tvrdenie reálnemu

²⁶ Energetická politika SR, Ministerstvo hospodárstva SR, 2013

²⁷ Národný plán zameraný na zvyšovanie počtu budov s takmer nulovou potrebou energie

stavu vo všetkých vodovodoch.²⁸ Vzhľadom k nerovnomernému rozloženiu vodných zdrojov na území Slovenska sú niektoré oblasti z hľadiska zdrojov vody prebytkové, iné oblasti zase vykazujú k roku 2015 deficit zdrojov. Vysoko prebytkové sú oblasti v pôsobnosti Bratislavskej vodárenskej spoločnosti, a.s. a Severoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Na ostatnom území SR evidujeme v dôsledku prebiehajúcich zmien klímy a ekologickým limitom deficit zásob pitnej vody a vo viacerých oblastiach sa výhľadovo počíta s nedostatočnou kapacitou zdrojov vzhľadom k potrebám vody (viaceré oblasti sú zásobované z povrchových tokov, ktoré sú náchylnejšie tak na deficit zrážok ako aj na znečistenie). Najčastejšie nedostatky sa prejavujú na vodných zdrojoch určených najmä na zásobovanie miestnych vodovodov. Často ide o problémy nedostatku vody v období dlhotrvajúcich období sucha, prípadne v kvalite odoberanej vody. Lokálne nedostatky zásob pitnej vody je možné riešiť budovaním napojení na existujúce vodné zdroje (VZ) alebo budovaním resp. rozširovaním súčasných VZ.

Vytváranie predpokladov na zabezpečenie bezproblémového zásobovania obyvateľstva kvalitnou pitnou vodou a efektívna likvidácia odpadových vôd bez negatívnych dopadov na životné prostredie

Koncepcia vodohospodárskej politiky SR do roku 2015 si v oblasti zabezpečenia bezproblémového zásobovania obyvateľstva kvalitnou pitnou vodou a efektívnej likvidácii odpadových vôd kladie viacero špecifických cieľov týkajúcich sa rozvoja vodovodnej a kanalizačnej siete a zabezpečenia napojenia obyvateľov na sieť verejných vodovodov a kanalizácií. Na úrovni krajov SR sú vypracované plány rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií, ktorých cieľom je stanovenie základnej koncepcie optimálneho rozvoja zásobovania pitnou vodou a odkanalizovania a čistenia odpadových vôd sídel príslušného kraja.

Plán rozvoja verejných vodovodov pre územie SR na základe analýzy podmienok na zaistenie potrebnej úrovne zásobovania pitnou vodou stanovuje priority a podmienky na jeho realizáciu. Za pozitívum v oblasti zásobovania obyvateľstva pitnou vodou možno považovať každoročný nárast podielu zásobovaných obyvateľov. Počet obcí s verejným vodovodom v roku 2011 dosiahol 2 348 (z celkového počtu 2890 obcí) čo predstavuje 81,2% z celkového počtu obcí SR.

Hlavným cieľom stratégie SR na úseku verejných kanalizácií je vytvárať podmienky na zvyšovanie podielu obyvateľov napojených na kanalizáciu s ČOV a tým postupne znižovať zaostávanie rozvoja kanalizácií za rozvojom vodovodov. V období rokov 2008 - 2011 vzrástol počet km kanalizačnej a vodovodnej siete, avšak vzrástol aj počet km technických sietí bez prípojk. Dôvodom je fakt, že v SR žije cca 45% obyvateľov v obciach, prevažne v rodinných domoch, ktoré majú vlastné septiky a vlastné zdroje pitnej vody. V podmienkach ekonomickej recesie obyvateľstvo viac hospodári a využíva finančne prístupnejšie riešenia. V oblasti odpadových vôd, sa však finančné rozhodovanie obyvateľstva negatívne prejavuje na kvalite životného prostredia. V roku 2011 predstavoval podiel obyvateľov pripojených na verejnú kanalizáciu v SR 61,6 %, pričom s výnimkou Bratislavského kraja (87,1 %) všetky kraje nepresiahli 61% napojenosť. V porovnaní rokov 2008 a 2011 vzrástol počet km kanalizačnej siete vo všetkých krajoch okrem Bratislavského a Banskobystrického. Zo Zmluvy o pristúpení k EÚ vyplýva pre SR povinnosť zabezpečiť v stanovených prechodných obdobiach plnenie požiadaviek vyplývajúcich zo smernice Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd, a to zabezpečiť do konca roka 2010 odvádzanie a biologické čistenie odpadových vôd v aglomeráciách nad 10 000 ekvivalentných obyvateľov a do konca roka 2015 zabezpečiť

²⁸ Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR.

odvádzanie a biologické čistenie odpadových vôd v aglomeráciách nad 2000 ekvivalentných obyvateľov. Ostatné aglomerácie (obce) nespádajúce do uvedených veľkostných kategórií budú riešené priebežne, postupne a individuálne.

Opatrenia smerujúce k zabezpečeniu bezproblémového zásobovania obyvateľstva kvalitnou pitnou vodou a efektívnej likvidácii odpadových vôd bez negatívnych dopadov na životné prostredie sa musia zamerať na riešenie systematickej kontroly únikov vody, operatívne zásahy a spracovanie plánov rekonštrukcie potrubí s ich postupným napĺňaním. V rámci investičnej priority budú jednotlivé aktivity riešiť rekonštrukcie prívodov vody, vodovodných sietí a zariadení. S cieľom zabezpečenia zásobovania obyvateľov bez prívodu pitnej vody, možno uvažovať s budovaním verejných vodovodov, okrem prípadov ich súbežnej výstavby s výstavbou verejnej kanalizácie podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS.

V oblasti odvedenia a čistenia odpadových vôd sa bude riešiť rekonštrukcia stokových sietí s cieľom oddelenia zabezpečenia oddeleného odvádzania odpadových vôd od dažďovej vody.

Zlepšenie kvality života obyvateľov a environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a regeneráciou a využitím nevyužívaných objektov a areálov (brownfields).

Zelená infraštruktúra

V Pláne pre Európu efektívne využívajúcu zdroje²⁹ sa konštatuje, že nedostatočná ochrana prírodného kapitálu a nedocenenie hodnoty ekosystémových služieb sa bude musieť riešiť v rámci opatrení na podporu inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, ktorý je prioritným cieľom EÚ v rámci stratégie Európa 2020. V tomto pláne sa považujú investície do zelenej infraštruktúry za dôležitý krok k ochrane prírodného kapitálu. V stratégii EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020³⁰ sa uvádza záväzok Komisie vytvoriť stratégiu pre zelenú infraštruktúru³¹.

Materiál Európskej komisie „Zelená infraštruktúra – Zvelaďovanie prírodného kapitálu Európy“ definuje zelenú infraštruktúru ako úspešne vyskúšaný nástroj na zabezpečenie ekologických, ekonomických a spoločenských prínosov prostredníctvom prirodzených riešení.“ Je to „strategicky plánovaná sieť prírodných a poloprírodných oblastí s inými environmentálnymi vlastnosťami, ktoré sú vytvorené a riadené tak, aby poskytovali široký rozsah ekosystémových služieb. Zahŕňa zelené miesta (alebo modré, ak ide o vodné ekosystémy) a ďalšie fyzikálne vlastnosti v suchozemských (vrátane pobrežných) a morských oblastiach. Na pevnine sa zelená infraštruktúra nachádza vo vidieckych a mestských oblastiach³².

²⁹ COM(2011) 571 v konečnom znení, Ú. v. EÚ C 37, 10.2.2012.

³⁰ COM(2011) 244 v konečnom znení, Ú. v. EÚ C 264, 8.9.2011.

³¹ Rada pre životné prostredie vo svojich záveroch (06/11) týkajúcich sa stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020 „zdôrazňuje význam zelenej infraštruktúry takisto ako prínos k ďalšej integrácii aspektov biodiverzity do ostatných politík EÚ; a víta záväzok Komisie vytvoriť do roku 2012 stratégiu pre zelenú infraštruktúru“. Európsky parlament (05/12) „naliehavo vyzýva Komisiu, aby najneskôr do roku 2012 prijala osobitnú stratégiu pre zelenú infraštruktúru a ochranu biodiverzity ako svoj prioritný cieľ“.

³² COM(2013) 249 final. Oznámenie Komisie EP, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov. Zelená infraštruktúra - Zvelaďovanie prírodného kapitálu Európy

Podpora „brownfields“

V súčasnosti používa odborná verejnosť termín „brownfield“ na označenie nehnuteľnosti (pozemok, alebo objekt), ktorá sa nachádza na v súčasnosti alebo v minulosti zastavanom území, ktorá nie je efektívne využívaná a ktorá je zanedbaná a prípadne i kontaminovaná. Jedná sa o nehnuteľnosť, ktorú nie je možné efektívne využívať bez toho, aby prebehol proces jej regenerácie. Brownfield obvykle vzniká ako pozostatok priemyselnej, poľnohospodárskej, rezidenčnej či inej aktivity.

Na základe výskumov brownfieldov sa ukazuje, že ich zásadným problémom je popri priamej environmentálnej záťaži územia aj sekundárne sociálno-ekonomické pôsobenie niekdajšej činnosti v území. Osobitným problémom takýchto území je aj ich negatívne pôsobenie na okolité územia, v ktorých sa spravidla objavuje mnoho zásadných problémov (kriminalita, negatívne vnímanie územia zo strany spoločnosti, nezamestnanosť a iné). Aj napriek viacerým snahám na Slovensku stále absentuje strategická vízia vo vzťahu k regenerácii brownfieldov. Strategické dokumenty ako Národná stratégia revitalizácie brownfieldov, či Program krajinárskych výstav by mali byť nástrojmi na komplexnú realizáciu revitalizačných zásahov na území vybraných miest a obcí v rámci implementácie Európskeho dohovoru o krajine v SR. Situáciu v oblasti brownfieldov a vstupu investorov do hnedých území komplikujú často nejasné vízie rozvoja miest a obcí vo vzťahu k brownfieldom, nejasné vlastnícke vzťahy, chýbajúce údaje o území a o miere jeho znečistenia a iné. Rehabilitácia brownfieldov je predovšetkým v mestských štruktúrach zložitý problém, ktorý vyžaduje aktívnu účasť všetkých stakeholderov – ale rozhodujúci je práve verejný sektor. Práve preto je činnosť alebo nečinnosť obecných a regionálnych samospráv určujúca pre smerovanie rozvoja – opätovné využitie, nedostatočné využívanie, degradovanie či zanedbanie brownfieldu alebo využívanie zelených lúk na novú výstavbu.

Jediný doposiaľ realizovaný projekt zameraný na evidenciu disponibilných brownfieldov realizovala Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO), ktorá sa v rokoch 2008 – 2009 spolu so starostami obcí pokúsila o zostavenie prehľadu zanedbaných území na Slovensku. Aj na základe uvedenej evidencie možno identifikovať brownfieldy na Slovensku ako územia výrazne poznačené predchádzajúcim užívaním a užívaním okolitých pozemkov, s reálne hroziacimi alebo očakávanými problémami s kontamináciou, územia opustené alebo len málo využívané a nachádzajú sa v rozvinutých resp. čiastočne rozvinutých oblastiach. Investori nedokážu posúdiť reálnu výnosnosť investície, keďže neexistujú údaje o miere znečistenia pozemkov a nedajú sa presne určiť potenciálne sankcie za znečistenie životného prostredia. Podľa predchádzajúceho využitia možno brownfieldy klasifikovať ako priemyselné, poľnohospodárske, armádne, administratívne, inštitucionálne (školy, nemocnice), rekreačné, kultúrne (kultúrne domy, kiná) a obytné. Na základe výsledkov mapovania brownfieldov bolo identifikovaných spolu 663 brownfieldov s celkovou výmerou 1 736,3 ha³³. V rámci regionálneho členenia bolo najviac hnedých plôch identifikovaných v Žilinskom kraji (187 areálov), najväčšiu výmeru zaberajú brownfieldy v Košickom kraji (386,8 ha). V štruktúre vlastníctva hnedých zón dominuje súkromné vlastníctvo (45,8 % brownfieldov), vo vlastníctve samosprávnych krajov je 8,8 % areálov, v obecnom vlastníctve 26,9 % areálov, družstvo vlastníkov vlastní cca 4,2 % areálov a zvyšok iný subjekt resp. neznámy vlastník. Z pohľadu regenerácie brownfieldov a stratégie ich ďalšieho využitia zohráva dôležitý faktor pôvodný účel hnedých zón a s ním súvisiaca hrozba kontaminácie prostredia. Najväčšia skupina brownfieldov pôvodne slúžila

³³ Mapovanie brownfieldov, ktoré realizovala Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) v rokoch 2008 – 2009, bolo realizované formou dotazníkov zaslaných na jednotlivé mestá a obce v SR. Následne bol realizovaný racalling zaevidovaných brownfieldov priamo na mieste a údaje boli doplnené o vybrané kvalitatívne a kvantitatívne ukazovatele.

priemyslu (35,8 %), výrazný podiel majú poľnohospodárske brownfieldy (24,2 %), územia pôvodne slúžiace ako občianska vybavenosť (23,2 %), malý podiel predstavujú brownfieldy armádne (2,6 %), brownfieldy slúžiace pre cestovný ruch (7,5 %) a na bývanie (3,3 %). Brownfieldy v mestách a v mestských oblastiach, ktoré tvoria približne polovicu zo všetkých zmapovaných areálov, sa vyznačujú dobrým napojením na technickú infraštruktúru (voda, kanalizácia, plyn, elektrina) a relatívne dobrým technickým stavom.

Tabuľka č. 3 Počet brownfieldov a ich rozloha na základe výsledkov mapovania

SAMOSPRÁVNÝ KRAJ	spolu		
	počet	rozloha	
		ha	%
Bratislavský	3	7,8	0,4
Trnavský	28	138,7	8,0
Nitriansky	89	244,7	14,1
Trenčiansky	77	150,8	8,7
Žilinský	187	297,8	17,2
Banskobystrický	86	255,2	14,7
Prešovský	89	254,6	14,7
Košický	104	386,8	22,3
SPOLU	663	1 736,3	100,0

Zdroj: SARIO, 2009

Potreby a výzvy na úrovni miestnych spoločností

V zmysle Partnerskej dohody SR je **cieľom miestneho rozvoja vedeného komunitou (ďalej aj „CLLD“) v podmienkach SR posilnenie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti prevažne vidieckeho územia a zaistenie dlhodobého udržateľného rozvoja územia s riešením vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich funkčným zázemím.** Prostredníctvom CLLD sa vo vidieckych oblastiach vytvoria možnosti reagovať na zmeny externého prostredia, zvýšiť ich adaptabilitu a odolnosť voči možnému negatívnemu vývoju, posilniť proaktívny prístup miestnych komunít a využiť príležitosti ako sú: potravinová bezpečnosť a sebestačnosť, ochrana prírodného prostredia a ekosystémov, klimatické zmeny, špecifická priemyselná produkcia a remeselná výroba v malom rozsahu, nové služby obyvateľstvu v oblasti voľného času a zdravia a pod.

Na území SR dominuje vidiecke osídlenie, ktoré je pomerne rozdrobené a husté. Pre životaschopnosť regiónov je dôležité stabilizovať vidiek ako životný priestor a miesto pre hospodárske aktivity s primeranou možnosťou zárobku, a čeliť tak vážnym ekonomickým, sociálnym a demografickým zmenám. V zmysle princípov vyváženého územného rozvoja je dôležité vytváranie funkčných a výkonných území na subregionálnej a mikroregionálnej úrovni, ktoré si vyžaduje vytvorenie predpokladov pre podporu nových vzťahov medzi mestami a vidiekom.

Pre miestnu úroveň vidieckych osídlení je typická široká rozmanitosť potrieb a výziev, ktorým jednotlivé územia čelia. Pri ich identifikácii ide o riešenia, ktoré majú priamy dopad na dané územie, a to za predpokladu, že príslušná miestna komunita disponuje organizačnou, technickou a finančnou kapacitou na ich riešenie.

Hlavné výzvy na miestnej úrovni nadväzujú na tri oblasti štrukturálnych problémov:

A. Sociálno-ekonomická zaostalosť

- nízka konkurencieschopnosť vidieckych oblastí, najmä zaostávajúcich, v porovnaní s urbanizovaným priestorom,
- nižší podiel produktívneho obyvateľstva a nízky počet samostatne zárobkovo činných osôb,
- nedostatočná podpora živnostníkov a samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR), mikro a malých podnikov v rôznych sektoroch,
- nedostatočná kvalifikácia a prax pracovnej sily (vyšší podiel ľudí so základným alebo nižším stredným vzdelaním, nízky podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva na vidieku),
- vysoká miera nezamestnanosti, hlavne dlhodobej a mladých ľudí na vidieku, čím sa zvyšuje riziko chudoby,
- vnútorná migrácia rezultujúca do odlivu najmä mladých ľudí zo zaostalejších regiónov alebo prílevu obyvateľov do obcí v zázemí väčších miest v rámci suburbanizácie,
- chýbajúce príležitosti na vznik miestnych trhov a tvorbu krátkych miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov (napr. potravinových výrobkov a služieb),
- slabo rozvinutý potenciál miestnych ekonomík a nízky podiel inovácií na miestnej úrovni,
- nedostatočné využívanie zdrojov vo vidieckych oblastiach, napr. prírodno-kultúrneho dedičstva a jedinečných hodnôt územia.

B. Nízka kvalita života vo vidieckych oblastiach

- nedostatočne rozvinutá sociálna a technická infraštruktúra,
- nízka atraktivita územia pre obyvateľov a slabé možnosti alternatívneho trávenia voľného času,
- nízke povedomie o hodnotách kultúrneho dedičstva a o ochrane prírodných zdrojov,
- nízka odolnosť a ochrana voči živelným katastrofám,
- nedostatočné zavádzanie nových progresívnych (zelených) technológií a inovácií,
- nedostatočná podpora sociálnej inklúzie zmiernenia chudoby a hospodárskeho rastu.

C. Chýbajúca drobná infraštruktúra a špecifické miestne služby vo vidieckych oblastiach

- nízka efektívnosť, slabá kvalita a rôznorodosť miestnych služieb,
- nízka, alebo žiadna miera zapojenia miestnych partnerov do prípravy a implementácie projektov a dominancia podpory subjektov verejného sektora,
- nevyužitý potenciál lokálnych ekologických služieb.

Kľúčovou výzvou na miestnej úrovni je sociálna inovácia ako rozvoj a uskutočňovanie nových nápadov (produkty, služby, modely) v záujme naplnenia sociálnych potrieb a cieľov, ako aj nadväzovania nových sociálnych vzťahov medzi rôznymi skupinami obyvateľstva alebo organizáciami vedúce k integrovaným projektom.

Osobitným problémom a výzvam čelia vidiecke obce v zázemí väčších miest. V dôsledku vnútornej migrácie obyvateľstva, ktorá ovplyvňuje socioekonomickú situáciu a priestorové vzťahy na vidieku, dochádza k procesu suburbanizácie, prejavujúcej sa migráciou strednej a solventnejšej vrstvy obyvateľstva na vidiek, čo prináša okamžitý tlak na vyššiu občiansku vybavenosť a služby vidieckeho priestoru. Dynamizuje sa tak rozvoj prímestských vidieckych sídiel. Najvýraznejšie sa tieto zmeny prejavujú vo vzťahoch dvoch najväčších miest (Bratislava a Košice) a ich zázemia, kde sú migračné úbytky miest smerované hlavne do ich zázemia.

Na jednej strane sú suburbanizované obce a obce s dobrými rozvojovými potenciálmi, na druhej strane je väčšina vidieckych obcí (najmä menších), kde dochádza ku kumulácii problémových rozvojových potenciálov a dispozícií ako i negatívnych dopadov transformácie. V odľahlých vidieckych oblastiach a v najmenších vidieckych sídlach dochádza ku koncentrácii „neviditeľnej“ sociálnej exklúzie, ktorá je typická pre vidiek a riziku reprodukcie tejto exklúzie, ide o tzv. mäkké formy vylúčenia – nedostatočná občianska vybavenosť a jej dostupnosť, nerozvinutá technická infraštruktúra, atď.

Medzi hlavné prioritné oblasti riešené prostredníctvom prístupu CLLD teda patria:

- rozvoj miestnej ekonomiky a zamestnanosti využitím vnútorných zdrojov a zavádzaním inovácií a podpora rôznych foriem zamestnávania vo vidieckych oblastiach,
- ochrana životného prostredia, adaptácia na dôsledky klimatickej zmeny, efektívne a udržateľné hospodárenie so zdrojmi vo vidieckych oblastiach,
- budovanie kapacít a rozvoj občianskej spoločnosti v regiónoch,
- zlepšenie kvality a bezpečnosti vybavenosti a fyzickej regenerácie vidieckych oblastí v závislosti od špecifických potrieb podľa úrovne ich rozvinutosti.

Nástroj CLLD bude podporovaný viacfondovým prístupom z prostriedkov EFRR (IROP) a EPFRV (PRV), pričom **oblasti podpory z IROP** sú nasledovné:

- podpora budovania kapacít pre miestny rozvoj vedený komunitou,
- podpora rastu a tvorby pracovných miest rozvojom podnikania a inovácií na miestnej úrovni,
- podpora verejných služieb a verejnej infraštruktúry s dôrazom na podporu udržateľných vidiecko-mestských prepojení.

1.1.2 Odôvodnenie výberu tematických cieľov a súvisiacich investičných priorít s ohľadom na Partnerskú dohodu, na základe identifikácie regionálnych, a ak je to vhodné, národných potrieb vrátane potreby riešiť výzvy identifikované v príslušných odporúčaniach špecifických pre jednotlivé krajiny prijatých v súlade s článkom 121 ods. 2 ZFEÚ a v príslušných odporúčaniach Rady prijatých v súlade s článkom 148 ods. 4 ZFEÚ, so zreteľom na hodnotenie ex-ante

Tabuľka č. 4 Odôvodnenie výberu tematických cieľov a investičných priorít IROP

Tematický cieľ	Investičná priorita	Zdôvodnenie výberu
Tematický cieľ 4: Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch	c) Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach vrátane verejných budov a v sektore bývania	1) Národný program reforiem SR na roky 2013: - Zvýšenie energetickej efektívnosti a využitia OZE vo verejnom sektore a verejných budovách vrátane ich obnovy. - Zvyšovanie energetickej hospodárnosti a podielu OZE v sektore bytových budov. - Cieľ pre rok 2020: Dosiahnuť kumulovanú úsporu 130 PJ. ³⁴ 2) Špecifické odporúčanie Rady č. 5, 2013: Zlepšiť energetickú účinnosť najmä v budovách a v priemysle.
Tematický cieľ 6: Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov	b) Investovania do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek	1) V súlade s Koncepciou vodohospodárskej politiky SR do roku 2015 potreba „pripravovať“ výstavbu zdrojov vody na zásobovanie deficitných oblastí a oblastí s ohrozenou kvalitou vody v závislosti na rozširovaní zásobovania a kapacity využívaných zdrojov.“ 2) Potreba zabezpečiť zásobovanie obyvateľstva kvalitnou pitnou vodou v súlade so Smernicou Rady 98/83/ES o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu. 3) Potreba naďalej plniť požiadavky vyplývajúce zo Smernice Rady 91/271/EHS na odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2000 EO. 4) Dominantne plošne negatívny dopad klimatických zmien na zdroje podzemných vôd po roku 1980 - podzemné vody tvoria 85 % zdrojov pitných vôd SR.
Tematický cieľ 6: Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov	e) Prijímania opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku	1) Potreba efektívne uplatňovať princípy udržateľného mestského rozvoja. 2) Národný program reforiem SR na roky 2013 a ciele v oblasti environmentálnej udržateľnosti a energetiky. 3) Potreba riešenia dlhodobého prekračovania povolených hraničných koncentrácií prachových častíc PM v mestách a aglomeráciách. 4) Potreba redukcie prachových častíc PM10 v súlade s cieľmi Národnej stratégie pre redukciu PM10 a zabezpečenie dosiahnutia cieľov programov na zlepšenie kvality ovzdušia. 5) Potreba znižovania vysokého podielu lokálnych zdrojov znečistenia ovzdušia. 6) V súlade so Stratégiou EÚ na ochranu biodiverzity potreba „Zabezpečiť do roku 2020 zachovanie a zlepšenie stavu ekosystémov a ich služieb vďaka zriadeniu zelenej infraštruktúry a obnoveniu aspoň 15 % znehodnotených ekosystémov“.
Tematický cieľ 7: Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach	b) Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov	1) Potreba posilniť ekonomickú, sociálnu a územnú súdržnosť regiónov a napomôcť znižovaniu vnútroregionálnych disparít a zlepšovaniu kvality života v regiónoch. 2) Zlepšenie prístupu k jednotnému európskemu trhu a službám prostredníctvom napojenia na sieť TEN-T. 3) Národný program reforiem SR 2012 (aktualizácia): Cieľom vlády SR je kvalitná a dostupná dopravná infraštruktúra, ktorá podporí sociálnu inklúziu prepojením menej rozvinutých regiónov a umožní tak lepšie využívanie geografického potenciálu Slovenska. K tomuto cieľu budú smerovať investície do budovania novej, ale aj modernizácie už existujúcej infraštruktúry. 4) Strategický plán rozvoja a údržby ciest na úrovni regiónov, 2014.
Tematický cieľ 7: Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach	c) Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkouhlíkových, a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov,	1) Prostredníctvom posilnenia regionálnej a lokálnej mobility zlepšiť kvalitu života v regiónoch. 2) Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky SR, 2013. 3) Pretrvávajúca nepriaznivá situácia v oblasti kvality ovzdušia napriek celkovému trendu znižovania emisií. 4) Narastajúci význam znečistenia ovzdušia spôsobený mobilnými zdrojmi (doprava).

³⁴ Kumulovaný cieľ pre obdobie rokov 2014 – 2020 je 130 690 TJ (3,12 Mtoe), čo znamená úspory energie dosiahnuté v rokoch 2014 – 2020, o ktoré sa zníži aj konečná energetická spotreba v roku 2020 voči referenčnému scenáru PRIMES 2007. Cieľ bol vypočítaný na základe údajov konečnej energetickej spotreby od Štatistického úradu SR (ŠÚ SR). Keďže metodika ŠÚ SR sa líši od metodiky Eurostatu, v budúcnosti bude cieľ prehodnotený aj z pohľadu spresnenia metodiky výpočtu konečnej energetickej spotreby.

	multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility	5) Zabezpečenie dosiahnutia cieľov národnej stratégie pre redukciiu PM10 a programov na zlepšenie kvality ovzdušia. 5) Potreba zatriktívniť a zefektívniť fungovanie verejnej osobnej dopravy.
Tematický cieľ 8: podpora udržateľnej a kvalitnej zamestnanosti a mobility pracovnej sily	b) Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť, a to rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasti územnej stratégie pre konkrétne oblasti vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov	1) Potreba podpory rastu priaznivého pre zamestnanosť, a to rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasti územnej stratégie pre konkrétne oblasti vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov. 2) SR má z dôvodu nedostatočného financovania v priebehu ostatných dvadsiatich rokov medzeru v budovaní infraštruktúry nového typu pre potreby kreativity. Kreativita spolu s adekvátnou organizačnou kultúrou je podstatným predpokladom pre tvorbu inovácií a teda aj rastu a zamestnanosti. Kreativita bez inovácie môže existovať, ale inovácie nemôžu vzniknúť, pokiaľ neexistuje kreatívna tvorba v určitom okamihu. Dá sa predpokladať, že odvetvia v dvadsiatom prvom storočí budú stále viac závisieť na generovaní poznatkov prostredníctvom kreativity a inovácií. Kultúrny a kreatívny priemysel má ako katalyzátor inovácií značný potenciál pre riešenie tvorby hospodárskeho rastu a ako sektor má významný podiel na zamestnanosti. V súčasnosti predstavuje na Slovensku približne 4% podiel na celkových tržbách hospodárstva SR a viac než 4% podiel na celkovej zamestnanosti SR, čím môže významne prispieť k stratégii Európa 2020. 3) Pre podporu rastu priaznivého pre zamestnanosť je potrebné rozvíjať vnútorný kultúrny potenciál regiónov vrátane konverzie upadajúcich priemyselných oblastí a rozvoja kultúrnych zdrojov. Pre takéto ciele je potrebná podpora kultúrnych a kreatívnych odvetví prostredníctvom opatrení inteligentného rastu v oblastiach kreativity, transferu vedomostí a technológií, rozvoj digitálnych a podnikateľských zručností v oblasti kreatívneho priemyslu, rozvoja špecifickej infraštruktúry od produkcie, distribúcie a spotreby kreatívnych produktov a služieb ako aj opatrení smerujúcich k prístupu k financovaniu úspešných výsledkov kreatívnej tvorby, a podpora nových typov podnikateľských modelov, vrátane inovatívneho zhodnocovania potenciálu duševného vlastníctva. 4) Potreba budovať úplne nový typ fyzickej infraštruktúry (kreatívne centrá, inkubátory, huby, co-workingy) ako miesta priaznivé pre tvorbu, testovanie a netechnologické inovácie s ekonomiky relevantným východiskom (na základe analýz trhu) a s tým súvisiacu podporu mäkkej infraštruktúry (nové zručnosti, partnerstvá naprieč sektormi, sieťovanie, rozvoj dopytu) a investície do samozamestnávania (SZČO či slobodní umelci), mikro a MSP, ktoré sú najčastejšou formou kreatívnych odvetví.
Tematický cieľ 9: Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkoľvek diskriminácii	a) Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné	1) Národný program reforiem SR 2013: „ <i>Nad'alej sa budú plniť opatrenia Stratégie deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti so zapojením sociálnych partnerov, neziskových organizácií, regionálnej a miestnej samosprávy. Zámerom stratégie je okrem iného náhrada inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí v špecializovaných zariadeniach alternatívnym modelom siete spolupracujúcich a navzájom prepojených sociálnych služieb poskytovaných v integrovaných domácich podmienkach miestnych komunít.</i> “ 2) Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike, 2011: Súčasnú zameranie sociálnej politiky EÚ, ako aj aktuálny vývoj medzinárodnej ľudsko-právnej agendy zvyrazňuje potrebu zmeniť systém inštitucionálnej starostlivosti prevládajúci v podmienkach Slovenskej republiky - deinštitucionalizovať a transformovať ho. 3) Pozičný dokument SR: Podporovať prechod od inštitucionálnej starostlivosti ku komunitnej (deinštitucionalizáciu) v súlade s Národnou stratégiou (761/2011), najmä v oblasti starostlivosti o deti, rehabilitačnej starostlivosti, starostlivosti o duševné zdravie a dlhodobej starostlivosti, so špeciálnym dôrazom na zlepšenie prístupu ku kvalitným službám. 4) Špecifické odporúčanie Rady č. 3, 2013: Zvýšiť stimulovalie zamestnanosti žien prostredníctvom zlepšenia poskytovania zariadení starostlivosti o deti, najmä pre deti do veku troch rokov.“ 5) Odporúčanie Rady, ktoré sa týka národného programu reforiem Slovenska na rok 2013 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Slovenska na roky 2012 – 2016, Ú. v. EÚ C 217, 30.7.2013, s. 71.

		<p>6) Investing in Health – Commission staff working document (sprievodný dokument komunikácie „Towards Social Investment for Growth and Cohesion – including implementing the ESF 2014 – 2020)</p> <p>7) Nízka efektívnosť slovenského zdravotníctva a potreba reformných štrukturálnych zmien v zdravotníctve.</p> <p>8) Národný program reforiem SR 2013: „Vláda SR prijme opatrenia pre dosiahnutie čo najvyššej efektívnosti bez ohrozenia dostupnosti a kvality liečby.“.</p>
Tematický cieľ 9: Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkoľvek diskriminácii	d) Závazné investícií v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou	<p>1) Potreba efektívne riešiť potreby a výzvy z miestnej úrovne.</p> <p>2) Potreba rozvíjať aktívne komunity.</p> <p>3) Potreba rozvíjať funkčné územia na subregionálnej úrovni.</p> <p>4) Potreba posilnenia hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti prevažne vidieckeho územia a zaistenie dlhodobého udržateľného rozvoja územia s riešením vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich funkčným zázemím.</p>
Tematický cieľ 10: Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, ako aj zručností a celoživotného vzdelávania	Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry	<p>1) Špecifické odporúčanie Rady č. 4, 2013: „Prijať opatrenia s cieľom prilákať mladých ľudí k učiteľskej profesii a zlepšiť výsledky vzdelávania. V odbornom vzdelávaní a príprave posilniť poskytovanie praktickej výučby priamo v podnikoch.... Zvýšiť úsilie o zlepšenie prístupu k vysoko kvalitnému a inkluzívnemu predškolskému a školskému vzdelávaniu marginalizovaných skupín obyvateľstva, vrátane Rómov.“</p> <p>2) Národný program reforiem SR 2012 (aktualizácia): Vláda bude podporovať predškolské vzdelávanie v materských školách rozšírením kapacity materských škôl.</p> <p>3) Pozičný dokument SR: Aby sa zvýšila účasť žien na pracovnom trhu, investície realizované z fondov SSR musia podporovať opatrenia podporujúce rovnosť mužov a žien a zosúladenie pracovného a súkromného života. To zahŕňa zvyšovanie dostupnosti kvalitných a dostupných zariadení starostlivosti o deti, najmä jasí a škôlok.</p> <p>4) Pozičný dokument SR: Zlepšiť prístup k celoživotnému vzdelávaniu, zlepšovať schopnosti a kvalifikáciu pracovnej sily a zvýšiť význam systémov vzdelávania pre potreby pracovného trhu.</p> <p>5) Národný program reforiem SR 2012 (aktualizácia): Vláda SR prijme akčný plán pre mládež a vytvorí podmienky pre lepšie prepojenie odborných škôl s praxou a vyššiu motiváciu súkromného sektora finančne participovať na odbornom vzdelávaní a príprave. Podporí vykonávanie praktického vyučovania žiakov odborných škôl na pracoviskách fyzických alebo právnických osôb.</p> <p>6) Pozičný dokument SR: Odborná príprava a účasť na celoživotnom vzdelávaní, najmä nekvalifikovaných a starších osôb, môžu pomôcť pri prekonávaní problémov vedúcich k nesúladu medzi výsledkami vzdelávania a potrebami pracovného trhu.</p> <p>7) Absencia kvalitného odborného vzdelávania a absencia praxe (praktických zručností, ktoré môžu študenti nadobudnúť v podnikoch, špecializovaných pracoviskách odborného vzdelávania), ktoré majú za dôsledok vyššiu nezamestnanosť mladých.</p> <p>8) Správa o stave školstva na Slovensku 2013 definuje úlohy pri naplňaní definovaných cieľov: „Úloha RŠ-3-1: Uskutočniť zmeny v systéme a obsahu vzdelávania tak, aby školstvo pripravovalo žiakov na život v podmienkach rýchlo sa meniaceho sveta“, „Úloha RŠ-3-4: Skvalitniť systém predškolskej výchovy a vzdelávania“ (jedným z bodov je sústrediť sa na rozvoj inkluzívnej výchovy a vzdelávania v materských školách ako najefektívnejšieho nástroja na odstraňovania sociálnej exklúzie,) „Úloha RŠ-4-1: Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy tak, aby jeho absolventi boli schopní bezprostredne po skončení štúdia priamo vstúpiť do pracovného procesu“, „Úloha RŠ-5-1: Zabezpečiť prístup ku kvalitnej výchove a vzdelávaniu pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva“, Úloha RŠ-5-2: Podporovať vytváranie kapacít tam, kde sa prejavuje ich nedostatok - zvyšovať kapacity materských škôl; podporiť zvyšovanie kapacít materských škôl tak, aby sa na Slovensku vytvorili podmienky na 95 % hrubú zaškolenosť detí od 3 – 5 roku veku; finančne podporiť vznik materských škôl a tried vo všetkých lokalitách s ich nedostatočnou kapacitou.</p>

1.2 Odôvodnenie pridelených finančných prostriedkov

Celková alokácia IROP za zdroje EÚ predstavuje 1 862 129 867 EUR, z toho 6 % na TC 4 (nízkouhlíkové hospodárstvo), 4,74 % na TC 6 (životné prostredie), 22,6 % na TC 7 (doprava), 17 % na TC 8 (podpora zamestnanosti), 31,95 % na TC 9 (sociálna inklúzia) a 14,1 % na TC 10 (vzdelávanie). Rozdelenie finančných alokácií na príslušné relevantné tematické ciele, tak ako sú zadefinované v „Pozičnom dokumente Komisie k vypracovaniu Partnerskej dohody a programov na Slovensku na roky 2014 – 2020“, zohľadňuje predovšetkým ich príspevok k plneniu priorít zadefinovaných v stratégii Európa 2020 a národných programoch reforiem so zohľadnením potrieb a výziev regiónov SR.

Najvyššia finančná alokácia - 31,95% z celkovej finančnej alokácie, bola vyčlenená na **TC9 - Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkolvek diskriminácii**. Intervencie v rámci uvedeného tematického cieľa zahŕňajú riešenie potrieb do **zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry** a investícií v rámci stratégií **miestneho rozvoja vedeného komunitou**. Investície do podpory prechodu poskytovania sociálnych služieb a výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately z inštitucionálnej formy na komunitnú a modernizácie zdravotnej infraštruktúry si vyžadujú realizáciu finančne nákladných opatrení, čo odráža aj výšku disponibilnej alokácie.

Významný podiel finančných prostriedkov - **22,6%** z celkovej finančnej alokácie, bol alokovaný na **TC7 - Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach**. Opatrenia reflektujú na potreby konkrétnych regiónov v oblasti podpory ciest II. a III. triedy a rozvoja nízkouhlíkových dopravných systémov. Investície do **regionálnych ciest** umožnia zlepšenie prístupu k jednotnému európskemu trhu a službám a zlepšenie kvality života v regiónoch prostredníctvom napojenia na sieť TEN-T. Podpora a rozvoj **integrovaných dopravných systémov**, s cieľom zlepšenia environmentálnych aspektov miest a mestských oblastí, si predovšetkým vzhľadom k aktivitám zameraným na náhradu vozového parku vysokoekologickými autobusmi vyžaduje dostatočnú výšku alokácie.

Pre potreby rastu priaznivého pre zamestnanosť, bola v rámci **TC8 - Podpora udržateľnosti a kvality zamestnanosti a mobility pracovnej sily**, vyčlenených **17%** prostriedkov z celkovej finančnej alokácie IROP. Opatrenia v rámci tematického cieľa prispievajú k podpore využitia endogénnych ekonomických faktorov rozvoja regiónov prostredníctvom podpory **kreativity ľudských zdrojov** v regiónoch.

Opatrenia v rámci **TC10 - Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy**, ako aj zručností a celoživotného vzdelávania, na ktorý bolo vyčlenených **14,1%** prostriedkov z celkovej finančnej alokácie, by mali zlepšiť dlhodobý negatívny trend v SR v oblasti **predškolského vzdelávania**, a to predovšetkým zvýšiť hrubú zaškolenosť detí s dopadom na zvýšenie podielu žien na pracovnom trhu (Pozičný dokument SR), v oblasti primárneho vzdelávania zlepšiť kľúčové **kompetencie žiakov základných škôl** a v oblasti **stredného odborného vzdelávania a prípravy** zvýšiť jeho kvalitu a relevanciu pre trh práce. Zároveň sa očakáva zlepšenie prístupu k celoživotnému vzdelávaniu.

Na **TC4** - Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch, bolo vyčlenených **6%** prostriedkov z celkovej finančnej alokácie. Uvedená výška finančných prostriedkov bola určená na zvýšenie **energetickej efektívnosti** budov na bývanie, pričom konkrétne opatrenia sú v súlade so smernicou o energetickej efektívnosti, o energetickej hospodárnosti budov a o podpore využívania energie z OZE.

Na **TC6** – Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov bola vyčlenená alokácia predstavujúca **4,74%** z celkovej finančnej alokácie. Uvedená výška finančných prostriedkov bola vyčlenená pre potreby efektívneho uplatňovania princípov udržateľného mestského rozvoja, s cieľom zlepšenia kvality životného prostredia v mestských oblastiach zavádzaním opatrení na zníženie znečistenia ovzdušia, revitalizáciou zanedbaných priestorov a zlepšenia podmienok pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

Tabuľka č. 5 Prehľad investičnej stratégie IROP

Prioritná os	Fond	Podpora EÚ (v EUR)	Podiel celkovej podpory Únie poskytnutej na IROP (%)	Tematický cieľ	Investičné priority	Špecifické ciele zodpovedajúce investičnej prioritě	Spoločné a špecifické programové ukazovatele výsledku
1. Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch	EFRR	421 000 000,00	22,61	7. Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach	b) Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov	1.1 Zlepšenie dostupnosti k cestnej infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy	Úspora času v cestnej doprave
					c) Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových, a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility	1.2.1 Zníženie environmentálneho zaťaženia mestských a prímestských oblastí prostredníctvom podpory a rozvoja integrovaných dopravných systémov a zvyšovania atraktivity verejnej osobnej dopravy.	Zvýšenie podielu osôb prepravených integrovanou dopravou na celkovom počte prepravených osôb
						1.2.2 Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb.	Zníženie znečistenia miest v dôsledku emisií z dopravy v priemere o 30%, resp. na úroveň limitov EÚ pre jednotlivé polutanty (PM10, PM2,5; NO _x , O ₃)
2. Ľahší prístup k efektívnym	EFRR	757 913 197,00	40,70	9. Podpora sociálneho začlenenia, boj proti	a) Investície do zdravotníckej a sociálnej	2.1.1 Podporiť prechod poskytovania	Nárast počtu osôb využívajúcich cyklistickú dopravu. Zvýšenie podielu cyklistickej dopravy na celkovej delbe dopravnej práce
							Zníženie podielu osôb (detí so zdravotným postihnutým, občanov

a kvalitnejším verejným službám				chudobe a akejkoľvek diskriminácii	infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné	sociálnych služieb a výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately z inštitucionálnej formy na komunitnú, a to podporou rozvoja existujúcich a nových služieb komunitnej starostlivosti z hľadiska riešenia investičných potrieb do infraštruktúry a materiálno- technologického vybavenia	so zdravotným postihnutím, občanov v nepriaznivej sociálnej situácii, seniorov), ktorým je poskytovaná sociálna služba v inštitucionálnych zariadeniach na celkovom počte osôb, ktorým sa poskytujú sociálne služby.
							Zvýšenie podielu detí v náhradnej starostlivosti na komunitnej báze na celkovom počte detí v náhradnej starostlivosti
						2.1.2 Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie zdravotnej starostlivosti a zlepšenia dostupnosti ku kvalitným zdravotníckym službám.	Zvýšenie počtu lekárov primárneho kontaktného miesta
							Skrátenie doby hospitalizácie
							Zvýšenie obľobnosti akútnych lôžok
				10. Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, ako aj zručností a celoživotného vzdelávania	Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry	2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí	Hrubá zaškolenosť detí v materských škôlach
						2.2.2 Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl	Úspešnosť v Monitore 9 v jazykovej gramotnosti
						2.2.3 Zvýšenie počtu žiakov na odbornom	Podiel žiakov s odborným výcvikom a

						výcviku a rozšírenie podmienok pre celoživotné vzdelávanie .	<p>súvislou praxou na SOŠ, v strediskách praktického vyučovania, strediskách odbornej praxe, alebo v školských hospodárstvach</p> <p>Podiel žiakov s odborným výcvikom a súvislou praxou v strediskách praktického vyučovania, strediskách odbornej praxe, alebo v školských hospodárstvach</p> <p>Počet stredných škôl zaradených medzi vzdelávacie inštitúcie celoživotného vzdelávania</p>
3. Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť	EFRR	323 500 000,00	17,37	8. Podpora udržateľnej a kvalitnej zamestnanosti a mobility pracovnej sily prostredníctvom	b) Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť, a to rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasť územnej stratégie pre konkrétne oblasti vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov	3.1 Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti v kultúrnom a kreatívnom sektore prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia vo forme tvrdej a mäkkej infraštruktúry pre rozvoj kreativity a netechnologických inovácií	<p>Počet nových pracovných miest</p> <p>Počet udržaných pracovných miest</p>

4. Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie	EFRR	199 716 670,00	10,73	4. Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch	c) Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach vrátane verejných budov a v sektore bývania	4.1 Zvýšenie energetickej efektívnosti budov na bývanie	Energetická hospodárnosť budov na bývanie
				6. Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov	b) Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek	4.2.1 Zvýšenie dostupnosti zdrojov podzemných vôd pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou	Zvýšenie bilancie podzemných zdrojov pitnej vody
						4.2.2 Zabezpečenie bezproblémového zásobovania obyvateľstva kvalitnou pitnou vodou a efektívna likvidácia odpadových vôd bez negatívnych dopadov na životné prostredie	Počet obyvateľov so zlepšeným odvádzaním a čistením komunálnych odpadových vôd
						4.3.1 Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptácia	Počet obyvateľov napojených na verejný vodovod
				(e) Prijímania opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré			Zvýšenie podielu zelenej infraštruktúry na celkovej rozlohe miest

					prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku	urbanizovaného prostredia na zmeny klímy.	Zníženie emisií znečisťujúcej látky PM ₁₀ a PM _{2.5} vyjadrené znížením dní s prekročeným imisiným limitom 50 ug/m3 pod limit EÚ – 35 dní v roku
						4.3.2 Regenerácia a využitie nevyužívaných objektov a areálov (brownfields) s cieľom zlepšenia kvality života obyvateľov v mestách a mestských oblastiach.	Počet poskytovaných služieb pre verejnosť
5. Miestny rozvoj vedený komunitou	EFRR	100 000 000,00	5,37	9. Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkolvek diskriminácii	d) Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou	5.1.1 Podpora budovania kapacít pre miestny rozvoj vedený komunitou	Populácia pokrytá MAS
						5.1.2 Podpora rastu a tvorby pracovných miest rozvojom podnikania a inovácií na miestnej úrovni	Počet vytvorených pracovných miest

						5.1.3 Podpora udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach	Vidiecka a mestská populácia so zlepšenou infraštruktúrou a prístupom k verejným službám
6. Technická pomoc	EFRR	60 000 000,00	3,22	N/A	N/A	6.1 Zabezpečenie efektívneho riadenia a implementácie IROP	Kontrahovanie
Spolu	EFRR	1 862 129 867,00	100,00	-	-	-	Čerpanie

Oddiel 2 Prioritné osi IROP

2.A Opis prioritných osí IROP

2.1 Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

2.1.1 Investičná priorita č. 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov

Konkrétny cieľ 1.1:

Zlepšenie dostupnosti k cestnej infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy.

Zámerom opatrení v rámci tohto špecifického cieľa je napojiť znevýhodnené mestské vidiecke územia prostredníctvom rekonštrukcie, modernizácie a výstavby nových regionálnych ciest a odstraňovaním bodových závad v súlade s vypracovaným Strategickým plánom rozvoja a údržby ciest na úrovni regiónov (Regionálny Master plán) s dôrazom na posilnenie ich konkurencieschopnosti a adaptability, prispieť k udržateľnému rozvoju a eliminovať vplyv dopravy na životné prostredie a kvalitu života obyvateľov.

Predovšetkým pre väčšinu vidieckych oblastí a niektoré mestské oblasti sú cesty II. a III. triedy sú hlavnými komunikačnými spojnícami, ktoré vytvárajú predpoklady, aby obyvatelia týchto oblastí mohli byť začlenení do širších rozvojových procesov. Investovanie do regionálnych ciest umožňuje menej rozvíjajúcim a zaostávajúcim oblastiam znižovať vnútroregionálne rozdiely v prístupe k základným službám (vzdelanie, zdravotná a sociálna starostlivosť, kultúra, a pod.), v prístupe na trh práce ako aj v prístupe k základným tovarom. Kvalitnejšie cesty II. a III. triedy predstavujú základnú podmienku pre zlepšenie každodennej (*circular*) mobility osôb vidieckych území spojenej aj s rastúcou diverzifikáciou hospodárstiev smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam znamenajúcim zároveň rast zamestnanosti. Dostatočne vybudovaná a kvalitná cestná infraštruktúra priamo vplyva na rozvoj cestovného ruchu v regiónoch. Podpora do kvalitnej cestnej infraštruktúry nižších tried má vo vzťahu k cestovnému ruchu obrovský ekonomický a investičný impulz. Pri rozvoji cestnej infraštruktúry by mal byť zohľadnený výkon a potenciál jednotlivých regiónov a destinácií ako aj cestovného ruchu.

Základným strategickým dokumentom slúžiacim k identifikácii vízií a strategických cieľov rozvoja cestnej dopravy na regionálnej úrovni je **Strategický plán rozvoja a údržby ciest na úrovni regiónov (Regionálny Master plán)**. V záujme plnenia cieľov Stratégie EU 2020 sa samosprávne kraje v rámci zostavovania Regionálneho Master plánu zamerali nielen na oblasti týkajúce sa rekonštrukcií havarijných úsekov ciest, ale najmä na zabezpečenie bezpečnosti cestnej premávky, zlepšenie regionálnych dopravných prepojení v záujme zlepšenia mobility a konkurencieschopnosti regiónov, posilňovanie mobility a zlepšovanie kvality životného prostredia. **Výber konkrétnych projektov (úsekov), ktoré budú predmetom podpory v IROP na úrovni výstavby, rekonštrukcie a modernizácie, vzíde z vyhodnotenia projektov na základe hodnotiacich kritérií uvedených v Regionálnom**

Master pláne. Tieto sú zoradené v štyroch základných kategóriách týkajúcich sa **dopravno-hospodárskeho významu, dopravnej prevádzky, stavebno-technického stavu a bezpečnosti**, pričom najväčší dôraz bude kladený na kritérium napojenia na infraštruktúru TEN-T resp. cestu vyššieho dopravného významu.

Aktuálne potreby a výzvy v rozvoji cestnej infraštruktúry II. a III. triedy budú v rámci IROP riešené prostredníctvom opatrení zameraných na **výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu ciest**. Výstavba nových úsekov sa bude týkať najmä **posilnenia regionálnej mobility a zníženia dopravného zaťaženia v husto obývaných regiónoch v prepojení na sieť TEN-T a medzinárodnú cestnú sieť**. V oblasti rekonštrukcie a modernizácie budú intervencie zamerané predovšetkým na **rekonštrukciu úsekov ciest II. a III. triedy resp. mostných objektov v zlom stavebno-technickom stave s cieľom zabezpečenia obsluhy centier osídlenia a priemyselných zón**. Dôraz bude kladený aj na **oblasť zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky, odstraňovanie kolíznych bodov, modernizáciu úsekov ciest II. a III. triedy** zabezpečujúcich dopravné napojenia terminálov osobnej dopravy prípadne budovanie prvkov upokojujúcej dopravy v sídlach.

Výsledky podpory

- zlepšenie napojenia regiónov na nadradenú cestnú infraštruktúru a infraštruktúru TEN-T, čím sa napomôže vyváženejšiemu územnému rozvoju;
- zlepšenie kvality cestnej infraštruktúry vytvorí pre ekonomické subjekty podmienky pre ich hospodársky rast, regiónom s potenciálom pre rozvoj cestovného ruchu poskytne významný ekonomický impulz a zároveň nebude svojimi vlastnosťami limitovať vnútorný potenciál kraja;
- zlepšenie stavebno-technického stavu cestnej siete s dopadom na zlepšenie bezpečnosti, plynulosti cestnej premávky a zníženie nehodovosti;
- zmiernenie negatívnych dopadov cestnej premávky (predovšetkým tranzitnej a nákladnej dopravy) na obyvateľstvo miest a obcí a zvýšenie kvality ich života prostredníctvom budovania nových úsekov ciest.

Tabuľka č. 6 Ukazovatele výsledkov špecifické pre IROP, podľa konkrétneho cieľa

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Kategória regiónu	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota ³⁵ (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
	Úspora času v cestnej doprave	EUR	Menej rozvinutý región					
	Úspora času v cestnej doprave	EUR	Viac rozvinutý región					

Akcia, ktorá sa má podporiť v rámci investičnej priority

2.1.1.1. Opis druhu a príkladov akcií, ktoré majú byť financované a ich očakávaný prínos pre konkrétne ciele a ak je to vhodné, vrátane identifikácie hlavných cieľových skupín, zacielených osobitných území a druhov príjemcov

³⁵ Pre EFRR a KF je možné stanoviť kvalitatívnu alebo kvantitatívnu cieľovú hodnotu

Konkrétny cieľ je dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- cesty II. a III. triedy
 - rekonštrukcia a zvýšenie úrovne dopravno-technického stavu existujúcich úsekov ciest II. a III. triedy, ktoré zahŕňa kompletnú aj komplexnú hĺbkovú rekonštrukciu vozovky, obnovu vybavenia ciest, atď. (napr. prekládka inžinierskych sietí);
 - rekonštrukcia a budovanie dopravných subsystémov zabezpečujúcich zvyšovanie úrovne dopravných, bezpečnostných a environmentálnych aspektov (napr. radarové merače rýchlosti, vhodné prvky upokojujúce dopravu a pod.);
 - budovanie prvkov upokojujúce dopravu v sídlach, vytváranie podmienok a infraštruktúry pre bezpečný pohyb zraniteľných účastníkov premávky, predovšetkým chodcov a cyklistov;
 - prestavba komunikácií v prípade mimoriadne nevhodnej charakteristiky trasovania vozovky, odkanalizovania, nestabilného podložia alebo svahov zárezov/násypov, prípadne vysokej nehodovosti úsekov;
 - odstraňovanie nehodových lokalít, zvýšenie bezpečnosti na cestách a križovatkách zavádzaním inteligentných riadiacich systémov (merače rýchlosti, signalizácia, mimoúrovňové križovanie, zmeny riešenia, kruhové križovatky, signalizačné zariadenia, ktoré reagujú na rýchlosť vozidiel, atď.);
 - v preukázateľne odôvodnených prípadoch budovanie nových úsekov ciest z dôvodu zabezpečenia dopravnej obslužnosti územia a za účelom odstránenia identifikovaných systémových nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom na environmentálny a bezpečnostný aspekt (napr. znečistenie ovzdušia, hluk);
 - aktivity zamerané na zmierňovanie dopadov negatívnych vplyvov z dopravy na životné prostredie a obyvateľov prejazdných úsekov ciest cez mestá a obce (napr. budovanie protihlukových opatrení, účinných systémov odvodnenia a pod.);
 - zlepšenie dopravného napojenia priemyselných parkov a zón na nadradenú dopravnú infraštruktúru budovaním a rekonštrukciou úsekov ciest s nevyhovujúcim štandardom pre prepravu tovarov;
 - zvýšenie nosnosti nevyhovujúcich mostových konštrukcií alebo ich výmeny.

Oprávnení prijímatelia:

- vyšší územný celok ako vlastník ciest II. a III. triedy,
- Hlavné mesto SR Bratislava ako vlastník ciest II. a III. triedy,
- Mesto Košice ako vlastník ciest II. a III. triedy..

Cieľové skupiny:

- užívatelia cestnej dopravnej siete, predovšetkým obyvatelia miest a obcí,
- prevádzkovatelia a investori v priemyselných zónach.

Cieľové územie:

- celé územie SR.

2.1.1.2. Hlavné zásady výberu operácií

Pre efektívne dosiahnutie čo najväčšieho príspevku operácií/projektov k naplneniu **konkrétneho cieľa 1.1.** a dosiahnutie stanovených výsledkov navrhované operácie/projekty rešpektujú nasledovné princípy:

- Udržateľnosť projektu je zohľadnená v Pláne údržby ciest na úrovni VÚC.
- Projekt je realizovaný na vybranej regionálnej sieti.
- Projekt sa napája na sieť TEN-T v zmysle definície uvedenej v Strategickom pláne rozvoja a údržby ciest na úrovni regiónov.
- Projekt je súčasťou aktivít na nadradenej dopravnej sieti.
- Projekt prispieje k zníženiu (eliminácii) nadmerného opotrebenia ciest nákladnou dopravou.
- Projekt prispieje k zlepšeniu stavebného a dopravno-technického stavu.
- Realizácia projektu prispieje k využitiu rozvojových území a plôch.
- Projekt prispieva k zvýšeniu bezpečnosti.
- Projekt prináša efekty (budú špecifikované podľa typu aktivity).
- Projekt obsahuje prvky pre elimináciu negatívnych vplyvov dopravy na životné prostredie s dôrazom na chránené územia a územia NATURA.
- Projekt je výsledkom analýzy dopytu, posúdenia variant a analýzy nákladov a prínosov.
- Projekt prispieva k zvýšeniu výkonu verejnej dopravy.
- Projekt prispieva k integrácii a previazanosti služieb vo verejnej doprave.
- Projekt využíva moderné IKT vo väzbe na potreby cestujúcich.
- Projekt prispieva k rozvoju multimodality v osobnej doprave.
- Projekt reaguje na potreby osôb so špecifickými potrebami.
- Projekt prispieva k zvýšeniu bezpečnosti zraniteľných účastníkov prepravy.
- Projekt prispieva k oddeleniu cestnej dopravy a cyklodopravy.

Stratégie smerujúce k rozvoju cestnej infraštruktúry nižšej kategórie a ich napojeniu na nadradenú cestnú sieť vychádzajú z predpokladu napomáhania k vyváženějšíemu a udržateľnějšíemu regionálnemu rozvoju. Zlepšením kvality ciest II. a II. triedy zároveň dochádza k eliminácii regionálnych rozdielov a disproporcií s dôrazom na zvýšenie konkurencieschopnosti voči ostatným regiónom. Súčasťou rekonštrukcií a zvyšovania úrovne ciest musí byť podpora zlepšenia podmienok pre chodcov, cyklistov a verejnú osobnú dopravu.

Kvalitu ciest II. triedy je potrebné zvýšiť v regiónoch, kde:

- úseky ciest II. triedy preberajú funkcie ciest I. triedy v rámci zabezpečenia obslužnosti územia ako aj v napojení na cesty I. triedy a na infraštruktúru TEN-T;

- cesty II. triedy prepájajú centrá osídlenia zadefinované v KURS 2001 v znení KURS 2011;
- úseky ciest II. triedy zabezpečujú dopravné napojenie priemyselných zón, prekladísk intermodálnej dopravy na nadradenú dopravnú infraštruktúru;
- nadradená cestná sieť úplne absentuje prípadne je výrazne poddimenzovaná na okresnej úrovni. Jedná sa o vybrané oblasti južných okresov západného, stredného a východného Slovenska a tiež okresy severovýchodného Slovenska;
- na základe technického stavu komunikácií a mostných objektov, intenzity zaťaženia cestných komunikácií, prípadne identifikácie nehodových lokalít možno identifikovať úseky na komunikáciách II. triedy, ktoré si vyžadujú neodkladnú rekonštrukciu;
- je vysoká frekvencia cyklistov alebo je potenciál na rozvoj cyklistickej dopravy.

Cesty III. triedy predstavujú komunikácie prevažne miestneho významu, ktorých význam spočíva predovšetkým v zabezpečení prepojenia vidieckych obcí. Zlepšenie kvality ciest III. triedy je nevyhnutné v regiónoch a lokalitách, kde:

- prepojenie ciest III. triedy na cestnú infraštruktúru TEN-T je zabezpečené priamym dopravným napojením;
- úseky ciest III. triedy zabezpečujú dopravné napojenie priemyselných zón, prekladísk intermodálnej dopravy na nadradenú dopravnú infraštruktúru;
- cesty III. triedy zabezpečujú základnú (dennú) mobilitu osôb a dostupnosť základných sociálnych a ekonomických potrieb (zamestnanie, ubytovanie, obživa a pod.), tovarov a služieb (vzdelanie, zdravotná starostlivosť a pod.) v rámci ťažísk osídlenia 1 – 3 úrovne;
- na cestách III. triedy sú identifikované prvky a závady vplývajúce na bezpečnosť cestnej premávky;
- obyvatelia miest a obcí sú zaťažovaní nadmernou cestnou dopravou a nevyhovujúcim stavom životného prostredia (napr. zvýšená úroveň znečisťujúcich látok v ovzduší, vysoká intenzita hluku a pod.).

Uvedené princípy sa uplatňujú v závislosti od typu a charakteru projektu.

2.1.1.3. Plánované využitie finančných nástrojov

N/A

2.1.1.4. Plánované využitie veľkých projektov

V tejto investičnej prioritě nie sú podporované projekty z kategórie veľkých projektov podľa čl. 100 – 103 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

2.1.1.5. Ukazovatele výstupov podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu

Tabuľka č. 7 Spoločné ukazovatele výstupov a ukazovatele výstupov špecifickej pre program

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Fond	Kategória regiónu	Cieľová hodnota (2023) ³⁶			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
					M	Ž	M a Ž		
	Celková dĺžka rekonštruovaných alebo zrenovovaných ciest	km	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Celková dĺžka rekonštruovaných alebo zrenovovaných ciest	km	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet zrekonštruovaných mostných objektov	mostný objekt	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet zrekonštruovaných mostných objektov	mostný objekt	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Celková dĺžka nových ciest	km	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Celková dĺžka nových ciest	km	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet zavedených IKT v doprave	IKT	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet zavedených IKT v doprave	IKT	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			

2.1.2. Investičná priorita č. 1.2: Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových, a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility

Opatrenia v rámci investičnej priority budú v súlade s cieľmi Stratégie rozvoja verejnej osobnej a nemotorovej dopravy v SR do roku 2020 (ďalej len „Master plán VOD“), ktorá identifikuje aktuálny stav v oblasti VOD, identifikuje príčiny tohto stavu a uvádza možnosti budúceho vývoja. Základnou podmienkou pre financovanie aktivít pre účely rozvoja regionálnej autobusovej dopravy bude intervencia do plne funkčných integrovaných dopravných systémov.

Konkrétny cieľ č. 1.2.1:

Zníženie environmentálneho zaťaženia mestských a prímestských oblastí prostredníctvom podpory a rozvoja integrovaných dopravných systémov³⁷ a zvyšovania atraktivity verejnej osobnej dopravy.

Všeobecne platí, že intenzívnejšie využívanie verejnej osobnej dopravy na úkor individuálnej automobilovej dopravy vedie k zvýšenej kvalite ovzdušia v mestách. V posledných rokoch je pre verejnú osobnú dopravu charakteristické postupné znižovanie prepravného výkonu ako dôsledok rastu podielu individuálneho motorizmu na dopravnom trhu osobnej dopravy.

³⁶ Pre ESF, ...

³⁷ Pod integrovaným dopravným systémom (IDS) sa z hľadiska podporovaných aktivít investičnej priority rozumie systém s dopravnou a tarifnou integráciou všetkých subsystémov mestskej a regionálnej verejnej osobnej dopravy.

Predpokladom rozvoja jedného z prínosov verejnej osobnej dopravy, t. j. nižšej miery emisií skleníkových plynov na prepraveného jednotlivca, je jej čo najširšie využívanie, a teda jej uprednostnenie pred individuálnou dopravou. **Preto je potrebné uskutočňovať opatrenia s cieľom zatriť verejnú dopravu ako prostriedok na zaistenie mobility osôb v mestách a regiónoch.** Dopyt po verejnej osobnej doprave je zväčša pozitívne ovplyvňovaný nasledovnými faktormi: spoľahlivosť, kratší čas strávený v dopravnom prostriedku (časová elasticita); kratší čas strávený mimo dopravného prostriedku (frekvencia spojov, čas na prestup z jedného dopravného prostriedku na druhý, dostupnosť zastávok v mieste bydliska a pracoviska); vyššia cena palív; drahšie poplatky za parkovanie a spoplatnenie prístupu do centier miest.

Podstatným príspevkom ku kvalite života, prostredia a životného prostredia je aj trvalo udržateľná, ľahko dostupná a cenovo výhodná sieť mestskej dopravy, ktorej spoje nadväzujú na dopravné systémy v rámci mestskej oblasti. Mestská doprava musí byť v súlade s požiadavkami v oblasti bývania, pracovnými požiadavkami, požiadavkami na životné prostredie a verejné priestory. Zároveň musí byť projektovaná a realizovaná tak, aby boli aj znevýhodnené mestské štvrte lepšie integrované do mestskej a regionálnej siete.

Nevyhnutným predpokladom k naplneniu špecifických cieľov v rámci jednotlivých OPs bude ich vzájomná koordinácia a logická väzba medzi aktivitami. Jednotlivé opatrenia by mali vytvárať komplexné projekty, pričom ich tematická koncentrácia môže byť rôznorodá s cieľom dosiahnutia čo najefektívnejšieho výsledku vo vzťahu k udržateľnosti a atraktivnosti VOD a podpore nemotorovej dopravy. S cieľom zabezpečenia synergie a komplementarity medzi IROP a OP Integrovaná infraštruktúra bude zriadený koordinačný výbor, ktorého cieľom bude zosúladiť a monitorovať implementácie príslušných OPs, pričom jednou z činností koordinačného výboru bude aj vecné a časové zladzovanie, resp. harmonizácia výziev/vyzvaní.

V procese tvorby stratégií pre VOD bude nevyhnutným predpokladom existencia **Plánu dopravnej obsluhy regiónu s dopravnou a tarifnou integráciou všetkých subsystémov mestskej a regionálnej verejnej osobnej dopravy**, ktorý predstavuje návrh dopravnej technológie verejnej osobnej dopravy so zohľadnením štandardov kvality a dopravnej obsluhy a faktorov vplyvujúcich na dopyt po preprave a prepravnú ponuku.

Výsledok: Efektívnejšie využívanie verejnej osobnej dopravy a obnova vozidlového parku v rámci verejnej mestskej a prímestskej dopravy, čo má za následok zníženie znečistenia ovzdušia (PM, NO_x, O₃, CO₂) a zníženie zaťaženia obyvateľstva hlukom.

Tabuľka č. 8 Ukazovatele výsledkov špecifické pre IROP, podľa konkrétneho cieľa

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Kategória regiónu	Základná hodnota	Základný rok	Cieľová hodnota ³⁸ (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
	Zvýšenie podielu osôb prepravených integrovanou dopravou na celkovom počte prepravených osôb	%	Menej rozvinutý región					

³⁸ Pre EFRR a KF je možné stanoviť kvalitatívnu alebo kvantitatívnu cieľovú hodnotu

	Zvýšenie podielu osôb prepravených integrovanou dopravou na celkovom počte prepravených osôb	%	Viac rozvinutý región					
	Zníženie znečistenia miest v dôsledku emisií z dopravy v priemere o 30%, resp. na úroveň limitov EÚ pre jednotlivé polutanty (PM ₁₀ , PM _{2,5} ; NO _x , O ₃)	%	Menej rozvinutý región					
	Zníženie znečistenia miest v dôsledku emisií z dopravy v priemere o 30%, resp. na úroveň limitov EÚ pre jednotlivé polutanty (PM ₁₀ , PM _{2,5} ; NO _x , O ₃)	%	Viac rozvinutý región					

Konkrétny cieľ č. 1.2.2:

Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb.

Hlavným cieľom v oblasti podpory nemotorovej dopravy je zvýšenie atraktivity cyklistickej dopravy prostredníctvom budovania siete bezpečných cyklotrás a nadväzujúcej infraštruktúry (parkovanie a úschovne bicyklov, potrebné hygienické zabezpečenie pre zamestnancov po príchode do práce, a pod.), realizáciu opatrení na upokojovanie dopravy, a pod. Realizáciou opatrení v rámci tohto špecifického cieľa sa očakáva zvýšenie podielu cyklistickej dopravy na celkovej deľbe dopravnej práce v SR zo súčasných 1,5 % na 10 % do roku 2020 v súlade so základnou víziou Národnej stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR a zníženie celkového znečistenia ovzdušia dopravou v prípade nárastu nemotorovej dopravy na celkovej deľbe práce. Prostredníctvom jednotlivých opatrení a aktivít bude potrebné začleniť cyklistickú dopravu ako plnohodnotný spôsob prepravy v rámci mestskej mobility a zmeniť vnímanie cyklistov nielen v kontexte športového či turistického vyžitia. V prvých rokoch rozvoja cyklistickej infraštruktúry je vzhľadom k rozdrobenosti pozemkov v SR reálnejšie dosiahnuť podstatné rozšírenie ponuky cyklokomunikácií realizáciou cyklopruhov a cyklokoridorov na existujúcich komunikáciách spolu s príslušným dopravným značením a doplnkovou cykloinfraštruktúrou.³⁹

³⁹ Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike

Výsledok: Dostatočne vybudovaná a kompaktná sieť cyklotrás v mestách vytvorí podmienky pre mobilitu obyvateľov a mestám prinesie benefit v podobe zníženia rozsahu kongescií v doprave. Zvýšenie podielu využívania cyklistickej dopravy odľahčí centrá miest od postupne narastajúcej miery automobilizácie a vytvorí pozitívny environmentálny efekt v podobe zníženia miery znečistenia ovzdušia, hluku a vibrácií.

Tabuľka č. 9 Ukazovatele výsledkov špecifické pre IROP, podľa konkrétneho cieľa

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Kategória regiónu	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota ⁴⁰ (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
	Počet osôb využívajúcich cyklistickú dopravu	osoby	Menej rozvinutý región					
	Počet osôb využívajúcich cyklistickú dopravu	osoby	Viac rozvinutý región					
	Zvýšenie podielu cyklistickej dopravy na celkovej dĺžbe dopravnej práce	%	Menej rozvinutý región					
	Zvýšenie podielu cyklistickej dopravy na celkovej dĺžbe dopravnej práce	%	Viac rozvinutý región					

Akcia, ktorá sa má podporiť v rámci investičnej priority

2.1.2.1. Opis druhu a príkladov akcií, ktoré majú byť financované a ich očakávaný prínos pre konkrétne ciele a ak je to vhodné, vrátane identifikácie hlavných cieľových skupín, zacielených osobitných území a druhov príjemcov

Konkrétny cieľ 1.2.1 je dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- spracovanie strategických dokumentov a územnoplánovacích podkladov (plány mobility⁴¹, generely dopravy, plány dopravnej obsluhy);
- obnova a budovanie vyhradených jazdných pruhov pre verejnú osobnú dopravu;
- náhrada autobusov mestskej hromadnej dopravy alebo prímestskej autobusovej dopravy na dieselový pohon vysokoekologickými autobusmi, napr. plynovými autobusmi, hybridnými autobusmi alebo elektrobusesmi, spolu s budovaním zodpovedajúcej zásobovacej infraštruktúry (napr. plniacich staníc plynu, nabíjacích staníc) vrátane nákupu nízkopodlažných/low-entry nízkoemisných autobusov/elektrobusesov;⁴²

⁴⁰ Pre EFRR a KF je možné stanoviť kvalitatívnu alebo kvantitatívnu cieľovú hodnotu

⁴¹ http://ec.europa.eu/transport/themes/urban/doc/ump/com%282013%29913-annex_sk.pdf

⁴² Podporované budú projekty náhrady verejnej mestskej autobusovej dopravy na naftový pohon autobusmi na plynový pohon, hybridnými autobusmi alebo elektrobusesmi, ktoré prispievajú k naplneniu záväzkov vyplývajúcich zo smernice EP a Rady 2001/81/ES o národných emisných stropoch, a zároveň smernice EP a Rady 2008/50/ES o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe ako aj národnej Stratégie pre redukciu PM10.

- inštalácia PM (a NO_x) filtrov do existujúcich autobusov mestskej a regionálnej dopravy na úroveň emisného štandardu EURO 5 a vyššieho;
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba prestupných terminálov, okrem terminálov pri železničných staniciach⁴³;
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba integrovaných zastávok subsystémov verejnej osobnej dopravy⁴⁴;
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba obrátisk cestnej verejnej osobnej dopravy;
- rekonštrukcia, modernizácia a výstavba záchytných parkovísk Park & Ride (P+R), Kiss & Ride (K+R), Bike & Ride (B+R)⁴⁵;
- zavádzanie opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy na križovatkách;
- modernizácia existujúcich a zavádzanie nových integrovaných dopravných systémov
 - technická podpora softvérového zabezpečenia (napr. tarifné a informačné systémy, dispečerské systémy) ako aj hardvérového vybavenia (označovače lístkov, predajné automaty, zastávkové informačné systémy a pod.);
- zavádzanie doplnkových služieb verejnej osobnej dopravy (napr. preprava bicyklov, lyží, internetové pripojenie a pod.).

Opatrenia zadefinované v rámci IROP budú slúžiť ako doplnková podpora aktivít z prioritnej osi 3 Verejná osobná doprava v rámci OP Integrovaná infraštruktúra, ktorý je zameraný na veľké projekty vo verejnej osobnej doprave orientované prevažne na dráhovú dopravu. Spektrum aktivít v IROP bude zamerané na budovanie infraštruktúry mestskej a prímestskej dopravy (zastávky, prestupné terminály, záchytné parkoviská, a pod.), nákup ekologických autobusov pre mestskú aj prímestskú dopravu v rámci integrovaných dopravných systémov a podporu zavádzania jednotných tarifných systémov. V rámci OP II bude podporovaná obnova mobilného parku pre mestskú dráhovú dopravu, t. j. nákup električiek a trolejbusov, rekonštrukcia električkových tratí v Bratislave a Košiciach, výstavba (rozširovanie) trolejbusových tratí, výstavba a modernizácia infraštruktúry pre integrované dopravné systémy, obnova mobilných prostriedkov zabezpečujúcich železničnú osobnú prímestskú a regionálnu dopravu, výstavba prestupných terminálov osobnej dopravy v nadväznosti na dráhovú dopravu, výstavba veľkokapacitných záchytných parkovísk s väzbou na dráhovú verejnú osobnú dopravu.

Oprávnení prijímateľa:

- mestá, obce, združenia obcí, vyššie územné celky, subjekty poskytujúce pravidelnú verejnú osobnú dopravu, subjekty organizujúce integrované dopravné systémy (pozn. vzťahuje sa na subjekty vo vlastníctve objednávateľov dopravy).

Cieľové skupiny:

⁴³ Terminály pri železničných staniciach sú predmetom aktivít v rámci investičnej priority 7c) OPII

⁴⁴ napr. spoločná združená zastávka električiek a autobusov, spoločná zastávka autobusov MHD a regionálnej dopravy

⁴⁵ Park and Ride (P+R) záchytné parkoviská (alebo motivačné parkovanie) sú parkoviská s napojením na verejnú dopravu, ktoré umožňujú dochádzajúcim, ktorí chcú cestovať do centier miest, zanechať svoje vozidlá na parkovisku pred mestom a ďalej cestovať verejnou dopravou (zväčša železničnou dopravou, popri prípade mestskou hromadnou dopravou). Vozidlo je umiestnené na parkovisku počas dňa. Bike and Ride (B+R) je názov pre systém cyklostojanov pri termináloch verejnej dopravy. Kiss and Ride (K+R) predstavuje systém bezpečného prestupu spolucestujúcich z osobného automobilu na prostriedky verejnej osobnej dopravy v blízkosti prestupných uzlov.

- široká verejnosť.

Cieľové územie:

- celé územie SR.

Konkrétny cieľ 1.2.2 je dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- spracovanie strategických dokumentov a územnoplánovacích podkladov;
- budovanie cyklistickej infraštruktúry (cyklodopravné účely):
 - o komunikácie - obnova a rekonštrukcia už existujúcich cyklistických komunikácií, budovanie nových cyklistických komunikácií, cyklokoridorov na existujúcich mestských komunikáciách,
 - o doplnková infraštruktúra (napr. chránené parkoviská pre bicykle, nabíjacie stanice pre elektrobicykle, a pod.);
- budovanie prvkov upokojujúcej dopravy (pešie zóny, shared space⁴⁶, vylúčenie dopravy z ulíc okrem mestskej hromadnej dopravy a cyklistov, a pod.);
- revitalizácia verejných priestorov s cieľom uprednostnenia verejnej osobnej dopravy a nemotorovej dopravy;
- zvyšovanie bezpečnosti zraniteľných účastníkov cestnej premávky, odstraňovanie úzkych miest v pešej doprave, odstraňovanie bariér pri prestupovaní, a pod.

Z pohľadu doplnkovosti a synergií s inými OPs existuje doplnkovosť s Programom rozvoja vidieka SR, ktorý v rámci opatrenia „*Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach*“ bude v obciach a na vidieku podporovať investície na rozvoj a marketing cestovného ruchu – rozvoj rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúl v turistických lokalitách pre cykloturistiku, budovanie cyklotrás s odpočinkovým miestom.

Oprávnení prijímatelia:

- mestá, obce, združenia obcí, vyššie územné celky, subjekty poskytujúce pravidelnú verejnú osobnú dopravu.

Cieľové skupiny:

- široká verejnosť.

Cieľové územie:

- celé územie SR.

2.1.2.2. Hlavné zásady výberu operácií

⁴⁶ Shared space je druh prístupu k mestskému dizajnu, ktorý sa snaží minimalizovať predelenia medzi automobilovou dopravou a chodcami, často tým, že odstráni prvky, ako sú obrubníky, značenie vozovky, dopravné značenie a predpisy.

Pre efektívne dosiahnutie čo najväčšieho príspevku operácií/projektov k naplneniu **konkrétneho cieľa 1.2.** a dosiahnutie stanovených výsledkov navrhované operácie/projekty rešpektujú nasledovné princípy:

- Financovanie infraštruktúry pre regionálnu VOD je možné len pre plne funkčné integrované dopravné systémy.
- Opatrenia v rámci investičnej priority sú podmienené existenciou plánu dopravnej obsluhy.
- Projekt prispieva k zvýšeniu bezpečnosti.
- Projekt prináša efekty (budú špecifikované podľa typu aktivity).
- Projekt obsahuje prvky pre elimináciu negatívnych vplyvov dopravy na životné prostredie s dôrazom na chránené územia a územia NATURA 2000.
- Projekt je výsledkom analýzy dopytu, posúdenia variant a analýzy nákladov a prínosov.
- Projekt prispieva k zvýšeniu výkonu verejnej dopravy.
- Projekt prispieva k integrácii a previazanosti služieb vo verejnej doprave.
- Projekt využíva moderné IKT vo väzbe na potreby cestujúcich.
- Projekt prispieva k rozvoju multimodality v osobnej doprave.
- Projekt reaguje na potreby osôb so špecifickými potrebami.
- Projekt prispieva k zvýšeniu bezpečnosti zraniteľných účastníkov cestnej premávky.
- Projekt prispieva k oddeleniu cestnej dopravy a cyklodopravy.
- Nové prestupné terminály a integrované zastávky nadväzujú na projekty budovania BID cez OP Integrovaná infraštruktúra.
- Prestupné terminály a integrované zastávky integrujú regionálnu verejnú osobnú dopravu a nosnú koľajovú sieť BID.
- Prestupné terminály a integrované zastávky integrujú regionálnu verejnú osobnú dopravu a mestskú hromadnú dopravu.
- Zastávkový informačný systém je napojený na dispečerský systém vybudovaný v PO 2007-2013.

Uvedené princípy sa uplatňujú v závislosti od typu a charakteru projektu.

2.1.2.3. Plánované využitie finančných nástrojov

N/A

2.1.2.4 Plánované využitie veľkých projektov

V tejto investičnej priority nie sú podporované projekty z kategórie veľkých projektov podľa čl. 100 – 103 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

2.1.2.5. Ukazovatele výstupov podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu

Tabuľka č. 10 Spoločné ukazovatele výstupov a ukazovatele výstupov špecifické pre program

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Fond	Kategória regiónu	Cieľová hodnota (2023) ⁴⁷			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
					M	Z	MaZ		
	Dĺžka nových úsekov cyklistických komunikácií	km	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Dĺžka nových úsekov cyklistických komunikácií	km	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet vytvorených prvkov doplnkovej cyklistickej infraštruktúry	prvok	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet vytvorených prvkov doplnkovej cyklistickej infraštruktúry	prvok	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet spracovaných plánov udržateľnej mobility	Dokument	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet spracovaných plánov udržateľnej mobility	Dokument	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet zakúpených autobusov VOD / Kapacita zakúpených autobusov VOD	Vozidlo / Kapacita cestujúcich	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet nahradených autobusov MHD	Vozidlo	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet nahradených autobusov MHD	Vozidlo	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet nahradených autobusov prímestskej dopravy	Vozidlo	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet nahradených autobusov prímestskej dopravy	Vozidlo	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet štandardizovaných terminálov (veľkosť, štandard)	Terminál typu X	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet štandardizovaných terminálov (veľkosť, štandard)	Terminál typu X	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet vybudovaných a modernizovaných integrovaných zastávok	Integrovaná zastávka	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet vybudovaných a modernizovaných integrovaných zastávok	Integrovaná zastávka	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet zavedených	Úsek	EFRR	Menej	N/A	N/A			

⁴⁷ Pre ESF, ...

	úsekov s preferenciou VOD			rozvinutý región					
	Počet zavedených úsekov s preferenciou VOD	Úsek	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet zavedených informačných systémov	Informačný systém	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet zavedených informačných systémov	Informačný systém	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet inštalovaných zariadení VOD	Zariadenie integrovanej dopravy	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet inštalovaných zariadení VOD	Zariadenie integrovanej dopravy	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			

Výkonnostný rámec

Tabuľka č. 11 Výkonnostný rámec prioritnej osi

Prioritná os	Druh ukazovateľa Implementačný pokrok, finančný, výstupový alebo výsledkový ukazovateľ	ID	Ukazovateľ alebo kľúčový implementačný krok	Merná jednotka (ak relevantné)	Fond	Kategória regiónov	Míľnik na rok 2018	Končový cieľ (2023)			Zdroj údajov	Vysvetlenie relevantnosti ukazovateľa (ak relevantné)
								M	Ž	M a Ž		

Kategórie intervencie

Tabuľka č. 12 Kategórie intervencie

EFRR: menej rozvinuté regióny											
Tabuľka 7		Tabuľka 8		Tabuľka 9		Tabuľka 10		Tabuľka 11		Tabuľka 12	
Rozmer 1		Rozmer 2		Rozmer 3		Rozmer 6		Rozmer 7		Rozmer 8	
Oblasť výdavkov		Forma financovania		Územie		Územné mechanizmy realizácie		Sekundárna téma ESF (pre ESF)		Tematický cieľ (EFRR/KF)	
kód	Eur	kód	Eur	Kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur
037		01		01, 05		01, 03				7	
046		01		01, 05		01, 03				7	
034		01		01, 05		01, 03				7	
047		01		01, 05		01, 03				7	

EFRR: viac rozvinuté regióny											
Tabuľka 7		Tabuľka 8		Tabuľka 9		Tabuľka 10		Tabuľka 11		Tabuľka 12	
Rozmer 1		Rozmer 2		Rozmer 3		Rozmer 6		Rozmer 7		Rozmer 8	
Oblasť výdavkov		Forma financovania		Územie		Územné mechanizmy realizácie		Sekundárna téma ESF (pre ESF)		Tematický cieľ (EFRR/KF)	
kód	Eur	kód	Eur	Kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur

037		01		01, 05		01, 03				7	
046		01		01, 05		01, 03				7	
034		01		01, 05		01, 03				7	
047		01		01, 05		01, 03				7	

Súhrn plánovaného využitia technickej pomoci vrátane, ak je to vhodné, akcií na posilnenie administratívnej spôsobilosti orgánov zapojených do riadenia a kontroly programu a príjemcov

KONCEPT

2.2. Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

Prioritná os č. 2 kombinuje dva tematické ciele, a to tematický cieľ č. 9 – Podpora začleňovania a boj proti chudobe a tematický cieľ č. 10 – Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania. Intervencie navrhované v rámci týchto dvoch tematických cieľov budú mať pozitívny dopad na rozvoj kvality života a ľudských zdrojov, a to vo vzťahu k rôznym cieľovým skupinám. V rámci tematického cieľa č. 10 je to cieľová skupina detí, žiakov a študentov v procese vzdelávania a odbornej prípravy. Hlavným motívom podpory je posilnenie ich sociálnych a odborných kompetencií, ktorých zvládnutie im umožňuje úspešnú integráciu do spoločnosti z hľadiska sociálnych a pracovných väzieb. V rámci tematického cieľa č. 9 je cieľovou skupinou je skupina osôb odkázaných na pomoc spoločnosti, predovšetkým detí a mladých dospelých, rodiny, zdravotne postihnutých a seniorov. Mnohí členovia týchto skupín sa z rôznych dôvodov ocitajú vyčlenení na okraji spoločnosti, nútení žiť izolovane v inštitucionálnych zariadeniach znemožňujúcich plnoprávny a nezávislý život. Hlavným zámerom podpory v tejto oblasti je dostať tieto skupiny obyvateľov, ohrozené sociálnym vylúčením a prípadne chudobou, späť do komunity, ktorá umožní plnohodnotný život každého z nich. Súčasne sa cieľovou skupinou v rámci tohto tematického cieľa stáva celá populácia Slovenskej republiky, ktorá bude beneficiary aktivít v oblasti zdravotnej starostlivosti. Keďže jednou z príčin a zároveň dôsledkom sociálnej exklúzie je zlý zdravotný stav obyvateľstva, je nevyhnutné zabezpečiť dostupnú, kvalitnú a udržateľnú zdravotnú starostlivosť. Tú je možné dosiahnuť reformnou modernizáciou súčasnej zdravotníckej infraštruktúry a integrovaním zdravotnej starostlivosti. Spoločným ukazovateľom všetkých oboch oblastí podpory je príspevok k inkluzívnemu rastu.

2.2.1. Investičná priorita č. 2.1: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné

Konkrétny cieľ č. 2.1.1:

Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a výkonu náhradnej starostlivosti z inštitucionálnej formy na komunitnú

Proces prechodu poskytovania sociálnych služieb a výkonu náhradnej starostlivosti z inštitucionálnej formy na komunitnú je spojený nielen s opatreniami ako sú vzdelávanie zamestnancov a odborných pracovníkov, príprava prijímateľov alebo príprava komunity, ale aj s riešením priestorových podmienok (zmenami fyzického prostredia), v ktorých sa poskytuje alebo zabezpečuje príslušná starostlivosť. **IROP bude investične podporovať vytváranie vhodných priestorových podmienok (vhodného fyzického prostredia) pre poskytovanie sociálnych služieb a zabezpečovanie výkonu náhradnej starostlivosti, ktoré sú v súlade so zásadami starostlivosti na komunitnej báze, t. j. v prirodzenom**

sociálnom prostredí alebo v prirodzených spoločenstvách organizačne a kultúrne čo najviac podobných bežnej rodine. Investovanie do budov a materiálno-technického vybavenia bude synergicky previazané s podporou „mäkkých“ aktivít financovaných z OP ĽZ. Úlohou OP ĽZ je vytvárať také podmienky, ktoré zabezpečia pri poskytovaní sociálnych služieb a výkonu náhradnej starostlivosti zotrvanie osôb v ich domácom rodinnom prostredí alebo v komunite. V prípade, že daná osoba nie je schopná zotrvať vo svojom domácom rodinnom prostredí, sociálne služby, resp. náhradná starostlivosť sa môžu zabezpečovať v prirodzených spoločenstvách organizačne a kultúrne čo najviac podobných bežnej rodine, a teda v zariadeniach plne integrovaných v komunite, vylučujúcich segregáciu a izoláciu a umožňujúcich plnohodnotný nezávislý život v prirodzenom sociálnom prostredí. Prostredníctvom IROP sa budú podporovať takéto komunitné zariadenia umožňujúce nezávislý individuálny život za predpokladu posilnenia fungovania a variability komunitných služieb zo strany OP ĽZ.

Vo vzťahu k existujúcim zariadeniam s celoročným pobytom je nevyhnutné postupne znižovať počet tradičných veľkokapacitných zariadení sociálnych služieb, prevádzkovať zariadenia s nízkou kapacitou (zariadenia komunitnej starostlivosti) a podporovať terénne a ambulantné sociálne služby a sociálne služby v zariadeniach s týždenným pobytom.

Výsledok podpory IROP:

- transformácia a deinštitucionalizácia existujúcich zariadení s celoročným pobytom na zariadenia poskytujúce sociálne služby a zabezpečujúce výkon náhradnej starostlivosti na komunitnej báze, t. j. v prirodzenom sociálnom prostredí alebo v prirodzených spoločenstvách organizačne a kultúrne čo najviac podobných bežnej rodine;
- skvalitnenie a rozšírenie ponuky existujúcich sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti ktoré sa poskytujú/vykonáva na komunitnej báze, vrátane inovatívnych služieb komunitnej starostlivosti.
- zabezpečenie nových sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti, ktoré sa poskytujú/vykonáva na komunitnej báze, vrátane inovatívnych služieb komunitnej starostlivosti.

Tabuľka č. 13 Ukazovatele výsledkov špecifické pre IROP, podľa konkrétneho cieľa

ID	Ukazovateľ	Jednotka	Kategória regiónu	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota ⁴⁸ (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
	Zníženie podielu osôb (detí so zdravotným postihnutím, občanov so zdravotným postihnutím, občanov v nepriaznivej sociálnej situácii, seniorov), ktorým je poskytovaná sociálna služba v inštitucionálnych zariadeniach na celkovom počte osôb, ktorým sa poskytujú sociálne	%	Menej rozvinutý región				Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb	Ročne

⁴⁸ Pre EFRR a KF je možné stanoviť kvalitatívnu alebo kvantitatívnu cieľovú hodnotu

	služby							
	Zníženie podielu osôb (detí so zdravotným postihnutím, občanov so zdravotným postihnutím, občanov v nepriaznivej sociálnej situácii, seniorov), ktorým je poskytovaná sociálna služba v inštitucionálnych zariadeniach na celkovom počte osôb, ktorým sa poskytujú sociálne služby	%	Viac rozvinutý región				Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb	Ročne
	Zvýšenie podielu detí v náhradnej starostlivosti na komunitnej báze na celkovom počte detí v náhradnej starostlivosti	%	Menej rozvinutý región				MPSVR SR, ÚPSVR SR	Ročne
	Zvýšenie podielu detí v náhradnej starostlivosti na komunitnej báze na celkovom počte detí v náhradnej starostlivosti	%	Viac rozvinutý región				MPSVR SR, ÚPSVR SR	Ročne

Konkrétny cieľ č. 2.1.2:

Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie zdravotnej starostlivosti a zlepšenia dostupnosti ku kvalitným zdravotníckym službám.

Slovensko v súčasnosti v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ dosahuje nízku úroveň efektivity zdravotníctva. Jedným z hlavných dôsledkov je kratší počet rokov života v zdraví (Healthy life years) obyvateľov Slovenska oproti priemeru krajín EÚ. Kým obyvatelia Slovenska žijú v zdraví priemerne 52,2 roka, u obyvateľov EÚ je to takmer o 10 rokov viac (62 rokov)⁴⁹. Prehľbuje sa tým pravdepodobnosť sociálnej exklúzie obyvateľstva hlavne v pred dôchodkovom veku z dôvodu zhoršovania sa ich zdravotného stavu – najmä chronické ochorenia a polymorbídne stavy⁵⁰.

Nízka úroveň a záchyt chronických ochorení v ranom štádiu a neefektívny manažment pacienta v primárnej ambulantnej a následnej zdravotnej starostlivosti zvyšuje nároky na špecializovanú starostlivosť ako aj hospitalizácie a zhoršuje zdravotný stav obyvateľstva SR, čím hlavne starších obyvateľov v produktívnom veku znevýhodňuje na trhu práce a prispieva k sociálnemu vylúčeniu.

⁴⁹ štatistické údaje EUROSTATU, rok 2011

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Healthy_life_years_statistics

⁵⁰ stav pacienta trpiaceho väčším počtom rôznych závažných ochorení a zdravotných komplikácií, ktoré sú najmä v staršom veku ťažko liečiteľné a majú negatívnu prognózu liečby.

Východiskovým strategickým dokumentom, ktorý popisuje problémy slovenského zdravotníctva, v strednodobom horizonte určuje smerovanie štátnej politiky zdravia, stanovuje prioritné oblasti a kvantifikuje očakávaný cieľový stav v roku 2030 je „Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030“ (ďalej len „strategický rámec“).

V nadväznosti na údaje v strategickom rámci je priemerný počet návštev pacientov u lekára za rok na Slovensku skoro dvojnásobný (11,3) v porovnaní s priemerom krajín OECD (6,4). Vysoký počet návštev pacientov u lekára manifestuje nedostatočný manažment pacienta primárnym lekárom, keď viac ako 80% pacientov s chronickými chorobami je odoslaných od lekára prvého kontaktu k špecialistom. Jedna z príčin tejto skutočnosti je nízka integrácia poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorú dokazuje vysoká rozdrobenosť poskytovateľov primárnej zdravotnej starostlivosti v rámci územia Slovenska, kde v 623 územných jednotkách (obciach) je 1293 kontaktných miest (adresa zdravotníckeho zariadenia) s celkovým počtom 2777 všeobecných lekárov pre dospelých. V súčasnosti pripadá na jedno kontaktné miesto iba 1,60 plného úväzku všeobecného lekára pre dospelých. Zo skúseností z iných krajín je evidentné, že systémy zdravotnej starostlivosti, kde funguje skupinová spolupráca lekárov primárnej zdravotnej starostlivosti koncentrovaná v jednom kontaktnom mieste, dosahujú lepšie výsledky v manažmente liečby pacienta, čo sa prejavuje aj na znižovaní morbidity a mortality pacientov, ako aj v lepšej dostupnosti ku kvalitným a efektívne poskytovaným zdravotným službám.

Podľa údajov strategického rámca je na Slovensku v súčasnosti 4,7 akútnych lôžok na 1 000 obyvateľov (priemer OECD 3,5), ktoré dosahujú obložnosť na úrovni 66,5% (priemer OECD 75%). Akútnu zdravotnú starostlivosť v súčasnosti poskytuje 68 všeobecných nemocníc s priemernou spádovou oblasťou približne 80 000 obyvateľov (optimálny stav je približne 200 000 obyvateľov). Nadbytok akútnych nemocníc a lôžok spôsobuje vysokú hospitalizovanosť pacientov (približne 21 000 hospitalizácií na 100 000 obyvateľov, pričom priemer OECD je približne 16 500 hospitalizácií). Strategickým cieľom MZ SR je do roku 2030 znížiť počet nemocníc poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť o 50%, dosiahnuť obložnosť na úrovni 85%, počet akútnych lôžok znížiť na 2,5 lôžok na 1 000 obyvateľov a znížiť priemernú dĺžku akútnych hospitalizácií zo 6,6 na 5 dní. Optimalizáciou štruktúry akútnych lôžkových zariadení sa dosiahne zvýšenie množstva výkonov poskytovaných v zostávajúcich akútnych nemocniciach, koncentráciou a špecializáciou výkonov sa zvýši kvalita a bezpečnosť poskytovanej zdravotnej starostlivosti a redukciou neproduktívnych kapacít sa zabezpečí celkové zníženie nákladovosti akútnych lôžok.

Intervencie IROP budú realizované koordinovaným spôsobom v oblastiach primárnej ambulantnej a akútnej ústavnej zdravotnej starostlivosti so zámerom prispieť k integrácii služieb, zlepšeniu kvality poskytovanej zdravotnej starostlivosti a k zvýšeniu nákladovej efektívnosti poskytovania služieb zdravotnej starostlivosti prostredníctvom reformných štrukturálnych zmien v ich zložení a spôsobe poskytovania. Integrácia primárnej zdravotnej starostlivosti prispeje k zlepšeniu účinnosti a následne aj k zlepšeniu prevádzkovej a ekonomickej udržateľnosti systému zdravotnej starostlivosti. Toto sa sekundárne odrazí aj na nižšom tlaku na nemocničný sektor, čím sa zabezpečia požadované reformy v nemocniciach, ktoré v sebe budú obsahovať reštrukturalizáciu nemocníc s novou štruktúrou nemocničných služieb, t.j. multidimenzionálny prístup k zdravotnej starostlivosti.

Výsledok podpory IROP:

Cieľom investičnej podpory z prostriedkov IROP je zlepšenie dostupnosti ku kvalitnejšej poskytovanej zdravotnej starostlivosti a integrácia zdravotných služieb. Investičná podpora bude synergicky prepojená s tzv. „mäkkými“ aktivitami OP Ľudské zdroje. V oblasti primárnej ambulantnej starostlivosti budú prostredníctvom koordinovaných multifondových štrukturálnych intervencií do infraštruktúry a kapacít poskytovateľov zdravotnej starostlivosti dosiahnuté reformné zmeny v štruktúre služieb v prospech zvýšenia podielu primárnej ambulantnej starostlivosti oproti akútnej ústavnej starostlivosti a zvýšenia úrovne jej regionálnej integrácie s ústavnou a sociálnou starostlivosťou.

Na úrovni integrácie primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti sa reformné intervencie IROP prejavia zvýšením počtu lekárov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto, lepším manažovaním pacienta (zlepšením servisu poskytovaných služieb pre klientov na jednotnom kontaktnom mieste), posilnením významu poskytovateľov primárnej zdravotnej starostlivosti ako hlavných manažérov pacienta („gate keeper“) a účinnejšou prevenciou a liečbou chronických ochorení (znížením priemerného počtu návštev u lekára, väčšie percento diagnostiky a liečby v primárnej starostlivosti a menšie percento v špecializovanej ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti – synergia s aktivitami tvorby a zavedenia nových a inovovaných klinických postupov a postupov pre výkon prevencie financovaných z OP Ľudské zdroje), znížením prevádzkových nákladov (koncentrácia poskytovateľov na jednom mieste, administratíva, zdieľanie prístrojového vybavenia, atď.), zefektívením komunikácie a spolupráce lekárov prvého kontaktu („sharing best practices“) za možnej účasti konziliárnej starostlivosti poskytovateľov špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti. Správna organizácia primárnej zdravotnej starostlivosti prináša významné šetrenie verejných zdrojov. Zároveň sa vytvoria podmienky pre zatraktívnenie a udržanie mladých lekárov v oblasti primárnej zdravotnej starostlivosti (synergické prepojenie s aktivitami rezidentských programov financovaných z OP Ľudské zdroje). V novej infraštruktúre integrovanej zdravotnej starostlivosti budú vytvorené fyzické priestory pre skupinovú zdravotno-výchovnú osvetu a poradenskú činnosť v oblasti verejného zdravia týkajúcu sa najmä najzraniteľnejších skupín obyvateľstva (marginalizované skupiny, chronickí pacienti a pod.), čím sa vytvára ďalšie synergické prepojenie s aktivitami programov zdravotno-výchovnej osvetu obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osídlení financovaných z OP Ľudské zdroje.

Na úrovni akútnej ústavnej zdravotnej starostlivosti sa reformné intervencie IROP do zredukovanej siete akútnych všeobecných nemocníc (prostredníctvom štrukturálnej optimalizácie kapacít poskytovateľov) prejavia zmenami v štruktúre služieb, stratifikáciou, špecializáciou a koncentraciou kapacít u menšieho množstva poskytovateľov akútnej ústavnej zdravotnej starostlivosti s dosiahnutím efektov economy of scale a excelentnosti a následných úspor z reprofiliácie nízko produktívnych kapacít. Prostredníctvom umožnenia (enabling) a stimulovania štrukturálnych zmien v internej organizácii, procesoch ako aj fyzických štruktúrach vybraných poskytovateľov akútnej ústavnej zdravotnej starostlivosti bude dosiahnuté zvýšenie ich produktivity a kvality. V podporených všeobecných nemocniciach dôjde následkom týchto štrukturálnych zmien k zlepšeniu parametrov ako objem hospitalizácií, miera obložnosti, k celkovému zvýšeniu produktivity a zníženiu zadlžovania. Štrukturálne zmeny budú podporované optimalizáciou regulačného prostredia a platobných mechanizmov založených na metodike DRG.

Sumarizácia hlavných očakávaných výsledkov:

- zvýšenie počtu lekárov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto
- zníženie priemerného počtu návštev u lekára (na pacienta)
- zlepšenie dostupnosti ku kvalitnej primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti
- zvýšenie obložnosti akútnych lôžok
- skrátenie doby hospitalizácie
- zníženie počtu nemocníc s akútnymi lôžkami
- zvýšenie počtu akútnych výkonov v zostávajúcich akútnych nemocniciach

Tabuľka č. 14 Ukazovatele výsledkov špecifické pre IROP podľa konkrétneho cieľa

I D	Ukazovateľ	Merná Jednotka	Kategória regiónu	Východi- sková hodnota	Východisko- vý rok	Cieľová hodnota ⁵¹ (2023)	Zdroj dát	Frekvenci a sledovani a
	Zvýšenie počtu lekárov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto	Lekár	Menej rozvinutý región				Zdravotné poisťovne , NCZI	Ročne
	Skrátenie doby hospitalizácie	deň	Menej rozvinutý región				Zdravotné poisťovne	Ročne
	Zvýšenie obložnosti akútnych lôžok	% z disponibilných akútnych lôžok	Menej rozvinutý región				Zdravotné poisťovne	Ročne

Akcia, ktorá sa má podporiť v rámci investičnej priority

2.2.1.1. Opis druhu a príkladov akcií, ktoré majú byť financované a ich očakávaný prínos pre konkrétne ciele a ak je to vhodné, vrátane identifikácie hlavných cieľových skupín, zacielených osobitných území a druhov príjemcov

Konkrétny cieľ 2.1.1 je dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- príprava projektovej dokumentácie;
- rekonštrukcia (vrátane rozširovania) a modernizácia vhodných stavebných objektov tak, aby sa vytvorili priestorové podmienky pre poskytovanie a zabezpečenie komunitnej starostlivosti v súlade s princípmi deinštitucionalizácie;
- rekonštrukcia (vrátane rozširovania) a modernizácia stavebných objektov existujúcich zariadení, ktoré už poskytujú a zabezpečujú služby na komunitnej báze;
- zriaďovanie a výstavba nových stavebných objektov zariadení sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti vrátane tých, ktoré poskytujú inovatívne formy komunitnej starostlivosti;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení na zosúladenie pracovného a súkromného života (jasle pre deti od 0 – 3 rokov);

⁵¹ Pre EFRR a KF je možné stanoviť kvalitatívnu alebo kvantitatívnu cieľovú hodnotu

- investovanie do materiálno-technického vybavenia zariadení vrátane motorových vozidiel pri zriaďovaní zázemia pre terénne služby a výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prirodzenom rodinnom a otvorenom prostredí.

Aktivity, v rámci konkrétneho cieľa 2.1.1, zamerané na investičnú podporu budov a zariadení budú synergicky prepojené s podporou „mäkkých“ aktivít financovaných zo zdrojov ESF prostredníctvom OP ĽZ. To znamená, že podpora a vytváranie vhodných priestorových podmienok a technického zabezpečenia poskytovania sociálnych služieb a výkonu náhradnej starostlivosti budú paralelne sprevádzané opatreniami smerujúcimi k zmene spôsobu poskytovania sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti ako sú napr. rozvoj vybraných sociálnych služieb a vybraných opatrení náhradnej starostlivosti; príprava a podpora vzdelávania zamestnancov a odborného personálu zabezpečujúceho poskytovanie sociálnych služieb a výkon náhradnej starostlivosti v podmienkach komunitnej starostlivosti; rozvoj a rekvalifikácia kľúčových aktérov a ich kapacít; príprava prostredia (komunity) na prijatie a integráciu osôb, ktorým sú poskytované sociálne služby a zabezpečovaná náhradná starostlivosť s cieľom eliminácie „syndrómu odporu“; príprava prijímateľov sociálnych služieb a osôb v náhradnej starostlivosti na podmienky nezávislého života v komunite. Zmena fyzického prostredia poskytovania sociálnych služieb alebo výkonu náhradnej starostlivosti predstavuje presun poskytovania sociálnych služieb alebo výkonu náhradnej starostlivosti z veľkokapacitného objektu do viacerých menších objektov s nižšou kapacitou prijímateľov alebo osôb (v súlade s platnou legislatívnou úpravou pre daný druh sociálnej služby a náhradnej starostlivosti) komunitného charakteru. Do priestorových potrieb sa zahŕňajú aj kancelárske priestory určené pre manažment a zamestnancov zariadenia. Podporované budú malokapacitné zariadenia/objekty, ktoré budú umožňovať individuálny nezávislý život v komunite umožňujúci neobmedzený prístup v rámci sídiel („*built environment*“), dostupnú dopravu, dostupnosť technických pomôcok, informácií, individualizovanej osobnej asistencie, rodiny, priateľov a všeobecných služieb poskytovaných v komunite. Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia akejkoľvek sociálnej infraštruktúry a zariadení musí byť sprevádzaná zlepšovaním dostupnosti a kvality komunitných služieb. Pri procese deinštitucionalizácie je potrebné brať do úvahy fakt, že okrem zdravotného postihnutia je prijímateľ postihnutý aj nepriaznivou sociálnou situáciou, okrem iného, aj zaniknutím pôvodných vzťahov s rodinou, prijímateľ nedisponuje často žiadnym majetkom a príjem prijímateľa je príliš malý na dosiahnutie samostatného bývania.

Keďže existujúce veľkokapacitné objekty zariadení nie sú vhodné pre poskytovanie sociálnych služieb a výkon náhradnej starostlivosti na komunitnej báze, je potrebné zabezpečiť vhodné priestorové podmienky. Z toho dôvodu bude predmetom podpory z IROP aj obstaranie nehnuteľnosti (budovy – rodinný dom alebo bytovej jednotky v bytovom dome alebo pozemku⁵²) pre účely výstavby alebo rekonštrukcie objektu, ktorý bude slúžiť pre poskytovanie komunitnej starostlivosti.

⁵² V zmysle čl. 69, ods. 3, písm. b) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 v platnom znení

Sociálne služby

Sociálne služby sa v množstve zariadení poskytujú spoločne prijímateľom s rôznymi druhmi zdravotného postihnutia (mentálne postihnutie, alzheimerova choroba, duševné poruchy, telesné postihnutie, organický psychosyndróm a iné) a rôznym stupňom zdravotného postihnutia. Táto skutočnosť spolu s inštitucionálnym charakterom poskytovaných sociálnych služieb v súčasnosti neumožňuje individualizáciu miery podpory podľa potrieb prijímateľov. **Podpora z IROP je zameraná najmä na transformáciu veľkokapacitných zariadení s celoročným pobytom a rozvoj alternatívnych sociálnych služieb komunitného charakteru.** Podporované budú predovšetkým investície do stavieb, vrátane materiálno-technického vybavenia, zabezpečujúcich **bytovú situáciu klientov**, a teda investície do objektov určených najmä pre poskytovanie **podporovaného bývania, domovov sociálnych služieb s týždenným pobytom, zariadení (všetky musia spĺňať podmienky komunitných služieb) a ďalších aj inovatívnych typov pobytových služieb na komunitnej úrovni.** Tieto nové objekty budú zariadeniami pobytových služieb s nízkou kapacitou a v bežnej zástavbe a budú prispôbované všetkým typom užívateľov transformujúcich sa zariadení.

Ďalej bude možné využiť investície z IROP do budovania a rozvoja zázemia/základní terénnych a ambulantných sociálnych služieb. Spomedzi **ambulantných sociálnych služieb** budú oprávnenými na podporu najmä: **denné centrá, rehabilitačné centrá, služby včasnej intervencie a pod..** V rámci podpory zázemia **terénnych služieb** bude podporený **vznik mobilných odborných jednotiek** pozostávajúcich z odborného tímu s dostatočným priestorovým a technickým vybavením, schopných poskytovať starostlivosť osobám odkázaným na starostlivosť inou fyzickou osobou v rámci viacerých rozptýlených objektov. Zároveň sa v týchto priestoroch môžu poskytovať rôzne rehabilitačné aktivity, pracovné terapie, sociálna rehabilitácia, záujmové činnosti, pokiaľ tieto nie sú dostupné v komunite.

Transformácia zariadenia sociálnych služieb predpokladá výber vhodného druhu poskytovania sociálnej služby (opatrovateľská služba, podpora samostatného bývania, rehabilitačné stredisko, zariadenie podporovaného bývania, špecializované zariadenie, domov sociálnych služieb a i.) a formy poskytovania sociálnej služby (s preferenciou terénnych a ambulantných foriem), vychádzajúc z individuálnych potrieb prijímateľov a individuálnej miery podpory, ktorú prijímateľ sociálnej služby potrebuje.

Náhradná starostlivosť

Vo vzťahu k zariadeniam na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je nevyhnutné znižovať počet detí a mladých dospelých v detských domovoch zriadených ako centrá detí, zvyšovať počet detí umiestnených v profesionálnych rodinách a v detských domovoch zriadených ako domov detí. Taktiež je potrebné v detských domovoch vytvárať priestor na prácu s rodinami. V resocializačných a krízových strediskách je nutné naďalej pokračovať vo zvyšovaní kvality výkonu opatrení aj prostredníctvom priestorových úprav. Prostredníctvom aktivít financovaných z IROP v rámci procesu deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti sa napomôže k vytváraniu vhodného fyzického prostredia pre deti, rodiny a odborné činnosti prostredníctvom zriaďovania a výstavby nových vhodných objektov, rekonštrukcie a modernizácie vhodných stavebných objektov, rekonštrukcie (vrátane rozširovania) a modernizácie stavebných objektov, podpory materiálno-technického vybavenia.

Podporované aktivity predstavujú najmä:

- vytváranie prirodzeného fyzického prostredia na zabezpečenie starostlivosti o deti v komunite s dočasným charakterom v rodinných domoch/bytoch (najviac 1 skupina detí v jednom rodinnom dome/byte integrovanom v komunite),
- vytváranie priestoru na aktívnu spoluprácu s biologickými rodinami (vrátane širšej rodiny) a žiadateľmi o náhradnú rodinnú starostlivosť aj s umožnením krátkodobého pobytu rodín v rodinných domoch/bytoch,
- vytváranie priestoru na aktívnu odbornú činnosť odborných zamestnancov (sociálnych pracovníkov, psychológov, pedagógov a pod.),
- vytváranie priestoru na aktívnu odbornú spoluprácu s profesionálnymi rodinami detských domovov a zabezpečenie starostlivosti o deti umiestnených v profesionálnych rodinách v krízových situáciách.

Oprávnení prijímatelia:

- v sociálnych službách:
 - o obec,
 - o vyšší územný celok,
 - o právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou,
 - o právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom a
 - o iná osoba (neverejný poskytovateľ sociálnej služby),,
- v náhradnej starostlivosti:
 - o zriaďovatelia zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately:
 - obec,
 - vyšší územný celok,
 - Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR,
 - akreditované fyzické a právnické osoby.

Cieľové skupiny:

- Deti, plnoleté fyzické osoby a ich rodiny, ktorým sa poskytujú sociálne služby,
- deti, plnoleté fyzické osoby a rodiny, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb a zamestnanci zriaďovateľov,
- zriaďovatelia poskytovateľov sociálnych služieb a subjektov vykonávajúcich opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a ich zamestnanci,
- subjekty vykonávajúce opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a ich zamestnanci,
- zamestnanci vykonávajúci politiky a opatrenia v oblasti prevencie diskriminácie a /alebo sociálneho začlenenia vo verejnom aj v neverejnom sektore,
- fyzické osoby – rodičia (najmä matky), ktorým sa pomohlo zosúladiť pracovný a súkromný život.

Cieľové územie:

- celé územie SR

Konkrétny cieľ č. 2.1.2 je dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít.

- budovanie infraštruktúry centier integrovanej zdravotnej starostlivosti,
- modernizácia infraštruktúry nemocníc poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť za účelom zlepšenia ich produktivity.

Oprávnené aktivity môžu zahŕňať vypracovanie transformačného plánu zdravotníckeho zariadenia (iba v prípade všeobecných nemocníc poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť), prípravu projektovej dokumentácie, stavebné práce (výstavba, modernizácia a rekonštrukcia budov), dodávku zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia, budovanie a modernizáciu IKT infraštruktúry vrátane nákupu softvérového vybavenia.

Podporované budú aktivity zamerané na reformné a inovatívne budovanie a modernizáciu zdravotníckej infraštruktúry za účelom zlepšenia dostupnosti ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti a zvýšenia produktivity práce. Aktivity budú priamo prispievať k procesu transformácie aktuálneho nemocnične orientovaného systému poskytovania zdravotnej starostlivosti na integrovaný model, ktorý presúva ťažisko z ústavnej starostlivosti do komunitnej ambulantnej primárnej a následnej zdravotnej starostlivosti s orientáciou na klienta a funkčne prepája existujúce služby.

V rámci aktivity „budovanie infraštruktúry centier integrovanej zdravotnej starostlivosti“ bude podporená primárna zdravotná starostlivosť, ktorá je základným pilierom zdravotnej starostlivosti a je dôležité ju prispôbiť súčasným a budúcim požiadavkám a trendom ako sú zvyšujúca sa prevalencia chronických ochorení, znižovanie počtu hospitalizácií, dopyt po klinickej praxi a školiacich zariadeniach pre primárnu zdravotnú starostlivosť, ako aj starnutie obyvateľstva. Bude vybudovaná infraštruktúra centier integrovanej zdravotnej starostlivosti, pričom počet a lokalizácia centier integrovanej zdravotnej starostlivosti bude daný Ministerstvom zdravotníctva SR vo forme pevnej siete. Pevná sieť bude definovaná v rámci „implementačnej stratégie systému integrovanej zdravotnej starostlivosti“ v nadväznosti na schválený strategický rámec, ktorá bude vypracovaná Ministerstvom zdravotníctva SR v spolupráci so všetkými samosprávnymi krajmi. Geografické rozmiestnenie a počet centier integrovanej zdravotnej starostlivosti bude prihliadať na analýzu súčasného stavu rozdrobenej primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti vo všetkých regiónoch Slovenska a geografické rozloženie primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti v jednotlivých regiónoch. Súčasťou pevnej siete budú dva typy centier integrovanej zdravotnej starostlivosti – väčšie centrá s kapacitou 20-25 lekárskeho miest a menšie regionálne centrá s kapacitou 12-15 lekárskeho miest. Väčšie centrá budú alokované v regiónoch s počtom obyvateľov 50,000 v okruhu 25 km a menšie centrá v regiónoch s počtom obyvateľov 20,000 v okruhu 25 km. Pri každom kontakte pevnej siete bude na projektovej úrovni posúdené, či v lokalite existuje vhodná infraštruktúra, ktorá by sa rekonštrukciou mohla prebudovať na centrum integrovanej zdravotnej starostlivosti, alebo na zriadenie centra bude vhodnejšie vybudovanie novej infraštruktúry. Vo všetkých centrách budú pôsobiť všeobecný lekár pre dospelých, všeobecný lekár pre deti a dorast, gynekológ, fakultatívne stomatológ a budú vytvorené priestory pre konziliárne vyšetrenia ambulantných špecialistov. Všetky zariadenia budú vybavené modernou IT infraštruktúrou, ktorá umožní ľahší manažment pacienta a odbúra zbytočnú byrokráciu lekárom (viac času na vyšetrenia pacientov). Každé zariadenie bude vybavené spoločnými vyšetrovacími zariadeniami (EKG, Rtg, USG, analyzátori pre rýchlu diagnostiku krvi a moču a pod.). V zriedkavých prípadoch zhoršenia fyzickej dostupnosti (geografia Slovenska, zlá dopravná infraštruktúra) je k dispozícii dopravná

zdravotná služba pre starších a imobilných pacientov a prostredníctvom centier budú posilnené aktivity domácej ošetrovateľskej starostlivosti. Vybudované centrum získa povolenie na poskytovanie integrovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti pri podmienke personálneho obsadenia kapacity centra na minimálne 50%. V centrách integrovanej zdravotnej starostlivosti budú poskytované služby hradené z verejného zdravotného poistenia, resp. iných verejných zdrojov.

V rámci aktivity „modernizácia infraštruktúry nemocníc poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť za účelom zlepšenia ich produktivity“ bude podporená iba optimalizovaná sieť akútnych všeobecných nemocníc - poskytovateľov akútnej ústavnej zdravotnej starostlivosti v rámci územia SR okrem Bratislavského kraja. Optimalizovaná sieť bude definovaná v rámci „implementačnej stratégie systému integrovanej zdravotnej starostlivosti“ v nadväznosti na schválený strategický rámec, ktorá bude vypracovaná Ministerstvom zdravotníctva SR v spolupráci so všetkými samosprávnymi krajinami. Geografické rozmiestnenie a počet akútnych všeobecných nemocníc v rámci zracionalizovanej siete bude prihliadať na optimálne geografické rozloženie akútnej ústavnej zdravotnej starostlivosti v jednotlivých regiónoch pri rešpektovaní optimálnej spádovosti. V podporených akútnych nemocniciach budú poskytované služby hradené z verejného zdravotného poistenia. Dôležitou podmienkou investície do infraštruktúry existujúcich akútnych všeobecných nemocníc v rámci optimalizovanej siete bude preukázateľné a kvantifikovateľné zvýšenie produktivity zdravotníckeho zariadenia. Za týmto účelom každý žiadateľ vypracuje transformačný plán zdravotníckeho zariadenia v preddefinovanej štruktúre.

Oprávnení prijímatelia:

- neziskové organizácie⁵³ zriadené Ministerstvom zdravotníctva SR v spolupráci so samosprávnymi krajinami a obcami, ktoré sú vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami pozemkov (v prípade výstavby novej infraštruktúry), resp. vlastníkami alebo dlhodobými nájomcami existujúcej infraštruktúry zdravotníckych zariadení (v prípade modernizácie existujúcej infraštruktúry).

Pre aktivitu „modernizácia infraštruktúry nemocníc poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť za účelom zlepšenia ich produktivity“:

- všeobecné nemocnice⁵⁴ – iba v rámci zracionalizovanej siete poskytovateľov akútnej ústavnej zdravotnej starostlivosti,

Cieľové skupiny:

- obyvatelia SR.

Cieľové územie:

⁵³ podľa zákona č. 213/1997 Z.z. z 2. júla 1997 o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby.

⁵⁴ podľa § 7 ods. 4 písm. a)1. zákona č. 578/2004 Z.z. z 21. októbra 2004 o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

- celé územie SR, okrem Bratislavského kraja.

2.2.1.2. Hlavné zásady výberu operácií

Pre efektívne dosiahnutie čo najväčšieho príspevku operácií/projektov k naplneniu **konkrétneho cieľa 2.1.1** a dosiahnutie stanovených výsledkov navrhované operácie/projekty rešpektujú nasledovné princípy:

- projekt musí byť v súlade so *Stratégiou deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v SR*,
- projekt musí byť v súlade s *Národným akčným plánom prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015 na základe stanoviska vecne príslušného orgánu*,
- projekt musí byť v súlade s *Koncepciou zabezpečovania výkonu súdnych rozhodnutí v detských domovoch na roky 2012 – 2015 s výhľadom do roku 2020 - Plán transformácie a deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti na základe stanoviska vecne príslušného orgánu*,
- projekt musí byť v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov na základe stanoviska vecne príslušného orgánu;
- projekt musí byť v súlade so zákonom č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov na základe stanoviska vecne príslušného orgánu,
- podporený druh sociálnej služby v lokalite chýba úplne alebo nie je dostatočne zabezpečený alebo z danej obce pochádzajú klienti, pracujú v nej, vzdelávajú sa alebo tam majú rodinu a osobné vzťahy,
- podporené stavebné objekty musia byť plne bezbariérové v súlade s princípmi univerzálneho navrhovania,
- stavebné objekty uvoľnené v priebehu transformácie inštitucionálnych zariadení s celoročným pobytom nesmú byť ďalej využívané pre ten istý alebo podobný druh pobytovej sociálnej služby,
- v priebehu transformácie inštitucionálnych zariadení s celoročným pobytom sa nesmú prijímať noví klienti na miesta, ktoré boli uvoľnené vďaka transformácii (platí iba pre sociálne služby),
- v priebehu transformácie zariadení s celoročným pobytom sa nesmú prijímať noví klienti do existujúcich objektov zariadení,
- podporený stavebný objekt musí byť včlenený do bežnej zástavby obce a primerane vzdialený od iného stavebného objektu, v ktorom sa poskytuje sociálna služba a zabezpečuje výkon náhradnej starostlivosti,
- ambulantné služby musia byť zabezpečované oddelene od bývania (personálne aj priestorovo),
- v prípade investícií v pôvodných objektoch ambulantných služieb alebo zázemia terénnych služieb sa musí preukázať, že tieto služby nebolo možné zabezpečiť vhodnejším spôsobom v bežnej komunite,
- pre projekt bude platiť efektívna bonifikácia, pokiaľ pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí budú tepelnotechnické vlastnosti stavebných konštrukcií a budov spĺňať parametre nad rámec aktuálne požadovanej úrovne energetickej hospodárnosti podľa STN 73 0540-2: 2012,

- pre projekt bude platiť efektívna bonifikácia, pokiaľ pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí sa budú realizovať opatrenia na minimalizáciu vplyvu zastaveného prostredia na lokálne klimatické podmienky (zadržanie vody, prehrievanie prostredia a pod.) napr. v podobe zelených fasád a striech,
- projekt pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí musí plniť požiadavky na hygienické parametre vnútorného prostredia budov (výmena vzduchu, využitie denného svetla a kvalita umelého osvetlenia ako aj akustické parametre budovy).

Uvedené princípy sa uplatnia v závislosti od typu a charakteru projektu.

Na podporu nebudú oprávnené tie operácie/projekty, ktorých zámerom je výstavba, rekonštrukcia, rozširovanie alebo modernizácia veľkokapacitných objektov zariadení s celoročným pobytom.

Pre efektívne dosiahnutie čo najväčšieho príspevku operácií/projektov k naplneniu **konkrétneho cieľa 2.1.2** a dosiahnutie stanovených výsledkov navrhované operácie/projekty rešpektujú nasledovné princípy:

- projekt musí byť v súlade so Strategickým rámcom starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030 a jeho relevantnými čiastkovými stratégiami/nástrojmi zmien,
- projekt musí reflektovať regionálne špecifiká (geografia, dopravná dostupnosť, demografia, epidemiológia, ...) a integračné trendy,
- projekt vybudovania centra integrovanej zdravotnej starostlivosti vo forme výstavby novej infraštruktúry, resp. vo forme modernizácie existujúcej infraštruktúry je z hľadiska nákladovej efektívnosti najvhodnejším stavebným riešením v príslušnej lokalite,
- projekt modernizácie infraštruktúry nemocníc poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť musí preukázateľne zlepšiť produktivitu práce podporeného zdravotníckeho zariadenia,
- podporené stavebné objekty musia byť plne bezbariérové v súlade s princípmi univerzálneho navrhovania,
- pre projekt bude platiť efektívna bonifikácia, pokiaľ pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí budú tepelnotechnické vlastnosti stavebných konštrukcií a budov spĺňať parametre nad rámec aktuálne požadovanej úrovne energetickej hospodárnosti podľa STN 73 0540-2: 2012,
- pre projekt bude platiť efektívna bonifikácia, pokiaľ pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí sa budú realizovať opatrenia na minimalizáciu vplyvu zastaveného prostredia na lokálne klimatické podmienky (zadržanie vody, prehrievanie prostredia a pod.) napr. v podobe zelených fasád a striech,
- projekt pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí musí plniť požiadavky na hygienické parametre vnútorného prostredia budov (výmena vzduchu, využitie denného svetla a kvalita umelého osvetlenia ako aj akustické parametre budovy).

2.2.1.3. Plánované využitie finančných nástrojov

N/A

2.2.1.4. Plánované využitie veľkých projektov

V tejto investičnej prioritě nie sú podporované projekty z kategórie veľkých projektov podľa čl. 100 – 103 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

2.2.1.5. Ukazovatele výstupov podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu

Tabuľka č. 15 Spoločné ukazovatele výstupov a ukazovatele výstupov špecifické pre program

ID	Ukazovateľ	Merná Jednotka	Fond	Kategória regiónu	Cieľová hodnota (2023) ⁵⁵			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
					M	Ž	M+Ž		
	Kapacita podporených zariadení sociálnych služieb	Prijímateľ sociálnych služieb	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A		Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb	
	Kapacita podporených zariadení sociálnych služieb	Prijímateľ sociálnych služieb	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A		Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb	
	Kapacita podporených zariadení výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	Osoba v náhradnej starostlivosti	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A		MPSVR SR, ÚPSVR SR	
	Kapacita podporených zariadení výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	Osoba v náhradnej starostlivosti	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A		MPSVR SR, ÚPSVR SR	
	Počet sociálnych služieb, respektíve zariadení sociálnych služieb, ktoré vzniknú vďaka podpore transformácie zariadení s celoročným pobytom	Sociálna služba/zariadenie	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A		Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb	
	Počet sociálnych služieb, respektíve zariadení sociálnych služieb, ktoré vzniknú vďaka podpore transformácie zariadení s celoročným pobytom	Sociálna služba/zariadenie	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A		Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb	
	Počet podporených zariadení výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	Zariadenie	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A		MPSVR SR, ÚPSVR SR	
	Počet podporených zariadení výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí	Zariadenie	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A		MPSVR SR, ÚPSVR SR	

⁵⁵ Pre ESF, ...

	a sociálnej kurately								
	Kapacita novovzniknutých alebo transformovaných sociálnych služieb/zariadení	Prijímateľ sociálnych služieb	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A		Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb, MPSVR SR, ÚPSVR SR	
	Kapacita novovzniknutých alebo transformovaných sociálnych služieb/zariadení	Prijímateľ sociálnych služieb	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A		Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb, MPSVR SR, ÚPSVR SR	
	Predpokladaný počet obyvateľov, ktorí využijú kvalitnejšie zdravotné služby	Obyvateľ	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Plocha zmodernizovaných alebo novopostavených stavebných objektov	m ²	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Plocha zmodernizovaných alebo novopostavených stavebných objektov	m ²	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet vytvorených centier integrovanej zdravotnej starostlivosti	Centrum integrovanej zdravotnej starostlivosti	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet zmodernizovaných akútnych všeobecných nemocníc	Akútne všeobecné nemocnice	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			

2.2.2. Investičná priorita č. 2.2: Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry

Konkrétny cieľ 2.2.1:

Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí

Konkrétny cieľ je zameraný na sprístupnenie služieb infraštruktúry materských škôl s cieľom zvýšenia zaškolenosti žiakov materských škôl a zabezpečenie kvalitného predprimárneho vzdelania potrebného na úspešné zvládnutie povinnej školskej dochádzky. Poskytnutím dostatočných kapacít materských škôl sa vytvoria predpoklady pre zosúladovanie súkromného a pracovného života rodičov, zlepšenie príjmovej situácie mladých ľudí a zabezpečenia prístupu ku kvalitnejším verejným službám v oblasti predškolskej dochádzky a výchovy. Budovaním prvkov inkluzívneho vzdelávania v materských školách bude postupne dochádzať k redukcii zariadení pre deti so špeciálnymi výchovno - vzdelávacími potrebami.

Výsledky:

- zvýšené kapacity materských škôl na vytvorenie podmienok na 95% hrubú zaškolenosť detí od 3 – 5 roku veku,
- vytvorené podmienky na začlenenie detí v rámci inkluzívneho predprimárneho vzdelávania v materských školách,
- zlepšené podmienky na zosúladienie súkromného a pracovného života rodičov,
- zvýšenie dostupnosti predprimárneho vzdelávania pre všetky deti vo veku od 3 do 5 rokov, ktorých rodičia o predprimárne vzdelávanie prejavia záujem,
- rozširovanie predškolskej výchovy vo veku od 3 do 5 rokov.

Aktivity OP ĽZ budú komplementárne dopĺňať investičnú zložku financovanú IROP v oblasti vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov predškolských zariadení s cieľom zlepšenia ich kvality a postavenia.

Systémovým krokom previazania politiky vzdelávania s investičnou podporou z IROP je členstvo zástupcu OP ĽZ (SO/RO - MŠVVŠ SR) v Rade Partnerstva pre RIÚS, ktoré schvaľuje RIÚS. Každá RIÚS bude obsahovať definovanú potrebu neinvestičnej podpory pre oblasť predprimárneho vzdelávania ako synergický prvok k plánovaným investičným aktivitám. Vyššie územné celky v spolupráci s regionálnymi partnermi definujú na základe regionálnej potreby územné rozloženie podpory. V nadväznosti na identifikované potreby SO/RO OP ĽZ bude v súčinnosti so závermi Koordinačného výboru OP ĽZ a IROP pre oblasť vzdelávania vyhlasovať regionálne výzvy tak, aby z časového, vecného a územného hľadiska došlo k previazaniu jednotlivých projektov u daného subjektu. V spolupráci so SO/RO OP ĽZ pripraví RO pre IROP výberové kritéria pre výber projektových zámerov zo strany Rady Partnerstva pre RIÚS.

Tabuľka č. 16 Ukazovatele výsledkov špecifického pre IROP podľa konkrétneho cieľa

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Kategória regiónu	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota ⁵⁶ (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
	Hrubá zaškolenosť detí v materských školách	%	Menej rozvinutý región				Ústav informácií a prognóz školstva	
	Hrubá zaškolenosť detí v materských školách	%	Viac rozvinutý región				Ústav informácií a prognóz školstva	

Konkrétny cieľ 2.2.2

Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl

Vybavenie základných škôl je v súčasnosti regionálne významne diferencované. Väčšina základných škôl nedisponuje (technickými, personálnymi a materiálnymi) možnosťami čeliť aktuálnym výzvam primárneho vzdelávania a zabezpečiť primerané podmienky pre rozvoj kľúčových kompetencií žiakov v súlade s požiadavkami ich budúcej profesijnej orientácie a potrebami trhu práce. Žiakom základných škôl chýbajú zručnosti a kompetencie nevyhnutné

⁵⁶ Pre EFRR a KF je možné stanoviť kvalitatívnu alebo kvantitatívnu cieľovú hodnotu

pre udržanie zamestnatelnosti a žiaducej mobility na trhu práce, čo možno vidieť napr. aj výsledkoch národných, resp. medzinárodných meraní. (Monitor 9, PISA), alebo v ich úspešnosti na trhu práce, či ďalšom štúdiu a vzdelávaní.

Podpora základného vzdelávania je preto v rámci IROP zameraná na budovanie a rekonštrukciu odborných učební, laboratórií podporujúcich technické a prírodovedné zamerania žiakov a jazykových učební pre rozvoj jazykových zručností žiakov základných škôl. Nevyhnutnou súčasťou je zabezpečenie materiálno-technického vybavenia podporených objektov vrátane prvkov inklúzie s cieľom zlepšenia výsledkov žiakov v medzinárodnom, ako aj národnom meraní dosiahnutých vedomostí a ich úspešnosti na trhu práce. Zámerom je taktiež rozvoj základných škôl z hľadiska ich funkcie ako centier celoživotného vzdelávania na úrovni obcí a ich sprístupnenie pre verejnosť a poskytovateľom celoživotného vzdelávania.

Výsledky:

- zlepšenie výsledkov v národnom meraní Monitor 9 v oblasti jazykových zručností;
- zlepšenie technického vybavenia jazykových učební, IKT učební;
- zlepšenie technického vybavenia odborných učební zameraných na prírodné vedy;
- zlepšenie technického vybavenia školských knižníc;
- prepojenie teoretického a praktického vzdelávania na základných školách s potrebami trhu práce a tým zlepšenie umiestnenia mladých ľudí na trhu práce;
- vytvorenie podmienok pre zavádzanie inkluzívnej výchovy a vzdelávania na základných školách;
- vytvorenie podmienok na celoživotné vzdelávanie.

Aktivity OP ĽZ budú komplementárne dopĺňať investičnú zložku z IROP v oblastiach tvorby, inovácií a realizácii vzdelávacích programov s cieľom zvýšenia matematických, prírodovedných, finančných a jazykových zručností, zvýšenia podnikateľských vedomostí, zručností a ekonomického myslenia žiakov, ako aj na vypracovanie štandardov kvality primárneho vzdelávania.

Systémovým krokom previazania politiky vzdelávania s investičnou podporou z IROP je členstvo zástupcu OP ĽZ (SO/RO - MŠVVŠ SR) v Rade Partnerstva pre RIÚS, ktoré schvaľuje RIÚS. Každá RIÚS bude obsahovať definovanú potrebu podpory s ESF pre oblasť primárneho vzdelávania ako synergický prvok k plánovaným aktivitám EFRR. V nadväznosti na identifikované potreby SO/RO OP ĽZ bude v súčinnosti so závermi Koordinačného výboru OP ĽZ a IROP pre oblasť vzdelávania vyhlasovať regionálne výzvy tak, aby z časového, vecného a územného hľadiska došlo k previazaniu jednotlivých projektov u daného subjektu. V spolupráci so SO/RO OP ĽZ pripraví RO pre IROP výberové kritéria pre výber projektových zámerov zo strany Rady Partnerstva pre RIÚS.

Tabuľka č. 17 Ukazovatele výsledkov špecifické pre IROP podľa konkrétneho cieľa

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Kategória regiónu	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota ⁵⁷ (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
	Úspešnosť v Monitor 9 v jazykovej	%	Menej rozvinutý región					

⁵⁷ Pre EFRR a KF je možné stanoviť kvalitatívnu alebo kvantitatívnu cieľovú hodnotu

	gramotnosti							
	Úspešnosť v Monitor 9 v jazykovej gramotnosti	%	Viac rozvinutý región					

Konkrétny cieľ 2.2.3:

Zvýšenie počtu žiakov na odbornom výcviku a rozšírenie podmienok pre celoživotné vzdelávanie .

Analýzy a štúdie v oblasti kvality odborného vzdelávania a prípravy dlhodobo poukazujú na nedostatočný podiel praktického vyučovania v rámci vzdelávacích programov, chýbajúce spoločné pracoviská stredných škôl a regionálne významných podnikateľských subjektov, nízku mieru účasti dospelých na odbornom vzdelávaní a príprave v rámci celoživotného vzdelávania, nízku flexibilitu ponuky vzdelávania, čo vedie k prehĺbovaniu nerovnováhy na trhu práce a má hlbšie ekonomické a sociálne dopady v spoločnosti. Prechod od vzdelávania do zamestnania a medzi zamestnaniami predstavuje a významnú územnú výzvu súvisiacu so zabezpečovaním ostatných verejných služieb a kvalitou života. V súvislosti s demografickými zmenami a vyššou priemernou dĺžkou života bude samozrejmosťou dlhšia a pestrejšia kariéra a keďže zamestnanie a lepšia životná úroveň sa zaistí okrem iného prostredníctvom celoživotného vzdelávania, prispôsobenia sa novým technológiám a plnením cieľov stratégie Európa 2020.

Pre dosiahnutie špecifického cieľa je podpora IROP zameraná na podporu materiálno-technického vybavenia stredných odborných škôl a zlepšenie priestorových podmienok, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev a stredísk odbornej praxe s cieľom zvýšenia kvality odborného vzdelávania a prípravy, praktických zručností žiakov a zvýšenia kvality poskytovaného celoživotného vzdelávania pre potreby trhu práce. Realizované aktivity budú uplatňovať prvky inkluzívneho vzdelávania.

Prioritné oblasti podpory stredného odborného vzdelávania zohľadnením regionálnych potrieb budú smerované do oblasti strojárstva, hutníctva, stavebníctva, nábytkárstva a drevárstva, elektrotechniky a automatizácie, IKT technológií (informačné, sieťové technológie, informatika), chemického, automobilového priemyslu, poľnohospodárstva, potravinárstva, obchodu a služieb. Tieto oblasti budú postupne dopĺňané v nadväznosti na potreby trhu práce v jednotlivých krajoch definovaných v regionálnych stratégiách odborného vzdelávania a prípravy.

Výsledky:

- posilnenie systému odborného vzdelávania a prípravy a zvýšenie jeho atraktívnosti v kontexte celoživotného vzdelávania vytvorením regionálne/miestne špecificky zameranej ponuky vzdelávania a poradenstva v oblasti profesijnej mobility,
- zlepšenie odborného vzdelávania a prípravy pre potreby podnikania,
- zlepšenie materiálno-technického vybavenia stredných odborných škôl, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev, stredísk odbornej praxe,
- zlepšenie materiálno-technického vybavenia centier odborného vzdelávania a prípravy,

- vytvorené technické podmienky pre inkluzívne vzdelávanie a tým rozšírenie ponuky vzdelávania pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva,
- vytvorené podmienky na zvýšenie počtu žiakov zúčastňujúcich sa praktického vyučovania u zamestnávateľa a spoločných modelov ďalšieho vzdelávania,
- vytvorené podmienky pre poskytovanie celoživotného vzdelávania prostredníctvom prepojenia siete centier odborného vzdelávania a prípravy so zamestnávateľmi a terciárnym sektorom.
- zlepšenie podmienok pre uplatnenie sa absolventov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy na trhu práce.

Aktivity OP ĽZ budú komplementárne dopĺňať investičnú zložku IROP v oblastiach tvorby, inovácií a realizácie obsahu vzdelávania, na podporu zavedenia prvkov duálneho školstva do systému odborného vzdelávania a prípravy, na zvýšenie podielu účasti žiakov na praktickom vyučovaní priamo na pracoviskách zamestnávateľa a systém partnerskej spolupráce so zamestnávateľmi.

Systémovým krokom previazania politiky vzdelávania s investičnou podporou z IROP je členstvo zástupcu OP ĽZ (SO/RO - MŠVVŠ SR) v Rade Partnerstva pre RIÚS, ktorá schvaľuje RIÚS. Každá RIÚS bude obsahovať definovanú potrebu podpory s ESF pre oblasť stredného odborného vzdelávania ako synergický prvok k plánovaným aktivitám EFRR. Definované regionálne potreby v tejto oblasti budú vychádzať z regionálnych stratégií odborného vzdelávania a prípravy. V nadväznosti na identifikované potreby SO/RO OP ĽZ bude v súčinnosti so závermi Koordinačného výboru OP ĽZ a IROP pre oblasť vzdelávania vyhlasovať regionálne výzvy tak, aby z časového, vecného a územného hľadiska došlo k previazaniu jednotlivých projektov u daného subjektu. V spolupráci so SO/RO OP ĽZ pripraví RO pre IROP výberové kritériá pre výber projektových zámerov zo strany Rady Partnerstva pre RIÚS.

Tabuľka č. 18 Ukazovatele výsledkov špecifické pre IROP podľa konkrétneho cieľa

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Kategória regiónu	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota ⁵⁸ (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
	Podiel žiakov s odborným výcvikom a súvislou praxou na SOŠ, v strediskách praktického vyučovania, strediskách odbornej praxe, alebo v školských hospodárstvach	%	Menej rozvinutý región					
	Podiel žiakov s odborným výcvikom a súvislou praxou v strediskách praktického vyučovania, strediskách odbornej praxe, alebo v školských hospodárstvach	%	Viac rozvinutý región					
	Počet stredných škôl zaradených medzi vzdelávacie inštitúcie	SOŠ	Menej rozvinutý región					

⁵⁸ Pre EFRR a KF je možné stanoviť kvalitatívnu alebo kvantitatívnu cieľovú hodnotu

	celoživotného vzdelávania							
	Počet stredných škôl zaradených medzi vzdelávacie inštitúcie celoživotného vzdelávania	SOS	Viac rozvinutý región					

Akcia, ktorá sa má podporiť v rámci investičnej priority

2.2.2.1. Opis druhu a príkladov akcií, ktoré majú byť financované a ich očakávaný prínos pre konkrétne ciele a ak je to vhodné, vrátane identifikácie hlavných cieľových skupín, zacielených osobitných území a druhov príjemcov

Konkrétny cieľ č. 2.2.1 je dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- rozširovanie kapacít existujúcich objektov materských škôl prístavbou, nadstavbou, rekonštrukciou, zmenou dispozície objektov, vrátane zvyšovania energetickej hospodárnosti budov (možnosť využitie kontajnerových stavieb);
- v odôvodnených prípadoch rozširovanie kapacít materských škôl výstavbou nových objektov (možnosť využitie kontajnerových stavieb), dokončením rozostavaných objektov, rekonštrukciou nevyužívaných objektov materských škôl, vrátane zvyšovania energetickej hospodárnosti budov;
- stavebno-technické úpravy existujúcich objektov a ich adaptácia pre potreby materskej školy (napr. nevyužívané priestory ZŠ) vrátane prvkov energetickej efektívnosti;
- stavebno-technické úpravy a modernizácia budov a areálu školy (vonkajšie priestory, triedy, spálne, relaxačné priestory, sociálne zariadenie, madlá, šatne pre pedagogických a prevádzkových zamestnancov, školské záhrady, špecializované priestory pre rehabilitáciu, individuálnu prácu odborníkov, vrátane ich vybavenia kompenzačnými, špeciálnymi a učebnými pomôckami a špecializovaným zariadením);
- stavebno-technické úpravy budov, areálu školy a modernizácia materiálo-technického vybavenia materských škôl pre potreby inkluzívneho vzdelávania (bezbariérový prístup napr. schodolez, rehabilitačné, kompenzačné pomôcky a pod.);
- budovanie a rekonštrukcia detských ihrísk MŠ, budovanie detských bazénov a relaxačno - oddychových zón v záhradách MŠ, budovanie mini dopravných ihrísk v areáloch MŠ,
- obstaranie vnútorného vybavenia budovy moderným detským nábytkom, hračkami, detskou a odbornou literatúrou, učebnými pomôckami a didaktickými hračkami na rozvoj pohybových a motorických činností, didaktickou, digitálnou a audiovizuálnou technikou;
- modernizácia a obstaranie vnútorného vybavenia budovy priestormi pre hygienu, priestormi pre riaditeľa, pre prípravnú prácu učiteľa/ky, priestormi pre odkladanie odevov, modernizácia a obstaranie materiálo-technického vybavenia pre školskú jedáleň, modernizácia a obstaranie materiálo-technického vybavenia pre školskú kuchyňu, priestormi pre prevádzkových zamestnancov.

Aktivity na zabezpečenie materiálo-technického vybavenia a priestorového zabezpečenia materských škôl musia byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi MŠVVŠ SR a štátnym vzdelávacím programom pre predprimárne vzdelávanie vrátane prvkom

inkluzívneho vzdelávania a vyhláškou MŽP SR č. 532/2002 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie.

Oprávnení prijímatelia:

- obec ako zriaďovateľ školy v súlade so zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky;
- cirkvi a náboženské spoločnosti registrované podľa zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov ako zriaďovateľa/zakladateľa škôl;
- združenia založené v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov ako zriaďovateľa/zakladateľa škôl;
- právnická osoba a fyzická osoba v zmysle zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- mestská časť v zmysle zákona č. 401/1990 Zb. o meste Košice v znení neskorších predpisov ako zriaďovateľ školy;
- okresné úrady v zmysle zákona č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o z zmene a doplnení niektorých zákonov.

Cieľové skupiny:

- deti materských škôl, deti špeciálnych materských škôl, pedagogickí a odborní zamestnanci, rodičia, rodinní príslušníci, zamestnanci štátnej správy a samosprávy, tútori, lektori.

Cieľové územie:

- celé územie SR.

Konkrétny cieľ 2.2.2 je dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- modernizácia učební a interné vybavenie základných škôl na výučbu slovenského jazyku a cudzích jazykov, vrátane slovenského jazyka pre cudzincov a osoby vyrastajúce v inom jazykovom prostredí vybavením učební účelovým nábytkom, učebnými pomôckami, multimediálnymi pomôckami vrátane IKT vybavenia,
- doplnenie a modernizácia školských knižníc knižným fondom, nábytkom, multimediálnymi pomôckami vrátane IKT, vybavenia s pripojením na internet,
- modernizácia prírodovedných učební a interné vybavenie nábytkom, strojmi, zariadeniami, náradím nástrojmi, prístrojmi, učebnými a laboratórnymi pomôckami vrátane IKT prvkov pre počítačom podporované laboratória,
- stavebno-technické úpravy a obstaranie vybavenia základných škôl pre inkluzívnu výučbu pre potreby žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (bezbariérový prístup, rehabilitačné, kompenzačné pomôcky, a pod.),
- úprava a vybavenie školských pozemkov pre environmentálnu výchovu a ekologickú výchovu v rámci trvalo udržateľného rozvoja,
- obstaranie vybavenia učební a dielní v oblasti praktického vyučovania v súlade s platnými normatívmi materiálno-technického a priestorového zabezpečenia MŠVVŠ

SR (vybavenosť učebnými pomôckami ako je materiál na výučbu, ručné náradie, stroje, prístroje, laboratórne pomôcky a pod.).

Aktivity na zabezpečenie materiálno-technického vybavenia a priestorového zabezpečenia základných škôl musia byť v súlade normatívmi MŠVVŠ SR, štátnym vzdelávacím programom vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania pre prvý a druhý stupeň základných škôl.

Oprávnení prijímatelia:

- obec v zmysle zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky ako zriaďovateľ školy;
- mestská časť v zmysle zákona č. 377/1990 Zb. o hlavnom meste SR Bratislava v znení neskorších predpisov ako zriaďovateľ základnej školy;
- mestská časť v zmysle zákona č. 401/1990 Zb. o meste Košice v znení neskorších predpisov ako zriaďovateľ školy;
- okresné úrady v zmysle zákona č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zмене a doplnení niektorých zákonov;
- ústredný orgán štátnej správy ako zriaďovateľ subjektov v zmysle zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zмене a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- neziskové organizácie založené v zmysle zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov ako zriaďovatelia/zakladatelia škôl;
- neziskové organizácie založené v zmysle zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov ako poskytovatelia všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania;
- cirkvi a náboženské spoločnosti registrované podľa zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov ako zriaďovatelia/zakladatelia škôl;
- združenia založené v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov ako zriaďovatelia/zakladatelia škôl;
- združenia založené v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov ako poskytovatelia všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania.

Cieľové skupiny:

- žiaci, pedagogickí zamestnanci, rodičia, odborní zamestnanci, zamestnanci štátnej správy a samosprávy, tútori, lektori, obyvatelia obce.

Cieľové územie:

- celé územie SR.

Konkrétny cieľ 2.2.3 je dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- modernizácia a materiálno a technické vybavenie odborných učební, dielní, knižníc, prednáškových a vyučovacích miestností na stredných odborných škôl, centrách

odborného vzdelávania a prípravy, strediskách odbornej praxe, strediskách praktického vyučovania a školských hospodárstvach vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a IKT;

- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe, stredísk praktického vyučovania a školského hospodárstva, súvisiacich so zabezpečením prvkov inkluzívneho vzdelávania (budovanie bezbariérových prístupov, vybavenie škôl a školských zariadení pomôckami pre osoby so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami napr. rehabilitačnými, kompenzačnými pomôckami, a pod.);
- obstaranie a modernizácia vybavenia učební v oblasti praktického vyučovania (vybavenosť učebnými pomôckami ako je materiál na výučbu, ručné náradie, stroje, prístroje, laboratórne pomôcky a pod.);
- obstaranie a modernizácia materiálno-technického vybavenia (prístrojové, technické a technologické vybavenie, vybavenie odborných učební, dielní, laboratórií) vrátane súvisiacich nutných stavebných úprav a vrátane prvkov zlepšovania energetickej efektívnosti budov;
- modernizácia vybavenia zariadení poskytujúcich praktickú časť odborného vzdelávania v rámci celoživotného vzdelávania vrátane nutných stavebných úprav a vrátane prvkov zlepšovania energetickej efektívnosti budov;
- realizácia prvkov inkluzívneho vzdelávania (budovanie bezbariérových prístupov, vybavenie škôl a školských zariadení pomôckami pre osoby so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami napr. rehabilitačnými, kompenzačnými pomôckami, a pod.);
- vytvorenie podnikateľského inkubátora prístavbou, nadstavbou, stavebnými úpravami alebo rekonštrukciou vnútorných priestorov centier odborného vzdelávania a prípravy a nákup materiálno-technického vybavenia do podnikateľského inkubátora vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a IKT;
- zvýšenie energetickej hospodárnosti budov stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania a prípravy, stredísk odbornej praxe, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev – realizácia opatrení na zlepšenie tepelno-izolačných vlastností konštrukcii najmä obnova obvodového plášťa, oprava a výmena strešného plášťa vrátane strešnej krytiny a povrchu plochých striech, oprava a výmena výplňových otvorových konštrukcií, opravy technického, energetického alebo technologického vybavenia a zariadení objektu, ako aj výmena jeho súčastí (najmä výmena vykurovacích kotlov a telies a vnútorných inštaláčnych rozvodov, klimatizačného zariadenia, inštalovanie technologických zariadení podporujúcich využívanie obnoviteľných zdrojov tam, kde je to vhodné a pod.);
- modernizácia vybavenia internátov vrátane tepelno-izolačných vlastností.

Aktivity materiálno-technického zabezpečenia a priestorového zabezpečenia pre učebné a študijné odbory sú v súlade s normatívmi MŠVVŠ SR, ktoré vykazujú povinný rozsah priestorovej, materiálnej a prístrojovej vybavenosti stredných odborných škôl, stredísk praktického vyučovania, školských hospodárstiev, stredísk odbornej praxe a pracovísk praktického vyučovania vydanými v súlade so zákonom č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Oprávnení prijímateľa:

- vyšší územný celok v zmysle zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov;
- ústredný orgán štátnej správy v zmysle zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- neziskové organizácie založené v zmysle zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov ako zriaďovatelia/zakladatelia škôl;
- neziskové organizácie založené v zmysle zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov ako poskytovatelia všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania;
- cirkvi a náboženské spoločnosti registrované podľa zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov ako zriaďovatelia/zakladatelia škôl;
- združenia založené v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov ako zriaďovatelia/zakladatelia škôl;
- združenia založené v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov ako poskytovatelia všeobecne prospešných služieb v oblasti vzdelávania;
- stredné odborné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti vyšších územných celkov.

Cieľové skupiny:

- žiaci, pedagogickí zamestnanci, odborní zamestnanci, zamestnanci štátnej správy a samosprávy riešiaci problematiku odborného vzdelávania a prípravy, tútori, lektori, účastníci celoživotného vzdelávania.

Cieľové územie:

- celé územie SR.

2.2.2.2. Hlavné zásady výberu operácií

Oprávnenými zariadeniami na podporu sú zariadenia školskej infraštruktúry zriadené/založené v zmysle zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, resp. podľa predpisov, ktoré boli platné do nadobudnutia účinnosti vyššie uvedených predpisov.

Pre efektívne dosiahnutie čo najväčšieho príspevku operácií/projektov k naplneniu konkrétnych cieľov a dosiahnutie stanovených výsledkov navrhované operácie/projekty rešpektujú nasledovné princípy.

Pre konkrétny cieľ 2.2.1:

- Projekt zahŕňa integrovaný prístup znamenajúci komplementárnu podporu aktivít z IROP a OP ĽZ, prípadné iných operačných programov.
- Projekt cielene podporuje prvky integrácie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

- Projekt sa realizuje v škole, ktorá je zaradená do siete škôl a školských zariadení v súlade so zákonom č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Pre projekt bude platiť efektívna bonifikácia, pokiaľ pri obnove/výstavbe budú tepelnotechnické vlastnosti stavebných konštrukcií a budov spĺňať parametre nad rámec aktuálne požadovanej úrovne energetickej hospodárnosti podľa STN 73 0540-2: 2012,
- Pre projekt bude platiť efektívna bonifikácia, pokiaľ pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí sa budú realizovať opatrenia na minimalizáciu vplyvu zastaveného prostredia na lokálne klimatické podmienky (zadržanie vody, prehrievanie prostredia a pod.) napr. v podobe zelených fasád a striech,
- Projekt pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí musí plniť požiadavky na hygienické parametre vnútorného prostredia budov (výmena vzduchu, využitie denného svetla a kvalita umelého osvetlenia ako aj akustické parametre budovy).

Pre konkrétny cieľ 2.2.2:

- Projekt má pozitívny dopad pre ostatné úrovne vzdelávacej sústavy alebo pre viac typov vzdelávania (formálne, neformálne, celoživotné vzdelávanie).
- Projekt zahrňuje integrovaný prístup znamenajúci komplementárnu podporu aktivít z IROP a OP L'Z, prípadné iných operačných programov.
- Projekt cielene podporuje prvky inkluzívneho vzdelávania.
- Projekt podporuje celoživotné vzdelávanie obyvateľov danej obce.
- Projekt sa realizuje v škole, ktorá je zaradená do siete škôl a školských zariadení v súlade so zákonom č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Projekt pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí musí plniť požiadavky na hygienické parametre vnútorného prostredia budov (výmena vzduchu, využitie denného svetla a kvalita umelého osvetlenia ako aj akustické parametre budovy).

Pre konkrétny cieľ 2.2.3:

- Projekt je v súlade s regionálnymi stratégiami odborného vzdelávania a prípravy.
- Projekt podporuje celoživotné vzdelávanie.
- Projekt zahrňuje integrovaný prístup znamenajúci komplementárnu podporu aktivít z IROP a OP L'Z, prípadné iných operačných programov.
- Projekt cielene podporuje prvky inkluzívneho vzdelávania.
- Projekt zabezpečuje väzbu: škola – zamestnávateľ – kraj. Musí byť deklarovaný zmluvný vzťah so zamestnávateľom (existujúci alebo plánovaný).
- Projekt je podporovaný príslušným zamestnávateľským zväzom, stavovskou a profesijnou organizáciou a aktérmi na trhu práce.
- Projekt musí byť v súlade so zákonom č. 184/2009 o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Projekt musí byť v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce a konkurencieschopnosti regiónu.

- Projekt musí byť previazaný na stratégiu RIS3 najmä v oblasti hospodárskej špecializácie a perspektívnych oblastiach špecializácie s potrebami zabezpečenia kvalifikovaných ľudských zdrojov.
- Pre projekt bude platiť efektívna bonifikácia, pokiaľ pri obnove/výstavbe budú tepelnotechnické vlastnosti stavebných konštrukcií a budov spĺňať parametre nad rámec aktuálne požadovanej úrovne energetickej hospodárnosti podľa STN 73 0540-2: 2012,
- Pre projekt bude platiť efektívna bonifikácia, pokiaľ pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí sa budú realizovať opatrenia na minimalizáciu vplyvu zastaveného prostredia na lokálne klimatické podmienky (zadržanie vody, prehrievanie prostredia a pod.) napr. v podobe zelených fasád a striech,
- Projekt pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí musí plniť požiadavky na hygienické parametre vnútorného prostredia budov (výmena vzduchu, využitie denného svetla a kvalita umelého osvetlenia ako aj akustické parametre budovy).
- V prípade viac rozvinutého regiónu Bratislavský kraj bude podpora smerované do stredných odborných škôl, pri ktorých vzniklo alebo vznikne centrum odborného vzdelávania a prípravy podľa zákona č. 184/2009 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2.2.2.3. Plánované využitie finančných nástrojov

N/A

2.2.2.4. Plánované využitie veľkých projektov

V tejto investičnej prioritě nie sú podporované projekty z kategórie veľkých projektov podľa čl. 100 – 103 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

2.2.2.5. Ukazovatele výstupov podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu

Tabuľka č. 19 Spoločné ukazovatele výstupov a ukazovatele výstupov špecifické pre program

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Fond	Kategória regiónu	Cieľová hodnota (2022) ⁵⁹			Zdroj dát	Frekvencia podávania správ
					M	Ž	M+Ž		
	Kapacita podporených materských škôl	Dieťa	EFRR	Menej rozvinutý región					
	Kapacita podporených materských škôl	Dieťa	EFRR	Viac rozvinutý región					
	Kapacita podporených základných škôl	Žiak	EFRR	Menej rozvinutý región					
	Kapacita podporených základných škôl	Žiak	EFRR	Viac rozvinutý región					

⁵⁹ Pre ESF, ...

	Kapacita podporených stredných odborných škôl	Žiak	EFRR	Menej rozvinutý región					
	Kapacita podporených stredných odborných škôl	Žiak	EFRR	Viac rozvinutý región					
	Kapacita podporených centier odborného vzdelávania a prípravy	Žiak	EFRR	Menej rozvinutý región					
	Kapacita podporených centier odborného vzdelávania a prípravy	Žiak	EFRR	Viac rozvinutý región					

Výkonnostný rámec

Tabuľka č. 20 Výkonnostný rámec prioritnej osi

Prioritná os	Druh ukazovateľa Implementačný pokrok, finančný, výstupový alebo výsledkový ukazovateľ	ID	Ukazovateľ alebo kľúčový implementačný krok	Merná jednotka (ak relevantné)	Fond	Kategória a regiónov	Míľnik na rok 2018	Končový cieľ (2023)			Zdroj údajov	Vysvetlenie relevantnosti ukazovateľa (ak relevantné)
								M	Ž	M a Ž		

Kategórie intervencie

Tabuľka č. 21 Kategórie intervencie

EFRR: menej rozvinuté regióny											
Tabuľka 7		Tabuľka 8		Tabuľka 9		Tabuľka 10		Tabuľka 11		Tabuľka 12	
Rozmer 1		Rozmer 2		Rozmer 3		Rozmer 6		Rozmer 7		Rozmer 8	
Oblasť výdavkov		Forma financovania		Uzemie		Uzemné mechanizmy realizácie		Sekundárna téma ESF (pre ESF)		Tematický cieľ (EFRR/KF)	
kód	Eur	kód	Eur	Kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur
053		01		01, 05		01, 03				10	
054		01		01, 05		01, 03				10	
055		01		01, 05		01, 03				09	
057		01		01,05		01,03				09	

EFRR: viac rozvinuté regióny											
Tabuľka 7		Tabuľka 8		Tabuľka 9		Tabuľka 10		Tabuľka 11		Tabuľka 12	
Rozmer 1		Rozmer 2		Rozmer 3		Rozmer 6		Rozmer 7		Rozmer 8	

Oblasť výdavkov		Forma financovania		Územie		Územné mechanizmy realizácie		Sekundárna téma ESF (pre ESF)		Tematický cieľ (EFRR/KF)	
kód	Eur	kód	Eur	Kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur
053		01		01, 05		01, 03				10	
054		01		01, 05		01, 03				10	
055		01		01, 05		01, 03				09	
057		01		01,05		01,03				09	

Súhrn plánovaného využitia technickej pomoci vrátane, ak je to vhodné, akcií na posilnenie administratívnej spôsobilosti orgánov zapojených do riadenia a kontroly programu a príjemcov

KONCEPT

2.3. Prioritná os č. 3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

2.3.1. Investičná priorita č. 3.1: Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť, a to rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasti územnej stratégie pre konkrétne oblasti vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov

Konkrétny cieľ č. 3.1:

Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti v kultúrnom a kreatívnom sektore prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia vo forme tvrdej a mäkkej infraštruktúry pre rozvoj kreativity a netechnologických inovácií

Výsledkom tohto špecifického cieľa bude **vytvorenie priaznivého prostredia pre rozvoj kreativity, netechnologických inovácií** a tvorby konceptov kreatívnych produktov a služieb s ekonomickou hodnotou **ako stimulovanie podpory zamestnanosti v kultúrnom a kreatívnom sektore**⁶⁰. Takéto priaznivé prostredie bude vytvorené **prostredníctvom tvrdej infraštruktúry** - zakladania miest nového typu – kreatívne centrá, inkubátory, huby, co-workingy vrátane technologického vybavenia) formou transformácie existujúcej kultúrnej infraštruktúry. Táto infraštruktúra bude pokrývať všetkých 6 funkcií, ktoré sa týkajú kreatívneho priemyslu podľa Essnet Culture Report⁶¹: kreatívna tvorba, produkcia, diseminácia /distribúcia, preservácia, vzdelávanie a management. Ďalej **prostredníctvom mäkkej infraštruktúry** formou **1) budovania kapacít** (podpora súkromno-verejných partnerstiev (tieto umožnia organizačnú kultúru v prostredí kreatívnych centier a najmä efektívnu spoluprácu verejného a súkromného sektora, komunikáciu a tvorbu konceptov s ekonomickou hodnotou), prenos poznatkov, konzultácie a workshopy zamerané na netechnologické inovácie a podnikateľské zručnosti, sieťovanie a vytváranie synergií medzi rôznymi kultúrnymi trendmi a organizáciami, tvorivými talentami a tiež kreatívnymi MSP, ďalej v synergii a komplementarite s OP Výskum a inovácie **formou 2) inkubačných aktivít** (jedná sa o podporu budúcim kreatívnym podnikateľom, umelcom, tretiemu sektoru, absolventom SŠ a VŠ s cieľom vstupu na trh), **a tiež formou 3) rozvoja dopytu** - zvyšovanie povedomia o kultúrnych a kreatívnych produktoch a službách (eventy, propagácia, služby zákazníkom, konferencie, prehliadky, veľtrhy, kampane).

V rámci tohto špecifického cieľa je zahrnutá konkrétna **podpora kreatívcom, umelcom, talentom, ktorí môžu byť v procese vzdelávania, či odbornej prípravy, ale aj neaktívnym, nezamestnaným, či dlhodobo nezamestnaným osobám, osobám samostatne zárobkovo činným a tiež malým a stredným podnikom, či neziskovým organizáciám v oblasti KKS, organizáciám verejného a akademického sektora s najväčším kultúrnym a kreatívnym potenciálom v danom regióne**. Opatrenia im umožnia získať zvýhodnené pracovné priestory vrátane technologickej bázy, nové zručnosti

⁶⁰ Zahŕňa nasledovné odvetvia: Architektúra, divadlo, dizajn, film a video, hudba, komunikačné médiá, kultúrne a prírodné dedičstvo, literatúra a knižný trh, módnny priemysel, multimediálny priemysel, pamäťové inštitúcie, reklamný priemysel, remeslá, trh s umením, vizuálne umenie, zábavný priemysel

⁶¹ European Statistical System Network on Culture, p. 55, 2012

a know-how, nové kontakty, podnikateľskú podporu. Celkovo sa v tomto zmysle zlepši **fyzické a sociálne prostredie**, v ktorom tvoriví pracovníci a príslušné inštitúcie, ako napríklad umelecké a dizajnérske školy alebo múzeá, budú môcť efektívne spolupracovať, vytvárať nové koncepty produktov a služieb. Celkovo sa umožní **profesionalizácia pracovného prostredia fyzických osôb, zakladanie podnikov, a subjektov v KKS**.

Prirodzenou súčasťou rastu tohto priemyslu je **atraktívne prostredie poskytujúce možnosti kontaktu s kreatívnym dianím**, čo následne vedie ku koncentrácii kultúrnych a kreatívnych podnikov a organizácií. Procesy výroby KKS sa musia neustále prispôsobovať a inovovať, čo má rozhodujúci význam pre výmenu informácií, vychádzanie z nemateriálnych aktív a priťahovanie talentov s cieľom oživiť výrobný proces. Vzhľadom na toto obmedzenie je často najlepšou organizačnou štruktúrou „**klaster odvetví kultúrneho a kreatívneho priemyslu**“, t. j. sústredené zoskupenie reaktívnych a prispôsobivých odvetví⁶². Dôležitá je tu blízkosť jednotlivých zložiek–faktorov. Výsledkom je prepojenie jednotlivých firiem a organizácií, čo im umožňuje redukcii transakčných nákladov, zrýchlenie obehu kapitálu, informácii, podporu sociálnej solidarity, ľahšiu a intenzívnejšiu výmenu informácií, tovarov a služieb, osobný kontakt, vznik kreatívneho prostredia, vzdelávanie, **zdieľanie poznatkov a infraštruktúry**, kde dochádza k tzv. spillover efektu či akýmsi pozitívnym externalitám a výsledkom činnosti jedného sa tvoria výhody pre druhého. V neposlednom rade tu dochádza k vzniku a podpore startup firiem. Spillover efekt v kontexte kreatívnych odvetví nemusí mať len ekonomický dopad, ale prinesie tiež rozšírenie kultúrnej ponuky a zároveň účasti aktérov (občanov) v nej, čo podporí kultúrnu diverzitu vrátane regionálnej identity a sociálnu inklúziu. Zároveň takýto klaster predstavuje miesto pre život a prácu (24/7), kde je sústredená **produkcia a spotreba**⁶³ **kultúrnych diel a služieb**.

Tabuľka č. 22 Ukazovatele výsledkov špecifické pre IROP podľa konkrétneho cieľa

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Kategória regiónu	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota ⁶⁴ (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
	Počet nových pracovných miest	Počet	Menej rozvinutý región					
	Počet udržaných pracovných miest	Počet	Menej rozvinutý región					
	Počet nových pracovných miest	Počet	Viac rozvinutý región					
	Počet udržaných pracovných miest	Počet	Viac rozvinutý región					

⁶² Zelená kniha - Uvoľnenie potenciálu kultúrneho a kreatívneho priemyslu

⁶³ Porter, E. Michael, Clusters and the New Economics of Competition, Harvard Business Review, 1989

⁶⁴ Pre EFRR a KF je možné stanoviť kvalitatívnu alebo kvantitatívnu cieľovú hodnotu

2.3.1.1. Opis druhu a príkladov akcií, ktoré majú byť financované a ich očakávaný prínos pre konkrétne ciele a ak je to vhodné, vrátane identifikácie hlavných cieľových skupín, zacielených osobitných území a druhov príjemcov

Konkrétny cieľ 3.1 je dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

fyzická infraštruktúra

- budovanie fyzickej infraštruktúry nového typu najmä konverziou objektov nevyužívaného, či nevhodne využívaného kultúrneho dedičstva a kultúrnej infraštruktúry s cieľom využívania endogénnych zdrojov – rekonštrukcie objektov, nové prístavby apod. Kreatívne centrá môžu zahŕňať:
 - o kreatívne centrum – 6 funkcií⁶⁵: **kreatívna tvorba** – umelecké štúdiá (dielne, ateliéry), umelecké skúšobné priestory, co-working kancelárie, **produkcia** – produkčné štúdiá, umelecké produkčné priestory, **diseminácia /distribúcia** – výstavné, prezentačné a distribučné priestory, **prezervácia** – archívne a depozitárne priestory, **vzdelávanie** - seminárne priestory, **manažment** - kancelárske priestory, čo umožní zvýhodnené **dlhodobé prenájmy** a technologické vybavenie kultúrnym operátorom a kreatívnym MSP;
 - o otvorený umelecký ateliér –zahŕňa vybudovanie: experimentálnej umeleckej a kreatívnej zóny, konzultačných priestorov, co-working kancelárie a umelecké štúdiá s technologickým vybavením pre **krátkodobé prenájmy**;
 - o nákup prístrojového vybavenia vrátane IKT (fablab – 2D, 3D roboti, laser-cut - scénické vybavenie, diy vybavenie, digital lab – multimediálne vybavenie, sound lab – zvukové vybavenie, food lab a pod);
 - o využitie KKP pre účely zatraktívnenia urbánnych a vidieckych sídiel pokiaľ sú súčasťou rekonštrukcie objektov a ich súvisiaceho exteriéru (nekomerčné v zmysle public art objects, mestský mobiliár v okolí objektu a pod).

mäkká infraštruktúra

- podpora inovatívnej tvorby a talentu budovanie kapacít – na spoluprácu naprieč sektormi, podpora organizačnej kultúry – manažmentu, zvyšovanie atraktivity regiónov pre príchod medzinárodného kreatívneho talentu, vzdelávacie aktivity na nové zručnosti a znalosti (odborné, digitálne, podnikateľské), výmeny skúseností a prenosu poznatkov vrátane medzinárodnej spolupráce;
- Umelecký inkubátor - odborné poradensko-konzultačné a dokumentačno-informačné služby –manažment inkubačných aktivít, pilotné projekty. Jedná sa o podporu budúcim kreatívnym podnikateľom, umelcom, tretiemu sektoru, absolventom KKS s cieľom vstupu na trh. Takáto platforma umožňuje realizáciu biznis a umeleckých nápadov. Tieto aktivity budú zamerané na kultúrne organizácie a podniky zaoberajúce sa kultúrnou a kreatívnou produkciou. Pre nich bude umelecký inkubátor **poskytovať priestor (krátkodobý prenájom), technologické vybavenie a manažment vrátane konzultácií a špecifického vzdelávania**. Špecificky sa bude inkubátor zameriavať na počiatočnú fázu budúceho podniku, bude podporovať inovatívne myšlienky od počiatku až po fázu „dospievania“ a opustenia inkubátora. Umelecký inkubátor bude inštitúciou, ktorá bude

⁶⁵ European Statistical System Network on Culture, p. 55, 2012

vytvárať organizačnú a podnikateľskú kultúru, podporovať rozvoj konceptov nielen z umeleckého hľadiska ale aj z hľadiska biznisu. **Budúci podnikatelia sa tu budú učiť princípom rozpočtovania projektov, prípravy biznis plánov, profesionálny prístup v podnikaní, marketingu apod. Umelecký inkubátor bude slúžiť ako integratívne prostredie pre ľudí z oblasti kultúry, umenia a biznisu.**

Podpora dopytu po kreatívnej tvorbe

- o rozvoj dopytu (propagácia, osvetová činnosť, a služby zákazníkom);
- o výstavno-prezentačná činnosť;
- o zvyšovanie povedomia o kultúrnom a kreatívnom priemysle (konferencie, workshopy);
- o cieľená podpora výkonu koordinovanej a kontinuálnej promotion výsledkov činností KKS so zameraním na slovenský trh aj na medzinárodný kontext v synergii a komplementarite s OP Výskum a inovácie.

Finančné nástroje – granty

- o finančné nástroje „iniciačné“ inštitucionálne granty so zameraním na rozvoj začínajúcich subjektov pôsobiacich v KKS na nákup technológií a podporu propagácie v rámci pilotných mikroprojektov;
- o mikropôžičky na rozvoj existujúcich MSP v KKS.

Oprávnení prijímatelia:

- Štátna a verejná správa, samospráva
- Neziskové organizácie
- Súkromný sektor

Cieľové skupiny:

- tvorcovia produktov kultúrneho a kreatívneho priemyslu (napr. dizajnéri, umelci, remeselníci, absolventi SUŠ, VŠ, kreatívni podnikatelia, MSP, neziskové organizácie, platformy – asociácie
- užívatelia novej kultúrnej infraštruktúry (napr. návštevníci kultúrnych zariadení, pracovníci kultúrnych zariadení a pod.)

Cieľové územie:

- celé územie SR.

2.3.1.2. Hlavné zásady výberu operácií

Pre efektívne dosiahnutie čo najväčšieho príspevku operácií/projektov k naplneniu **špecifického cieľa 3.1** a dosiahnutie stanovených výsledkov navrhované operácie/projekty rešpektujú nasledovné princípy:

- pre projekt bude platiť efektívna bonifikácia, pokiaľ pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí budú tepelnotechnické vlastnosti stavebných konštrukcií a budov spĺňať parametre nad rámec aktuálne požadovanej úrovne energetickej hospodárnosti podľa STN 73 0540-2: 2012,

- pre projekt bude platiť efektívna bonifikácia, pokiaľ pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí sa budú realizovať opatrenia na minimalizáciu vplyvu zastaveného prostredia na lokálne klimatické podmienky (zadržanie vody, prehrievanie prostredia a pod.) napr. v podobe zelených fasád a striech,
- projekt pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí musí plniť požiadavky na hygienické parametre vnútorného prostredia budov (výmena vzduchu, využitie denného svetla a kvalita umelého osvetlenia ako aj akustické parametre budovy).

2.3.2.3. Plánované využitie finančných nástrojov

Finančné nástroje budú použité na podporu implementácie tých aktivít, pri ktorých bude preukázané efektívnejšie využitie finančných prostriedkov z Európskych štrukturálnych a investičných fondov takouto formou podpory. Pri ekonomicky životaschopných projektoch, kde sa predpokladá návratnosť prostriedkov alebo úspora nákladov, predstavujú finančné nástroje vhodnejšiu formu podpory, ktorá vedie len k minimálnej, prípadne žiadnej deformácii trhu a nenaruša tak hospodársku súťaž. Finančné nástroje budú zamerané na podporu tých aktivít, ktoré nenachádzajú financovanie na trhu, prípadne nenachádzajú adekvátne financovanie, pri ktorom by ich realizácia bola efektívnou.

Okrem možnosti opakovateľného použitia prostriedkov spolu s akýmikoľvek ziskami na ciele prioritnej osi patrí medzi výhody využitia finančných nástrojov možnosť navýšenia prostriedkov pre dosiahnutie príslušných cieľov prostredníctvom pritiahnutia dodatočného kapitálu vďaka atraktívnemu nastaveniu daných nástrojov. Pritiahnutie dodatočného kapitálu je potrebné aj vzhľadom na nedostatočný objem prostriedkov z Európskych štrukturálnych a investičných fondov na pokrytie všetkých investičných potrieb v príslušných oblastiach. Účasť súkromných investorov môže prispieť aj ku skvalitneniu implementácie projektov, a teda dodatočne prispieva k celkovo efektívnejšiemu použitiu finančných prostriedkov.

Príslušné aktivity bude možné podporiť rôznymi finančnými produktmi (úvery, záruky, kapitálové vklady, mezzanine a pod). Konkrétne aktivity, vhodný objem prostriedkov a podmienky implementácie konkrétnych finančných nástrojov vrátane možného znásobenia alokovaných prostriedkov a ich kombinácie s inými formami podpory budú vychádzať z výsledkov dodatočného ex-ante hodnotenia pre finančné nástroje, vyžadovaného legislatívou pre programové obdobie 2014 – 2020. Konkrétne využitie finančných nástrojov bude doplnené po realizácii uvedeného hodnotenia.

2.3.2.4. Plánované využitie veľkých projektov

V tejto investičnej prioritě nie sú podporované projekty z kategórie veľkých projektov podľa čl. 100 – 103 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

2.3.2.5. Ukazovatele výstupu podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu

Tabuľka č. 23 Spoločné ukazovatele výstupov a ukazovatele výstupov špecifické pre program

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Fond	Kategória regiónu	Cieľová hodnota (2022) ⁶⁶			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
					M	Ž	M+Ž		
	Počet vybudovaných kreatívnych centier	Kreatívne centrum	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet aktivít na budovanie kapacít	Projekt	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet vybudovaných umeleckých inkubátorov	Umelecký inkubátor	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet aktivít na podporu dopytu	Projekt	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet poskytnutých iniciačných grantov	Iniciačný grant	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet poskytnutých mikropôžičiek	Mikropôžička	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet vybudovaných kreatívnych centier	Kreatívne centrum	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet aktivít na budovanie kapacít	Projekt	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet vybudovaných umeleckých inkubátorov	Umelecký inkubátor	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet aktivít na podporu dopytu	Projekt	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet poskytnutých iniciačných grantov	Iniciačný grant	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet poskytnutých mikropôžičiek	Mikropôžička	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			

Výkonnostný rámec

Tabuľka č. 24 Výkonnostný rámec prioritnej osi

Prioritná os	Druh ukazovateľa Implementačný pokrok, finančný, výstupový alebo výsledkový ukazovateľ	ID	Ukazovateľ alebo kľúčový implementačný krok	Merná jednotka (ak relevantné)	Fond	Kategória regiónov	Míľnik na rok 2018	Končový cieľ (2023)			Zdroj údajov	Vysvetlenie relevantnosti ukazovateľa (ak relevantné)
								M	Ž	M+Ž		

Kategórie intervencie

Tabuľka č. 25 Kategórie intervencie

EFRR: menej rozvinuté regióny					
Tabuľka 7	Tabuľka 8	Tabuľka 9	Tabuľka 10	Tabuľka 11	Tabuľka 12
Rozmer 1	Rozmer 2	Rozmer 3	Rozmer 6	Rozmer 7	Rozmer 8
Oblasť výdavkov	Forma financovania	Územie	Územné mechanizmy	Sekundárna téma ESF (pre ESF)	Tematický cieľ (EFRR/KF)

⁶⁶ Pre ESF, ...

						realizácie					
kód	Eur	kód	Eur	Kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur
060		01 (03, 04)		01, 05		01, 03 (00)				08	
064		01 (03, 04)		01, 05		00				01	
065		01		01, 05		01, 03 (00)				08	
066		01 (03, 04)		01, 05		01, 03 (00)				08	
068		01		01, 05		00, 01, 03				01, 08	

EFRR: viac rozvinuté regióny											
Tabuľka 7		Tabuľka 8		Tabuľka 9		Tabuľka 10		Tabuľka 11		Tabuľka 12	
Rozmer 1		Rozmer 2		Rozmer 3		Rozmer 6		Rozmer 7		Rozmer 8	
Oblasť výdavkov		Forma financovania		Územie		Územné mechanizmy realizácie		Sekundárna téma ESF (pre ESF)		Tematický cieľ (EFRR/KF)	
kód	Eur	kód	Eur	Kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur
060		01 (03, 04)		01, 05		01, 03 (00)				08	
065		01		01, 05		01, 03 (00)				08	
066		01 (03, 04)		01, 05		01, 03 (00)				08	
068		01		01, 05		01, 03				08	

Súhrn plánovaného využitia technickej pomoci vrátane, ak je to vhodné, akcií na posilnenie administratívnej spôsobilosti orgánov zapojených do riadenia a kontroly programu a príjemcov

2.4. Prioritná os č. 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie.

Prioritná os č. 4 v sebe zahŕňa dva tematické ciele, a to tematický cieľ č. 4 - Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch a tematický cieľ č. 6 - Ochrana životného prostredia a presadzovania efektívnosti zdrojov. Spektrum navrhovaných aktivít a opatrení bude mať pozitívny dopad na kvalitu životného prostredia (najmä ovzdušia) v mestách, v sektore bývania sa vytvoria podmienky pre úsporu spotreby energie na vykurovanie a revitalizáciou „brownfields“ sa efektívne využijú budovy a areály, ktoré budú následne prispievať k zvýšeniu konkurencieschopnosti regiónov z hľadiska podnikania a zamestnanosti. Budovaním prvkov zelenej infraštruktúry sa dosiahne zlepšenie environmentálnych aspektov v sídlach a vhodnými adaptačnými opatreniami sa zvýši odolnosť sídelného prostredia na zmeny klímy a zníži zraniteľnosť v rámci jednotlivých sektorov (oblastí).

2.4.1. Investičná priorita č. 4.1: Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach vrátane verejných budov a v sektore bývania

Konkrétny cieľ č. 4.1:

Zvýšenie energetickej efektívnosti budov na bývanie

Základným predpokladom k dosiahnutiu čo maximálnej úspory energie v sektore bývania bude potreba zamerať sa na dosiahnutie komplexnej obnovy existujúcich budov umožnením ich systematickej (nie čiastočnej) obnovy nad rámec nákladovo-optimálnych požiadaviek uvedených v Smernici o energetickej hospodárnosti budov⁶⁷. Zároveň sa očakáva podporovať inovačné nízkouhlíkové technológie a systémový prístup k stavbám znižovaním energetickej náročnosti. Pre dosiahnutie parametrov TNB je potrebné vychádzať z akceptovania a stanovenia troch na seba nadväzujúcich kritérií:

- Zníženie mernej potreby tepla na vykurovanie na minimum.
- Zníženie spotreby primárnej energie na vykurovanie, chladenie, vetranie, prípravu teplej vody a osvetlenie.
- Značné pokrytie celkovej potreby primárnej energie obnoviteľnými zdrojmi energie (ďalej len „OZE“).⁶⁸

Výsledky: Zníženie energetickej náročnosti budov na bývanie.

Tabuľka č. 26 Ukazovatele výsledkov špecifické pre IROP, podľa konkrétneho cieľa

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Kategória regiónu	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota ⁶⁹ (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
	Energetická hospodárnosť	kWh/(m ² . rok)	Menej rozvinutý					

⁶⁷ Energy Performance of Buildings Directive (Directive 2002/91/EC, EPBD)

⁶⁸ Opatrenia vychádzajú z Národného plánu zameraného na zvyšovanie počtu budov s takmer nulovou potrebou energie

⁶⁹ Pre EFRR a KF je možné stanoviť kvalitatívnu alebo kvantitatívnu cieľovú hodnotu

	budov na bývanie		región					
	Energetická hospodárnosť budov na bývanie	kWh/(m ² . rok)	Viac rozvinutý región					

Akcia, ktorá sa má podporiť v rámci investičnej priority

2.4.1.1. Opis druhu a príkladov akcií, ktoré majú byť financované a ich očakávaný prínos pre konkrétne ciele a ak je to vhodné, vrátane identifikácie hlavných cieľových skupín, zacielených osobitných území a druhov príjemcov

Cieľovou skupinou v rámci investičnej priority 4.1 sú vlastníci bytov a nebytových priestorov v zastúpení správcov a spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov.

Oprávneným územím pre podporu v rámci investičnej priority 4.1 je celé územie SR.

Oprávnenými prijímateľmi v investičnej priorite 4.1 sú rozpočtové a príspevkové organizácie, fyzické osoby (prostredníctvom združenia vlastníkov bytov a nebytových priestorov, správcov bytových domov).

Dosiahnutie takých vlastností budov, ktoré prispievajú k zabezpečeniu energetickej efektívnosti budov na bývanie, bude v rámci investičnej priority zabezpečené prostredníctvom nasledujúceho súboru opatrení:

- zlepšovanie tepelno-technických vlastností stavebných konštrukcií,
- modernizácia vykurovacích/klimatizačných systémov, systémov prípravy teplej vody, osvetlenia, výťahov za účelom zníženia spotreby energie,
- inštalácia systémov merania a riadenia.

2.4.1.2. Hlavné zásady výberu operácií

Pre efektívne dosiahnutie čo najväčšieho príspevku operácií/projektov k naplneniu špecifického cieľa 4.1 a dosiahnutie stanovených výsledkov navrhované operácie/projekty rešpektujú nasledovné princípy:

- pre operácie / projekty na obnovu bytových budov nad rámec nákladovo-optimálnych požiadaviek uvedených v Smernici o energetickej hospodárnosti budov/ aktuálne požadovanej úrovne energetickej hospodárnosti podľa STN 73 0540-2: 2012 sa zavedie efektívna bonifikácia;
- podpora je podmienená existenciou energetického auditu a overenia plánovaných úspor;
- pre projekt bude platiť efektívna bonifikácia, pokiaľ pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí sa budú realizovať opatrenia na minimalizáciu vplyvu zastaveného prostredia na lokálne klimatické podmienky (zadržanie vody, prehrievanie prostredia a pod.) napr. v podobe zelených fasád a striech;

- projekt pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí musí plniť požiadavky na hygienické parametre vnútorného prostredia budov (výmena vzduchu, využitie denného svetla a kvalita umelého osvetlenia ako aj akustické parametre budovy).

2.4.2.3. Plánované využitie finančných nástrojov

Očakáva sa využitie finančného nástroja JESSICA ako samostatného finančného bloku zriadeného v Štátnom fonde rozvoja bývania (ŠFRB), ktorý bude prijímať finančné prostriedky z alokácie IROP (prostredníctvom Slovenského investičného holdingu, kde by iniciatíva JESSICA mala predstavovať jeden z podfondov SIH) a bude zodpovedný za ich ďalšie poskytnutie žiadateľom o podporu vo forme návratných dotácií určených na zlepšenie energetickej efektívnosti, t.j. komplexné renovácie existujúcich budov na bývanie.

2.4.1.4. Plánované využitie veľkých projektov

V tejto investičnej prioritě nie sú podporované projekty z kategórie veľkých projektov podľa čl. 100 – 103 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

2.4.1.5. Ukazovatele výstupov podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu

Tabuľka č. 27 Spoločné ukazovatele výstupov a ukazovatele výstupov špecifické pre program

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Fond	Kategória regiónu	Cieľová hodnota (2023) ⁷⁰			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
					M	Ž	M+Ž		
	Počet domácností zaradených do zlepšenej energetickej triedy	Domácnosť	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet domácností zaradených do zlepšenej energetickej triedy	Domácnosť	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			

2.4.2. Investičná priorita č. 4.2: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek

Konkrétny cieľ č. 4.2.1:

Zvýšenie dostupnosti zdrojov podzemných vôd pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou

V rámci uvedenej aktivity sa jedná o zabezpečenie zásobovania pitnou vodou v oblastiach postihnutých dopadmi zmien klímy, v dôsledku ktorých vzniká potreba nových zdrojov podzemných vôd. Na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou sa v SR prednostne v podiele viac ako 80% využívajú kvalitné zdroje podzemnej vody. Pri riešení tejto problematiky sa bude vychádzať z Národných správ SR o zmene klímy, ktoré sú vypracovávané v rámci plnenia záväzkov podľa článku 4 a 12 Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy, Vodného plánu SR 2009 – 2015 a v súčasnosti rozpracovanej Stratégie adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy.

⁷⁰ Pre ESF, ...

Uvedené vychádza z dlhodobých pozorovaní vplyvu klimatických zmien na jednotlivé regióny Slovenska výsledkom čoho je rozdelenie hlavných povodí SR do troch základných skupín s ohľadom na dopad klimatických zmien na zásoby podzemných vôd, pričom vo všetkých skupinách je dokumentovaný jednoznačný pokles. Do prvej skupiny možno zaradiť povodie Nitry s veľmi miernym dopadom klimatických zmien na zásoby podzemných vôd t.j. - 6 254 m³.km⁻², do druhej skupiny povodí s významným vplyvom klimatických zmien na zásoby podzemných vôd sú zaradené povodia Bodrogu – 24 931 m³.km⁻², Hornádu – 29 971 m³.km⁻², Váhu – 31 421 m³.km⁻², Dunaja – 43 602 m³.km⁻² a Ipľa – 48 860 m³.km⁻². Do tretej skupiny povodí s veľmi významným vplyvom klimatických zmien na zásoby podzemných vôd sú zaradené povodia Popradu – 90 288 m³.km⁻², Slanej – 101 056 m³.km⁻², Bodvy – 102 270 m³.km⁻² a Moravy – 105 032 m³.km⁻². (Správa SR o stave implementácie RSV spracovaná pre EK v súlade s článkom 5, príl. II,III, a čl.6 príl. IV RSV 2000/60/ES. PM Consulting Engineering 2006: Projekt RFP 213/FS/001 Re-assessment of Groundwater Resources in the Republic of Slovakia, IR atď.

Ako príklad z praktického manažmentu dostupnosti vodných zdrojov z úrovne vodárenských spoločností uvádzame výsledky v rámci územnej pôsobnosti Stredoslovenskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti, a.s. kde je potrebné riešiť z hľadiska dlhodobého deficitu vody na vodných zdrojoch (výrazný pokles výdatností vodných zdrojov (VZ) v období sucha až na minimum, resp. vymrzanie VZ v období silných mrazov) nasledovné problematické oblasti:

- oblasť Horehronského podolia,
- oblasť širšieho okolia Teplého vrchu,
- oblasť Novohradských vrchov,
- oblasť Ipeľskej kotliny,
- oblasť Štiavnických vrchov,
- oblasť Hornonitrianskej kotliny.

Výsledok: Zlepšenie podmienok a prístupu k pitnej vode pre obyvateľstvo v regiónoch s deficitom pitnej vody. Zvýšenie kvality dodávanej pitnej vody.

Tabuľka č. 28 Ukazovatele výsledkov špecifické pre IROP podľa konkrétneho cieľa

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Kategória regiónu	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota ⁷¹ (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
	Zvýšenie bilancie podzemných zdrojov pitnej vody	l/s	Menej rozvinutý región					

Konkrétny cieľ č. 4.2.2:

Zabezpečenie bezproblémového zásobovania obyvateľstva kvalitnou pitnou vodou a efektívna likvidácia odpadových vôd bez negatívnych dopadov na životné prostredie

Z pohľadu kvality vodovodnej siete evidujeme nedostatky vo vodovodných radoch, časté sú poruchy na prívodoch vody, ale aj na vodovodných sieťach, čo nepriaznivo vplýva jednak na plynulosť dodávky vody spotrebiteľom, ale aj na vývoj strát vody. Zvýšené požiadavky sú aj na vybavenie úpravnej vody, ich modernizáciu a zvýšenie účinnosti procesu úpravy vody.

⁷¹ Pre EFRR a KF je možné stanoviť kvalitatívnu alebo kvantitatívnu cieľovú hodnotu

Medzi nedostatky týkajúce sa existujúcich kanalizačných systémov možno zahrnúť napr. časté zaústenie väčších profilov stôk do menších, ako následok dodatočného budovania privádzačov do ČOV, predimenzované profily zberačov, v ktorých sedimentuje znečistenie, vybudované v dôsledku veľkorysých prognóz rozvoja miest a iné.

Základným koncepčným materiálom pre riešenie aktivít v oblasti čistenia a likvidácie odpadových vôd je Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií, Vodný plán Slovenska, Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 279/ 2011 Z. z., ktorým sa vyhlasuje záväzná časť Vodného plánu Slovenska obsahujúca program opatrení na dosiahnutie environmentálnych cieľov.

Rekonštrukcia a výstavba kanalizačných sietí a budovanie ČOV v obciach od 1 000 do 2 000 obyvateľov komplementárne prispieva k riešeniu problematiky pre naplnenie Rámcovej smernice o vode (2000/60/ES), ktorá je prioritne napĺňaná prostredníctvom opatrení v rámci OP KŽP (Investičná priorita 2 Prioritnej osi 1) prioritne v aglomeráciách nad 2000 EO.

Výsledok: Rekonštrukciou privodov vody, vodovodných sietí a zariadení sa zabezpečí bezproblémové dodávanie pitnej vody pre obyvateľstvo. V oblasti odkanalizovania sa oddelením odvádzania odpadových vôd od dažďovej vody zamedzí negatívnemu pôsobeniu odvádzaných odpadových vôd na životné prostredie a zdravie obyvateľov.

Tabuľka č. 29 Ukazovatele výsledkov špecifické pre IROP podľa konkrétneho cieľa

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Kategória regiónu	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota ⁷² (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
	Počet obyvateľov so zlepšeným odvádzaním a čistením komunálnych odpadových vôd	Obec	Menej rozvinutý región					
	Počet obyvateľov napojených na verejný vodovod	Obyvateľ	Menej rozvinutý región					

Akcia, ktorá sa má podporiť v rámci investičnej priority

2.4.2.1. Opis druhu a príkladov akcií, ktoré majú byť financované a ich očakávaný prínos pre konkrétne ciele a ak je to vhodné, vrátane identifikácie hlavných cieľových skupín, zacielených osobitných území a druhov príjemcov

Cieľovou skupinou v rámci investičnej priority 4.2 sú obyvatelia a ďalšie subjekty (t.j. odberatelia pitnej vody, subjekty napojené na kanalizačnú sieť) pôsobiaci na území daného projektu.

Oprávneným územím pre podporu v rámci investičnej priority 4.2 je celé územie SR, okrem Bratislavského kraja.

⁷² Pre EFRR a KF je možné stanoviť kvalitatívnu alebo kvantitatívnu cieľovú hodnotu

Oprávnenými prijímateľmi v investičnej prioritě 4.2 sú:

- verejný sektor (obce/mestá, združenia miest a obcí),
- vlastníci verejných vodovodov podľa § 3 ods. 2 zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/ 2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov,
- právnické osoby oprávnené na podnikanie v oblasti verejných vodovodov vymedzené v § 5 ods. 3 zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov.

Príklady aktivít:

Konkrétny cieľ 4.2.1

- budovanie nových zdrojov podzemných vôd,
- rekonštrukcia existujúcich zdrojov podzemných vôd;
- podporovať zvýšené využívanie lokálnych vodných zdrojov a dostupnosť záložných vodných zdrojov.

Konkrétny cieľ 4.2.2

- rekonštrukcia prívodov vody, vodovodných sietí a zariadení v obciach,
- rekonštrukcia stokovej siete a zariadení v obciach,
- budovanie verejných vodovodov, okrem prípadov ich súbežnej výstavby s výstavbou verejnej kanalizácie podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS,
- budovanie verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd pre obce do 2 000 obyvateľov s výnimkou obcí začlenených do aglomerácií nad 2 000 EO v zmysle Národného programu pre vykonávanie smernice 91/271/EHS.

2.4.2.2. Hlavné zásady výberu operácií

Rekonštruované stokové siete musia spĺňať nasledovné funkčné požiadavky:

- pri prevádzke nesmie dochádzať k upchatiu stôk,
- periodická zaplavenia a preťaženia musí vyhovieť predpísaným limitom,
- musí sa zabezpečiť ochrana verejného zdravia a životov,
- recipienty musia byť chránené pred znečistením v rámci predpísaných limitov,
- kanalizačné potrubia a stoky nesmú ohrozovať existujúce a susediace stavby a inžinierske siete,
- musí sa dosiahnuť požadovaná životnosť a integrita,
- vodotesnosť kanalizačných potrubí a stôk musí zodpovedať skúšobným požiadavkám,
- musí sa zabrániť výskytu pachov a toxicity,
- musí sa zabezpečiť vhodný prístup na údržbu.

2.4.2.3. Plánované využitie finančných nástrojov

N/A

2.4.2.4. Plánované využitie veľkých projektov

V tejto investičnej prioritě nie sú podporované projekty z kategórie veľkých projektov podľa čl. 100 – 103 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

2.4.2.5. Ukazovatele výstupov podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu

Tabuľka č. 30 Spoločné ukazovatele výstupov a ukazovatele výstupov špecifické pre program

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Fond	Kategória regiónu	Cieľová hodnota (2023) ⁷³			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
					M	Ž	M+Ž		
	Počet novovybudovaných zdrojov podzemných vôd	Zdroj podzemnej vody	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet zrekonštruovaných zdrojov podzemných vôd	zdroj podzemných vôd	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Dĺžka novovybudovaných vodovodných sietí	km	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Dĺžka zrekonštruovaných vodovodných sietí	km	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Dodatočné obyvateľstvo napojené na zlepšenú vodovodnú sieť	Obyvateľ	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Dĺžka novovybudovaných stokových sietí	km	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Dĺžka zrekonštruovaných stokových sietí	km	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet podporených ČOV	ČOV	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			

2.4.3. Investičná priorita č. 4.3: Prijímania opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku

Konkrétny cieľ č. 4.3.1:

Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptácia urbanizovaného prostredia na zmeny klímy.

Budovanie prvkov zelenej infraštruktúry (ďalej len „ZI“) predstavuje významný aspekt najmä pre mestské oblasti, v ktorých sa sústreďuje podstatná časť hospodárskych činností. Prvky

⁷³ Pre ESF, ...

zelenej infraštruktúry vo veľkých mestách poskytujú výhody pre zdravie obyvateľov, ako sú napríklad čisté ovzdušie a lepšia kvalita vody. Realizácia prvkov ZI zároveň prináša fyzický, psychologický, emocionálny a sociálno-hospodársky prínos pre jednotlivca a spoločnosť a to vzájomným spájaním zdravotno-rekreačných a ekologicko-stabilizačných funkcií. Vytvárajú sa možnosti prepojenia mestských a vidieckych oblastí a vznikajú miesta, na ktorých sa príjemne žije a pracuje. Všetky opatrenia v oblasti zelenej infraštruktúry by mali smerovať k efektívnemu a trvalo udržateľnému využívaniu krajiny. V mestskom prostredí je obzvlášť potrebné integrovať prvky zelenej infraštruktúry s prvkami tzv. sivej infraštruktúry s cieľom trvalo udržateľného hospodárenia so zrážkovou vodou.

Investície do zelenej infraštruktúry sú významné z hospodárskeho hľadiska ako zachovanie schopnosti prírody poskytovať úžitky tzv. ekosystémové služby. Ekosystémové služby sú prínosy, ktoré ľudia získavajú od ekosystémov a majú vplyv na prosperitu a životnú úroveň. Medzi ľuďmi a ekosystémami existujú vzájomné väzby a vzťahy. *„Ekosystémové služby, prispievajú k ľudskému blahobytu prostredníctvom poskytovania jedla, vody, dreva, stabilnej klímy, prevencie katastrof, trávenia voľného času a duchovné hodnoty“.*

Adaptačné opatrenia⁷⁴ v urbanizovanom prostredí sú podmienkou kvality života v meniacej sa klíme. Vhodnými mechanizmami sa dosiahne zvýšenie odolnosti sídelného prostredia na negatívne dopady klímy, zvýšenie odolnosti sídiel na očakávané výzvy ďalšieho rozvoja spoločnosti a poskytnutie potrebných informácií a nástrojov, ktoré uľahčia celý proces rozhodovania a riadenia sídla. Adaptácia urbanizovaného prostredia je strategickým cieľom v stratégii Európa 2020, EÚ Stratégii adaptácie ku zmene klímy, Stratégii Európskej komisie k zelenej infraštruktúre a Oznámení Komisie Rade a Európskemu parlamentu o Tematickej stratégii pre životné prostredie v mestách⁷⁵.

Opatrenia v rámci špecifického cieľa 4.3.1 môžu mať charakter:

- „zelenej“ (využívanie vegetácie) a „modrej“ (využívanie vodných prvkov) infraštruktúry,
- „sivej“ infraštruktúry (investične náročnejšie zásahy alebo technicky náročné opatrenia),
- „mäkkých“ neinfraštruktúrnych prístupov (napr. informačno-osvetová činnosť, dotačná politika a pod.).

Výsledok: Vybudovanie prvkov zelenej infraštruktúry v mestách prinesie zlepšenie kvality ovzdušia, posilnenie ekologickej stability a pre obyvateľov výhody v podobe vytvorenia nových miest pre oddych a realizáciu voľnočasových aktivít. Adaptačné opatrenia pomáhajú znížiť zraniteľnosť klimatickými rizikami alebo využiť potenciálne výhody zmeny klímy. Prispievajú k budovaniu adaptačnej kapacity - k tvorbe informačných podporných sociálnych štruktúr a podpornej správe.

⁷⁴ Prispôsobovanie sa nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy

⁷⁵ COM (2005) 718 v konečnom znení

Tabuľka č. 31 Ukazovatele výsledkov špecifické pre IROP, podľa konkrétneho cieľa

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Kategória regiónu	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota ⁷⁶ (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
	Zvýšenie podielu zelenej infraštruktúry na celkovej rozlohe miest	%	Menej rozvinutý región					
	Zníženie emisií znečisťujúcich látok PM ₁₀ a PM _{2.5} vyjadrené znížením dní s prekročeným imisným limitom 50 ug/m ³ pod limit EU – 35 dní v roku	Emisie	Menej rozvinutý región					

Konkrétny cieľ č. 4.3.2:

Regenerácia a využitie nevyužívaných objektov a areálov (brownfields) s cieľom zlepšenia kvality života obyvateľov v mestách a mestských oblastiach.

Hlavnou oblasťou špecifického cieľa 4.3.2. bude udržateľný rast, nakoľko príspevky do zanedbaných plôch a priestranstiev zabraňujú ďalšej degradácii územia a jeho znehodnocovaniu. Prvoradým cieľom je podpora rozvoja ekonomických a sociálnych činností v území s dôrazom na využívanie zastavaného a v minulosti využívaného územia, ako vhodná alternatíva budovania na zelených plochách. Regenerácia opustených areálov a priestranstiev môže pre mestá a obce priniesť okrem zlepšenia kvality mestského prostredia aj vytvorenie nových pracovných miest, podporu podnikania, posilnenie miestnej ekonomiky, rozšírenie ponuky a zlepšenie poskytovaných služieb v území, zlepšenie úrovne verejnej bezpečnosti a posilnenie environmentálnej stability.

Pri výbere vhodnej stratégie revitalizácie zanedbaných priestorov v mestách je dôležité vnímať územie ako celok aj s dopadmi na svoje okolie. Použitie vhodnej stratégie sa ukazuje ako kľúčové pre úspešnosť, udržateľnosť a efektívnosť revitalizačných procesov. Na obsahovej úrovni možno stratégie aplikovať ako regenerácie založené na výmene pôvodných štruktúr za nové, adaptácie založené na ochrane pôvodnej funkcie územia, kompletizácie funkčnej/fyzickej štruktúry, rekonštrukcie (renovácie) území, modernizácie a humanizácie území, ktoré sú zamerané na zlepšenie kvality životného prostredia a života obyvateľov v rámci regenerovaného územia a jeho okolia.

Vychádzajúc zo skúseností krajín EÚ môže byť budúce využitie hnedých zón, orientované ako čisto priemyselné využitie, zmiešaná priemyselná funkcia (ľahký priemysel, služby), zmiešaná mestská funkcia (bývanie, služby, teda polyfunkčné využitie) alebo využitie pre občiansku vybavenosť.⁷⁷

⁷⁶ Pre EFRR a KF je možné stanoviť kvalitatívnu alebo kvantitatívnu cieľovú hodnotu

⁷⁷ <http://www.uzemneplany.sk/zakon/projekty-pre-brownfield-a-ich-mapovanie>

Výsledok: Opatrenia smerujúce k revitalizácii brownfields vytvoria v mestách ďalšie možnosti pre zlepšenie podnikateľského prostredia a zatriaktívnia doposiaľ nevyužívané objekty a areály.

Tabuľka č. 32 Ukazovatele výsledkov špecifické pre IROP, podľa konkrétneho cieľa

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Kategória regiónu	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota ⁷⁸ (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
	Počet poskytovaných služieb pre verejnosť	%	Menej rozvinutý región					

Akcia, ktorá sa má podporiť v rámci investičnej priority

2.4.3.1. Opis druhu a príkladov akcií, ktoré majú byť financované a ich očakávaný prínos pre konkrétne ciele a ak je to vhodné, vrátane identifikácie hlavných cieľových skupín, zacielených osobitných území a druhov príjemcov

Cieľovou skupinou v rámci investičnej priority 4.3 sú obyvatelia miest a obcí .

Oprávneným územím pre podporu v rámci investičnej priority 4.3 je celé územie SR, okrem Bratislavského kraja. V prípade špecifického cieľa 4.3.1 je oprávnených územím len územie, vymedzené pre aktivity udržateľného mestského rozvoja v zmysle časti Integrovaný prístup k územnému rozvoju IROP a Partnerskej dohody.

Oprávnenými prijímateľmi v špecifickom celi 4.3.1 sú obce, vyššie územné celky, MVO a občianske združenia, Slovenská správa ciest, prevádzkovatelia/správcovia pozemných komunikácií (Národná diaľničná spoločnosť a.s.).

Oprávnenými prijímateľmi v špecifickom celi 4.3.2 sú obce, vyššie územné celky, MNO a občianske združenia.

Príklady aktivít:

Konkrétny cieľ 4.3.1

- spracovanie plánov na znižovanie znečistenia ovzdušia,
- prirodzené krajinné prvky ako napr. malé vodné toky, ostrovčeky lesa, živé ploty, ktoré môžu slúžiť ako ekokoridory, alebo nášľapné kamene pre voľne žijúce organizmy;
- mestské prvky napr. zelené parky, zelené steny a zelené strechy, ktoré biodiverzite poskytujú prostredie a ekosystémom umožňujú fungovanie a poskytovanie služieb prepojením mestských, prímestských a vidieckych oblastí;
- aktivity v oblasti dopravnej infraštruktúry: zelené koridory pozdĺž cyklotrás, tzv. greenways (aleje, živé ploty, remízky) v súvislosti s podporou biodiverzity, ktoré nielen spájajú mesto s jeho zázemím, ale aj umožňujú pohodlnú a príjemnú prepravu v rámci sídla, zelené steny na protihlukových stenách, vegetačné stredové pásy;

⁷⁸ Pre EFRR a KF je možné stanoviť kvalitatívnu alebo kvantitatívnu cieľovú hodnotu

- zazelenanie miest (výsadba a regenerácia izolačnej zelene oddelujúcej obytnú zástavbu od priemyselných stavieb, komerčných areálov alebo frekventovaných dopravných koridorov);
- v regiónoch so zvyšujúcim sa úhrnom zrážok a obdobiami dažďa zavedenie osobitných zberných systémov na odpadovú a dažďovú vodu - zachytávať dažďové vody formou zaústenia strešných a terasových zvodov do povrchového odtokového systému na zber dažďovej vody a odvádzať zachytenú vodu do vsaku a zberných jazierok, dažďových záhrad, zriaďovanie vegetačných striech;
- multifunkčné zóny, kde sa preferuje využívanie krajiny, ktoré pomáha zachovať alebo obnoviť zdravé ekosystémy s vysokou biodiverzitou, pred inými nezlučiteľnými aktivitami;
- adaptačné opatrenia - budovanie dažďových nádrží a predčisťovanie dažďových vôd (veľké parkoviská či iné dopravné, priemyselné a obchodné areály), ochladzovacie koridory v urbanizovanom prostredí;
- zavádzať postupy udržateľného hospodárenia so zrážkovými vodami formou znižovania podielu nepriepustných povrchov - na verejných priestranstvách v meste ako aj na parkoviskách v maximálne možnej miere ponechávať priepustné povrchy (zatrávňovacie dlaždice, dlažby v pieskovom lôžku a pod.);
- pri správe a údržbe zelene využívať záhradnícke technológie, vyvinuté za účelom úspory vody a prehodnotiť intenzitné triedy údržby zelene s cieľom prírode blízkeho manažmentu zelene;
- prispôbiť výber kostrových drevín pre výsadbu v sídlach na predpokladané zvýšenie teploty a posun výškového vegetačného stupňa, zvýšiť diverzifikáciu druhovej a vekovej štruktúry drevín, vo väčšej miere vysádzať aj krátkoveké druhy stromov, a to v poraste aj ako cieľových drevín.

Konkrétny cieľ 4.3.2

- rekonštrukcia objektov na ich nové využitie, ktoré má charakter verejných služieb, alebo služieb pre občanov (občianskej infraštruktúry, vytváranie podmienok pre podporu obecného podnikania, multifunkčných verejných zariadení, administratívnych objektov, v ktorých sa vykonávajú činnosti spojené s výkonom verejnej správy a verejných služieb);
- revitalizácia zanedbaných areálov a priestranstiev a vytváranie kompaktnej mestskej štruktúry s prvkami verejnej zelene, izolačnej zelene.

2.4.3.2. Hlavné zásady výberu operácií

Obmedzenia vo vzťahu k oprávneným/neoprávneným výdavkom v rámci špecifického cieľa:

- Projekty výsadby a regenerácie izolačnej zelene na iných miestach ako pre tento účel vymedzených v platnej územnoplánovacej dokumentácii (v platnom územnom pláne) nie sú oprávnené.

Pre efektívne dosiahnutie čo najväčšieho príspevku operácií/projektov k naplneniu špecifického cieľa 4.3.2 a dosiahnutie stanovených výsledkov navrhované operácie/projekty rešpektujú nasledovné princípy:

- pre projekt bude platiť efektívna bonifikácia, pokiaľ pri obnove/výstavbe budov a ich častí budú tepelnotechnické vlastnosti stavebných konštrukcií a budov spĺňať

parametre nad rámec aktuálne požadovanej úrovne energetickej hospodárnosti podľa STN 73 0540-2: 2012,

- pre projekt bude platiť efektívna bonifikácia, pokiaľ pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí sa budú realizovať opatrenia na minimalizáciu vplyvu zastaveného prostredia na lokálne klimatické podmienky (zadržanie vody, prehrievanie prostredia a pod.) napr. v podobe zelených fasád a striech,
- projekt pri obnove/výstavbe budov alebo ich častí musí plniť požiadavky na hygienické parametre vnútorného prostredia budov (výmena vzduchu, využitie denného svetla a kvalita umelého osvetlenia ako aj akustické parametre budovy).

2.4.3.3. Plánované využitie finančných nástrojov

Finančné nástroje budú použité na podporu implementácie tých aktivít, pri ktorých bude preukázané efektívnejšie využitie finančných prostriedkov z Európskych štrukturálnych a investičných fondov takouto formou podpory. Pri ekonomicky životaschopných projektoch, kde sa predpokladá návratnosť prostriedkov alebo úspora nákladov, predstavujú finančné nástroje vhodnejšiu formu podpory, ktorá vedie len k minimálnej, prípadne žiadnej deformácii trhu a nenarúša tak hospodársku súťaž. Finančné nástroje budú zamerané na podporu tých aktivít, ktoré nenachádzajú financovanie na trhu, prípadne nenachádzajú adekvátne financovanie, pri ktorom by ich realizácia bola efektívnou.

Okrem možnosti opakovateľného použitia prostriedkov spolu s akýmikoľvek ziskami na ciele prioritnej osi patrí medzi výhody využitia finančných nástrojov možnosť navýšenia prostriedkov pre dosiahnutie príslušných cieľov prostredníctvom pritiahnutia dodatočného kapitálu vďaka atraktívnemu nastaveniu daných nástrojov. Pritiahnutie dodatočného kapitálu je potrebné aj vzhľadom na nedostatočný objem prostriedkov z Európskych štrukturálnych a investičných fondov na pokrytie všetkých investičných potrieb v príslušných oblastiach. Účasť súkromných investorov môže prispieť aj ku skvalitneniu implementácie projektov, a teda dodatočne prispieva k celkovo efektívnejšiemu použitiu finančných prostriedkov.

Príslušné aktivity bude možné podporiť rôznymi finančnými produktmi (úvery, záruky, kapitálové vklady, mezzanine a pod). Konkrétne aktivity, vhodný objem prostriedkov a podmienky implementácie konkrétnych finančných nástrojov vrátane možného znásobenia alokovaných prostriedkov a ich kombinácie s inými formami podpory budú vychádzať z výsledkov dodatočného ex-ante hodnotenia pre finančné nástroje, vyžadovaného legislatívou pre programové obdobie 2014 – 2020. Konkrétne využitie finančných nástrojov bude doplnené po realizácii uvedeného hodnotenia.

2.4.3.4. Plánované využitie veľkých projektov

V tejto investičnej prioritě nie sú podporované projekty z kategórie veľkých projektov podľa čl. 100 – 103 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

2.4.3.5. Ukazovatele výstupov podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu

Tabuľka č. 33 Spoločné ukazovatele výstupov a ukazovatele výstupov špecifické pre program

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Fond	Kategória regiónu	Cieľová hodnota (2023) ⁷⁹			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
					M	Ž	M+Ž		
	Počet vybudovaných prvkov zelenej infraštruktúry	Prvok zelenej infraštruktúry	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Rozloha vytvorených prvkov zelenej infraštruktúry	Plocha v m ²	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Rozloha revitalizovaných objektov	Plocha v m ²	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Kapacity na zadržanie dažďovej vody v sídlach	m ³	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			

Výkonnostný rámec

Tabuľka č. 34 Výkonnostný rámec prioritnej osi

Prioritná os	Druh ukazovateľa Implementačný pokrok, finančný, výstupový alebo výsledkový ukazovateľ	ID	Ukazovateľ alebo kľúčový implementačný krok	Merná jednotka (ak relevantné)	Fond	Kategória regiónov	Míľnik na rok 2018	Končový cieľ (2023)			Zdroj údajov	Vysvetlenie relevantnosti ukazovateľa (ak relevantné)
								M	Ž	M+Ž		

Kategórie intervencie

Tabuľka č. 35 Kategórie intervencie

EFRR: menej rozvinuté regióny											
Tabuľka 7		Tabuľka 8		Tabuľka 9		Tabuľka 10		Tabuľka 11		Tabuľka 12	
Rozmer 1		Rozmer 2		Rozmer 3		Rozmer 6		Rozmer 7		Rozmer 8	
Oblasť výdavkov		Forma financovania		Územie		Územné mechanizmy realizácie		Sekundárna téma ESF (pre ESF)		Tematický cieľ (EFRR/KF)	
kód	Eur	kód	Eur	Kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur
082		01		01, 05		01, 03				06	
016		04		01, 05		01, 03				04	
023		01		01, 05		01, 03				06	
084		01		01		01				06	
087		01 (03, 04)		01, 05		01, 03				06	
025		01		01, 05		01, 03				06	

⁷⁹ Pre ESF, ...

EFRR: viac rozvinuté regióny											
Tabuľka 7		Tabuľka 8		Tabuľka 9		Tabuľka 10		Tabuľka 11		Tabuľka 12	
Rozmer 1		Rozmer 2		Rozmer 3		Rozmer 6		Rozmer 7		Rozmer 8	
Oblasť výdavkov		Forma financovania		Územie		Územné mechanizmy realizácie		Sekundárna téma ESF (pre ESF)		Tematický cieľ (EFRR/KF)	
kód	Eur	kód	Eur	Kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur
016		04		01, 05		01, 03				04	

Súhrn plánovaného využitia technickej pomoci vrátane, ak je to vhodné, akcií na posilnenie administratívnej spôsobilosti orgánov zapojených do riadenia a kontroly programu a príjemcov

2.5. Prioritná os č. 5: Miestny rozvoj vedený komunitou

Prioritná os č. 5 prispieva k tematickému cieľu č. 9 Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkoľvek diskriminácii. Intervencie realizované prostredníctvom nástroja miestny rozvoj vedený komunitou v IROP komplementárne prispievajú k tematickým cieľom č. 1, č. 3, č. 4, č. 6, č. 7, č. 8 a č. 10. V oblasti podpory miestneho rozvoja vedeného komunitou všetky regióny SR (na úrovni NUTS III) vykazujú podobné štrukturálne problémy a potreby, k riešeniu ktorých intervencie tejto prioritnej osi prispievajú. Z toho dôvodu táto prioritná os pokrýva všetky kategórie regiónov v SR, t. j. Bratislavský kraj ako región hlavného mesta a viac rozvinutý región a ostatných 7 krajov ako menej rozvinuté regióny.

2.5.1. Investičná priorita č. 5.1: Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou

Konkrétny cieľ č. 5.1.1:

Podpora budovania kapacít pre miestny rozvoj vedený komunitou

Miestny rozvoj vedený komunitou (ďalej len „CLLD“) je postavený na fungovaní miestnych verejno-súkromných partnerstiev, eventuálne inštitucionalizovaných v podobe miestnych akčných skupín (ďalej len „MAS“). Tieto miestne partnerstvá môžu efektívne fungovať, a prispievať tak k rozvoju svojich spoločenstiev iba v prípade, ak disponujú kvalitnými a dostatočnými ľudskými kapacitami (odbornými, manažérskymi) ako aj technicko-organizačným zázemím. Špecificky vidiecke oblasti, ktoré sú predmetom podpory, trpia na neustály odliv ľudského kapitálu do miest. Z toho dôvodu je nevyhnutné motivovať, stimulovať a rozvíjať aktivizáciu miestnych spoločenstiev a jej kľúčových aktérov prostredníctvom financovania riadenia stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou (ďalej len „stratégie CLLD“), prevádzkových nákladov, osobných nákladov, nákladov na školenia, nákladov spojených s propagáciou a PR, finančných nákladov, ako aj nákladov spojených s monitorovaním a hodnotením stratégií CLLD. Neopomenuteľné sú aj animačné aktivity spojené s oživovaním stratégie CLLD, ktoré sú dôležité pre stimuláciu miestnych rozvojových procesov.

Očakávané výsledky:

- efektívne zabezpečenie chodu MAS, propagácie a realizácie stratégií CLLD

Tabuľka č. 36 Ukazovatele výsledkov pre IROP podľa konkrétneho cieľa

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Kategória regiónu	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota ⁸⁰ (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
	Populácia pokrytá MAS	obyvateľ	Menej rozvinutý región				ITMS	ročne
	Populácia pokrytá MAS	obyvateľ	Viac rozvinutý región				ITMS	ročne

⁸⁰ Pre EFRR a KF je možné stanoviť kvalitatívnu alebo kvantitatívnu cieľovú hodnotu

Konkrétny cieľ č. 5.1.2:

Podpora rastu a tvorby pracovných miest rozvojom podnikania a inovácií na miestnej úrovni

Trvalo udržateľný rozvoj vidieckych oblastí je nevyhnutne prepojený s riešením zamestnanosti na vidieku. Pre trend vidieckej zamestnanosti posledných rokov je typický pokles zamestnanosti v primárnom a sekundárnom sektore, podobne ako v celom národnom hospodárstve SR. Naopak, vývoj zamestnanosti v terciárnom sektore naznačuje dynamickejší nárast zamestnanosti vo vidieckych oblastiach oproti vývoju v celej ekonomike SR. Zamestnanosť v terciárnom sektore má teda na vidieku značný rastový potenciál. V oblasti zamestnanosti a sociálnej súdržnosti sú problémovými oblasťami najmä celková miera nezamestnanosti, dlhodobá nezamestnanosť, zamestnávanie starších pracovníkov a príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít.

Pre vidiecke regióny je ďalej charakteristický postupný a kontinuálny nárast počtu podnikateľov (samostatne zárobkovo činné osoby), a tým aj nárast podielu na celkovom počte podnikateľov v SR. Naopak, čo sa týka dynamiky rastu podnikateľských subjektov ako právnických osôb, táto je na vidieku nižšia ako v mestských regiónoch, čo je vysvetliteľné nižšou ekonomickou silou a nižšou infraštruktúrnou vybavenosťou vidieckych oblastí. Slovensko má výrazný potenciál pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu. Nezameniteľnú úlohu pri rozvoji vidieka stále zohrávajú podnikateľské subjekty alokované vo vidieckom osídlení a osobitne tie, ktoré sú spojené s poľnohospodárstvom a hospodárením na pôde. Predpoklady pre udržanie zamestnanosti na vidieku spočívajú v zmiernení doterajšieho trendu znižovania počtu pracovných príležitostí v poľnohospodárskej prvovýrobe, avšak pre posilnenie ekonomickej a sociálnej životaschopnosti vidieka je nevyhnutná diverzifikácia ekonomických aktivít, rozvoj služieb a posilnenie investícií do miestnej infraštruktúry. Kľúčovou výzvou na miestnej úrovni v spojení s rozvojom podnikania je sociálna inovácia ako rozvoj a uskutočňovanie nových nápadov (produkty, služby, modely).

Podpora z IROP, orientovaná na trh práce v miestnom kontexte, sa bude sústreďovať na rozvoj a rast udržateľných pracovných miest bez ohľadu na sektor alebo odvetvie, s výnimkou podpory poľnohospodárskych subjektov, spracovateľov poľnohospodárskej prvovýroby a potravinárskej výroby a obhospodarovateľov lesa (v prípade investícií do lesných technológií) alebo subjektov, ktoré majú tržby z poľnohospodárskej alebo lesníckej činnosti presahujúce 30% z ich celkových tržieb, a ktoré sú predmetom podpory PRV.

Očakávané výsledky:

- zlepšenie využívania ekonomického potenciálu vidieckych oblastí prostredníctvom reštrukturalizácie vidieckej ekonomiky a zavádzania inovácií,
- tvorba pracovných miest a hospodárskeho rastu,
- vznik nových komunitných služieb a podnikov,
- zlepšenie zamestnatelnosti a prístupu k novým formám podnikania a novým pracovným miestam,
- zníženie závislosti vidieckeho obyvateľstva od príjmov z primárnej ekonomickej aktivity, najmä v poľnohospodárstve, smerom k zamestnanosti v nepoľnohospodárskych odvetviach, napr. sektore služieb,
- zníženie rizika chudoby a sociálneho vylúčenia.

Tabuľka č. 37 Ukazovatele výsledkov pre IROP podľa konkrétneho cieľa

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Kategória regiónu	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota ⁸¹ (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
	Počet vytvorených pracovných miest	Ekvivalent plných pracovných úväzkov	Menej rozvinutý región				ITMS	Ročne
	Počet vytvorených pracovných miest	Ekvivalent plných pracovných úväzkov	Viac rozvinutý región				ITMS	Ročne

Konkrétny cieľ 5.1.3

Podpora udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach

Medzi mestom a vidiekom existujú demografické, sociálne a hospodárske väzby, ako aj prepojenia infraštruktúr pre prístup k verejným službám. Ide o prepojenia medzi mestským a vidieckym prostredím, ktoré vyplývajú z prepravy tovaru, presunov do a z práce, vzdelávacích služieb, zdravotných služieb, vodného a odpadového hospodárstva, hospodárskych transakcií, prístupu k prírodným zdrojom, ako aj z kultúry a rekreačných činností. V podmienkach vidieckych regiónov Slovenska a miestneho rozvoja vedeného komunitou sa to týka predovšetkým väzieb medzi malými a strednými mestami a okolitým zázemím obcí. Podpora z IROP v rámci tohto špecifického cieľa bude smerovaná do vytvárania predpokladov pre riešenie vzťahov medzi mestom a vidiekom v oblasti podpory verejnej infraštruktúry a verejných služieb.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie kvality života vo vidieckych regiónoch;
- rozvoj mestsko-vidieckych vzťahov;
- rozvoj verejných služieb.

Tabuľka č. 38 Ukazovatele výsledkov pre IROP podľa konkrétneho cieľa)

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Kategória regiónu	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota ⁸² (2023)	Zdroj dát	Frekvencia sledovania
	Vidiecka a mestská populácia so zlepšenou infraštruktúrou a prístupom k verejným službám	obyvateľ	Menej rozvinutý región					
	Vidiecka a mestská populácia so zlepšenou infraštruktúrou	obyvateľ	Viac rozvinutý región					

⁸¹ Pre EFRR a KF je možné stanoviť kvalitatívnu alebo kvantitatívnu cieľovú hodnotu

⁸² Pre EFRR a KF je možné stanoviť kvalitatívnu alebo kvantitatívnu cieľovú hodnotu

a prístupov k verejným službám							
--------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--

Akcia, ktorá sa má podporiť v rámci investičnej priority

2.5.1.1. Opis druhu a príkladov akcií, ktoré majú byť financované a ich očakávaný prínos pre konkrétne ciele a ak je to vhodné, vrátane identifikácie hlavných cieľových skupín, zacielených osobitných území a druhov príjemcov

Konkrétny cieľ 5.1.1 je dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD:
 - o personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové, osobné, poistenie),
 - o náklady na školenia zamestnancov a členov MAS (okrem školení pre predkladateľov projektov),
 - o náklady na publicitu,
 - o finančné náklady,
 - o náklady na sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadaní národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sietí MAS,
 - o náklady vynaložené na monitorovanie a hodnotenie stratégií CLLD (na úrovni MAS),
 - o vzdelávanie zamestnancov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod.), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD.
- financovanie animačných nákladov MAS v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD:
 - o vypracovanie stratégie CLLD;
 - o publicita a informovanie o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD;
 - o semináre, školenia, konferencie, workshopy pre členov MAS, ďalších aktérov ako aj potenciálnych prijímateľov, zamerané na ich rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD, príprave projektov a s tým spojených prác.

Konkrétny cieľ 5.1.2 je dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- obstaranie hmotného majetku SZČO, mikro a malých podnikov pre účely tvorby pracovných miest,
- nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie,
- vytváranie malých diverzifikovaných podnikov vhodných na zamestnávanie znevýhodnených skupín, dlhodobo nezamestnaných, osôb s nízkou kvalifikáciou a pod.,
- podpora komunitných foriem podnikania vrátane oblasti zelených technológií,
- podpora marketingových aktivít (účasť na workshopoch, veľtrhoch, výstavách, propagácia miestnych výrobkov, regionálnych značiek, spracovávanie marketingových stratégií pre miestne produkty, a pod.),
- budovanie miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov,,
- sieťovanie a technická podpora podnikateľských subjektov,
- vytváranie logistických systémov,
- prenos informácií a vedomostí (napr. výmenné návštevy podnikov, poradenské služby, spolupráca),

- osвета a tvorba kapacít miestnych producentov/spotrebiteľov (napr. vzdelávacie a informačné aktivity),

Konkrétny cieľ 5.1.3 je dosahovaný realizáciou nasledovných aktivít:

- rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach:
 - o dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel:
 - modernizácia, rekonštrukcia a výstavba zastávok a staníc verejnej osobnej dopravy na linkách prepájajúcich obec s mestom za účelom zlepšenia prístupu k medzimestskej a regionálnej doprave,
 - výstavba alebo modernizácia systémov pre prestup na verejnú osobnú dopravu P+R, K+R, B+R,
 - budovanie prvkov a podpora opatrení na zvyšovanie bezpečnosti cestnej, cyklistickej a pešej dopravy v mestách,
 - nákup vozidiel pre účely zabezpečenia spoločnej dopravy osôb vrátane vozidiel prispôbených osobám s obmedzenou možnosťou pohybu a orientácie,
 - zriaďovanie, obnova a výstavba cyklistických trás zabezpečujúcich dopravu osôb do a zo zamestnania alebo k verejným službám (napr. trasy vedúce k vlakovým, autobusovým zastávkam a staniciam v obciach a mestách) vrátane investícií do doplnkovej cyklistickej infraštruktúry,
 - opatrenia na uprednostnenie verejnej osobnej dopravy a nemotorovej dopravy,
 - o zdravotná starostlivosť (primárna a ambulantná),
 - o sociálne služby a komunitné služby
 - zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb,
 - zvyšovanie kvality a kapacity komunitných sociálnych služieb,
 - investície do rozvoja terénnych a ambulantných služieb,
 - infraštruktúra komunitných centier,
 - o zvýšenie kvality a dostupnosti infraštruktúry pre vzdelávanie, celoživotné a neformálne vzdelávanie
 - vybudovanie, modernizácia a rekonštrukcia odborných učební, laboratórií a dielní vrátane vybavenia pomôckami,
 - skvalitnenie a rozšírenie kapacít predškolského vzdelávania,
 - modernizácia a rekonštrukcia objektov a priestorov škôl v nadväznosti na rozvoj kľúčových kompetencií,
 - o podpora technickej infraštruktúry špecificky v obciach postihnutých suburbanizáciou,
 - o rozvoj miestnych služieb vrátane lokálnych ekologických služieb,
 - o rozvoj a vytváranie priestorov pre inovatívnu kultúrnu produkciu a rozvoj služieb so zreteľom na miestne a regionálne kultúrne a prírodné dedičstvo a tradície,
 - o podpora a rozvoj informačných centier, informačných kampaní, vzdelávacích a osvetových aktivít s prepojením na služby vidieckeho cestovného ruchu smerom na mesto
 - o výstavba a obnova miestnych trhových priestorov za účelom podpory udržateľných miestnych ekonomík.

Oprávnení prijímateľa:

- miestne akčné skupiny v špecifickom celi 5.1.1,
- mestá/samostatné mestské časti a obce do 20 000 obyvateľov,
- združenia miest a obcí,
- mikroregionálne združenia,
- samostatne zárobkovo činné osoby, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER,
- živnostníci, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER,
- mikro a malé podniky s počtom do 49 zamestnancov, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER,
- občianske združenia,
- neziskové organizácie.

Obce nad 20 000 obyvateľov a samostatné mestské časti s počtom obyvateľov nad 5 000 ako prijímateľa nie sú oprávnené na podporu. Tieto obce však môžu byť členmi MAS a právnické a fyzické osoby so sídlom na ich území sú oprávnenými prijímateľmi podpory.

Cieľové skupiny:

- obyvatelia a návštevníci podporených území,
- producenti a spotrebitelia miestnych výrobkov a služieb,
- miestni podnikatelia.

Cieľové územie:

- územia MAS na celom území SR podľa stanovených kritérií uvedených v časti Integrovaný prístup k územnému rozvoju.

2.5.1.2. Hlavné zásady výberu operácií

Pre efektívne dosiahnutie čo najväčšieho príspevku operácií/projektov k naplneniu konkrétneho cieľa 5.1.1 a dosiahnutie stanovených výsledkov navrhované operácie/projekty rešpektujú princípy - kritéria pre výber MAS, ktoré sú definované v časti Integrovaný prístup k územnému rozvoju a budú podrobnejšie uvedené v metodologickej príručke.

Maximálna výška verejnej podpory na jeden projekt v rámci konkrétneho cieľa 5.1.2 a 5.1.3 je 70 000 EUR z celkových oprávnených výdavkov na projekt.

Pre efektívne dosiahnutie čo najväčšieho príspevku operácií/projektov k naplneniu konkrétneho cieľa 5.1.2 a dosiahnutie stanovených výsledkov by navrhované operácie/projekty mali rešpektovať nasledovné princípy:

Pre efektívne dosiahnutie čo najväčšieho príspevku operácií/projektov k naplneniu konkrétneho cieľa 5.1.3 a dosiahnutie stanovených výsledkov navrhované operácie/projekty rešpektujú nasledovné princípy:

2.5.1.3. Plánované využitie finančných nástrojov

N/A

2.5.1.4. Plánované využitie veľkých projektov

V tejto investičnej prioritě nie sú podporované projekty z kategórie veľkých projektov podľa čl. 100 – 103 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

2.5.1.5. Ukazovatele výstupov podľa investičnej priority a ak je to vhodné, podľa kategórie regiónu

Tabuľka č. 39 Spoločné ukazovatele výstupov a ukazovatele výstupov špecifické pre program

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Fond	Kategória regiónu	Cieľová hodnota (2023) ⁸³			Zdroj dát	Frekvencia sledovania
					M	Ž	M+Ž		
	Počet podporených podnikov	Podnik	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet podporených podnikov	Podnik	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet pracovných miest vytvorených v podporených podnikoch	Ekvivalent plných pracovných úväzkov	EFRR	Menej rozvinutý región					
	Počet pracovných miest vytvorených v podporených podnikoch	Ekvivalent plných pracovných úväzkov	EFRR	Viac rozvinutý región					
	Počet podnikov, ktoré uviedli nové a značne vylepšené výrobky, nové na trhu, vďaka podporeným inovačným projektom alebo projektom výskumu a vývoja	Podnik	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet podnikov, ktoré uviedli nové a značne vylepšené výrobky, nové na trhu, vďaka podporeným inovačným projektom alebo projektom výskumu a vývoja	Podnik	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet podnikov, ktoré uviedli nové alebo výrazne zlepšené výrobky pre podnik vďaka podporeným inovačným projektom alebo projektom výskumu a vývoja	Podnik	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet podnikov, ktoré uviedli nové alebo výrazne zlepšené výrobky pre podnik vďaka podporeným inovačným projektom alebo projektom výskumu	Podnik	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			

⁸³ Pre ESF, ...

	a vývoja								
	Počet nových služieb	Služba	EFRR	Menej rozvinutý región	N/A	N/A			
	Počet nových služieb	Služba	EFRR	Viac rozvinutý región	N/A	N/A			

Výkonnostný rámec

Tabuľka č. 40 Výkonnostný rámec prioritnej osi

Prioritná os	Druh ukazovateľa Implementačný pokrok, finančný, výstupový alebo výsledkový ukazovateľ	ID	Ukazovateľ alebo kľúčový implementačný krok	Merná jednotka (ak relevantné)	Fond	Kategória a regiónov	Míľnik na rok 2018	Končný cieľ (2023)			Zdroj údajov	Vysvetlenie relevantnosti ukazovateľa (ak relevantné)
								M	Ž	M a Ž		

Kategórie intervencie

Tabuľka č. 41 Kategórie intervencie

EFRR: menej rozvinuté regióny											
Tabuľka 7		Tabuľka 8		Tabuľka 9		Tabuľka 10		Tabuľka 11		Tabuľka 12	
Rozmer 1		Rozmer 2		Rozmer 3		Rozmer 6		Rozmer 7		Rozmer 8	
Oblasť výdavkov		Forma financovania		Územie		Územné mechanizmy realizácie		Sekundárna téma ESF (pre ESF)		Tematický cieľ (EFRR/KF)	
kód	Eur	kód	Eur	Kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur
095		01		01, 05		06				09	

EFRR: viac rozvinuté regióny											
Tabuľka 7		Tabuľka 8		Tabuľka 9		Tabuľka 10		Tabuľka 11		Tabuľka 12	
Rozmer 1		Rozmer 2		Rozmer 3		Rozmer 6		Rozmer 7		Rozmer 8	
Oblasť výdavkov		Forma financovania		Územie		Územné mechanizmy realizácie		Sekundárna téma ESF (pre ESF)		Tematický cieľ (EFRR/KF)	
kód	Eur	kód	Eur	Kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur
095		01		01, 05		06				09	

Súhrn plánovaného využitia technickej pomoci vrátane, ak je to vhodné, akcií na posilnenie administratívnej spôsobilosti orgánov zapojených do riadenia a kontroly programu a príjemcov

2.6. Prioritná os č. 6: Technická pomoc

Prioritná os č. 6 vytvára podporný mechanizmus pre orgány zapojené do riadenia IROP (najmä Riadiaci orgán pre IROP, sprostredkovateľské orgány pod RO pre IROP a fungovania inštitucionálneho zabezpečenia partnerstva pre prípravu a vykonávanie regionálnych integrovaných územných stratégií) na vykonávanie úloh definovaných v rámci všeobecného nariadenia. Vzhľadom k multicieľovému charakteru IROP bola pre potreby zabezpečenia jeho implementácie definovaná jedna prioritná os pre technickú pomoc. Uvedené riešenie umožní zabezpečenie flexibilnejšej podpory pre dosahovanie cieľov operačného programu (operatívna príprava projektov technickej pomoci pre zabezpečenie administratívnych kapacít).

Konkrétny cieľ č. 6.1:

Zabezpečenie efektívneho riadenia a implementácie IROP

Cieľom prioritnej osi Technická pomoc je zabezpečenie riadneho a plynulého procesu riadenia, prípravy, implementácie, monitorovania, hodnotenia, finančného riadenia, publicity, kontroly a auditu IROP.

Účelom opatrení realizovaných prostredníctvom technickej pomoci je podpora implementačných štruktúr (riadiaceho orgánu/sprostredkovateľských orgánov, platobnej jednotky, orgánov kontroly a auditu) a ich administratívnych kapacít. Dôraz je kladený predovšetkým na skvalitňovanie administratívnych kapacít, ktoré zohrávajú kľúčovú úlohu pre realizáciu IROP. Prostriedky technickej pomoci sú určené aj pre poskytovanie podpory na prípravu projektov, publicitu a informovanosť, výmenu skúseností, materiálno-technického zabezpečenia a pod. Dôležitú úlohu zohráva zároveň zabezpečenie štruktúr na výkon monitorovania, kontroly a auditu s ohľadom na ochranu finančných záujmov ES.

Splnenie definovaných cieľov a dosiahnutie požadovaných výsledkov prispeje k efektívnejšiemu čerpaniu alokovaných prostriedkov v rámci IROP.

VÝSLEDKY

1. Podpora administratívnych kapacít, vzdelávanie a zvyšovanie odbornosti zamestnancov

- stabilné administratívne kapacity;
- vyškolení a priebežne vzdelávaní zamestnanci, zvyšujúci si kvalifikáciu potrebnú pre skvalitňovanie a zvyšovanie odbornosti svojej práce;
- zabezpečenie tematicky príbuzného OP pre ďalšie programové obdobie.

2. Materiálno–technické, priestorové a prevádzkové zabezpečenie a jeho modernizácia

- implementačné štruktúry zabezpečené modernými materiálno–technickými, priestorovými a prevádzkovými podmienkami;
- IT systémy vrátane ich kompletného zabezpečenia ako aj elektronického vybavenia a licencií;

- c) zabezpečenie prevádzky, údržby a režijných aktivít súvisiacich s realizáciou operačného programu.

3. Zabezpečenie procesov programovania, riadenia, implementácie, hodnotenia a finančného riadenia

- a) zabezpečenie procesov vo vzťahu k príprave, riadeniu, implementácii, monitorovaniu, hodnoteniu a kontrole regionálnych integrovaných územných stratégií;
- b) zabezpečenie externých expertných služieb pre plynulú realizáciu operačného programu (prostredníctvom štúdií, analýz, monitoringu a outsourcingu);
- c) kvalitne pripravené strategické a metodické dokumenty;
- d) vykonanie odborného a právneho poradenstva na relevantnej úrovni;
- e) vypracovanie a realizácia všetkých náležitých procesov a dokumentov súvisiacich s prípravou nového programového obdobia.

4. Zabezpečenie monitorovania, kontroly a auditu

- a) zabezpečenie aktivít súvisiacich so zavedením a koordináciou účinných systémov kontroly a auditu;
- b) zabezpečenie aktivít súvisiacich s nezrovnalosťami, monitorovaním, kontrolou a auditom;
- c) zabezpečenie bezproblémovej práce komisií, výborov, pracovných skupín a výkonu ich kompetencií;

5. Zabezpečenie informovania a publicity

- a) zabezpečenie informovania a publicity;
- b) vytvorenie funkčných kontaktných miest;
- c) zvýšenie absorpčnej schopnosti žiadateľov.

Tabuľka č. 42 Ukazovatele výsledkov špecifické pre IROP, podľa konkrétneho cieľa

ID	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Východiskový rok	Cieľová hodnota (2023)			Zdroj údajov	Frekvencia sledovania
					M	Ž	M+Ž		
	Kontrahovanie	%							
	Čerpanie	%							

Akcia, ktorá sa má podporiť a očakávaný príspevok k naplneniu konkrétnych cieľov

2.6.1.1. Opis aktivít, ktoré majú byť podporené a ich očakávaný príspevok k naplneniu konkrétnych cieľov

1. V rámci oblasti podpora administratívnych kapacít, vzdelávanie a zvyšovanie odbornosti zamestnancov sú uplatňované nasledovné skupiny aktivít:

- A. platy/mzdy, odmeny, odvody zamestnávateľa, dohody mimo pracovného pomeru;
- B. Interné a externé vzdelávanie zamestnancov (semináre, školenia, kurzy, odborné stáže, tuzemské/zahraničné pracovné cesty a pod.)

- C. vrátane mzdových výdavkov a výdavkov na vzdelávanie v súvislosti so zabezpečením administratívnych kapacít podieľajúcich sa na príprave tematicky príbuzného OP pre ďalšie programové obdobie;

2. V rámci oblasti materiálo – technického, priestorového a prevádzkového zabezpečenia a jeho modernizácia sú uplatňované nasledovné skupiny aktivít:

- A. materiálo – technické, priestorové a prevádzkové zabezpečenie v rámci všetkých procesov týkajúcich sa realizácie operačného programu;
- B. IT systémy - inštalácia, prevádzka a prepojenie PC systémov, zaobstaranie elektronického vybavenia a licencií;
- C. prevádzkové zabezpečenie (výdavky na prevádzku a údržbu a pod.) a režijné náklady.

3. V rámci oblasti zabezpečenia podpory procesov programovania, riadenia, implementácie, hodnotenia a finančného riadenia sú uplatňované nasledovné skupiny aktivít:

- A. príprava regionálnych integrovaných územných stratégií a zabezpečenie činností súvisiacich s koordináciou, riadením, implementáciou, monitorovaním, hodnotením a kontrolou plnenia regionálnych integrovaných územných stratégií
- B. externé expertné služby súvisiace s programovaním, riadením implementáciou, hodnotením, monitorovaním, publicitou, informovanosťou, finančným riadením, kontrolou a auditom;
- C. tvorba a aktualizácia strategických a metodických dokumentov, zabezpečenie procesu implementácie a finančného riadenia;
- D. zabezpečovanie odborného a právneho poradenstva;
- E. príprava ďalšieho programového obdobia.

4. Zabezpečenie monitorovania, kontroly a auditu bude napíňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- A. organizácia a technická podpora rokovania pracovných skupín, komisií a výborov a aktivity súvisiace so zabezpečením výkonu ich kompetencií;
- B. aktivity súvisiace s monitorovaním a s výkonom kontroly a auditu;

5. Informovanosť a publicita budú zabezpečené nasledovnými aktivitami:

- A. informovanie, propagácia, publicita a výmena skúseností,
- B. vytváranie sietí kontaktných miest,
- C. aktivity súvisiace s prípravou a implementáciou komunikačného plánu,
- D. posilňovanie absorpčnej schopnosti žiadateľov, t.j. zabezpečovanie metodického a odborného poradenstva, podpora činností na pomoc žiadateľom, zabezpečovanie školení a seminárov pre výmenu skúseností a šírenie príkladov osvedčenej praxe, podpora partnerstva a vzájomnej spolupráce pri príprave a realizácii projektov, realizovanie aktivít pre monitorovanie absorpčnej kapacity a pod.

2.6.1.2. Ukazovatele výstupu prispievajúce k výsledkom (podľa prioritnej osi)

Tabuľka č. 43 Ukazovatele výstupu pre IROP (podľa prioritných osí)

ID	Ukazovateľ	Jednotka	Cieľová hodnota (2023)			Zdroj údajov	Frekvencia sledovania
			M	Ž	M+Ž		
	Počet spracovaných žiadostí o NFP Riadiacim orgánom pre IROP	ŽoNFP					
	Počet spracovaných žiadostí o NFP sprostredkovateľskými orgánmi pod Riadiacim orgánom pre IROP	ŽoNFP					
	Počet uzavretých zmlúv o poskytnutí NFP	ŽoNFP					
	Počet zrealizovaných RIÚS	RIÚS					

Kategórie intervencie (podľa prioritných osí)

Tabuľka č. 44 Kategórie intervencie

Menej rozvinuté regióny					
Tabuľka 14: Rozmer 1 Oblasť výdavkov		Tabuľka 15: Rozmer 2 Forma financovania		Tabuľka 16: Rozmer 3 Územie	
kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur
0118		01		00	
0119		01		00	
0120		01		00	

Viac rozvinuté regióny					
Tabuľka 14: Rozmer 1 Oblasť výdavkov		Tabuľka 15: Rozmer 2 Forma financovania		Tabuľka 16: Rozmer 3 Územie	
kód	Eur	kód	Eur	kód	Eur
0118		01		00	
0119		01		00	
0120		01		00	

3 Finančný plán Integrovaného regionálneho operačného programu

3.1 Tabuľka ročných záväzkov

Tabuľka č. 45

	Fond	Kategória regiónu	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		Spolu	
			Hlavná alokácia	Výkonnostná rezerva	Hlavná alokácia	Výkonnostná rezerva	Hlavná alokácia	Výkonnostná rezerva	Hlavná alokácia	Výkonnostná rezerva	Hlavná alokácia	Výkonnostná rezerva	Hlavná alokácia	Výkonnostná rezerva	Hlavná alokácia	Výkonnostná rezerva	Hlavná alokácia	Výkonnostná rezerva
1	EFRR	Menej rozvinutý región	207 167 788,16	13 223 475,84	217 494 395,04	13 882 620,96	227 958 319,00	14 550 531,00	238 276 663,28	15 209 148,72	249 321 800,52	15 914 157,48	261 150 021,68	16 669 150,32	267 565 631,22	17 078 656,78	1 668 934 618,90	106 527 741,10
2	EFRR	Prechodný región	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	EFRR	Viac rozvinutý región	10 451 363,68	667 108,32	10 841 418,56	692 005,44	11 237 194,28	717 267,72	11 630 452,68	742 369,32	12 046 760,82	768 942,18	12 487 797,54	797 093,46	12 772 469,02	815 263,98	81 467 456,58	5 200 050,42

4	EFRR	Celkovo	217 619 151,84	13 890 584,16	228 335 813,60	14 574 626,40	239 195 513,28	15 267 798,72	249 907 115,96	15 951 518,04	261 368 561,34	16 683 099,66	273 637 819,22	17 466 243,78	280 338 100,24	17 893 920,76	1 750 402 075,48	111 727 791,52
5	ESF	Menej rozvinutý región	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	ESF	Prechodný región	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	ESF	Viac rozvinutý región	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	ESF	Celkovo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	Osobitná alokácia pre Iniciatívu pre zamestnanosť mladých	N/A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

10	KF	N/A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11	EFRR	Osobitná alokácia pre najvzdialenejšie regióny a severné riedko osídlené regióny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Spolu		217 619 151,84	13 890 584,16	228 335 813,60	14 574 626,40	239 195 513,28	15 267 798,72	249 907 115,96	15 951 518,04	261 368 561,34	16 683 099,66	273 637 819,22	17 466 243,78	280 338 100,24	17 893 920,76	1 750 402 075,48
																	111 727 791,52

3.2.A Finančný plán podľa zdrojov financovania

Tabuľka č. 46 Finančný plán Integrovaného regionálneho operačného programu

Prioritná os	Fond	Kategória regiónu	Základ na výpočet EU zdrojov (celkové oprávnené náklady)	EU zdroje	Národné spolufinancovanie	Indikatívne rozdelenie národného spolufinancovania		Celkové financovanie	Miera spolufinancovania	Pre informáciu Príspevok EIB	Hlavná alokácia (celkové financovanie znížené o výkonnostnú rezervu)		Výkonnostná rezerva		Podiel výkonnostnej rezervy (za EÚ zdroje) z celkových EÚ zdrojov na prioritnú os
						Národné verejné zdroje	Národné súkromné zdroje				EÚ zdroje	Národné spolufinancovanie	EÚ zdroje	Národné spolufinancovanie	
				(a)	(b)=(c)+(d)	(c)	(d)	(e)=(a)+(b)	(f)=(a)/(e)	(g)	(h)=(a)-(j)	(i)=(b)-(k)	(j)	(k)=(b)*(j)/(a)	(l)=(j)/(a)*100
PO 1 Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch	EFRR	Menej rozvinutý	470 588 235,30	400 000 000,00	70 588 235,30			470 588 235,30	85 %		375 200 945,60	66 211 931,58	24 799 054,40	4 376 303,72	6,20
	EFRR	Viac rozvinutý	42 000 000,00	21 000 000,00	21 000 000,00			42 000 000,00	50 %		19 698 049,64	19 698 049,64	1 301 950,36	1 301 950,36	6,20
PO 2 Lahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám	EFRR	Menej rozvinutý	854 117 648,00	726 000 000,00	128 117 648,00			854 117 648,00	85 %		680 989 716,26	120 174 656,69	45 010 283,74	7 942 991,31	6,20
	EFRR	Viac rozvinutý	63 826 394,00	31 913 197,00	31 913 197,00			63 826 394,00	50 %		29 934 654,23	29 934 654,23	1 978 542,77	1 978 542,77	6,20
PO 3 Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť	EFRR	Menej rozvinutý	357 058 824,00	303 500 000,00	53 558 824,00			357 058 824,00	85 %		284 683 717,47	50 238 303,53	18 816 282,53	3 320 520,47	6,20
	EFRR	Viac rozvinutý	40 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00			40 000 000,00	50 %		18 760 047,28	18 760 047,28	1 239 952,72	1 239 952,72	6,20
PO 4 Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie	EFRR	Menej rozvinutý	223 241 043,00	189 754 888,00	33 486 155,00			223 241 043,00	85 %		177 990 533,52	31 410 092,55	11 764 354,48	2 076 062,45	6,20
	EFRR	Viac rozvinutý	19 923 564,00	9 961 782,00	9 961 782,00			19 923 564,00	50 %		9 344 175,07	9 344 175,07	617 606,93	617 606,93	6,20
PO5 Miestny rozvoj vedený komunitou	EFRR	Menej rozvinutý	104 210 527,00	99 000 000,00	5 210 527,00			104 210 527,00	95 %		92 862 234,04	4 887 486,64	6 137 765,96	323 040,36	6,20
	EFRR	Viac rozvinutý	1 666 666,00	1 000 000,00	666 666,00			1 666 666,00	60 %		938 002,36	625 334,28	61 997,64	41 331,72	6,20
PO6 Technická pomoc	EFRR	Menej rozvinutý	67 302 908,00	57 207 472,00	10 095 436,00			67 302 908,00	85 %		57 207 472,00	10 095 436,00	0,00	0,00	0,00
	EFRR	Viac rozvinutý	3 285 327,06	2 792 528,00	492 799,06			3 285 327,06	50 %		2 792 528,00	492 799,06	0,00	0,00	0,00
Spolu	EFRR	Menej rozvinutý	2 076 519 185,30	1 775 462 360,00	301 056 825,30			2 076 519 185,30	85,50 %		1 668 934 618,90	283 017 906,99	106 527 741,10	18 038 918,31	6,00

Spolu	EFRR	Viac rozvinutý	170 701 951,06	86 667 507,00	84 034 444,06			170 701 951,06	50,77 %		81 467 456,58	78 855 059,56	5 200 050,42	5 179 384,50	6,00
Spolu	EFRR	N/A	2 247 221 136,36	1 862 129 867,00	385 091 269,36			2 247 221 136,36	82,86 %		1 750 402 075,48	361 872 966,55	111 727 791,52	23 218 302,81	6,00

Tabuľka č. 47 Rozdelenie finančného plánu IROP podľa prioritnej osi, fondu, kategórie regiónu a tematického cieľa

Prioritná os	Fond	Kategória regiónov	Tematický cieľ	Zdroje EÚ	Národné spolufinancovanie	Celkové financovanie
PO 1 Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch	EFRR	Menej rozvinutý	TC 7	400 000 000,00		
		Viac rozvinutý		21 000 000,00		
PO 2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám	EFRR	Menej rozvinutý	TC 9	484 000 000,00		
		Viac rozvinutý		10 913 197,00		
		Menej rozvinutý	TC 10	242 000 000,00		
		Viac rozvinutý		21 000 000,00		
PO 3 Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť	EFRR	Menej rozvinutý	TC 8	303 500 000,00		
		Viac rozvinutý		20 000 000,00		
PO 4 Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie	EFRR	Menej rozvinutý	TC 4	101 426 772,00		
		Viac rozvinutý		9 961 782,00		
		Menej rozvinutý	TC 6	88 328 116,00		
		Viac rozvinutý		0,00		
PO 5 Miestny rozvoj vedený komunitou	EFRR	Menej rozvinutý	TC 9	99 000 000,00		
		Viac rozvinutý		1 000 000,00		
PO 6 Technická pomoc	EFRR	Menej rozvinutý	N/A	57 207 472,00		
		Viac rozvinutý		2 792 528,00		
Spolu	EFRR	Menej rozvinutý	-	1 775 462 360,00		
		Viac rozvinutý		86 667 507,00		
Spolu	EFRR	N/A	-	1 862 129 867,00		

Tabuľka č. 48 Indikatívna výška podpory, ktorá sa použije pre ciele týkajúce sa zmien klímy

[Táto tabuľka je automaticky generovaná SFC.]

Prioritná os	Indikatívna alokácia na podporu cieľov spojených s klimatickými zmenami	Podiel celkovej alokácie IROP (%)
Spolu		

KONCEPT

4 Integrovaný prístup k územnému rozvoju

Na základe nastavenej stratégie, výberu investičných priorít a stanovených špecifických cieľov vrátane očakávaných výsledkov je možné Integrovaný regionálny operačný program považovať za príspevok k integrovanému prístupu k územnému rozvoju v SR z hľadiska naplňovania jeho nevyhnutých aspektov (obsahových, územných, implementačných). Ostatné operačné programy v SR prispievajú k územnému rozvoju tým, že podporujú aktivity v stanovených tematických cieľoch a smerujú podporu do funkčného územia v zmysle územnej koncentrácie. Čo sa týka IROP, v porovnaní s ostatnými operačnými programami v SR, jeho pridaná hodnota k integrovanému prístupu k územnému rozvoju spočíva predovšetkým v jeho implementačnom mechanizme. Špecifické potreby a kľúčové územné výzvy jednotlivých území sú rešpektované a zabezpečené vecným zameraním (témy a špecifické ciele) IROP a územnou dimenziou (oprávnení prijímateľa a cieľové skupiny) podporovaných intervencií, i priamo prostredníctvom partnerstva medzi regionálnou a miestnou samosprávou, centrálnymi orgánmi a ďalšími partnermi zapojenými do prípravy a následne implementácie IROP prostredníctvom tzv. regionálnych integrovaných územných stratégií.

Príspevok IROP z hľadiska obsahových aspektov integrovaného prístupu k územnému rozvoju

Obsahovým aspektom integrovaného prístupu k územnému rozvoju je plánovanie a realizácia obsahovo prepojených a vzájomne previazaných jednotlivých druhov rozvojových cieľov a opatrení v konkrétnych územných úrovniach. Ide o tematicky prierezové aktivity. Obsahovým zameraním je IROP plne v súlade s požiadavkami územného rozvoja, podporujúc viaceré oblasti (aj keď nie všetky) prispievajúce k územnému rozvoju. IROP prostredníctvom podpory regionálnej cestnej dopravnej infraštruktúry napomáha územnej súdržnosti na úrovni regiónov, vytvárajúc predpoklady na posilňovanie hospodárskej a sociálnej súdržnosti. Podporou verejnej osobnej dopravy a cyklistickej dopravy prispieva k udržateľnej mobilite či už na úrovni miest alebo vo väzbe na ich zázemie. Rozvoj ľudských zdrojov ako záruky udržateľného prežitia spoločnosti stimuluje jednak podporou všetkých úrovní vzdelávania, okrem vysokoškolského, ako aj posilňovaním sociálnej inklúzie ľudí odkázaných na pomoc spoločnosti vrátane zdravotnej starostlivosti. IROP neopomína ani podporu hospodárskej konkurencieschopnosti regiónov a vytvára predpoklady pre efektívnejšie využívanie vnútorných zdrojov o. i. aj kultúrneho dedičstva. V neposlednom rade podporuje intervencie napomáhajúce environmentálnej stabilite územia. Samostatne taktiež podporuje mechanizmus miestneho rozvoja vedeného komunitou.

Príspevok IROP z hľadiska územných aspektov integrovaného prístupu k územnému rozvoju

Implementačným mechanizmom IROP je model regionálnych integrovaných územných stratégií. Uvedené stratégie pokrývajú územia jednotlivých slovenských regiónov (8), ktoré zodpovedajú úrovni NUTS III. Tento model umožňuje aplikovať princípy polycentrického územného rozvoja a pozitíva prístupu rozvoja funkčných území, nie nezávisle sa správajúcich individuálnych sídiel, nakoľko 1) územím regionálnej integrovanej územnej stratégie je funkčné územie celého regiónu (NUTS III) a 2) subjekty zapojené do prípravy

a výkonu regionálnej integrovanej územnej stratégie si musia spoločne zvoliť prioritné projektové zámery, ktoré chcú realizovať v kontexte celej regionálnej integrovanej územnej stratégie.

Príspevok IROP z hľadiska implementačných aspektov integrovaného prístupu k územnému rozvoju

Implementačným aspektom je prierezové zapojenie všetkých relevantných aktérov do strategického plánovania a riadenia na európskej, národnej, regionálnej a lokálnej úrovni (princíp partnerstva). V podmienkach IROP je za jeho aplikáciu možné považovať model regionálnych integrovaných územných stratégií, ktorý je postavený na horizontálnej ako aj vertikálnej spolupráci „partnerstva“ relevantných subjektov, t. j. orgánov regionálnej samosprávy (vyššie územné celky), miestnej samosprávy (mestá a obce), štátnych orgánov, miestnych iniciatív (združenia obcí) a ďalších socioekonomických partnerov (podnikateľský sektor, záujmové združenia, tretí sektor). Dôležitým znakom tohto modelu a zároveň aplikáciou jedného z prvkov integrovaného prístupu k územnému rozvoju je subsidiárne rozhodovanie, t. j. rozhodovanie „zdola nahor“. Subjektom zapojeným do prípravy a výkonu regionálnych integrovaných územných stratégií sú zverené, či už ako celku v podobe inštitucionalizovaného „partnerstva“ alebo jednotlivo, kompetencie týkajúce sa prípravy danej regionálnej integrovanej územnej stratégie, jej výkonu v podobe identifikácie (výberu) projektových zámerov, ktoré sa majú na jej území realizovať, jej monitorovania, hodnotenia a i. Uvedený model umožňuje procesne zabezpečiť aj realizáciu partnerstva „mesto-vidiek“, nakoľko „partnerstvo“ je spoločnou platformou pre zapojené mestá aj obce. Navrhnutý integrovaný model umožňuje eliminovať negatívne dopady nekoordinovaného plánovania v ohraničenom území (presadzovanie projektov bez ohľadu na ich význam pre územie, plytvanie zdrojmi na prípravu projektových dokumentácií v prípade projektov, ktoré neboli schválené na podporu).

4.1 Miestny rozvoj vedený komunitou

Prostredníctvom nástroja miestny rozvoj vedený komunitou (CLLD) budú v SR riešené výzvy na miestnej úrovni spôsobom, ktorý bol doteraz známy pod prístupom LEADER. Pre miestnu úroveň je typická široká rozmanitosť potrieb a výziev, ktorým jednotlivé územia čelia. Pri ich identifikácii ide o riešenia, ktoré majú priamy dopad na dané územie, a to za predpokladu, že príslušná miestna komunita disponuje organizačnou, technickou a finančnou kapacitou na ich riešenie.

Princípy identifikácie oblastí, kde sa využije CLLD

Z hľadiska typológie územia je oprávnenou oblasťou pre CLLD územie miestnej akčnej skupiny (ďalej len „MAS“) s celkovou hustotou osídlenia do 150 obyvateľov/km². V podmienkach SR ide najmä o územia vidieckych obcí, ktorých súčasťou môžu byť aj menšie, prípadne stredne veľké mestá, alebo mestské časti. Kritériom pre oprávnenosť MAS je územie celej MAS, nie územia (katastre) jej jednotlivých členov na úrovni LAU2. Počet obyvateľov na území MAS musí byť vyšší ako 10 000 obyvateľov a nesmie prekročiť počet 150 000 obyvateľov.

Princípy výberu, schvaľovania a financovania stratégií miestneho rozvoja a MAS

Hlavným orgánom zodpovedným za koordináciu prípravy a implementácie CLLD na národnej úrovni bude Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR z pozície RO pre PRV SR 2014 – 2020 (ďalej aj „koordinátor CLLD“). Koordinátor CLLD spolu s RO pre IROP vytvorí Koordinačný orgán pre prípravu a implementáciu CLLD, ktorého hlavnou úlohou bude vecné a časové zosúladzovanie činností vo vzťahu k CLLD. V rámci oblastí, ktoré budú vyžadovať spoločný koordinovaný prístup, bude koordinátor CLLD pri implementácii CLLD spolupracovať s RO pre IROP a inými relevantnými partnermi.

Rámcové kritériá pre výber stratégií CLLD verejno-súkromných partnerstiev, ktoré získajú štatút MAS:

- a) Kritériá spôsobilosti
- b) Objektívne výberové kritériá
- c) Kvalita partnerstva
- d) Kvalita stratégie

Pri výbere stratégií CLLD sa budú posudzovať nasledovné kritériá:

- a) prínos stratégie k riešeniu nezamestnanosti;
- b) rovnomerné územné rozdelenie v rámci NUTS II;
- c) zameranie stratégie;
- d) pomer finančných prostriedkov pre súkromný a verejný sektor – zvýhodnené budú stratégie s vyšším zameraním na podporu neverejného sektora a priamu tvorbu pracovných miest;
- e) zabezpečenie iných (dodatočných) finančných zdrojov pre stratégiu;
- f) multiplikačný efekt stratégie – ako stratégia prispieva k riešeniu problémov, vzťah medzi problémami a navrhnutými riešeniami a pod. (plánovacia logická matica);
- g) začlenenie prvkov dobrovoľníckej práce;
- h) doplnkovosť stratégie voči iným strategickým dokumentom na nadnárodnej (Dunajská stratégia), národnej, regionálnej a lokálnej úrovni (plány hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí a krajov a iné stratégie existujúce v území) a príspevok k napĺňaniu ex ante kondicionalít IROP ako aj k jednotlivým výsledkovým ukazovateľom.

Podrobné kritériá pre výber stratégií CLLD budú stanovené v metodickej príručke.

Stratégie CLLD/MAS budú vybrané v jednom alebo viacerých kolách, pričom prvá výzva bude vyhlásená najneskôr do dvoch rokov od schválenia Partnerskej dohody SR na roky 2014 – 2020. Prípadné posledná výzva na výber stratégií CLLD/MAS bude vyhlásená do konca roku 2016 a stratégie CLLD/MAS budú vybraté najneskôr do 31. decembra 2017. Vyhlásenie výziev na výber MAS bude v kompetencii koordinátora CLLD. Pre výber stratégií CLLD a následné pridelenie štatútu MAS vytvorí koordinátor CLLD výberovú komisiu so zastúpením RO pre IROP.

Stratégie CLLD budú pripravované ako integrované a multisektorové strategické dokumenty financované z viacerých zdrojov. Vo vzťahu k EŠIF budú priamo financované z EPFRV a EFRR, pričom alokácia z EFRR (IROP) je 100 mil. EUR.

4.2 Podpora udržateľného mestského rozvoja

Partnerská zmluva SR definuje osem súčasných krajských miest vrátane svojho jadrového pásma osídlenia za územia, na ktorých sa budú realizovať opatrenia udržateľného mestského rozvoja v zmysle čl. 7 nariadenia o EFRR. Zo strany takto definovaných mestských území boli identifikované potreby a výzvy, ktorým čelia a opatrenia, ktoré je potrebné realizovať. Z hľadiska tematického rozsahu predstavujú požiadavky uvedených mestských oblastí investície do: TC 1 – spolupráca mesta a univerzity; TC 2 – podpora rôznych e-služieb, TC 4 – opatrenia na zlepšovanie energetickej efektívnosti budov, TC 6 – odpad, voda, kultúrne dedičstvo, ochrana prírody, zlepšenie mestského prostredia, TC 7 – regionálna mobilita, nízkouhlíkové dopravné systémy, TC 8 – ESF aktivity, TC 9 – sociálna starostlivosť, ESF aktivity, TC 10 – ESF aktivity. Časť identifikovaných oblastí spadá do tematickej koncentrácie IROP. Z toho dôvodu bol zvolený mechanizmus podpory udržateľného mestského rozvoja prostredníctvom integrovaných územných investícií čerpajúcich zdroje z prioritných osí IROP. Podpora ostatných identifikovaných oblastí, ktoré tematicky nepokrýva IROP, a teda nemôže garantovať ich podporu, môže byť zabezpečená z príslušných OPs prostredníctvom mechanizmu zvýhodňovania projektových zámerov prispievajúcich k udržateľnému mestskému rozvoju vo výberovom procese, resp. prostredníctvom vyhlasovania priamo cielených výziev na realizáciu opatrení udržateľného mestského rozvoja.

Udržateľný mestský rozvoj (ďalej aj „ÚMR“) sa bude realizovať ako súčasť modelu regionálnych integrovaných územných stratégií, t. z. že samotné stratégie budú obsahovať špecifickú časť venovanú udržateľnému mestskému rozvoju vo vzťahu k stanoveným mestským oblastiam. Za účelom prípravy stratégie ÚMR vytvorí krajské mesto partnerstvo za účasti zástupcov partnerov tvoriacich mestskú funkčnú oblasť. Zástupca krajského mesta bude zastupovať svoju mestskú funkčnú oblasť v Rade partnerstva pre RIÚS (viz kapitolu 4.3). Výkon úloh, minimálne v rozsahu výberu operácií, bude zabezpečený v rámci fungovania a rozhodovacích mechanizmov „partnerstva“, zriadeného pre účely prípravy a implementácie regionálnych integrovaných územných stratégií. Spracovanie a implementácia regionálnych integrovaných územných stratégií si bude vyžadovať konsenzuálny súhlas zainteresovaných partnerov, vrátane subjektov ÚMR podľa čl. 7 nariadenia o EFRR. Konsenzus na úrovni „partnerstva“ bude dohodou vo vzťahu k regionálnym integrovaným územným stratégiám, ale zároveň automaticky aj vo vzťahu k ÚMR. Výber projektových zámerov v rámci regionálnych integrovaných územných stratégií, t. j. vrátane projektových zámerov ÚMR bude prebiehať na úrovni „partnerstva“, obsahujúceho subjekty, ktorým prislúchajú úlohy vo vzťahu ÚMR. Schvaľovanie projektových zámerov vychádzajúcich zo stratégie pre ÚMR bude vykonávané zo strany orgánov miest, obcí a ďalších partnerov vo funkčných územiach ÚMR. V Rade partnerstva pre RIÚS budú ich rozhodnutia formálne potvrdené.

Tabuľka č. 49 *Indikatívna alokácia EFRR pre podporu integrovaných opatrení trvalo udržateľného mestského rozvoja podľa čl. 7 (2) nariadenia o EFRR a indikatívna alokácia ESF pre podporu integrovaných opatrení*

1. Fond	2. Indikatívna alokácia EFRR pre podporu integrovaných opatrení trvalo udržateľného mestského rozvoja a indikatívna alokácia podpory z ESF pre integrované opatrenia	3. Podiel stĺpca 2 na celkovej alokácii fondu pre IROP
EFRR spolu	376 351 673,00	20,21
ESF spolu	0	0
Spolu	376 351 673,00	20,21

4.3 Integrované územné investície

Základná požiadavka pre implementáciu integrovaných územných investícií (ďalej aj „IÚI“) je existencia strategického dokumentu, ktorý definuje celkové ciele vrátane očakávaných výsledkov; príslušné územie, na ktorom sa IÚI majú realizovať; investičné priority zodpovedajúcich OPs; implementačné procesy výkonu stratégií a monitorovací mechanizmus vrátane výsledkových ukazovateľov.

IROP bude z väčšej miery implementovaný prostredníctvom tzv. regionálnych integrovaných územných stratégií (ďalej aj „RIÚS“). RIÚS budú východiskovými strategickými dokumentmi pre realizáciu IÚI na regionálnej úrovni s dopadom na miestnu úroveň. RIÚS budú predstavovať nástroj na systematickú a koordinovanú implementáciu finančných prostriedkov z EŠI fondov (IROP). Na základe RIÚS sa budú realizovať IÚI v zmysle individuálnych alebo integrovaných operácií/projektov, ktorých vzájomná realizácia prispieva k plneniu cieľov danej RIÚS. Integrovaný prístup v danom funkčnom území bude zabezpečený tým, že v rámci RIÚS bude predkladaný obmedzený počet individuálnych projektov, navrhnutých v kontexte príspevku k rozvoju celého funkčného územia RIÚS, t. j. z hľadiska ich dopadov a územného rozmiestnenia na úrovni regiónu (NUTS III) alebo subregionálnej úrovni.

Model RIÚS na bude skladať z nasledovných komponentov: 1) samotný dokument, 2) realizačný mechanizmus RIÚS (implementácia, monitorovanie, hodnotenie). Každá RIÚS bude územne pokrývať územie samosprávneho kraja, t. j. celkovo bude implementovaných 8 RIÚS.

Opatrenia a aktivity - IÚI vychádzajúce z RIÚS budú financované zo všetkých prioritných osí IROP (okrem IP 3.1 a 4.1 a prioritnej osi č. 5 zameranej na podporu miestneho rozvoja vedeného komunitou). Na zabezpečenie integrovaného charakteru a komplexných riešení budú opatrenia financované z IROP komplementárne podporované „mäkkými“ opatreniami financovanými z Európskeho sociálneho fondu cez Operačný program Ľudské zdroje (ďalej len „OP ĽZ“). V RIÚS budú navrhované aj „mäkké“ opatrenia zrkadlovo zodpovedajúce investičným aktivitám IROP. Koordinácia podpory medzi IROP a OP ĽZ bude zabezpečovaná na úrovni pracovných skupín (koordinačných výborov) pre jednotlivé oblasti (napr. deinštitucionalizácia poskytovania sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti, podpora vzdelávania).

Model RIÚS predstavuje aplikáciu princípu partnerstva v súlade č. 5 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013. Nositeľom RIÚS bude „partnerstvo pre tvorbu a implementáciu RIÚS“ (ďalej aj „partnerstvo“) zložené z orgánov regionálnej samosprávy (vyššie územné celky, resp. samosprávne kraje), miestnej samosprávy (mestá a obce), štátnej správy (napr. úrady práce, sociálnych vecí a rodiny), miestnych iniciatív (združenia obcí) a ďalších socioekonomických partnerov (podnikateľský sektor, záujmové združenia, tretí sektor). Regionálne partnerstvo bude inštitucionalizované vo forme Rady partnerstva pre RIÚS, zloženej z vybraných zástupcov subjektov tvoriacich partnerstvo. Rada partnerstva pre RIÚS bude mať rozhodujúcu úlohu pri príprave RIÚS, najmä čo sa týka definovania územného priemetu cieľov IROP, ktoré sa majú realizovať na území pokrývanom RIÚS. Nakoľko partnerstvo bude obsahovať niekoľko desiatok subjektov je pre efektívny výkon RIÚS potrebné zabezpečovať koordinačné a technicko-organizačné úlohy spojené s prípravou a implementáciou RIÚS. Z pozície koordinátora prípravy a implementácie RIÚS (ďalej len „koordinátor RIÚS“) budú koordinačné a technicko-organizačné úlohy spojené s prípravou RIÚS (napr. navrhnutie tímu odborníkov, poverených prípravou RIÚS, ich koordinácia, zodpovednosť za prípravu jednotlivých častí RIÚS) a jej implementáciou (napr. zber projektových zámerov, predkladanie zoznamu projektových návrhov Rade partnerstva pre RIÚS na rokovanie) pred konaním o žiadosti o NFP, ako aj zabezpečovanie procesu monitorovania a hodnotenia RIÚS, plniť vyššie územné celky. Všetky zásadné rozhodnutia a výstupy koordinátorov RIÚS budú podliehať schváleniu Radou partnerstva pre RIÚS. Úloha riadiaceho orgánu pre IROP bude vo vzťahu k partnerstvu potvrdzovať jeho rozhodnutia, ako napr. konečné schválenie RIÚS, konečné schválenie predložených žiadostí o podporu zodpovedajúcich projektovým zámerom schváleným na úrovni Rady partnerstva pre RIÚS, pokiaľ tieto splnia kvalitatívne a formálne náležitosti, dohliadať na napĺňanie stratégie IROP, a pod. Prínosom celého modelu RIÚS, t. j. identifikovanie a realizácia priorít na základe konsenzu aktérov daného územia, je predchádzanie negatívnym účinkom nekoordinovaného plánovania, ktoré je typické pre dopytovo orientovaný prístup a živelnú súťaž žiadostí o príspevok, zrejmu v programovom období 2007 – 2013.

Kľúčovým pre celé programové obdobie 2014 – 2020 je výsledkovo orientovaný prístup. Tento je zrejmy aj v požiadavke definovať v stratégiách pre IÚI najmä ukazovatele výsledkov. Celkovú zodpovednosť za monitorovanie a hodnotenie plnenia RIÚS bude mať partnerstvo, pričom technicky budú tieto úlohy zabezpečované a vykonávané zo strany koordinátora RIÚS.

Obsahovo budú RIÚS vychádzať z plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávnych krajov, plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja miest a obcí, regionálnych, sektorových koncepcných dokumentov a ďalších relevantných strategických dokumentov. RIÚS bude záväzným akčným plánom konkrétnych plánovaných aktivít IROP v danom regióne definujúcim konkrétne plánované opatrenia s dôrazom na integrovaný prístup pre rozvoj územia. V zmysle navrhnutého harmonogramu je termín pre schválenie RIÚS 30. jún 2014.

Podrobnejšia úprava modelu RIÚS je obsahom metodického pokynu NÁZOV, ktorý vydal RO pre IROP dňa DD. MM. 2014.

Tabuľka č. 50 Indikatívna finančná alokácia na IÚI iné ako tie z časti 4.2 (agregovaná suma)

Priorita	Fond	Indikatívna finančná alokácia (zdroje EÚ) (EUR)
PO 1 Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch	EFRR	302 000 000,00
PO 2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám	EFRR	478 913 197,00
PO 3 Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť	EFRR	106 000 000,00
PO 4 Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie	EFRR	47 500 000,00
Spolu	EFRR	934 413 197,00

4.4 Mechanizmus zabezpečenia koordinácie s aktivitami spolupráce a makroregionálnymi stratégiami a stratégiami súvisiacimi s morskými panvami

Pre dosiahnutie komplementarity s programami Európskej územnej spolupráce, najmä cezhraničnej spolupráce bude koordinácia zabezpečená na riadiacej úrovni, a to zriadením formálnej pracovnej komisie s pravidelným časovým intervalom jej zasadnutia. Tým sa zabezpečí úzka spolupráca dotknutých orgánov zodpovedných za riadenie príslušných programov a vzájomná informovanosť, resp. výmena informácií, aby sa zabránilo financovaniu rovnakých aktivít z rôznych programov a nástrojov. Koordinácia a synergia s programami s podobným tematickým zameraním bude ďalej zabezpečená aj účasťou zástupcov relevantných riadiacich orgánov v rámci monitorovacích výborov operačných programov.

Mechanizmus zabezpečenia medziregionálnej a nadnárodnej spolupráce, v rámci OP, s prijímateľmi s iných ČS.

Stratégia EÚ pre dunajský región (ďalej len „Dunajská stratégia“) pozostáva zo štyroch pilierov a 11 prioritných oblastí, pričom IROP podporí plnenie oblastí v rámci piliera I. piliera „Prepojenie dunajského priestoru“ a II. piliera „Ochrana životného prostredia v dunajskom regióne“. V súlade s prioritnou oblasťou stratégie (1) „zlepšenie mobility a prepojenia“ je investičná priorita IROP „rozvoj ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov“, ktorej aktivity budú prispievať k napĺňaniu stratégie najmä zvýšením atraktivity verejnej osobnej dopravy a nemotorovej dopravy predovšetkým v mestských oblastiach. Na prioritnú oblasť Dunajskej stratégie (4) „obnova a udržanie kvality vôd“ nadväzujú aktivity v rámci investičnej priority „riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom naplniť požiadavky environmentálneho acquis“, ktorá aktivitami zamedzí negatívnemu pôsobeniu odpadových vôd na životné prostredie. Prioritná oblasť stratégie (6) „ochrana biodiverzity, krajiny a kvality vzduchu a pôdy“ sú úzko prepojené s aktivitami v rámci investičnej priority „opatrenia na zlepšenie mestského prostredia,

revitalizácie miest, regenerácie priemyselných lokalít a zníženie znečistenia vzduchu“, ktoré sú zamerané na zníženie znečisťovania ovzdušia emisiami z plošných alebo líniových zdrojov znečisťovania, zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach budovaním prvkov zelenej infraštruktúry a regeneráciou „brownfields“.

Synergické prepojenia medzi prioritnými oblasťami Dunajskej stratégie a IROP budú dosiahnuté prostredníctvom zapojenia RO pre IROP do samostatnej pracovnej skupiny za účelom zabezpečenia implementácie Dunajskej stratégie v podmienkach SR. V prípade aktivít, ktoré prispievajú k plneniu cieľov Dunajskej stratégie, RO pre IROP vyhodnotí komplementaritu a synergiu výzvy na predkladanie žiadostí o ne/návratný finančný príspevok s aktivitami Dunajskej stratégie pred jej vyhlásením a vyhodnotenie príspevku predloží tejto pracovnej skupine na vyjadrenie.

5 Špecifické potreby geografických oblastí najviac postihnutých chudobou alebo cieľových skupín najviac ohrozených diskrimináciou alebo sociálnym vylúčením s osobitným zreteľom na marginalizované komunity a osoby s postihnutím

5.1 Geografické oblasti najviac postihnuté chudobou/cieľové skupiny najviac ohrozené diskrimináciou

V zmysle Partnerskej dohody SR bude SR uplatňovať integrovaný prístup na riešenie špecifických potrieb geografických oblastí najviac zasiahnutých chudobou, alebo cieľových skupín najviac ohrozených diskrimináciou, alebo sociálnym vylúčením realizovaný pre cieľovú skupinu marginalizovaných rómskych komunít. Intervencie do MRK budú realizované prostredníctvom OP Ľudské zdroje. Cieľom podpory z Európskych štrukturálnych a investičných fondov je docieľiť väčšiu integráciu separovaných a segregovaných rómskych komunít do spoločnosti, a to aj vo vzťahu k plneniu priorít Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020.

Príslušníci marginalizovaných rómskych komunít sú okrem rizika chudoby postihnutí aj vysokou mierou sociálneho vylúčenia z dôvodu nerovného prístupu k vzdelávaniu, zamestnanosti, zdravotnej starostlivosti a bývaniu. Hlavnou príčinou chudoby osôb v produktívnom veku vrátane MRK je nezamestnanosť, najmä nezamestnanosť dlhodobého charakteru, kde navyše hrozí riziko medzigeneračnej reprodukcie chudoby. Nízka úroveň miezd a minimálna kvalifikácia však môže tiež zapríčiniť fenomén tzv. pasce chudoby.

Podľa EÚ SILC 2011 bolo v SR v riziku chudoby alebo v sociálneho vylúčenia celkovo 1 112 241 ľudí, čo predstavovalo 20,6 % na celkovom počte obyvateľov. Miera závažnej materiálnej deprivácie patrí v SR k najvyšším spomedzi všetkých krajín EÚ. V roku 2011 bolo 10,6 % obyvateľstva SR závažne materiálne deprivovaných. V SR sa v miere rizika chudoby prejavili v regionálnych disparitách. Najnižšia miera rizika chudoby bola v Bratislavskom samosprávnom kraji a najvyššia v Prešovskom samosprávnom kraji. Z hľadiska veku a typu domácnosti boli rizikom chudoby najviac ohrozené deti vo veku 0 – 17 rokov, domácnosti s vyšším počtom detí (3 a viac) a neúplné domácnosti.

5.2 Stratégia IROP riešenia špecifických potrieb geografických oblastí/cieľových skupín najviac postihnutých chudobou

Stratégia IROP nestanovuje osobitnú stratégiu pre príspevok k riešeniu špecifických potrieb geografických oblastí/cieľových skupín najviac postihnutých chudobou, ktoré sú zadefinované na úrovni Partnerskej dohody SR, t. j. vo vzťahu k MRK. IROP implementovaný prostredníctvom regionálnych integrovaných územných stratégií bude realizovaný na celom území krajov, pričom realizácia aktivít IROP bude oprávnená aj na území obcí definovaných v Atlase rómskych komunít. Pri súčasnom definovaní rozsahu podpory z IROP a OP ĽZ nebude dochádzať k duplicite podpory MRK. Nakoľko ide o nepriamy účinok budúcich intervencií nie možné vopred odhadnúť očakávaný dopad.

Zabezpečením komplementarity a synergie OP ĽZ (PO 5) a IROP (PO 2-konkrétny cieľ 2.2.1) je spolupráca medzi Úradom splnomocnenca vlády SR pre Rómske komunity na úrovni prípravy relevantných častí RIUS a schvaľovania RIUS vo forme členstva v Rade Partnerstva pre RIUS. Nadväzujúca spolupráca bude pri príprave samotných výziev Úradom splnomocnenca vlády SR pre Rómske komunity, kde aktívna účasť bude zastrešená RO pre IROP.

Časť podpory z IROP bude priamo smerovaná do oblasti poskytovania sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktorej cieľovou skupinou sú osoby, ktorým hrozí, z hľadiska ich veku a postihnutia, sociálne vylúčenie. Ide o rodiny, seniorov, deti a mladých dospelých a zdravotne postihnuté osoby. Realizácia aktivít v rámci prioritnej osi č. 2 bude prispievať k riešeniu hlavnej potreby, t. j. vytváraniu podmienok pre nezávislý a plnoprávny život osôb, ktorým sú poskytované sociálne služby alebo je zabezpečovaný výkon náhradná starostlivosť.

V IROP bude využitý sociálny aspekt vo verejnom obstarávaní, ktorý by mal priniesť vyššiu mieru účasti na trhu práce nielen pre MRK, ale súčasne by mal podporiť pracovné príležitosti pre dlhodobo nezamestnané osoby a ďalšie znevýhodnené skupiny na trhu práce. Zákon 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní umožňuje zohľadniť sociálne hľadisko pri verejnom obstarávaní prostredníctvom osobitných podmienok plnenia zmluvy aj v tomto programovom období (2007-2013). Bližšie rozpracovaný sociálny aspekt z pohľadu implementácie bude v systéme riadenia pre programové obdobie 2014 – 2020 vypracovanom CKO.

Tabuľka č. 51 Náčrt príspevku IROP k riešeniu špecifických potrieb geografických oblastí/cieľových skupín najviac postihnutých chudobou

Cieľová skupina/geografická oblasť	Hlavný typ plánovaných aktivít, ktoré sú súčasťou integrovaného prístupu	Prioritná os	Investičná priorita	Fond	Kategória regiónu
Rodiny, deti a mladí dospelí, seniori, osoby so zdravotným postihnutím	Deinštitucionalizácia poskytovania sociálnych služieb a náhradnej	2	2.1	EFRR	Menej rozvinutý región

	starostlivosti				
Rodiny, deti a mladí dospelí, seniori, osoby so zdravotným postihnutím	Deinštitucionalizácia poskytovania sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti	2	2.1	EFRR	Viac rozvinutý región

6 Špecifické potreby geografických oblastí závažne a trvalo znevýhodnených prírodnými a demografickými podmienkami

Pre IROP – N/A.

7 Orgány zodpovedné za riadenie, kontrolu a audit a úlohy relevantných partnerov

7.1 Identifikácia relevantných orgánov

Tabuľka č. 52 Identifikácia a kontaktné údaje relevantných orgánov

Orgán	Názov orgánu, odboru alebo oddelenia	Zodpovedný vedúci orgánu (pozícia alebo post)
Riadiaci orgán	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR	Minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
Certifikačný orgán	Ministerstvo financií SR	
Orgán auditu	Ministerstvo financií SR, sekcia auditu a kontroly ako orgán auditu a spolupracujúce orgány zabezpečujúce výkon vládnych auditov v súlade so zákonom č.502/2006 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov	
Orgán, ktorému EK zasiela platby	Ministerstvo financií SR	

7.2 Opatrenia na zapojenie relevantných partnerov pri príprave IROP, úloha partnerov pri implementácii, monitorovaní a hodnotení IROP

7.2.1. Úloha relevantných partnerov pri príprave, implementácii, monitorovaní a hodnotení IROP

Už od úvodných fáz prípravy programového dokumentu IROP začala aktívna spolupráca s CKO, úradom podpredsedu vlády SR pre investície a riadiacimi orgánmi. V poslednom prípade spolupráca bola zameraná na zladenie synergií a komplementarít podpory v rámci

novovzniknutých OP. Pre účely prípravy IROP so zámerom vytvoriť konzultačnú platformu pre relevantných socioekonomických partnerov bola vytvorená pracovná skupina pre prípravu IROP (ďalej len „pracovná skupina“). Pracovná skupina bola zriadená rozhodnutím ministra pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR dňa 27. marca 2013. V pracovnej skupine boli zastúpení členovia ústredných orgánov štátnej správy – ministerstiev ako riadiacich orgánov ostatných operačných programov, zástupcovia regionálnej samosprávy, zástupcovia miestnej samosprávy a ďalší socioekonomickí partneri vrátane subjektov neziskového sektora, ktorí boli navrhnutí zo strany splnomocnenca vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie. Podrobný zoznam členov pracovnej skupiny je uvedený v prílohe č. 12.3. Pri výbere členov pracovnej skupiny bol dodržaný čl. 5 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ako aj návrh delegovaného aktu EK k etickému kódexu pre partnerstvo a Metodické usmernenie CKO k príprave operačných programov/programov na programové obdobie 2014 – 2020. Výber členov pracovnej skupiny bol zabezpečený v súlade s dokumentmi upravujúcimi oblasť partnerstva, na základe vecnej príslušnosti k obsahovému rámcu IROP, reprezentatívnosť (rozsah reprezentovaných, resp. zastrešovaných fyzických alebo právnických osôb), skúsenosti, angažovanosť a aktivnosť participácie v danej oblasti ako aj participácia na príprave alebo monitorovaní Regionálneho operačného programu a Operačného programu Bratislavský kraj v programovom období 2007 – 2013 a pod..

Počas prípravy operačného programu, Rada vlády SR pre fondy EÚ rozhodla o implementácii trvalo udržateľného rozvoja miest v rámci IROP (čl. 7 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1301/2013. Z tohto dôvodu bola zabezpečená spolupráca a partnerstvo v oblasti prípravy a systému realizácie udržateľného mestského rozvoja členstvom zástupcov 8 krajských miest v pracovnej skupine pre prípravu IROP. Členstvo v pracovnej skupine pre prípravu IROP bolo rozšírené aj o zástupcu asociácie vodárenských spoločností v nadväznosti na identifikované aktivity pre mestský rozvoj.

Využitím možnosti uplatnenia nástroja CLLD aj v ostatných EŠI fondoch bol zaznamenaný zo strany miestnych aktérov (sociálno-ekonomickí partneri) výrazný dopyt po využití tohto nástroja v IROP. Z tohto dôvodu Rada vlády SR pre fondy EÚ rozhodla o zapojení IROP do využitia nástroja CLLD. Pracovná skupina bola rozšírená o člena národnej siete miestnych akčných skupín.

So zohľadnením regionálnych potrieb definovaných v plánoch hospodárskeho a sociálneho rozvoja jednotlivých VÚC, Pozičného dokumentu EK k príprave Partnerskej dohody a programov v SR na programové obdobie 2014 – 2020, potrieb definovaných krajským mestami vychádzajúcich z plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja týchto miest, potrieb definovaných Národnou sieťou miestnych akčných skupín bol zostavený návrh investičnej stratégie OP s vymedzením hlavných priorít financovania. Návrh OP zohľadňuje taktiež skúsenosti s implementáciou ROP a OP BK v programovom období 2007 - 2013.

Pracovná skupina zasadala v dňoch 26. 03. 2013, 16. 05. 2013 a 23. 10. 2013. Predmetom stretnutí bolo okrem diskusie k textu IROP/pripomienkam členov pracovnej skupiny k jednotlivým návrhom IROP, a diskusia a prezentácia k systému implementácie IROP prostredníctvom regionálnych integrovaných územných stratégií, realizácia trvalo udržateľného rozvoja miest a nástroja CLLD. Stretnutia s EK k jednotlivým návrhom IROP sa uskutočnili v dňoch 14. 03. 2013, 27. 05. 2013, 29. 07. 2013, 25. 09. 2013 (videokonferencia), 11. 11. 2013 a 19.11.2013 (videokonferencia).

Okrem zasadnutí pracovnej skupiny počas prípravy IROP prebiehala rada neformálnych stretnutí so zástupcami samosprávnych krajov, Združenia miest a obcí Slovenska, Únie miest Slovenska, ktorých predmetom bolo, okrem iného, prezentácia stavu prípravy IROP 2014 – 2020, spolupráca na formulovaní potrebných vstupov do strategického dokumentu IROP ako napr. investičná logika IROP, tematické ciele, investičné priority, regionálne a miestne potreby.

V mnohých prípadoch bola využitá forma elektronickej komunikácie, najmä pri zbere analytických údajov, formulovaní regionálnych a miestnych požiadaviek, priebežných pripomienkovaniach programového dokumentu. Zároveň prebiehala ad hoc neformálna komunikácia s partnermi pri riešení parciálnych problém a ujasňovania pozícií k jednotlivým témam (napr. k téme udržateľného mestského rozvoja, CLLD). Socioekonomickí partneri boli oslovovaní o vyjadrenie svojich stanovísk podľa potreby a stavu dopracovávania programového dokumentu a otvorených otázok. Prínosným prvkom počas prípravy IROP boli aj organizované verejné fóra, rôzne zasadnutia najmä zo strany regionálnych partnerov, VÚC, Združenia miest a obcí Slovenska, socioekonomických partnerov, na ktorých zástupcovia RO pre IROP mali možnosť prezentovať aktuálny stav prípravy IROP, Národnej siete miestnych akčných skupín (investičná stratégia, implementačný mechanizmus) a zároveň sa dozvedieť spätnú väzbu.

Princíp partnerstva bude riadne uplatňovaný aj v procese implementácie, monitorovania a hodnotenia IROP. Na úrovni operačného programu bude fungovanie partnerstva zabezpečené v rámci monitorovania a hodnotenia IROP, a to prostredníctvom členstva v Monitorovacom výbore pre IROP. V porovnaní s predchádzajúcim programovým obdobím 2007 – 2013 bude posilnený princíp partnerstva a jeho praktická aplikácia v rámci implementácie, a to na regionálnej úrovni prostredníctvom aktívnej účasti partnerov v implementačnom mechanizme tzv. regionálnych integrovaných územných stratégií. Nositeľom regionálnych integrovaných územných stratégií budú príslušné partnerstvá na úrovni regiónov, zložené z orgánov regionálnej samosprávy, miestnej samosprávy, regionálnej štátnej správy ako aj regionálnych reprezentácií záujmových organizácií a tretieho sektora. Špecifické postavenie bude mať vyšší územný celok ako technicko-organizačný koordinátor partnerstva pri príprave a implementácii príslušnej stratégie, ako aj pri jej monitorovaní a hodnotení.

Za účelom riadneho a efektívneho fungovania partnerstva v implementačnom mechanizme regionálnych integrovaných územných stratégií budú využité prostriedky technickej pomoci IROP.

7.2.2 Pre ESF: Globálne granty

Pre IROP – N/A

7.2.3 Pre ESF: Budovanie kapacít

Pre IROP – N/A

8 Koordinácia medzi fondmi, EFPRV, EFNRH a ostatnými národnými a EÚ nástrojmi, a EIB

[max. 14 000 znakov vrátane medzier/cca 4 strany]

Všeobecné procesné mechanizmy koordinácie

V zmysle Partnerskej dohody SR RO pre IROP vytvorí ad hoc pracovné skupiny na expertnej úrovni za účasti zástupcov tematicky príslušných ostatných nástrojov podpory ako aj koordinačné orgány na úrovni príslušných riadiacich orgánov, resp. ďalších inštitúcií s cieľom prijatia konkrétnych krokov na koordinovaný postup pri implementácii programov.

V zmysle Partnerskej dohody SR bude RO pre IROP spolupracovať so zástupcami riadiacich orgánov pre programy EŠIF a so zástupcami inštitúcií zodpovednými za implementáciu tematicky príslušných ostatných nástrojov podpory v procese prípravy výzvy a výberu žiadostí o poskytnutie pomoci z prostriedkov EÚ.

V zmysle Partnerskej dohody SR RO pre IROP vytvorí predpoklady pre väčšiu synergiu podporených aktivít prostredníctvom stanovenia kritérií pre zvýhodnenie tých žiadostí vo výberovom procese, ktoré preukážu prepojenie financovania programov EŠIF s ostatnými nástrojmi podpory v prípade vhodnosti a relevancie predmetných výziev k aktivitám podporovaným z ostatných nástrojov podpory.

IROP a programy a nástroje Cieľa 2 Európska územná spolupráca

V rámci synergie a komplementarity medzi IROP ako OP Cieľa 1 a OPs a nástrojov Cieľa 2 je možné identifikovať väzby a doplnkovosť so všetkými OPs cezhraničnej spolupráce, Programom EÚS pre dunajský región a programom URBACT III.

IROP a operačné programy cezhraničnej spolupráce

Investície v rámci cezhraničnej spolupráce sa primárne prejavujú na kvalite života obyvateľov a fungovaní verejných a súkromných inštitúcií pôsobiacich v danom území. Na základe tohto predpokladu sa cezhraničná spolupráca v nasledujúcom období sústreďuje na zhodnocovanie vnútorného potenciálu v prospech ďalšieho vyváženého rozvoja prihraničného územia.

Pre aktivity smerujúce k podpore projektov, ktoré naplňujú integrované riešenia na danom území sú relevantné nasledovné oblasti podpory využívané komplementárnym spôsobom:

- v oblasti dopravy budú programy cezhraničnej spolupráce zamerané najmä na aktivity, ktoré prispievajú ku kvalite a bezpečnosti vybraných úsekov cestnej siete s cieľom zlepšiť prepojenosť prihraničných území a podporia využívanie ekologických foriem dopravy;
- v oblasti životného prostredia budú aktivity zamerané na ochranu a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva a ochranu a zachovanie biodiverzity;
- v oblasti výskumu a inovácií budú programy cezhraničnej spolupráce podporovať aktivity zamerané na prepájanie a podporu cezhraničnej spolupráce medzi subjektmi výskumu, vývoja a podnikateľskou sférou, vytváranie cezhraničných inovačných platforiem (sietí), prenos výsledkov aplikovaného výskumu do praxe a jeho ďalšej komercializácie subjektmi pôsobiacimi v cezhraničnom regióne;

- v oblasti vzdelávania budú programy cezhraničnej spolupráce zamerané na aktivity, ktoré budú prispievať k posilneniu odborného a celoživotného vzdelávania, predovšetkým pre potreby praxe;
- v oblasti posilňovania inštitucionálnych kapacít a efektívnej verejnej správy budú programy cezhraničnej spolupráce zamerané na aktivity, ktoré prispievajú k zintenzívneniu väzieb prostredníctvom miestnych iniciatív a zlepšovaniu inštitucionálnej spolupráce, vrátane rozvoja ľudských zdrojov a strategického plánovania.

Na základe skúseností z programového obdobia 2007 – 2013 je záujem aj o posilnenie cezhraničných vzťahov prostredníctvom realizácie malých projektov založených na aktivitách typu „ľudia ľuďom“. Predpokladá sa podpora širokospektrálne zameraných aktivít s prevažne neinvestičným charakterom.

Operačný program ENI HU-SK-RO-UA 2014 – 2020 bude naďalej podporovať zintenzívnenie a prehĺbenie oblastí rozvoja vzájomnej spolupráce medzi jednotlivými regiónmi s prihliadnutím na udržateľnosť v sociálnej, environmentálnej a ekonomickej oblasti. Program zároveň deklaruje potrebu zvýšenej podpory štvorstrannej spolupráce pri príprave tzv. strategických projektov.

Procesné zabezpečenie komplementarity IROP s programami cezhraničnej spolupráce bude realizované prostredníctvom koordinácie na riadiacej úrovni, v rámci zriadenej formálnej pracovnej komisie s pravidelným časovým intervalom jej zasadnutia za účelom zabezpečenia koordinácie medzi programami EŠIF a programami Európskej územiaj spolupráce, resp. ostatnými nástrojmi podpory. Tým sa zabezpečí úzka spolupráca dotknutých orgánov zodpovedných za riadenie príslušných programov a vzájomná informovanosť resp. výmena informácií, aby sa zabránilo financovaniu rovnakých aktivít z rôznych programov a nástrojov. Koordinácia a synergia s programami s podobným tematickým zameraním bude ďalej zabezpečená aj účasťou zástupcov relevantných riadiacich orgánov v rámci Monitorovacích výborov programov cezhraničnej spolupráce.

IROP a Program EÚS pre dunajský región

Program EÚS pre dunajský región (ďalej len „ETC Dunaj“) sa bude geograficky zameriavať na tie isté krajiny ako Dunajská stratégia, pričom SR v ňom bude zohrávať aktívnu úlohu pri udržateľnom rozvoji regiónu. ETC Dunaj bude plniť funkciu doplnkového zdroja pre financovanie Dunajskej stratégie, najmä pre lepšiu identifikáciu, sieťovanie a koordináciu spoločných opatrení a aktivít. Prioritne sa bude program obsahovo zameriavať na otázky zmeny klímy a predchádzania rizikám, ochrany životného prostredia, využívania zdrojov a udržateľnej dopravy. V týchto oblastiach sa budú identifikovať prednostne projekty, ktoré budú synergickým spôsobom naplňovať cieľ 1 Investovanie do rastu a zamestnanosti a cieľ 2 Európska územná spolupráca. V rámci programu ETC Dunaj boli identifikované tematické ciele, ktoré sú v korelácii s tematicky koncentrovanými zdrojmi stanovenými v hlavných programoch SR. Pre účely spolupráce a transferu poznatkov za oblasť výskumu a inovácií sa predpokladá začatie II. etapy implementačnej fázy v širšej spolupráci s krajinami CZ, AT, HU, DE, RO, SB, CR, SI a zriadenie Inovačného fondu pre dunajský región. Pre dosiahnutie konkurencieschopnosti a zamestnanosti je potrebné v kľúčových oblastiach posilniť spoluprácu pre vytváranie sietí, spolupráce, ktoré budú zahŕňať nadnárodné spoločnosti, MSP, univerzity, výskumné centrá a regionálne a miestne samosprávy. V rámci výskumu,

vývoja a inovácií má SR záujem o medzinárodnú spoluprácu v rámci Dunajskej stratégie pri budovaní štruktúr ESFRI . Rozvoj dopravnej infraštruktúry dobudovaním ciest II. a III. triedy je potrebné realizovať s priamym napojením na dopravné koridory so zreteľom na medzinárodné a regionálne prepojenia. Predpokladom je vybudovanie integrovanej dopravy prostredníctvom spolupráce medzi SR a PL, HU a AT. Prepojenosť medzi jednotlivými časťami regiónu umožní plnohodnotný rozvoj miest a obcí regiónu, zvýšenie ich konkurencieschopnosti a súdržnosti. Implementáciou aktivít v oblasti životného prostredia sa podporí plnenie priorít II. piliera Dunajskej stratégie „Ochrana životného prostredia v podunajskej oblasti“. Súčasťou integrovaného prístupu dunajského regiónu v oblasti životného prostredia, ktorému je potrebné venovať osobitnú pozornosť, je kvalita vody a výdatnosť vodných zdrojov. Z tohto dôvodu bude využitá spolupráca s AT a HU zameraná na podporu dodávky a prívodu vody, so zameraním na kvalitu vody a dobudovanie spoločného monitorovacieho systému stavu vody a na prevenciu vzniku rizík.

Synergické prepojenia medzi prioritnými oblasťami Dunajskej stratégie, hlavnými programami SR, programami EÚS a ostatnými nástrojmi podpory budú dosiahnuté aj prostredníctvom zriadenia samostatnej pracovnej skupiny za účelom zabezpečenia implementácie Dunajskej stratégie v podmienkach SR. V prípade aktivít, ktoré prispievajú k plneniu cieľov Dunajskej stratégie, riadiaci orgán vyhodnotí komplementaritu a synergiu výzvy s aktivitami Dunajskej stratégie pred jej vyhlásením a vyhodnotenie príspevku predloží tejto pracovnej skupine na vyjadrenie. RO pre IROP bude mať zastúpenie v uvedenej pracovnej skupine a bude postupovať v súlade s postupmi dohodnutými na tejto pracovnej skupine.

IROP a URBACT III

Hlavným poslaním programu URBACT III bude podpora integrovaného prístupu k udržateľnému mestskému rozvoju. Pre zainteresované subjekty zapojené do realizácie udržateľného mestského rozvoja, poskytne program prostredníctvom spolupracujúcich sietí miest prenos poznatkov a výmenu skúseností potrebných na účinnú prípravu politík pre inovatívne mestské riešenia.

V podmienkach SR bude program URBACT III napomáhať mestám pri realizácii integrovaných mestských stratégií a zároveň im umožní využiť techniky integrovaného a participatívneho plánovania. Synergia s hlavnými programami SR bude dosiahnutá aj v oblasti budovania administratívnych kapacít miest pri podpore nástrojov územného rozvoja, ako aj vo vzťahu k verejnej správe na miestnej, regionálnej a národnej úrovni. *Know how* URBACT III bude využité pri príprave a implementácii opatrení udržateľného mestského rozvoja v rámci IROP.

IROP a komunitárne programy EÚ

Rámcovo je možné uviesť potenciálnu komplementaritu IROP s nasledovnými komunitárnymi programami: Horizont 2020, Erasmus+, Life+, COSME a Kreatívna Európa.

Podrobnejšie informácie budú doplnené v ďalších verziách IROP.

IROP a ostatné operačné programy spolufinancované z EŠIF

V rámci ostatných programov financovaných prostredníctvom EŠIF boli identifikované tematicky podobné aktivity, ktorých podpora vytvára predpoklady pre dosiahnutie komplementarity a synergie s aktivitami podporovanými IROP. Ide predovšetkým o aktivity podporované v rámci Operačného programu Ľudské zdroje, Programu rozvoja vidieka SR, Operačného programu Integrovaná infraštruktúra, Operačného programu Výskum a inovácie a Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Prehľad aktivít uvedených operačných programov, u ktorých sa predpokladá komplementárne, resp. synergické pôsobenie s aktivitami IROP, vrátane stanovených deliacich línií, je uvedený v nasledujúcej tabuľke v členení podľa tematických cieľov a v prípade relevantnosti aj podľa investičných priorít.

Tabuľka č. 53 Oblasť podpory dopravnej infraštruktúry

IROP	OP II
<p>IP 7(a) Podpora multimodálneho jednotného európskeho dopravného priestoru pomocou investícií do TEN-T;</p> <p>(TEN-T)</p> <p>Jedným z predpokladov investícií do ciest II. a III. triedy je ich konektivita na TEN-T sieť. Z toho dôvodu je synergia prítomná najmä medzi v budúcnosti realizovanými koridormi TEN-T a prípadnými komplementárnymi investíciami do príslušných ciest II. a III. triedy.</p>	<p>IP 7(a) podpora multimodálneho jednotného európskeho dopravného priestoru pomocou investícií do transeurópskej dopravnej siete</p> <p>(TEN-T)</p> <p>OP II bude podporovať výstavbu diaľnic a rýchlostných ciest vrátane privádzačov, budovania inteligentných dopravných systémov a ekoduktov.</p>
<p>IP 7(b) Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov</p> <p>IROP bude podporovať rekonštrukciu a modernizáciu (resp. výstavbu) ciest II. a III. triedy s napojením na TEN-T sieť a nadradenú dopravnú infraštruktúru, resp. v kontexte prepojenia centier osídlenia regiónov.</p>	<p>IP 7(b) Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov</p> <p>OP II bude podporovať výstavbu rýchlostných ciest vrátane privádzačov, výstavbu a modernizáciu ciest I. triedy, všetko vrátane budovania inteligentných dopravných systémov a ekoduktov.</p>
<p>Nástroj koordinácie: Strategický plán rozvoja dopravy na úrovni regiónov.</p>	

Tabuľka č. 54 Oblasť podpory verejnej osobnej dopravy a cyklistickej dopravy

IROP	OP II
<p>IP 7(c) Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových, a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility</p> <p>IROP bude podporovať environmentalizáciu a riešenie potrieb pre menej mobilných cestujúcich v mestskej a prímestskej autobusovej dopravy (nákup nízkopodlažných a nízkoemisných autobusov spolu s budovaním zodpovedajúcej zásobovacej infraštruktúry (napr. plynových čerpacích staníc) v prípade potreby, resp. inštalácia PM (a NO_x) filtrov). S cieľom zvyšovania atraktivity verejnej osobnej dopravy bude IROP podporovať rozvoj doplnkovej infraštruktúry (investične menej náročné projekty - prestupné terminály, okrem terminálov pri železničných staniciach; parkoviská Park & Ride (P+R), Kiss & Ride (K+R) a Bike & Ride (B+R); modernizácia autobusových zastávok a obrátisk; zavádzanie preferencie VOD na križovatkách). S cieľom zefektívňovania verejnej dopravy IROP bude financovať technickú podporu integrovaných dopravných systémov (investične menej náročné projekty - softvérové systémové riešenia, hardvérové vybavenie).</p> <p>V rámci IROP bude ďalej možné financovať rozvoj cyklistickej dopravy v mestách budovaním a obnovou cyklistickej infraštruktúry (cyklokoridory, cyklopruhy) a podpornej cyklistickej infraštruktúry.</p>	<p>IP 7(c) Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových, a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility</p> <p>Prostredníctvom OP II bude podporovaná obnova mobilného parku pre mestskú dráhovú dopravu, t. j. nákup električiek a trolejbusov, rekonštrukcia električkových tratí v Bratislave a Košiciach, výstavba (rozširovanie) trolejbusových liniek; výstavba a modernizácia infraštruktúry pre integrované dopravné systémy (investične náročné projekty); obnova mobilných prostriedkov zabezpečujúcich železničnú osobnú prímestskú a regionálnu dopravu, výstavba prestupných terminálov osobnej dopravy (investične náročné projekty), výstavba záchytných parkovísk (investične náročné projekty) s väzbou na verejnú dráhovú hromadnú dopravu.</p>
Nástroj koordinácie: Stratégia rozvoja verejnej osobnej a nemotorovej dopravy v SR do roku 2020	
Mechanizmus koordinácie: Koordinačný orgán IROP a OP II	

Tabuľka č. 55 Oblasť podpory v sektore bývania

IROP	PRV	OP KŽP
<p>IP 4(c) Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach vrátane verejných budov a v sektore bývania</p> <p>IROP bude podporovať komplexnú obnovu budov v sektore bývania s cieľom dosiahnutia ich energetickej efektívnosti. Podporované budú inovačné nízkouhlíkové technológie a systémový prístup k stavbám znižovaním energetickej náročnosti.</p>	<p>Fokusové oblasti 5B - Zvýšenie účinnosti využitia energie v poľnohospodárstve, 5C - Uľahčenie dodávok a využitia OZE, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely biohospodárstva</p> <p>V rámci PRV bude umožnená podpora investícií zameraných na zvyšovanie energetickej efektívnosti ako aj na využívanie obnoviteľných zdrojov energie s výnimkou vodnej, veternej a solárnej energie, pričom oprávnenými žiadateľmi budú podnikateľské subjekty s podielom poľnohospodárskej činnosti viac ako 30 %.</p>	<p>IP 4(c) Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach vrátane verejných budov a v sektore bývania</p> <p>Prostredníctvom OP KŽP bude podporovaná komplexná rekonštrukcia budov štátnej a verejnej správy prostredníctvom inovátnych, nízkouhlíkových technológií a systematického prístupu k budovám a opatrení v oblasti energetickej efektívnosti, využívania OZE, nízkouhlíkových technológií a ekologických inovátnych prístupov.</p>

Tabuľka č. 56 Oblasť podpory v sektore vodného hospodárstva

IROP	PRV	OP KŽP
<p>IP 6(b) Investovania do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek</p> <p>V rámci IROP budú podporované projekty zamerané na zvýšenie dostupnosti zdrojov podzemných vôd pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou. Súčasne bude podpora nasmerovaná na rekonštrukciu vodovodnej siete s cieľom minimalizovania únikov vody z existujúcich vodovodov a budovanie</p>	<p>Fokusová oblasť: 5A - Zvýšenie účinnosti využívania vody v poľnohospodárstve</p> <p>Prostredníctvom PRV bude umožnená podpora projektov zameraných na dobudovanie verejných vodovodov, kanalizácií a čistiarní odpadových vôd pre aglomerácie s veľkosťou do 2000 EO, s tým že podporovaná bude infraštruktúra malých rozmerov (t.j. infraštruktúra len v danej obci, prípadne realizácia prípojky na väčšiu infraštruktúru). Z PRV budú</p>	<p>IP 6(b) Investovania do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek</p> <p>V rámci OP KŽP bude podpora nasmerovaná na zabezpečenie prístupu čo možno najväčšieho počtu obyvateľov k pitnej vode a zabezpečenie obslužnosti územia pitnou vodou z verejného vodovodu v dostatočnej kvalite a kvantite prostredníctvom rozvoja</p>

<p>verejných vodovodov, okrem prípadov ich súbežnej výstavby s výstavbou verejnej kanalizácie podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS. S cieľom ekologizácie v oblasti odvádzania odpadových vôd bude súčasťou opatrení rekonštrukcia stokovej siete.</p> <p>Deliaca línia medzi IROP a OP ĽZ, v rámci ktorého sú riešené potreby obyvateľov MRK v oblasti zásobovania pitnou vodou, je zabezpečená na úrovni oprávnených aktivít. V rámci OP ĽZ sa jedná o menej náročné investície (napr. kopanie studní).</p>	<p>podporované projekty obcí, ktoré sa nachádzajú vo vidieckych oblastiach.</p>	<p>siete verejných vodovodov.</p> <p>Zároveň sa zabezpečí podpora v oblasti odvádzania a čistenia odpadových vôd v aglomeráciách požadovanej veľkosti mimo obcí nachádzajúcich sa vo vidieckych oblastiach (nad 2000EO), pričom fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe nebudú oprávnenými žiadateľmi.</p>
---	---	---

Tabuľka č. 57 Oblasť podpory pre zníženie znečistenia vzduchu

IROP	PRV	OP KŽP
<p>IP 6(e) Prijímania opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku</p> <p>Súčasťou podpory v rámci IROP budú projekty zamerané na znižovanie znečisťovania ovzdušia emisiami z plošných a líniových zdrojov znečisťovania a iné efektívne opatrenia na riešenie dobrej kvality ovzdušia v okolí plošných a líniových zdrojov znečisťovania. Oprávnenými aktivitami bude výsadba resp. regenerácia izolačnej zelene, zavádzanie nízkoemisných zón a pod..</p> <p>Deliaca línia medzi IROP a OP KŽP je stanovená na úrovni oprávnených aktivít.</p>	<p>Fokusová oblasť: 5D - Zníženie emisií oxidu dusného a metánu z poľnohospodárstva</p> <p>V rámci PRV bude umožnená podpora projektov zameraných na zníženie emisií oxidu dusného a metánu z poľnohospodárstva pre subjekty podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe.</p>	<p>IP 6(e) Prijímania opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku</p> <p>V rámci OP KŽP budú podporované projekty inštalácie technologických zariadení a realizácia technických opatrení na zabezpečenie plnenia podmienok smernice o priemyselných emisiách, smernice o národných emisných stropoch a smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe (t.j. v priemyselných podnikoch) ako aj projekty zamerané na znižovanie emisií znečisťujúcich látok z dopravy.</p>

Tabuľka č. 58 Oblasť podpory environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach

IROP	PRV	OP KŽP
<p>IP 6(e) Prijímania opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku</p> <p>Podpora bude nasmerovaná na budovanie prvkov zelenej infraštruktúry v mestách vrátane vodozadržných prvkov a zavádzanie adaptačných opatrení v intraviláne miest spadajúcich do mestských oblastí v rámci ÚMR..</p> <p>Deliaca línia medzi IROP a OP KŽP je stanovená na úrovni oprávneného územia, keď v IROP sa jedná o územia v zadanom pre ÚMR.</p>	<p>Fokusová oblasť: 4A - Obnova a zachovanie biologickej diverzity vrátane lokalít sústavy NATURA 2000 a poľnohospodárskej činnosti s vysokou prírodnou hodnotou a stavu krajinných oblastí Európy a 4C - Zlepšenie obhospodarovania pôdy</p> <p>Deliaca línia medzi PRV a OP KŽP je stanovená na úrovni žiadateľov pomoci a oprávnených aktivít.</p> <p>V rámci PRV bude umožnená podpora vo forme kompenzačných platieb na príslušné územia NATURA 2000, pričom oprávnenými žiadateľmi pomoci budú poľnohospodárske subjekty a súkromní vlastníci lesov.</p>	<p>IP 6(d) Prijímania opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku</p> <p>V prípade OP KŽP bude umožnená príprava plánov riadenia (napr. pre lokality NATURA 2000) zahŕňajúcich opatrenia týkajúce sa biodiverzity- zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich revitalizácie, obnovy a budovania zelenej infraštruktúry a eliminácie nepôvodných inváznych druhov</p>

Tabuľka č. 59 Oblasť podpory opustených a nevyužívaných priemyselných oblastí

IROP	OP KŽP
<p>IP 6(e) Prijímania opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku</p> <p>Z IROP bude podporovaná revitalizácia opustených lokalít, objektov a opustených priemyselných lokalít na nové funkčné využitie. V prípade, že bude revitalizované územie identifikované ako environmentálna záťaž, takáto revitalizácia bude možná</p>	<p>IP 6(e) Prijímania opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku</p> <p>V rámci OP KŽP bude podporovaný prieskum, analýza rizika znečisteného územia environmentálnych záťaží a sanácia environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách.</p>

len po prípadnej predchádzajúcej interakcii v rámci OP KŽP.	
---	--

Tabuľka č. 60 Oblasť deinštitucionalizácie poskytovania sociálnych služieb a výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

IROP	OP ĽZ
<p>IP 9 (a) Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné</p> <p>Podpora procesu deinštitucionalizácie z hľadiska zmien fyzického prostredia - investičnej (kapitálovej) podpory zariadení cez investície do budov a materiálo-technického vybavenia.</p>	<p>IP 9 (i) Aktívne začlenenie obzvlášť s ohľadom na zlepšenie zamestnateľnosti</p> <p>Podpora procesu deinštitucionalizácie z hľadiska podpory systémových opatrení, najmä: 1) podpora rozvoja nových a existujúcich sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti na komunitnej úrovni; 2) príprava a podpora vzdelávania odborného personálu zabezpečujúceho poskytovanie sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v podmienkach komunitnej starostlivosti; 3) príprava samotných klientov na podmienky nezávislého života v komunite; 4) príprava prostredia (komunity) na prijatie a integráciu osôb, ktorým sú poskytované sociálne služby a zabezpečovaná náhradná starostlivosť s cieľom eliminácie „syndrómu odporu“.</p>
Mechanizmus koordinácie: Koordinačný výbor pre DI na úrovni RO pre OP ĽZ a RO pre IROP	

Tabuľka č. 61 Oblasť podpory zabezpečenia dostupnosti ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti

IROP	OP ĽZ
<p>IP 9 (a) Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným</p>	<p>IP 9 (iv) Zlepšenie prístupu k dostupným, vysokokvalitným službám, vrátane zdravotníctva a sociálnych služieb všeobecného záujmu</p> <p>Podpora tvorby a inovácie klinických postupov a postupov pre výkon prevencie, ktoré budú etablované do celonárodného systému poskytovania zdravotnej starostlivosti za účelom zlepšenia dostupnosti k rovnako kvalitnej zdravotnej starostlivosti na celom území Slovenska.</p>

<p>službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné</p> <p>Podpora zabezpečenia dostupnosti ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti prostredníctvom inovatívnej modernizácie zdravotníckej infraštruktúry - budovania centier integrovanej zdravotnej starostlivosti.</p>	<p>IP 10 (iii) Zlepšenie rovnakého prístupu k celoživotnému vzdelávaniu pre všetky vekové skupiny v rámci formálneho, neformálneho a bežného vzdelávania, zvyšovania vedomostí, zručností a spôsobilostí pracovnej sily a podpory flexibilných spôsobov vzdelávania prostredníctvom usmerňovania pri výbere povolania a potvrdzovania nadobudnutých kompetencií</p> <p>Podpora doplnenia a posilnenia siete zdravotníckych pracovníkov v kľúčových vekovo rizikových a poddimenzovaných špecializačných odboroch. Realizácia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v nadväznosti na nové postupy v prevencii a poskytovaní zdravotnej starostlivosti.</p>
<p>Mechanizmus koordinácie: Monitorovacia komisia zriadená v rámci Strategického rámca starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030, koordinácia na úrovni RO pre OP LŽ a RO pre IROP.</p>	

Tabuľka č. 62 Oblasť podpory vzdelávania na úrovni predškolského, základného a stredného odborného vzdelávania a prípravy

IROP	OP LŽ
<p>IP 10 investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry</p> <p>Predškolské zariadenia</p> <p>Investície do oblasti predškolských zariadení budú zamerané na podporu infraštruktúry s cieľom rozširovania kapacít materských škôl a zabezpečenie ich technického vybavenia započítavané do kapitálových výdavkov.</p> <p>Základné školy</p> <p>Infraštruktúra základných škôl bude podporovaná zabezpečením technických miestností, laboratórií na prírodovedné účely, jazykové účely výdavkami zaradenými do kapitálových výdavkov.</p>	<p>IP 10 (i) Zníženia miery predčasného ukončenia školskej dochádzky ... podpora prístupu ku kvalitnému predškolskému, základnému a sekundárnemu vzdelaniu</p> <p>Predškolské zariadenia</p> <p>Neinvestičné aktivity v OP LŽ budú smerované do podpory vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov v rámci špecifického cieľa zameraného na zlepšenie kvality a postavenia pedagogických a odborných zamestnancov.</p> <p>Základné školy</p> <p>Neinvestičná zložka pre základné školy bude zameraná na tvorbu, inováciu a realizáciu vzdelávacích programov s cieľom zvýšenia matematických, prírodovedných, finančných a jazykových zručností, zvýšenia podnikateľských vedomostí, zručností a ekonomického myslenia žiakov, ako aj na vypracovanie</p>

<p>Stredné školy</p> <p>Investičná podpora stredných odborných škôl, centier odborného vzdelávania materiálno-technickým vybavením zahrnutých do kapitálových výdavkov.</p>	<p>štandardov kvality primárneho vzdelávania.</p> <p>Stredné školy</p> <p>Neinvestičná zložka pre stredné školy bude zameraná najmä na podporu odborného vzdelávania vrátane tvorby, inovácie a realizácie obsahu vzdelávania, na podporu zavedenia prvkov duálneho školstva do systému odborného vzdelávania a prípravy, na zvýšenie podielu účasti žiakov na praktickom vyučovaní priamo na pracoviskách zamestnávateľa a systém partnerskej spolupráce so zamestnávateľmi.</p>
<p>Mechanizmus koordinácie: Koordinačný výbor pre vzdelávanie na úrovni RO pre OP LŽ a RO pre IROP, účasť RO pre OP LŽ v Rade Partnerstva RIUS (podieľajúci sa na schvaľovaní RIUS),</p>	

Tabuľka č. 63 Oblasť podpory kreativity a kreatívneho priemyslu

IROP	OP Val
<p>IP8(b) Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť, a to rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasť územnej stratégie pre konkrétne oblasti vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov</p> <p>IROP bude podporovať vytváranie priaznivého prostredia pre podporu kreativity ako predpokladu netechnologických inovácií a tvorby konceptov kreatívnych produktov a služieb s ekonomickou hodnotou (prototypov prostredníctvom zakladania miest (infraštruktúra nového typu – kreatívne centrá, inkubátory, huby, co-workingy vrátane technologického vybavenia) a platforiem pre stimulovanie partnerstiev, prenosu poznatkov, sieťovania a vytvárania synergie medzi rôznymi kultúrnymi trendmi a organizáciami, tvorivými talentami a tiež kreatívnymi MSP. Tieto platformy umožnia komunikáciu a tvorbu konceptov s ekonomickou hodnotou, ale aj programy neformálneho vzdelávania, eventy, propagáciu, konzultácie a workshopy.</p>	<p>TC 3 Zvýšenie konkurencieschopnosti MSP</p> <p>OP Val bude podporovať investície do mikro a MSP v kultúrnom a kreatívnom sektore prostredníctvom poskytovania konzultácií a mentoringu v oblasti podnikania, poskytovania finančných nástrojov, internacionalizácie výrobkov a služieb, exportu, prepojenia so súkromným sektorom naprieč sektormi,</p>

IROP a národné programy a nástroje

IROP a Environmentálny fond

Environmentálny fond predstavuje štátny fond na uskutočňovanie štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie. Oblasť podpory v rámci Environmentálneho fondu vychádzajú zo zákona č. 587 / 2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pričom bližšie sú špecifikované na ročnej báze v rámci tzv. špecifikácie činností podpory. Z dôvodu predchádzania duplicitnej podpory v rámci starostlivosti o životné prostredie z jednotlivých OPs a Environmentálneho fondu, bude nevyhnutné zabezpečiť zo strany príslušných RO komplementaritu v rámci podpory.

Ďalšie informácie k synergii a komplementarite IROP s národnými programami a nástrojmi budú doplnené v ďalších verziách.

9 Ex ante kondicionality

9.1 Identifikácia aplikovateľných ex-ante kondicionalít a vyhodnotenie ich splnenia

Tabuľka č. 64 Identifikácia aplikovateľných ex-ante kondicionalít a vyhodnotenie ich splnenia

Aktuálny stav plnenia ex-ante kondicionalít je v súčasnosti v stave rozpracovania jednotlivými gestormi aj v nadväznosti na pripomienky k Partnerskej dohode. Z tohto dôvodu RO pre IROP v tejto verzii dokumentu uvádza informáciu, ktoré ex-ante kondicionality ovplyvňujú implementáciu IROP v nadväznosti na jeho oblasti podpory.

Po finalizácii stavu rozpracovanosti ex-ante kondicionalít zodpovednými subjektmi, údaje budú následne doplnené.

Aplikovateľná ex-ante kondicionalita	Prioritná os IROP, ku ktorej sa kondicionalita vzťahuje	Kritérium plnenia vzťahujúce sa k IROP
1.1. Výskum a inovácie: existencia národnej a/alebo regionálnej stratégie inteligentnej špecializácie, ktorá je v súlade s národným programom reforiem, na získanie súkromných financií na výskum a vývoj, ktoré spĺňajú znaky národných a regionálnych systémov výskumu a inovácií dosahujúcich vynikajúce výsledky.	Prioritná os 2, Prioritná os 3	Zavedená je vnútroštátna alebo regionálna stratégia inteligentnej špecializácie, ktorá: ⇒ je založená na SWOT alebo podobnej analýze s cieľom sústrediť zdroje na obmedzený počet priorít v oblasti výskumu a inovácií, ⇒ opisuje opatrenia na podporu súkromných investícií do výskumu a vývoja, ⇒ obsahuje monitorovací mechanizmus. Bol prijatý rámec opisujúci dostupné rozpočtové zdroje na výskum a inovácie.
4.1. Uskutočnili sa opatrenia na podporu nákladovo efektívnych zlepšení efektívnosti konečného využívania energie a nákladovo efektívnych investícií do energetickej efektívnosti pri stavbe alebo renovácii budov.	Prioritná os 2, Prioritná os 4,	⇒ opatrenia na zabezpečenie minimálnych požiadaviek súvisiacich s energetickou hospodárnosťou budov v súlade s článkami 3, 4 a 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/31/EÚ, ⇒ opatrenia potrebné na zavedenie systému certifikácie energetickej hospodárnosti budov v súlade s článkom 11 smernice 2010/31/EÚ, ⇒ opatrenia na zabezpečenie strategického plánovania energetickej efektívnosti v súlade s článkom 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ, ⇒ opatrenia v súlade s článkom 13 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/32/ES (3) o energetickej efektívnosti konečného využitia energie a energetických službách, aby sa zabezpečilo poskytnutie individuálnych meračov konečným zákazníkom, pokiaľ je to technicky možné, za rozumnú a primeranú cenu vo vzťahu k možným úsporám energie.
7.1. Cestná doprava - Existencia komplexného vnútroštátneho plánu dopravy, ktorý zahŕňa primerané prioritné zoradenie investícií do základnej siete TEN-T, úplnej siete (investície do inej ako základnej siete TEN-T) a sekundárnej siete (vrátane verejnej dopravy na regionálnej a miestnej úrovni).	Prioritná os 1	Existuje komplexný plán či plány alebo rámec či rámce pre dopravné investície, ktoré spĺňajú právne požiadavky na strategické environmentálne posúdenie a stanovujú: ⇒ príspevok k jednotnému európskemu dopravnému priestoru v súlade s článkom 10 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1315/2013 (5) vrátane priorít pre investície do: ⇒ základnej siete TEN-T a úplnej siete, pričom sa počíta s investíciami z EFRR a Kohézneho fondu, ⇒ <u>a sekundárnej siete</u> ,

		<ul style="list-style-type: none"> ⇒ realistickú a kvalitnú realizáciu projektov, pri ktorých sa počíta s podporou zo strany EFRR a Kohézneho fondu; ⇒ opatrenia na zabezpečenie kapacity sprostredkovateľských orgánov a prijímateľov pri vykonávaní naplánovaných projektov.
9.1. Existencia a vykonávanie národného strategického politického rámca pre znižovanie chudoby, ktorý je zameraný na aktívne začlenenie osôb vyčlenených z trhu práce so zreteľom na usmernenia politiky zamestnanosti.	Prioritná os 2	<p>Zavedený je národný strategický politický rámec pre znižovanie chudoby, zameraný na aktívne začleňovanie, ktorý:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ poskytuje dostatok dôkazov, na základe ktorých sa dajú stanoviť politiky v oblasti znižovania chudoby a sledovať vývoj, ⇒ obsahuje opatrenia na podporu plnenia národného cieľa v oblasti chudoby a sociálneho vylúčenia (ako sa uvádza v národnom programe reforiem), ktorý zahŕňa podporu udržateľných a kvalitných pracovných príležitostí pre ľudí, ktorým najviac hrozí sociálne vylúčenie, vrátane osôb z marginalizovaných komunít, ⇒ zahŕňa príslušné strany zainteresované v oblasti boja proti chudobe, ⇒ <u>obsahuje opatrenia pre prechod od inštitucionálnej starostlivosti k starostlivosti na úrovni komunít v závislosti od zistených potrieb.</u> <p>Na žiadosť a podľa potreby sa príslušným zainteresovaným stranám poskytne podpora pri predkladaní žiadostí o projekty a pri vykonávaní a riadení vybraných projektov.</p>
9.3. Zdravie: existencia národného alebo regionálneho strategického politického rámca pre zdravie v medziach článku 168 ZFEÚ, ktorý zabezpečí ekonomickú udržateľnosť.	Prioritná os 3	<p>Zavedený je národný alebo regionálny strategický politický rámec pre zdravie, ktorý zahŕňa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ koordinované opatrenia na zlepšenie prístupu k zdravotným službám, ⇒ opatrenia na podporu efektívnosti sektora zdravotníctva prostredníctvom zavádzania modelov poskytovania služieb a infraštruktúry, ⇒ systém monitorovania a kontroly. <p>Členský štát alebo región prijal rámec orientačne opisujúci dostupné rozpočtové prostriedky a nákladovo efektívnu koncentráciu prostriedkov na prioritné potreby pre zdravotnú starostlivosť.</p>
10.1 Predčasné ukončovanie školskej dochádzky: existencia strategického politického rámca na zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky v medziach článku 165 ZFEÚ.	Prioritná os 2	<p>Zavedený je systém na zhromažďovanie a analýzu údajov a informácií o predčasnom ukončovaní školskej dochádzky na príslušných úrovniach, ktorý:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ poskytuje dostatok dôkazov, na základe ktorých sa dajú stanoviť cielené politiky, a sleduje vývoj. <p>Zavedený je strategický politický rámec týkajúci sa predčasného ukončovania školskej dochádzky, ktorý:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ je založený na dôkazoch, ⇒ sa vzťahuje na príslušné oblasti vzdelávania vrátane predškolského vzdelávania, zameriava sa najmä na zraniteľné skupiny, ktoré najviac ohrozuje predčasné ukončovanie školskej dochádzky, vrátane marginalizovaných komunít a zaoberá sa preventívnymi, intervenčnými a kompenzačnými opatreniami, ⇒ zahŕňa všetky oblasti politik a zainteresované strany, ktorých sa dotýka riešenie predčasného ukončovania školskej dochádzky.
10.3 Celoživotné vzdelávanie: Existencia národného a/alebo regionálneho strategického rámca politiky celoživotného vzdelávania, v rámci článku 165 ZEU.	Prioritná os 2	<p>Je zavedený národný alebo regionálny strategický politický rámec pre celoživotné vzdelávanie, ktorý zahŕňa opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ na podporu rozvoja a prepájania služieb celoživotného vzdelávania vrátane ich vykonávania, rozširovania zručností (t. j. validácia, poradenstvo, vzdelávanie a odborná príprava) a zabezpečenia účasti a partnerstva s príslušnými zainteresovanými stranami, ⇒ na zabezpečovanie rozvoja zručností rôznych cieľových skupín, keď sú tieto skupiny určené ako priority v

		<p>národnom alebo regionálnom strategickom politickom rámci (napríklad mladí ľudia zapojení do odbornej prípravy, dospelí, rodičia vracajúci sa na trh práce, nízkokvalifikovaní a starší pracovníci, migranti a ostatné znevýhodnené skupiny, najmä ľudia so zdravotným postihnutím),</p> <p>⇒ na rozšírenie prístupu k celoživotnému vzdelávaniu, a to aj prostredníctvom úsilia o účinné zavádzanie transparentných nástrojov (napríklad Európskeho kvalifikačného rámca, Národného kvalifikačného rámca, Európskeho systému kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu, Európskeho referenčného rámca zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy),</p> <p>⇒ na zlepšenie relevantnosti vzdelania a odbornej prípravy z hľadiska pracovného trhu a ich prispôbenie potrebám identifikovaných cieľových skupín (napríklad mladí ľudia zapojení do odborného vzdelávania, dospelí, rodičia vracajúci sa na trh práce, nízkokvalifikovaní a starší pracovníci, migranti a ostatné znevýhodnené skupiny, najmä ľudia so zdravotným postihnutím).</p>
10.4. Existencia národného alebo regionálneho strategického politického rámca na zvýšenie kvality a účinnosti odborného vzdelávania a prípravy v medziach článku 165 ZFEÚ.	Prioritná os 2	<p>Zavedený je národný alebo regionálny strategický politický rámec na zvýšenie kvality a účinnosti odborného vzdelávania a prípravy v medziach článku 165 ZFEÚ, ktorý obsahuje opatrenia:</p> <p>⇒ na zvýšenie významu systémov odborného vzdelávania a prípravy z hľadiska pracovného trhu v úzkej spolupráci s príslušnými zainteresovanými stranami, a to aj prostredníctvom mechanizmov na predvídanie zručností, úpravu učebných plánov a posilňovanie vzdelávania na pracovisku v rozličných formách;</p> <p>⇒ na zvýšenie kvality a atraktívnosti odborného vzdelávania a prípravy, a to aj vytvorením národného prístupu zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy (napríklad v súlade s Európskym referenčným rámcom zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy) a zavedením nástrojov transparentnosti a uznávania, napríklad Európskeho systému kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu.</p>

Oblasť	Aplikovateľná ex-ante kondicionalita	Kritérium plnenia vzťahujúce sa k IROP
Nediskriminácia	Existencia administratívnej kapacity na vykonávanie a uplatňovanie práva Únie v oblasti nediskriminácie a politiky v oblasti EŠIF.	<p>Opatrenia v súlade s inštitucionálnym a právnym rámcom členských štátov na zapojenie orgánov zodpovedných za podporu rovnakého zaobchádzania so všetkými osobami počas prípravy a vykonávania programov, a to vrátane poskytovania poradenstva o rovnosti v rámci činností spojených s EŠIF.</p> <p>Opatrenia na zabezpečenie odbornej prípravy pre zamestnancov orgánov zapojených do riadenia a kontroly EŠIF v oblasti práva a politiky Únie v oblasti nediskriminácie.</p>
Rodové otázky	Existencia administratívnej kapacity na vykonávanie a uplatňovanie práva a politiky Únie týkajúcich sa rodovej rovnosti v oblasti EŠIF.	<p>Opatrenia v súlade s inštitucionálnym a právnym rámcom členských štátov na zapojenie orgánov zodpovedných za podporu rodovej rovnosti počas prípravy a vykonávania programov, a to vrátane poskytovania poradenstva o rodovej rovnosti v rámci činností spojených s EŠIF.</p> <p>Opatrenia na zabezpečenie odbornej prípravy pre zamestnancov orgánov zapojených do riadenia a kontroly EŠIF v oblasti práva a politiky Únie týkajúcich sa rodovej rovnosti a jej uplatňovania.</p>
Zdravotné postihnutie	Existencia administratívnej kapacity na vykonávanie a uplatňovanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím v oblasti EŠIF v súlade s rozhodnutím Rady	<p>Opatrenia v súlade s inštitucionálnym a právnym rámcom členských štátov na vykonávanie konzultácií a zapojenie orgánov, ktoré sú zodpovedné za ochranu práv osôb so zdravotným postihnutím, alebo organizácií zastupujúcich osoby so zdravotným postihnutím, a ďalšie príslušné zainteresované osoby počas prípravy a vykonávania programov.</p> <p>Opatrenia na zabezpečenie odbornej prípravy pre zamestnancov orgánov zapojených do riadenia a kontroly EŠIF v oblasti</p>

	2010/48/ES	<p>platného práva a politiky Únie a členských štátov týkajúcich sa zdravotného postihnutia vrátane dostupnosti a praktického uplatňovania Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím transponovaného v právnych predpisoch Únie, a členských štátov.</p> <p>Opatrenia na zabezpečenie sledovania vykonávania článku 9 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím vo vzťahu k EŠIF počas prípravy a vykonávania programov.</p>
Verejné obstarávanie	Existencia pravidiel na efektívnu aplikáciu legislatívy Únie v oblasti verejného obstarávania.	<p>Opatrenia na účinné uplatňovanie pravidiel EÚ o verejnom obstarávaní prostredníctvom vhodných mechanizmov EÚ o verejnom obstarávaní. Opatrenia, ktoré zabezpečia transparentné postupy prideľovania zákaziek</p> <p>Opatrenia v oblasti odbornej prípravy a informovania zamestnancov zapojených do využívania fondov</p> <p>Opatrenia na zabezpečenie administratívnej kapacity na vykonávanie a uplatňovanie pravidiel</p>
Štátna pomoc	Existencia pravidiel na efektívne uplatňovanie práva Únie o štátnej pomoci v oblasti EŠIF.	Opatrenia na účinné uplatňovanie právnych predpisov EÚ o štátnej pomoci, Opatrenia v oblasti odbornej prípravy a informovania zamestnancov zapojených do využívania fondov, Opatrenia na zabezpečenie administratívnej kapacity pre vykonávanie a uplatňovanie pravidiel EÚ o štátnej pomoci.
Právne predpisy v oblasti životného prostredia týkajúce sa posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA) a strategického environmentálneho posudzovania (SEA)	Existencia pravidiel na efektívne uplatňovanie právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia týkajúcich sa EIA a SEA.	<p>Opatrenia na zabezpečenie účinného uplatňovania smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ (2) (EIA) a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/42/ES (3) (SEA).</p> <p>Opatrenia v oblasti odbornej prípravy a informovania zamestnancov zapojených do vykonávania smerníc EIA a SEA.</p> <p>Opatrenia na zabezpečenie dostatočnej administratívnej kapacity.</p>
Štatistické systémy a ukazovatele výsledkov	<p>Existencia štatistického základu potrebného na uskutočnenie hodnotení pre posúdenie účinnosti a vplyvu programov.</p> <p>Existencia systému ukazovateľov výsledkov nevyhnutných pre výber opatrení, ktoré čo najúčinnejšie prispievajú k dosiahnutiu želaných výsledkov, pre monitorovanie pokroku pri dosahovaní výsledkov a vykonanie posúdenia vplyvu.</p>	<p>Opatrenia na včasné zozbieranie a zhromaždenie údajov, ktoré obsahujú tieto prvky:</p> <p>identifikácia zdrojov a mechanizmov na zaručenie validácie štatistických údajov,</p> <p>- dohody o uverejnení a sprístupnení verejnosti, účinný systém ukazovateľov výsledkov vrátane: výberu ukazovateľov výsledkov pre každý program poskytujúcich informácie o tom, čo motivuje výber politických opatrení financovaných týmto programom, určenia cieľov týchto ukazovateľov rešpektovania týchto náležitostí pre každý ukazovateľ: odolnosť a štatistická validácia, jasný normatívny výklad, citlivosť voči politike a včasné zhromažďovanie údajov.</p> <p>Existencia postupov, ktoré zaručia, že všetky operácie financované programom prijímú účinný systém ukazovateľov.</p>

9.2 Opis opatrení na splnenie ex ante kondicionalít, zodpovedné orgány a časový plán týchto opatrení

Tabuľka č. 65 Opatrenia na splnenie aplikovateľných všeobecných ex ante kondicionalít

Aplikovateľné všeobecné ex-ante kondicionality, ktoré sú nesplnené alebo čiastočne splnené	Nesplnené kritériá	Plánované opatrenia	Termín (dátum)	Orgán zodpovedný za splnenie

Tabuľka č. 66 Opatrenia na splnenie aplikovateľných tematických ex ante kondicionalít

Aplikovateľné tematické ex-ante kondicionality, ktoré sú nesplnené alebo čiastočne splnené	Nesplnené kritériá	Plánované opatrenia	Termín (dátum)	Orgán zodpovedný za splnenie

10 Zníženie administratívnej záťaže pre prijímateľov

V súvislosti s opatreniami na dosiahnutie zníženia administratívnej záťaže všeobecne je potrebné identifikovať a odstrániť bariéry aj na úrovni žiadateľov o poskytnutie pomoci z EŠIF. Viaceré opatrenia v tejto oblasti boli, alebo v programovom období 2007 – 2013 sú priebežne prijímané (ako napr. vyžadovanie oficiálnych potvrdení preukazujúcich splnenie podmienok poskytnutia pomoci až vo fáze pred vydaním rozhodnutia o schválení a bez nutnosti ich predkladania zo strany väčšiny neúspešných žiadateľov, spustenie testovacej verzie centrálneho dožadovania dokladov preukazujúcich splnenie niektorých podmienok poskytnutia pomoci). V programovom období 2014 – 2020 sa počíta so zavedením ďalších opatrení, ktorými sa zvýši efektívnosť poskytovania finančných prostriedkov z EFRR/IROP. V zmysle Partnerskej dohody SR sa potenciál znižovania administratívnej záťaže pri poskytovaní finančných prostriedkov z EŠIF v programovom období 2014 – 2020 týka najmä nasledujúcich oblastí:

- potreba zjednodušenia, sprehľadnenia a zjednotenia formy a obsahu vyhlasovaných výziev na predkladanie žiadostí o NFP;
- potreba zavedenia možnosti dvojkolového výberu žiadostí o NFP s dôrazom na minimalizáciu administratívnej a finančnej náročnosti prvého kola výberu;
- potreba zvýšenia dostupnosti informácií o možnostiach a podmienkach získania pomoci z EŠIF a centralizovaného poskytnutia kvalitného a odborného poradenstva v danej oblasti, vrátane zvýšenia informovanosti a publicity o EŠIF prostredníctvom printových a elektronických médií;
- potreba šandardizácie dokumentov týkajúcich sa podmienok poskytnutia pomoci a ich koncipovania s dôrazom na „user-friendly“ formát;
- potreba zabezpečenia výmeny relevantných informácií o žiadateľoch a projektoch, ktorými disponujú štátne orgány priamou vzájomnou komunikáciou, bez ich vyžadovania od žiadateľov a maximalizácia pozitívnych efektov spojených so zavedením efektívneho IT systému aj pri komunikácii vo väzbe poskytovateľ – prijímateľ;
- úprava jestvujúcich informačných systémov v kontexte princípov e-kohézie, ktoré umožnia výrazné zníženie administratívnej záťaže a prácnosti implementácie IROP na strane žiadateľa, prijímateľa, poskytovateľa, auditu a kontroly. Bližšie očakávané prínosy zavedenia princípov e-kohézie sú popísané v Partnerskej dohode SR.

Na tieto oblasti je žiaduce nadviazať aj pri nastavovaní procesov implementácie projektov a nárokov kladených na administratívu vo vzťahu k prijímateľom (najmä dostupné, kvalitné a zrozumiteľné informácie v podobe umožňujúcej jednoduchú prácu s nimi, overovanie informácií o prijímateľoch a projektoch priamou komunikáciou s relevantnými štátnymi organizáciami bez ich vyžadovania od prijímateľov a pod.). Okrem uvedených oblastí, sú navrhované nasledujúce opatrenia smerované na znižovanie administratívnej záťaže prijímateľov:

Plánované opatrenia	Začiatok realizácie opatrenia	Plná realizácia opatrenia
Zapojenie zamestnancov do systému nepretržitého vzdelávania subjektov zapojených do implementácie EŠIF, s dopadom na zefektívnenie procesov implementácie a priame zníženie administratívnej záťaže prijímateľov	1. 1. 2014	31. 12. 2014 a následne priebežne počas celého programového obdobia 2014 – 2020
Používanie prebudovaného súčasného informačného systému ITMS II na systém plne zohľadňujúci požiadavky e-kohézie, ktorého dizajn a funkcionality budú zodpovedať súčasným svetovým štandardom inteligentných otvorených informačných systémov	1. 1. 2014	31. 12. 2015 a následne
Aplikovanie jednotných, jasných a efektívnych pravidiel zmenového konania umožňujúceho optimálne reagovať na zmenené podmienky realizácie projektu, zverejnených zo strany CKO	1. 1. 2014	31. 12. 2014 a následne
Aplikovanie modelových vzorov dokumentácie k verejnému obstarávaniu zverejnených zo strany Úradu pre verejné obstarávanie v užívateľsky jednoduchom on-line prostredí s cieľom šírenia príkladov dobrej praxe v oblasti verejného obstarávania	1.11.2013	1.7.2014 a následne

Zároveň boli identifikované aj nasledujúce oblasti s významným potenciálom ďalšieho znižovania administratívnej záťaže prijímateľov:

- zabezpečenie čo najširšieho využitia zjednodušeného vykazovania výdavkov projektov;
- používanie jednotnej a unifikovanej dokumentácie upravujúcej spôsob a postupy implementácie projektov, vrátane pravidelnej aktualizácie zoznamov opakujúcich sa nedostatkov a pochybení a šírenia príkladov dobrej praxe v implementácii projektov;
- využívanie jednotnej siete subjektov poskytujúcich poradenské a informačné služby s cieľom zvýšiť dostupnosť informácií pre prijímateľov, uľahčiť prípravu podkladov spojených s implementáciou projektu a znížiť finančnú náročnosť riadenia projektov spojenú s potrebou externe zabezpečovaných poradenských služieb pri implementácii projektov;
- zavedenie dodržiavania pravidiel prehľadného a efektívneho projektového riadenia a poskytnutie odborného poradenstva v danej oblasti pre prijímateľov v rámci štruktúr jednotnej siete informačných a poradenských centier vrátane Národnej siete rozvoja vidieka SR.

11 Horizontálne princípy

11.1 Trvaloudržateľný rozvoj

Hlavným cieľom horizontálneho princípu Trvalo udržateľný rozvoj (HP TUR) je **zabezpečenie environmentálnej, ekonomickej a sociálnej udržateľnosti rastu**. Uvedená definícia plne korešponduje s prioritami stratégie Európa 2020 – udržateľným, inteligentným a inkluzívnym rastom. Vzhľadom k tomu, že intervencie sa budú realizovať prierezovo prostredníctvom viacerých operačných programov, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutia cieľa HP TUR bude realizované na úrovni systému EŠIF 2014 – 2020 tak, aby výsledný efekt synergicky podporoval všetky jeho aspekty.

Špecifické a čiastkové ciele HP TUR

1. Posilnenie environmentálneho aspektu rozvoja (Posilnenie udržateľného rastu)

V rámci environmentálneho aspektu sa bude zohľadňovať zásada „znečisťovateľ platí“.

Čiastkové ciele:

- podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
- podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzanie a riadenie rizika
- ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov
- podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach

2. Posilnenie ekonomického aspektu rozvoja (Posilnenie inteligentného rastu)

Čiastkové ciele:

- posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií
- zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality
- zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov
- investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania
- posilnenie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy

3. Posilnenie sociálneho aspektu rozvoja (Posilnenie inkluzívneho rastu)

Čiastkové ciele:

- podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily
- podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe

Toto rozdelenie čiastkových cieľov do pilierov je len rámcové, keďže jednotlivé čiastkové ciele sú medzi sebou rôznym spôsobom viac či menej prepojené.

Na národnej úrovni analytickú, hodnotiacu, strategickú, legislatívnu a metodickú činnosť implementácie HP TUR zabezpečí ÚV SR tak, aby HP TUR bol efektívne riadený vo vzťahu ku všetkým operačným programom.

Rozhodujúcim kritériom príspevku projektu k HP TUR bude súlad s niektorým z troch vyššie uvedených aspektov HP TUR. Body navyše získajú projekty, ktoré si vyberú ukazovatele HP TUR odsúhlasené s riadiacimi orgánmi operačných programov. Týmto spôsobom bude posilnená výsledkovosť EŠIF. Monitorovanie HP TUR na úrovni SSR bude zabezpečené prostredníctvom súboru ukazovateľov, ktoré budú súčasťou Systému implementácie HP TUR a riadiacej dokumentácie jednotlivých operačných programov. Implementácia HP TUR bude osobitne monitorovaná vo výročných správach a záverečnej správe o vykonávaní HP

TUR. Inštitucionálny koordinátor zodpovedný za implementáciu HP TUR má zastúpenie vo všetkých monitorovacích výboroch a pracovných skupinách pre EŠIF.

11.2 Rovnosť príležitostí a nediskriminácia

Za účelom predchádzania diskriminácie, podpory prístupnosti a rodovej rovnosti sa tieto princípy uplatňujú v IROP, a to prostredníctvom zavádzania vyrovnávacích opatrení a aktivít cielených na podporu znevýhodnených skupín.

Pre účinné uplatňovanie horizontálneho princípu rodová rovnosť, nediskriminácia a prístupnosť bude v hodnotiacom a výberovom procese žiadostí o ne/návratný finančný príspevok stanovené diskvalifikačné kritérium v rámci prioritných osí IROP. Proces monitorovania plnenia horizontálnych princípov bude na projektovej úrovni sledovaný prostredníctvom monitorovacích správ, ktorých súčasťou bude samostatný výstup obsahujúci informácie o horizontálnych princípoch (t. j. popisom vykonaných aktivít, ich výsledkov a vyhodnotením ich príspevku k dosahovaniu stanovených cieľov horizontálnych princípov), ako aj kontrolou na mieste realizácie projektov a následne hodnotením príspevku k cieľom horizontálnych princípov. Samostatný výstup obsahujúci informácie o uplatňovaní horizontálneho princípu bude podkladom pre proces hodnotenia príspevku IROP/EŠIF k plneniu cieľov identifikovaných v národnom strategickom dokumente. Odpočet plnenia dosiahnutej úrovne stanovených cieľov v národnom strategickom dokumente, vrátane návrhu nápravných opatrení a odporúčaní k ich dosiahnutiu, bude každoročne predkladaný do vlády SR.

RO pre IROP bude predkladať orgánu zodpovednému za uplatňovanie horizontálnych princípov rodová rovnosť, nediskriminácia a prístupnosť pravidelnú informáciu o ich plnení, a to vyhodnotením monitorovacích správ a kontrol na mieste v pravidelných časových intervaloch. Analytickú, hodnotiacu, strategickú a legislatívnu činnosť pre uplatňovanie horizontálnych princípov rodová rovnosť, nediskriminácia a prístupnosť bude na národnej úrovni zabezpečovať Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“), ktoré je zodpovedné za štátnu politiku v týchto oblastiach. Rovnako bude zabezpečovať vzdelávacie a školiace aktivity pre uplatňovanie rodovej rovnosti, nediskriminácie a prístupnosti subjektom zapojeným do implementácie EŠIF, ako aj relevantným sociálno-ekonomickým partnerom. Na efektívne a účinné uplatňovanie uvedených horizontálnych princípov bude na úrovni IROP potrebné zvýšiť, resp. optimalizovať počet zamestnancov, ktorí budú zabezpečovať vykonávanie vymenovaných činností. Vecne príslušní zástupcovia MPSVR SR za uplatňovanie horizontálnych princípov v oblasti rodovej rovnosti, nediskriminácie a prístupnosti budú mať zabezpečené zastúpenie v monitorovacom výbore pre IROP. MPSVR SR má zastúpenie aj v pracovnej skupine na prípravu IROP.

Hlavným cieľom horizontálneho princípu nediskriminácia pre IROP je zabezpečiť rovnosť príležitostí v prístupe a využívaní infraštruktúry a služieb. Osobitný prístup si vyžadujú osoby so zdravotným postihnutím, pre ktorých je potrebné vytvorenie mimoriadnych podmienok (napr. bezbariérové architektonické prostredie, prístupné informácie a pod.), bez ktorých nie je pre nich možné plne sa začleniť do spoločnosti a do pracovného procesu.

Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorý pre Slovenskú republiku nadobudol platnosť 25. júna 2010 v súlade s čl. 45 ods. 2, definuje osoby so zdravotným postihnutím ako osoby s dlhodobými telesnými, mentálnymi, intelektuálnymi alebo zmyslovými postihnutiami, ktoré v súčinnosti s rôznymi prekážkami môžu brániť ich plnému a účinnému zapojeniu do spoločnosti na rovnakom základe s ostatnými.

Cieľom tohto Dohovoru je presadzovať, ochraňovať a zabezpečiť plnohodnotný a rovný výkon ľudských práv a základných slobôd pre všetky osoby so zdravotným postihnutím a podporovať úctu k ich dôstojnosti bez akejkoľvek diskriminácie na základe zdravotného postihnutia. Tento medzinárodný dokument vychádza z presvedčenia zúčastnených štátov, že komplexný a ucelený medzinárodný dohovor významne prispeje ku kompenzovaniu výrazného sociálneho znevýhodnenia osôb so zdravotným postihnutím a k presadeniu ich účasti v občianskych, politických, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych sférach na princípe rovnakých príležitostí, a to ako v rozvojových, tak aj vo vyspelých krajinách.

11.3 Rovnosť medzi mužmi a ženami

Hlavné ciele pre horizontálny princíp rodová rovnosť sú zadefinované v závislosti od fondu EÚ, z ktorého sú programy a ich prioritné osi podporované. Nakoľko IROP nie je financovaný z ESF, jeho cieľom je zníženie horizontálnej a vertikálnej rodovej segregácie.

Za účelom predchádzania diskriminácie, podpory prístupnosti a rodovej rovnosti sa tieto princípy uplatňujú v IROP, a to prostredníctvom zavádzania vyrovnávacích opatrení a aktivít cielených na podporu znevýhodnených skupín.

Pre účinné uplatňovanie horizontálneho princípu rodová rovnosť, nediskriminácia a prístupnosť bude v hodnotiacom a výberovom procese žiadostí o ne/návratný finančný príspevok stanovené diskvalifikačné kritérium v rámci prioritných osí IROP. Proces monitorovania plnenia horizontálnych princípov bude na projektovej úrovni sledovaný prostredníctvom monitorovacích správ, ktorých súčasťou bude samostatný výstup obsahujúci informácie o horizontálnych princípoch (t. j. popisom vykonaných aktivít, ich výsledkov a vyhodnotením ich príspevku k dosahovaniu stanovených cieľov horizontálnych princípov), ako aj kontrolou na mieste realizácie projektov a následne hodnotením príspevku k cieľom horizontálnych princípov. Samostatný výstup obsahujúci informácie o uplatňovaní horizontálneho princípu bude podkladom pre proces hodnotenia príspevku IROP/EŠIF k plneniu cieľov identifikovaných v národnom strategickom dokumente. Odpočet plnenia dosiahnutej úrovne stanovených cieľov v národnom strategickom dokumente, vrátane návrhu nápravných opatrení a odporúčaní k ich dosiahnutiu, bude každoročne predkladaný do vlády SR.

RO pre IROP bude predkladať orgánu zodpovednému za uplatňovanie horizontálnych princípov rodová rovnosť, nediskriminácia a prístupnosť pravidelnú informáciu o ich plnení, a to vyhodnotením monitorovacích správ a kontrol na mieste v pravidelných časových intervaloch. Analytickú, hodnotiacu, strategickú a legislatívnu činnosť pre uplatňovanie horizontálnych princípov rodová rovnosť, nediskriminácia a prístupnosť bude na národnej úrovni zabezpečovať Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR

SR“), ktoré je zodpovedné za štátnu politiku v týchto oblastiach. Rovnako bude zabezpečovať vzdelávacie a školiace aktivity pre uplatňovanie rodovej rovnosti, nediskriminácie a prístupnosti subjektom zapojeným do implementácie EŠIF, ako aj relevantným sociálno-ekonomickým partnerom. Na efektívne a účinné uplatňovanie uvedených horizontálnych princípov bude na úrovni IROP potrebné zvýšiť, resp. optimalizovať počet zamestnancov, ktorí budú zabezpečovať vykonávanie vymenovaných činností. Vecne príslušní zástupcovia MPSVR SR za uplatňovanie horizontálnych princípov v oblasti rodovej rovnosti, nediskriminácie a prístupnosti budú mať zabezpečené zastúpenie v monitorovacom výbore pre IROP. MPSVR SR má zastúpenie aj v pracovnej skupine na prípravu IROP.

KONCEPT

12 Prílohy

12.1 Zoznam veľkých projektov

IROP nebude podporovať žiadne veľké projekty v zmysle čl. 100 – 103 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

12.2 Výkonnostný rámec

Tabuľka č. 67 Výkonnostný rámec

Prioritná os	Fond	Kategória regiónu	Implementačný pokrok, finančný, výstupový a výsledkový ukazovateľ	Jednotka	Míľnik (2018)	Cieľová hodnota (2023)		
						M	W	T
PO 1	EFRR	Menej rozvinutý						
	EFRR	Viac rozvinutý						
PO 2	EFRR	Menej rozvinutý						
	EFRR	Viac rozvinutý						
PO 3	EFRR	Menej rozvinutý						
	EFRR	Viac rozvinutý						
PO 4	EFRR	Menej rozvinutý						
	EFRR	Viac rozvinutý						
PO 5	EFRR	Menej rozvinutý						
	EFRR	Viac rozvinutý						
PO 6	EFRR	Menej rozvinutý						
	EFRR	Viac rozvinutý						

12.3 Zoznam relevantných partnerov zapojených do prípravy IROP

[max. 10 500 znakov]

1. Centrálny koordinačný orgán,
2. Ministerstvo financií SR,
3. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR,
4. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR,
5. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, sekcia rozvoja vidieka
6. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, sekcia bytovej politiky a mestského rozvoja,
7. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, OP Integrovaná infraštruktúra,

8. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR,
9. Ministerstvo životného prostredia SR,
10. Ministerstvo kultúry SR,
11. Ministerstvo vnútra SR,
12. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity,
13. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti,
14. Úrad vlády SR, koordinátor horizontálnej priority trvalo udržateľný rozvoj
15. Úrad vlády SR, podpredseda vlády SR pre investície
16. Bratislavský samosprávny kraj,
17. Banskobystrický samosprávny kraj,
18. Trnavský samosprávny kraj,
19. Trenčiansky samosprávny kraj,
20. Žilinský samosprávny kraj,
21. Nitriansky samosprávny kraj,
22. Prešovský samosprávny kraj,
23. Košický samosprávny kraj,
24. Združenie miest a obcí Slovenska,
25. Únia miest Slovenska,
26. Slovenská obchodná a priemyselná komora,
27. Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR,
28. Vidiecky parlament na Slovensku,
29. Zväz stavebných podnikateľov SR,
30. Rómsky inštitút – Roma Institute, n.o.,
31. Klub 500,
32. CEPTA - Centrum pre trvaloudržateľné alternatívy,
33. Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora,
34. 8 zástupcovia krajských miest,
35. Asociácia vodárenských spoločností,
36. Národná sieť slovenských miestnych akčných skupín.

Prílohy (na zadanie do SFC 2014 ako osobitné súbory)

- Návrh správy z ex ante hodnotenia vrátane zhrnutia
- Podklady zo zhodnotenia aplikovateľnosti a splnenia ex ante kondicionalít (voliteľné)
- Stanovisko národného orgánu pre rovnosť príležitostí k častiam 11.2 a 11.3 (voliteľné)
- Zhrnutie IROP pre občanov (voliteľné)